

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

B.S. Ingemann.

To Fortællinger : Kunnuk og Naja eller
Grønlænderne. Den stumme Frøken

Kjøbenhavn : Gyldendal, 1903

391 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

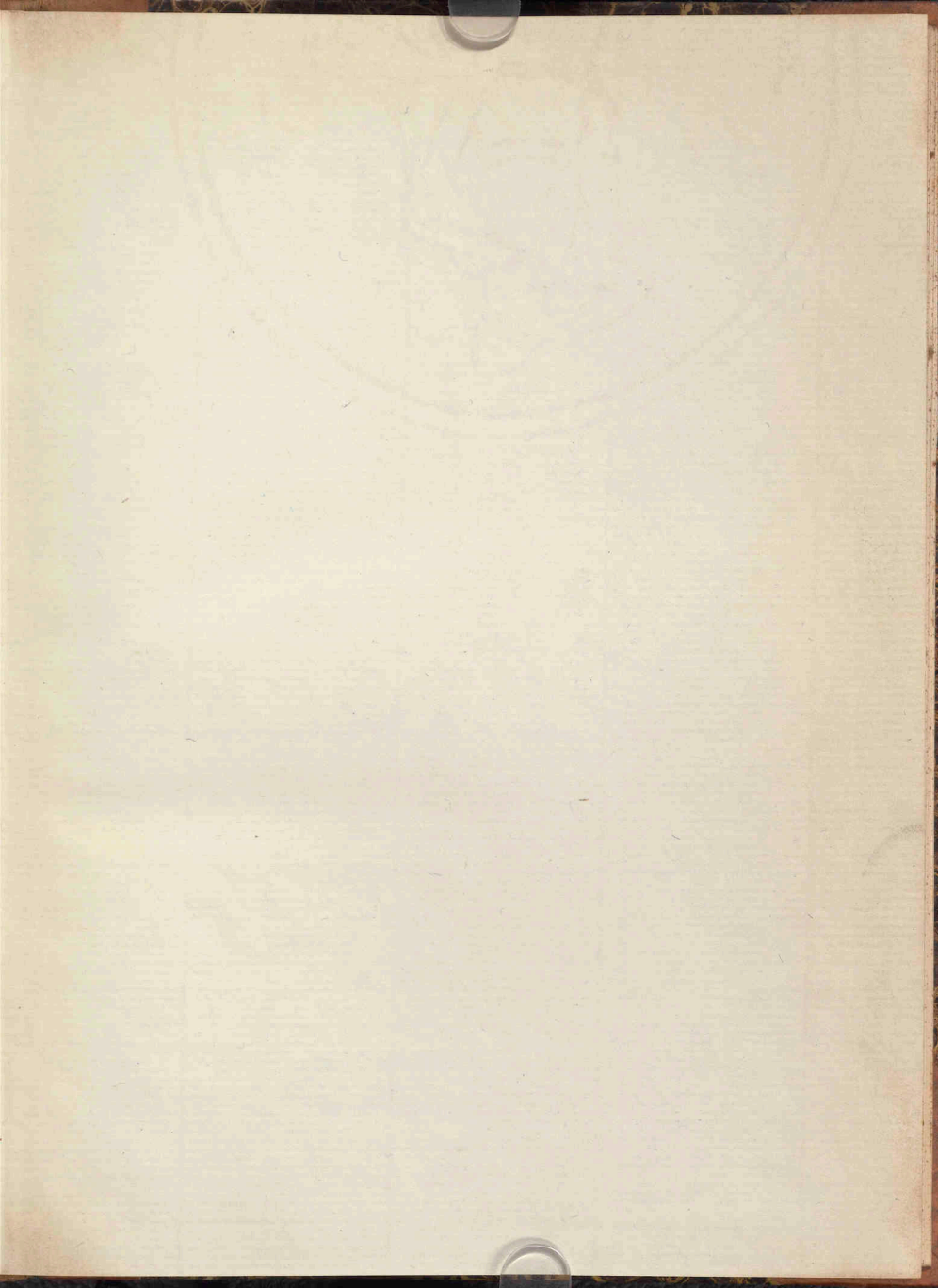
57, - 180.

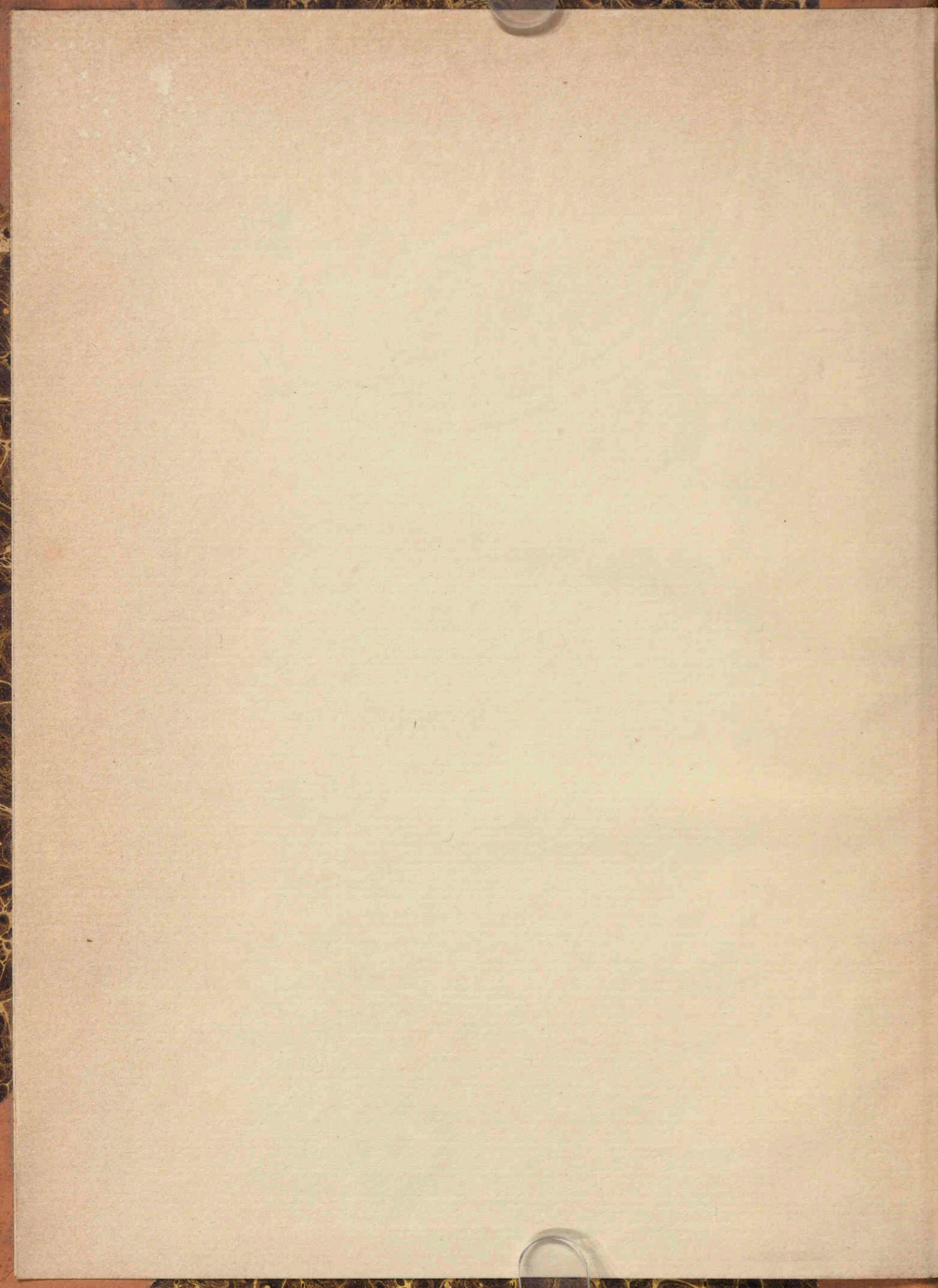
Det Kgl. Bibliotek

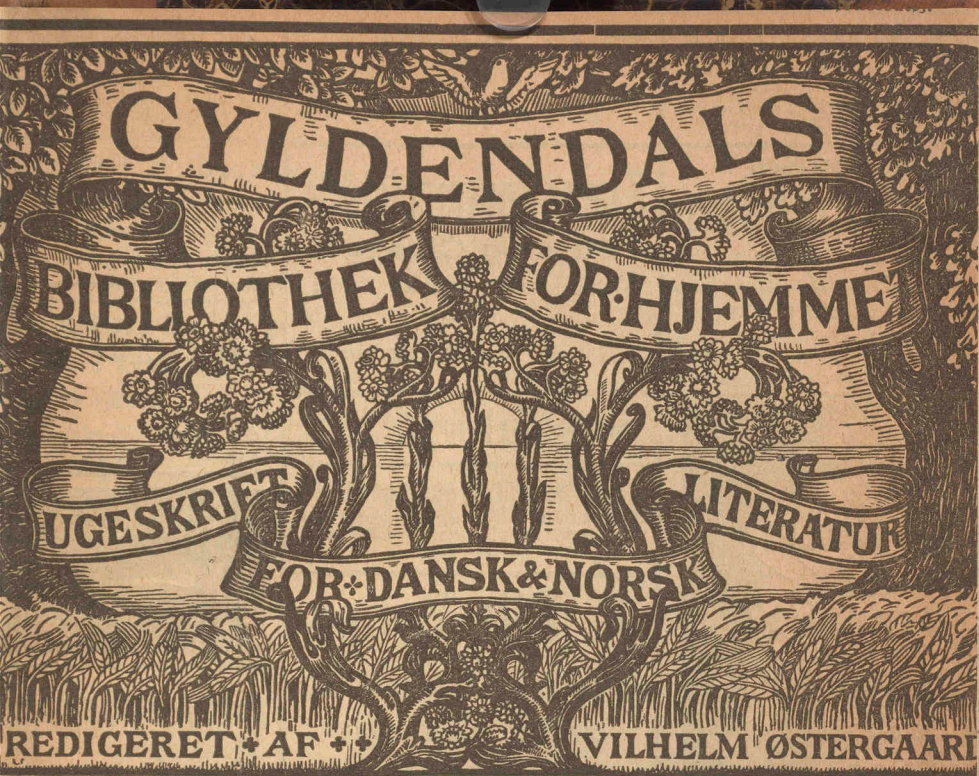

130026504989

ment, 50 Øre pr. Maaned og 1 Kr. 50 Øre pr. Kvarthal, tegnes hos alle Boghandlere og i Expeditionen, Gylden
 ndels Subskriptionsafdeling Klareboderne 3, Kjøbenhavn K. (Telefon 437). Kvartals-Abonnement for Danmark, Nor
 og Sverrig kan tillige, portofrit, tegnes paa alle Postkontorer.

Aargang. Søndag den 19. April 1903. Nr. 29

Magasin du Nord.
 Dampvæveri,
 og Møbelstof-Fabrik.
 Onsdag sælges Rester
 af Varesorter samt affaarne
 Maal af Partivarer under
 elig Pris.
 er mærket med Maal og Pris.
 disse billige Onsdags-Salg
 og Lejlighed til fordelagtige
 og, saavel af fabriksvarer
 og Høvefejl som andre kurante
 og affurvarer.

Indhold af Nr. 29.
 Magdalene Thoresen: Udv. Fortællinger.
 Chr. Winther: Romancer og Ballader.
 H. C. Andersen: De to Baronesser.
 Kr. Elster: Samlede Skrifter II.

Hafnias Hovedagentur
 i København. 4, Nygade 4.
 Jens Emil Juhl.

QUICK MEAL
 M. PLESTREDE H.

GAS komfurer
GAS apparater
GAS bage- og Stegeov
GAS radiatorer
GAS lamper
GAS belysningsartikler
 Elektrisk Gasfjærntænding.

F. A.
THIELE.
Tlf. 3141.
Købmagergade
5.

Billigste
— 9 —
Fælledvej
— 9 —

andske-
Udsalg.
Jul. Larsen.

For gemytlige Men

Humoristiske Gemyt-, Fixee
Artikler til Moro i Selskaben
Ill. Prislister og indlæg 20 Øre
J. A. Larsen, L. Kongensgad

Brødr. Petersen
Botøjsmagasin

Frederiksborggade 1.
Telefon 4391.

Kjær & Sommerfeldt's
Vine og Cigarer

Kontor: Kristen Bernikow Gade 1

Telf. 305.

Vin-Udsalg: Ved Stranden 14.

Nordisk Patent

Patenter udtages billigt

Hans Petersen

Kbhvn. Skindergade 2

Dr. De Tandpine,

altid Chr. V. Mendes berømte Dentin
Øre, som hurtigt stiller de heftigste
smertes. 9, Kronprinsensgade 9.

 Yale Laase & Nøgler
Nyøstergade 2

Melf. Møllen, Købmagerg. 49

Pillsbury Mel i løs Vægt og orig. Poser.
Vogeley Buddingspulver i Pakker
og løs Vægt.

C. Riis Bonne
God Linoleum
godt paalagt

Prøver og Priskurant franko

Kbhvn.

Aarhus

Silkegade 1

Frederiksgade 42

Tandlæge

Robert H.

træffes 10—4

Tlf. 24123. Tordenskj

Assuran

A.N. Grøn & W.

Citygade 24. Købe

Alle Sorter Gu
ure, Kæder,
m. m. til alle
fuld G

Frederi

Ur- og Instr
Telef. Vester
18,103. Bema

Specialforretning i Senge-Udstyr,
CARL ENGELBERG

Hvide Vareer, Gardiner og
Frederiksborggade

Gyldendals Bibliothek.

Afsluttede Værker. Nye Bind.

I Nr. 21 afsluttedes Schandorphs Roman „Det gamle Apothek“
sters *Samlede Skrifter* I. I Nr. 22 sluttedes J. L. Heiberg: *Vaudeviller* (ny S

TO FORTÆLLINGER

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

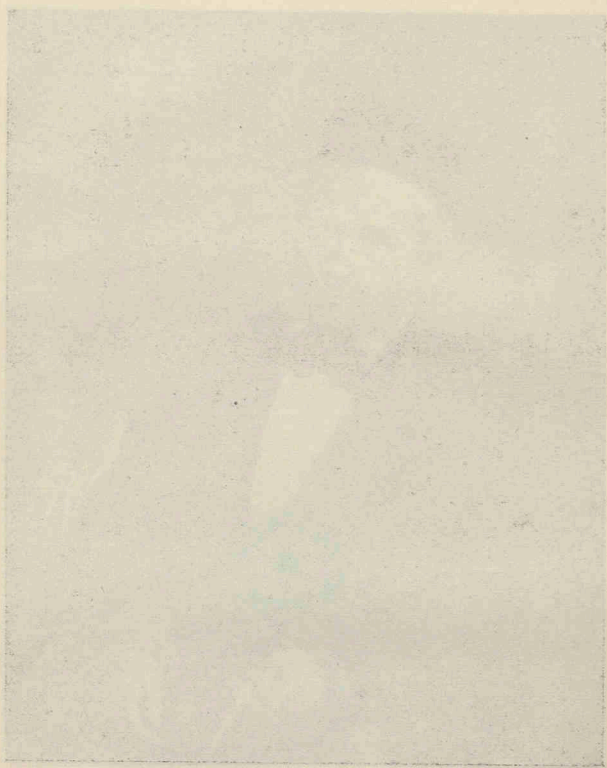
1887

1888

1889

B. S. Ingemann

M. H. Johnson

B. S. INGEMANN

TO FORTÆLLINGER

KUNNUK OG NAJA ELLER GRØNLÆNDERNE
DEN STUMME FRØKEN

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1903

TO FORTÆLLINGER

Efter B. S. Ingemanns „Samlede Eventyr og Fortællinger”,
fjerde og ottende Bind. (Tredie Udgave) 1876 og 1882.

INDHOLD

	Side
Kunnuk og Naja eller Grønlænderne	1
Den stumme Frøken	165

KUNNUK OG NAJA

ELLER

GRØNLÆNDERNE

FORTÆLLING

I TRE BØGER

KUNNEK OG NALA

1878

GRONLÆNDISKE

FORTÆLLING

1878

Udgivet af Forlaget

KUNNUK OG NAJA
ELLER
GRØNLÆNDERNE

FØRSTE BOG

FØRSTE KAPITEL

Det var i den sidste Uge af November 1774. Den mørke Tid i Grønland var begyndt. Den sidste Dag var forbi, da Solranden et Øieblik endnu kommer til Syne. Vegsten-Lamperne brændte Dag og Nat i de smaa Jordhytter ved Diskobugten. Sneen fygede hen over Græstørvtagene. Maanen skinnede gennem Sneskyerne ved Middagstid, og hvor hist og her Frostluften begyndte at blaane, lyste Vinterstjerneerne som i fordoblet Størrelse og Glands. Norden for Isefjorden, der strømmer ind fra Diskobugten mellem Jacobshavn og Claushavn, sad ved Arnelampen i Jordhytten en aldrende Grønlænderinde med tre unge Piger, der snart sang, snart sladdrede livligt, medens de havde travlt med at gnide og berede et Renskind med Pimpsten. Den aldrende Kone ved Lampekjedlen var taus og stille. Den Maade, hun bøiede Hovedet paa, lignede de sørgende Enkers. Hun var Moder til de tre unge Piger. Naar Døttrene sladdrede og sang, saae den stille, alvorlige Moder kjærligt til dem, og hendes Hoved var mindre nedbøiet. Lampen havde udbredt en stærk Varme i den tætte Vinterstue, hvor alle fire Vægge vare beklædte med Sælskind. De unge Piger havde afkastet deres Pelse,

og de brune, ungdommelige Skikkelser bevægede sig smidigt i den stærke Lampebelysning.

Nu skinnede Eftermiddags-Maanen paa de smaa, matte Tarmesuder, medens de talrige Hundes Tuden betegnede deres Fodringstid, og Nordenvinden næsten skjulte Huset med Frostsnedriver. Man kunde høre Fjorden bruse: den var formedelst den stærke Blæst endnu ikke lagt til; men kun de dristigste Kajakroere vovede sig i disse Dage ud paa den. Moder og Døttre saae ofte med Uro til den lave, huleagtige Indgang, som om de ventede Nogen. Husets Forsørger, den raske Kunnuk, der var Enkens eneste Søn, var om Morgenens roet ene ud i sin Kajak, for at fange Hvidfisk paa Fjorden. Med Klageraabet: „Nah-ah! — Nah-ah!” der, som Omkvæd, gjentoges efter hver Linie, sang nu Søstrene Sangen om den mørke Tid eller Solens Flugt. Den knyttede sig til deres Forestilling om Solen som en deilig, evig ung Pige med Navnet Malina. Hun er efter deres gamle Sagn Søster til Maanen, den mandige skønne Anigat. Han er ligeledes evig ung, men en farlig Jæger, der forfølger sin deilige Søster og alle smukke Piger med sin Elskov.

De unge Grønlænderinders Sang vilde omtrent lyde saaledes i vore Sangformer:

Nu flyer den deilige Sollysmø —

Nah-ah! Nah-ah! Nah-ah!

Malina flyer under dybe Sø.

Nah-ah! Nah-ah! Nah-ah!

I Aar hun kommer ei meer igjen;

Til Verdens Grændser hun løber hen.

Hun flyer for ham, hun har elsket mest!

Sin Broder undte hun allerbedst.

Ham gav hun Pelsen af Maaneglands;
Med den han svang sig i Stjernerands.

Og deiligst efter hin Solens Mø
Gaaer Maanens Jæger om Verdens Ø.

Den Mand blev aldrig i Verden fød,
Som eied Anigats Trolddomsglød.

Han blander Sjæle med Øiets Glands,
Har sælsom Magt over Sind og Sands.

De lyse Lokkers Næt han udslaaer;
Han fanger Sjæle med hvert et Haar.

Han fanger dem, som lege bag Sky
Og bort i flagrende Nordlys flye.

Han titter listig i Hytten ind,
Vil daare drømmende Pigers Sind.

Igjennem Ruden af Hvidfisktarm
Paa Brix han kysser blufærdigst Barm.

Selv hun, der undte ham allerbedst,
Med Smerte flyer ham fra Øst til Vest.

Malina skjælver for Anigat;
I Havet styrter hun sig hver Nat.

Sin egen Broder maa Solens Mø
Med Rædsel flye under dybe Sø.

Til Verdens Grændser tilsidst hun flyer;
Da skjules Dagen af Nattens Skyer.

Ak! nu vor Dag blev til længste Nat:
Malina har vor Himmel forladt.

Til Verdens Ende hun foer med Gru;
Ved Lampen sidde vi stille nu.

Nu bruser Storm, og nu flyger Sne;
Ei Glimt vi meer af Malina see.

Ak! kom ad Aare hun ei igjen —
Nah-ah! Nah-ah! Nah-ah!
Med hende al vor Glæde foer hen.
Nah-ah! Nah-ah! Nah-ah!

Sangen var ophørt. Det fygede ikke meer. Den stærke Blæst havde lagt sig, og et Nordlysskjær bebudede stille Frost. Man hørte nu den vel bekendte Lyd, der betegner en lykkelig Fangst og kalder Venner og Naboer til Fjorden for at drage den fangne Sæl eller Hvidfisk i Land og tage Del i Byttet. Det glade Raab: „en Narhval! en Narhval!” gjentoges af flere Stemmer udenfor, og gennem Hulegangen til Jordhytten stak et kjækt, ungdommeligt Ansigt frem i Lampelyset. Det var Kunnuk, der havde bragt den heldige Fangst i Land og medbragte Fanger-Stykket af den store Fisk, hvilket strax kastedes i den kogende Kjedel. Søstrene jubede. De iførte sig hastig deres varme Sælkindspelse og tændte Tørvfakler ved Lampen, hvorpaa de med lystige Ajaraab skyndte sig ud, for at tænde Blus ved Fjorden og være behjælpelige ved Flensningen. Sønnen blev ene med sin Moder. Han satte sig træt paa Brixen. Moderen reiste sig stille fra Lampen og lagde et Par tørrede Smaafisk hen for ham. Medens han dermed dulmede den heftigste Hunger efter et helt

Døgns Faste, tilberedte hun ham det egentlige Maaltid. Før end han havde tilfredsstillet sin Hunger, talte hun intet Ord; men hendes Ansigt var mildt og venligt, medens hun af og til klappede ham paa Skuldrene og den brune Kind. Da han havde mættet sig, kastede han sig paa Brixen, for at hvile de trætte Lemmer efter Dagens voldsomme Anstrengelser. Men nu forsvandt Mildheden i Moderens Ansigt, og med et besynderlig tungsindigt Blik pegede hun paa Leiet under Brixen, hvor hun selv pleiede at sove, og hvor der netop faldt et mat Nordlysblik gennem Tarmeruden.

„Paa hin Plet spillede en Nordlys-Sjæl for tyve Vintre siden” — sagde hun. — „Vi havde sjunget Afskeds-sangen til Solen og forligt os med den mørke Tid. Din Fader sad hist ved Lampen og snittede paa hint Harpunskaft. Denne Bid Mad stod paa hans Knæ, men kom ikke til hans Mund.” Dermed fremtog hun et omhyggelig indsvøbt Stykke tørret Fisk og udbød i Jamren, medens hun sang en hjerteskjærende Klagesang over Husfaderens Død. Den begyndte med Smerteudraabet: „Nah-ah!” og det sædvanlige Ligsang-Udtryk: „Han er ikke meer til Syne!”

Medens hun sang, bøiede hun Hovedet dybt. Sønnen reiste sig fra Brixen, bøiede ligeledes sit Hoved og istemte Moderen Klagesang. Da den var endt, blev Moder og Søn længe staaende tause med nedbøiede Hoveder. Moderen opløftede sit Hoved sidst, og hendes tungsindige Blik mødte Sønnens.

„Kunnuk fornemmer dit Øies Tale, Moder!” — sagde Sønnen. — „Ved Lampen hist myrdede den grumme Kemek min Fader. Kemek lever; men min Faders Sjæl farer fredløs i Nordlyset eller bløder ved de stille Søer. I tyve Vintre sang du hver Nat hin Klagesang, naar mine

Søstre sang Aja i deres lyse Drømme. Hvad min Tunge lovede, skal min Haand visselig opfylde! Seer Kemek Solen igjen, skal den ei gaae bort, før den har luet paa hans Dysse! Jeg vil opsøge hans Lampe, hvor fjernt den brænder, og udslukke den med hans Livs Lys, saa sandt jeg er min Faders Søn!"

Moderen taug og borttørrede sine Taarer. Da Døtrene kom tilbage, sad hun stille igjen ved Lampen og tvættede Narhvalblodet af Sønnens Harpun. Kunnuk havde henstrakt sig paa Brixen og syntes indslumret.

Pigerne sladdrede glade om den store Narhval, der var længer, end Broder Kunnuk selv tvende Gange, naar han laa udstrakt paa Brixen, og om den fortræffelige Maktak (et Slags Fiskesylte), den skulde skaffe dem hele Vinteren. Den ældste Søster fortalte de yngre Eventyret om, hvorfor Narhvalen var mere sort end hvid: hvorledes nemlig en sort og smudsig Hex blev kastet i Vandet og vilde forvandle sig til en Hvidfisk, medens hun dog i sin Forvandling blev saa sort som før, paa de Steder nær, hvor Smudset sad løst.

„Men Hornet" — spurgte den Yngste og mente Narhvalens uhyre Tand — „hvor fik hun det saa smukt dreiet?"

„Det var hendes lange Haar; det var blevet hvidt som Sne af Harme; det havde Hexen løst og snoet ud over sit Hoved alt som hun svømmede."

Søstrene glædede sig barnlig herover og klappede i Hænderne. Nu sladdrede de om Gildet i Morgen og om alle de kjære Veninder, de havde indbudt til at dele deres Overflødighed og synge Ajasange med dem i Fakkellyset.

„Og Naja kommer med!" — sagde den Ældste — „det vil glæde Broder Kunnuk: hans Øine blive altid lyse,

naar han seer „Blaamaagen“*), siden hin sollyse Sommer-
nat, hun dandsede med os paa Bjerget og sang.”

„Naja synger ogsaa lifligst af os Alle” — sagde
Isssek, den næstældste Søster, medens hun samlede sin
rige, sorte Haarfyldte med Snoren af en høirødfarvet Hvid-
fisketarm.

„Og Blaamaagen er saa deilig, og hun flyver som en
virkelig Fugl i sin Fjærpels” — bemærkede den lille,
skjelmske Ajut, der selv gjaldt for en Skjønhed og havde
faaet et af Solens Tilnavne. „Jeg er dog bange, det gaaer
galt med Blaamaagen tilsidst” — tilføiede hun skalkagtig
— „for hun seer saa ofte paa Maanen.” Og nu sang hun,
hvad hun ofte for Spøg pleiede at synges for hin kjære
Veninde, som havde faaet Navn efter Søfuglen:

„Naja! Naja!
Se ikke paa Maanen!
Anigat er falsk:
Han løber efter alle de Smukke.
Han løber efter Solen
Den hele Dag
Fra Bjerget i Øst
Til Havet i Vest.
Han løber efter Solen
Den hele Nat
Og kysser alle smukke Piger paa Veien.”

Søstrene loe og hoppede i Seng paa Kvindebrixen,
medens Moderen endnu syslede en Stund stille ved Lam-

*) Naja er Navnet paa denne Søfugl.

pen. Endelig lagde hun sig ogsaa til Hvile; men Lampen udslykkede hun ikke. Den brændte nu Dag og Nat i Jordhytten i den mørke Tid.

ANDET KAPITEL

Næste Morgen fortsattes Arbeidet med at flense den store Narhval (den saa kaldte „sorte Hvidfisk”) og hugge den i Stykker til Gjesterne, som loe og sprang med deres Bytte, i Lyset af de flammende Blus, og der var stor Glæde den hele Dag i Jordhytterne ved Fjorden. Alle Frænder, Venner og Naboer toge Del i den raske Kunnuks Bytte. Man gjorde sig til Gode ved Lampekjedlerne den Ene hos den Anden, som om alle Hytterne kun vare adskilte Værelser i eet gjestfrit Hus, og hos Kunnuks Moder løb man ud og ind og drak Kaffe. Denne Grønlandernes Yndlingsdrik, hvortil man sidste Sommer, da Skibet kom fra Danmark, havde forsynet sig noget rigeligt, havde den mest oplivende Virkning baade paa Gamle og Unge og var næsten den eneste Luxus, de kjendte. Kunnuks Moder var dog selv alvorlig og stille som sædvanlig. Blussene skinnede ved Fjorden den hele, stjerneklare Formiddag. Ved Middag gjorde Maanelyset Faklerne overflødige, og da Nordlysene spillede paa den prægtige Aftenhimmel, dandsede Pigerne ved Fjorden og sang mellem de larmende og jublende Børn.

Blandt de unge Piger var Naja den vakkreste. Hvad Søstrene havde yttret ved Lampen den forrige Aften, bekræftede sig: Kunnuks Øine bleve lyse, naar han saae den smekke, fuglelette Naja, og naar hun sang, dvælede hans

Blik ofte paa hendes sorte, ildfulde Øine; men naar han nærmede sig hende, snoede hun sig ofte med en let Svingning forbi, og hendes brune Kinder bleve røde. Kunnuk vendte sig ogsaa bort fra de dandsende Piger, naar hans stille, blege Moder saae paa ham. Kunnuks Moder klappede vel stundom Najas Kind, naar hun saae hende blandt sine Døttre; men hendes Kind blev hvid, naar hun tænkte paa hendes Slægt. Naja var nemlig en Broderdatter af hin vilde, mørke Kemek, som havde myrdet hendes retsindige Ægtefælle i Tvisten om et Drivræ og gjort hendes Børn faderløse, før Døttrene kunde fatte deres Tab og Sønnen hevne sin Fader. Af Frygt for Frændehevn havde Kemek forladt Egnen i det Aar, Naja blev fød, og hun havde aldrig seet ham. Hendes Forældre vare begge døde i hendes spæde Barndom. Som et fader- og moderløst Barn, var hun optagen af Kunnuks Frænde, Pungjok „den Elskværdige“, som han kaldtes, og det vakkre Barn blev høilig elsket af dem Alle. Synet af den aldrig glemte Familiesorg hos Kunnuks stille Moder gik Naja meer til Hjerte, end nogen Anden. Hun var nu sexten Aar gammel. Fra sit tolvte Aar, da hendes Pleieforældre bosatte sig ved Fjorden, havde hun været Søstrenes kjæreste Veninde og næsten daglig leget med dem og den et Par Aar ældre Broder; men hun undveg enhver fortrolig Tilnærmelse af Kunnuk fra den Dag af, da hun havde erfaret hin usædvanlige, blodige Begivenhed, og tillige hvor nær hun var beslægtet med Kunnuks og hans Families Dødsfjende.

Om lovlig Rettergang er der aldrig noget Spørgsmaal blandt disse Naturbørn, der i Almindelighed leve i Kjærlighed og Fred uden at kjende til Stat, Øvrighed eller andre Love, end hvad Vedtægt og Billighed hjemle; men den hos alle Folkestammer i en saadan Naturstand gjæl-

dende Blodhevn ansees ogsaa af de hedenske Grønlandere for en ufravigelig Sønnepligt. At hverken Kunnuk eller hans Frænder havde opgivet Hevnen, hvis de nogen-sinde opdagede hendes Farbroders Opholdssted, var Naja vis paa.

Renjægerne og Sælfangerne paa denne Kyst af Fjorden vare næsten alle Hedninger, og det var ikke lykkedes de christne Missionairer at skaffe Christendommen Indgang iblandt dem. Vel gik der mange Sagn om „den store Herre i Himlen“, fra Egedernes Tid; og om „Pelles“, „den lille Præst“, som den berømte Hans Egede bestandig kaldtes, saa vel som om den elskværdige Pavia (Paul Egede) kjendte man mange venlige Viser; — hvert Aar, naar Skibet kom til Claushavn, seilede man ogsaa over Fjorden, for ved Ombytning af Sælskind og andre Varer at kjøbslaae med „Kablunakkerne“, som man kaldte de Fremmede; men alle Kunnuks Frænder saae med Mistanke og selv med et Slags Ringeagt paa deres christnede Landsmænd hin Side Fjorden og undveg dem. Hvad der meget bidrog hertil, var det farlige, men dog latterlige Raseri, som de havde seet paa enkelte christnede Grønlandere, som „Kablunakkernes galgjørende Vand“, o: de Fremmedes Brændevin, havde ødelagt, da et Par saadanne Ophidselser vare tilstrækkelige til at undergrave en Grønlanders Sundhed og Liv. En dybere Bevæggrund af religiøs Natur forenede sig hermed, idet de hørte deres høieste Gud Tornarsuk eller „den store Aand“, som de med deres Forfædre ærede og frygtede, af deres christne Landsmænd afskyet som den værste af alle onde Aander (de Christnes Djævel).

En gammel, hedensk Viismand og Seer, Angekkokken Elik, som havde været en fortrolig Ven af Kunnuks Fader, levede, som en hellig Mand, paa denne Side Fjor-

den og nød en Agtelse, som ingen christen Præst havde kunnet rokke. Han hørte ikke til den sædvanlige Klasse af Gjøglerne, som kun for egen Fordels Skyld holdt paa Hedsenskab, og som foretog Besværgelser og Koglerier uden selv at troe paa de overnaturlige Syner, de talte om. Den gamle Elik lod virkelig til at være en af hine mærkelige Naturer, hos hvem Drømmelivet med en stærk udviklet Anelsesevne bliver til Virkelighed, idet de ved et Slags ubevidst Selvmagnetisme ligesom formaae at styrte sig ind i en Aande verden, der bærer Præget af deres religiøse Tro og folkelige Overleverelser. Elikes Levnet var strengt og ulasteligt; han levede som en Eneboer i en afsides Bjerghule og lod sig sjelden see; men naar han fremtraadte, var der en saadan Høitidelighed udbredt over hans Aasyn og hele Adfærd, at Ingen tvivlede paa, han jo stod i umiddelbar Forbindelse med Tornarsuk, den store Verdensaand, og ved Hjælp af sin Tornak (et Slags Genius eller Skytsaand) formaaede at henflytte sig i fjerne aandelige Egne.

Til denne Angekkok eller Seer havde Naja ogsaa stor Tillid. Hun havde en Gang havt en lønlig Samtale med ham, der havde havt en afgjørende Indflydelse paa hendes Sindsstemning og — som det syntes — vakt en besynderlig Ængstelighed hos hende for noget som helst fortroligt Forhold til Kunnuk.

Ogsaa ved dette muntre Gilde undveg Naja paafaldende sin Barndoms Legebroder, skjøndt Søstrene paastode, at hun dog heller saae paa ham, end paa nogen Anden, selv ikke Maanen undtaget, som de beskyldte hende for at have sjunget betænkelige Sange til ved deres Barndomsdandse paa Bjergene. Ogsaa denne Dag spøgede de med hende derom; men hun lo ikke med dem; der kom hende Taarer i de sorte Øine.

Da Naja den Aften kom hjem til sine kjærlige Pleieforældre, var hun mild og venlig, men vemodig og stille. Pleiefaderen saae alvorlig paa hende og rystede paa Hovedet. Han holdt meget af hendes Livlighed, som han dog i den senere Tid snart fandt overdreven og snart aldeles savnede. Han antog det for et uheldigt Lune og lod et Par Ord falde derom, dog i den skaansomste Tone. Pleiemoderen gav ham Ret deri og lagde ikke Mærke til, hvor meget den lille Misbilligelse af hendes lunefulde Adfærd gik den kjære Pleiedatter til Hjerte. De to smaa Børn sov allerede. Nu lagde Forældrene sig til Hvile, og da Naja troede, de sov fast under Brixen, hørte de hende i det sædvanlige Syngesprog, der er deres bevægede eller lidenskabelige Stemninger eget, halv syngende udtale ved Lampen, hvad hun siden ofte gjentog og de unge Piger længe efter sang og kaldte: „Najas Sang om hendes Barndom.” De Forældre, hun deri talte om, vare ikke hendes virkelige Forældre, som hun ingen Forestilling kunde have om, men hendes kjærlige, Pleieforældre, som hun inderlig elskede. Sangen lød saaledes:

„Lykkelig priser jeg
Mest den sorgfrie Barndom:
Da har Pigen, som Drengen,
Frihed og lysteligt Sind.
Jeg længtes ei fra Jorden,
Da jeg leged og spøjte
Og rulled med Sten
Mellem Smaabørn ved Stranden —
Aja!

Kjærlighed hørte jeg
Kun i Faders Udraab,

Og naar Moder mig straffed,
Var det med Kjærtegn og Kys.
Jeg øved hvad mig lysted,
Og elskværdigt de kaldte
Hvad Barnet faldt paa,
For de elsked mig Alle.

Drengene fulgte jeg,
Naar til Fjelds de rendte
Under Middagens Maane,
Kæmped med Hvidfisk af Sne;
Jeg sad i Faders Slæde,
Naar han foer over Fjorden
Blandt Slotte af Is
Med de pilende Hunde.

Lampen i Jordhytten
Skinned venlig til mig,
Naar jeg vaagned paa Brixen,
Hopped fra Skjød til Skjød.
Den mørke Tid gik hastig:
Mellem syngende Kvinder
Jeg sladdrede glad,
Mens de garvede Sælkind.

Moder fortalte mig
Om de favre Lande,
Hvorfra Skibet os bragte
Perler til Renskindets Pels.
Den bedste Sælhundsfanger
Hun mig loved til Brudgom,
Naar først jeg med Flid
Kunde bygge og garve.

Lykkeligst priser jeg
Hine lyse Nætter,
Da vi halvvoxne Piger
Dandsed paa Bjerget og sang.
Ak, aldrig skinned Himlen
Saa livsaligt og yndigt —
Hvor Verden var skjøn
I de deilige Nætter!”

TREDIE KAPITEL

Endnu var Solen ikke kommen tilbage paa den grønlandske Himmel; men Maanen skinnede klart hver Middag og Aften. Stjernerne i den store og lille Bjørn og i den nordlige Drage funkede med hin Storhed og Pragt, som kun Nordpolens Jordbeboere kjende. Isbjergene skinnede som Feslotte og kastede deres store Skygge over Fjorden, medens Menneskeskikkelserne bevægede sig over de glindsende Snesletter som dandsende Alfer. Man foer frem og tilbage over Fjorden i Hundeslæder og hentede daglig rigelige Fangster fra en stor Vaage, Sødyrene selv havde brudt, for at drage Luft igjennem, og hvor man nu lettelig kunde fælde dem med Harpunerne.

Det var en af hine stille Maaneskinsaftener i den ellers saakaldte „mørke Tid”, som er Børnenes kjæreste Legetid, da Kunnuks Søstre og Naja gik ud paa den frosne, snebedækkede Fjord for at see paa Børnenes Lege. Nogle sparkede under Spøg og Latter til den store, mosfyldte Skindbold, som Kammeraterne løb efter for at fange;

Andre kastede med Iskampe og Børneharpuner efter en stor Hvidfisk af Sne; Andre rullede med en uhyre Snebold, som de kaldte Hvalrossens Hoved, medens en fjerde Flok dandsede i Kreds om to Kammerater, der under lystige Bifaldsraab efterlignede de Voxnes Sangkampe.

Da de voxne Piger kom, sprang den listige Dreng ud, hvem den spøgende Kampsang skulde gaae ud over. Han fik strax de andre Drengene til at slaae Kreds og dandse rundt om de fire Piger, medens de sang en Triumfvise om deres lykkelige Fangst: „A u n a! A j a!” — sang de eller „S a u n a! P a u n a! K a u n a! A j a!” hvormed de under det bestandig gjentagne Glædesraab: Aja! betegnede Øst eller Vest, Syd eller Nord, og for at faae et Slags Mening i deres Omkvæd, af hvilke ethvert angav en bestemt vedtagen Melodi, beskrev de enhver af Pigerne, efter deres Dragt, Udseende eller Særegenheder, som et fanget Vidunder eller en Fugl fra de forskjellige Verdenshjørner. Den Ældste kaldte de Edderfuglen, fordi hun klavrede mindst behændig paa Fjeldene, og Naja skildredes med alle Blaamaagens Egenskaber efter sit Navn. Pigerne gik strax ind paa denne Spøg; de sang Omkvædet og det glade Aja med, medens de skifteviis blandede sig i Børnenes Kreds og dandsede med i den overgivneste Glæde.

Midt under denne Leg, hvorved just Naja stod inderst i Kredsen og lo høit over Børnenes Indfald, hørte de det sædvanlige Anskrig paa Fjorden af en hjemvendende Slædes Hunde og saae en Slæde med et Spænd af 16 pilende Hunde fare dem forbi, medens Hundehylet, som sædvanlig, besvaredes af alle de talrige Hunde paa Kysten. Hundespændet syntes overladt til sig selv, især til to vel afrettede „Baser” eller „Herre-Hunde”, der holdt Styr paa deres Kammerater og tugtede dem en Gang imellem, naar

de løb ud af Sporet og kom den store Vaage for nær. Manden i Slæden sad ubevægelig i sin rimfrosne Pels, som en Snemand, uden at styre sine Hunde med Ord eller Pidsk, der ellers alene tjener til Tømme.

„Kunnuk! Kunnuk!” — raabte Søstrene glade, saasnart de kjendte Slæden og Hundene; men Naja udstødte et Angestskrig og foer blegnende ud af Børnekredsen. Det var forekommet hende i Maaneskinnet som det var Kunnuks Lig, der foer hende forbi. Han havde i tre Døgn været bortreist, og Ingen vidste, hvor han havde været, uden maaske Moderen, hvis stille, uforandrede Adfærd dog havde beroliget Søstrene. Naja havde ikke spurgt om ham, men havde været stille og tankefuld, indtil den muntre Børneleg i dette Øieblik havde tilbagekaldt hende sin egen sorgfrie Barndom. Kunnuk syntes ikke at have seet eller kjendt Pigerne, da han foer dem forbi, blandt de dandsende Børn; men — enten han nu var forkommen af Kulden eller Sneens Gjenskin i det skuffende Maanelys kun gav ham det Udseende — hans Aasyn var for Najas stirrende Øine blegt og stift som en Dødnings. Hun vaklede og var nær ved at synke om. „Naja! Naja!” — raabte Søstrene og grebe hende i deres Arme — „dø ikke for os, kjæreste Naja! — din Kind er som Edderfuglens Fjær — du vakler som den saarede Ren — Naja! Naja! dø ikke for os!” — De klyngede sig med tusinde kjærlige Udraab til hende og mere bar, end fulgte hende til hendes Pleieforældres Vinterhytte.

Kunnuks Slæde var imidlertid standset ved hans Moders Hytte. Hundene vare løsslupne, og under det almindelige Hyl, der var alle Nabohundredenes sædvanlige Velkomst, traadte Kunnuk med bøiet Hoved og Ryg langsomt ind gennem Hulegangen til sin Moder. Hun sad stille ved

Lampen, da Sønnen traadte ind, og hun fæstede Øinene stift paa ham uden at mæle.

„Han lever i vore Medmenneskers Verden” — sagde Kunnuk med dyb Røst, og Lampelyset faldt stærkt paa hans dødblege Ansigt — „Hans Lampes Lys er ikke udsukt — han, som sendte min Faders Sjæl til Dybet eller de veiløse Nordlys, medens jeg laa bunden af din Arm under Brixen.” — „Kemek er stor og mægtig” — vedblev han — „Kablunakkerne kalde ham Menneskenes Konge. Kemeks Frænder ere mange — de lystre ham som Slædens Hunde deres „Bas” — men Kunnuk er ogsaa mægtig: mine Frænder leve ogsaa. Kemek skal falde, som en Hval, for min Harpun — men Naja skal nu aldrig flytte sin Lampe til vor Hytte.” Med disse Ord sank han bevidstløs til Gulvet, og der gik en Skygge over hans Ansigt som paa en Døende.

„Lev, min Søn! lev!” — raabte Moderen og bestænkede hans Ansigt med Snevand — „dø ikke før du har hevnet din Fader!”

Kunnuk slog Øinene op; men hans Blik var vildt, og hans brune Kinder blussede af Feberhede. I tre Døgn havde han lidt Hunger og Tørst og var faret vidt om ved Nat og mørke Dag for at søge sin Dødsfjende. Han havde hørt hans Navn Syd paa og opsøgt ham ved et Hvalfangst-Gilde paa Isen midt blandt hans stærke Frænder ved Diskobugten. Dybt under et stort, mørkt Fjeld, mellem Fakler og Blus, havde han seet den vilde Kemek staae halvt beruset blandt hans tre Koner, ved Flensningen af en uhyre Hval, hvorved han med en blussende Fakkell i Haanden, mod al Sædvane blandt dette frie Folk, befalede som en mægtig Høvding over Mænd og Kvinder. Kunnuk var sprungen af sin Slæde midt iblandt den myldrende Menneskeskare; han havde revet Kemek Faklen af Haan-

den og oplyst hans vilde Ansigt med Blusset. Derpaa havde han udslukket Faklen med sin Fod og tilraabt ham sit Navn med Tilnavnet „Faderhevneren!“ Havde han ikke i samme Øieblik sat sine Hunde i Fart og havt Haanden paa Opstanderen af sin Slæde, var han neppe kommen levende fra den dristige Undsigelse. — Den uhyre legemlige Anstrengelse og end mere den voldsomme Spænding havde udtømt hans Kræfter. Moderen bar ham hen paa Brixen — og i tre Uger vidste han ikke, hvad der foregik omkring ham.

FJERDE KAPITEL

Den mørke Tid var nu snart forbi. Det var midt i Januar. Den første Morgen, Solen atter nogle Øieblikke glimtede frem over Snebjergene i Syd, var en Glædesdag for Unge og Gamle i Hytterne ved den grønlandske Isefjord. Flere Timer før hint glædelige Øieblik ventedes, hvori Solranden dog kun et halvt Minut kommer til Syne, var der paa et af de høieste Punkter ved Kysten en stor Mængde Grønlændere forsamlet. De stode, oplyste af enkelte Blus og Tørvfakler, under den prægtige Stjernehimmel paa Fjeldet, medens Hundeslæderne bevogtedes neden for af de halvvoxne Dreng. Mændene stode stille i deres pynteligste Pelse, mellem deres Kvinder og Børn og med alle de unge Piger, der vilde hilse den tilbagevendende Malina med deres Sange. Vel var Dagen og Timen, efter Stjernernes Stilling og foregaaende Aars Erfaring, dem bekjendt, da det skønne og mærkelige Natursyn skulde vise sig; men Ingen var vis derpaa, før de saae det.

Der var en Spænding og Forventning blandt den tause Menneskemasse, som om denne Time skulde afgjøre deres og hele Verdens Skjæbne; thi den store Tornarsuk kunde være vred og have dømt Verden til en evig Nat.

Blandt de unge Piger vare ogsaa Kunnuks tre Søstre og den lette Naja her til Stede i deres smukkeste Ren-skindspelse. De delte den almindelige Spænding og det store Haab; men deres Øine vare røde af Graad over Kunnuk, som endnu laa syg og magtesløs paa Brixen i sin Moders Vinterhytte og ikke denne Gang kunde istemme Velkomstsangen til den skjøne Verdensdronning. Endelig kom det længe forventede Øieblik. Man havde først slukket alle Fakler og Blus paa Fjeldet. Alle Øine og Hænder vare vendte mod det lysnende Punkt over Snebjergene i Syd, hvor en fjern Lavine syntes nedrullet. — Solranden dukkede op over Bjergryggen. — Det var et herligt, opløftende Syn, og alle Pigerne sang med det gjentagne Aja-Omkvæd:

„Det glimted over Fjeldene lyst —
Sneskyen rulled fra Bjergets Bryst.

Aja!

Malina ei vor Verden forlod!
Paa Sydens Fjeld har hun hvilt sin Fod.

Endnu hun lever, Sollysets Mø!
Hun bringer Glæde til Hvalers Ø.

Ved Verdens Grændser hun ei forgik;
Paa ny hun sendte til os et Blik.

Ret aldrig saae vi favrere Syn;
Det var dog kun hendes Øienbryn.

Hun titted over Bjerg til vor Kyst;
Det Lysblik smelted Alverdens Bryst.

Fra Nu til Nu det Blik vi kun saae;
Alverdens Glæde deri dog laa.

Vi saae kun Brynets yderste Rand;
Men Guld det spredte paa Hvalers Strand —
Aja!"

Længe før end Sangen var endt, var det korte Dagglimt forbi. Faklerne blussede atter under den stjernerige Daghimmel, og Enhver drog glad derfra, undtagen de tre Søstre og Naja. De gik bort med nedbøiede Hoveder og ængstede sig for Kunnuk, som endnu ikke kjendte sin egen Moder og sine Søstre, naar de sade ved hans Leie. Naja havde vaaget med Søstrene over ham manganen Nat; men heller ikke hende lod han til at have kjendt, skjøndt hendes Navn ofte klang fra hans Læber i hans Feberdrømme. Et andet Navn hørte man ham dog oftere nævne: det var K e m e k, og hver Gang Naja hørte det, skjulte hun sit Ansigt og græd. Men naar den Syge vaandede sig uroligst, behøvedes der kun et Ord med Najas forunderlig bløde Røst for at berolige ham. Da hun denne Morgen gik med Søstrene til Fjeldet, hvor de vilde søge Raad hos et Par af de almindelige Angekkokker, som her underholdt Folkemassen med deres Gjøglerier, havde hun fraraadet at inklade sig med dem. Samme Morgen havde hun seet Kunnuk og tilhvisket ham Navnet Elik. Han var bleven mild og rolig derved og havde vendt sit Blik mod den Kant, hvor Røsten kom fra, uden at det dog lod til, han havde nogen tydelig Forestilling om Gjenstandene uden for ham. Han drog kun et dybt Suk, og Navnet Elik hen-

døde paa hans Læber, ledsaget af en svag Lyd, som hun ikke vidste om skulde være Naja eller Glædesudtrykket Aja! Derpaa var han strax falden i en rolig og, som det syntes, vederkvægende Søvn; men Ingen uden Naja havde lagt Mærke til det svage Spor af Bevidsthed eller maaske af et ubevidst Ønske, hun troede at høre i hin Lyd.

Søstrene gik nu tilbage til Moderens Hytte; men Naja fulgte ikke med. Hun havde forladt dem hastig paa Veien, uden at sige dem hvor hun gik hen; men de saae forundrede efter hende, medens hun forsvandt som en flygtende Fugl mellem Fjeldene.

Søstrene fandt Moderen stille ved Sønnens Leie. De traadte saa sagte ind, at hun ikke bemærkede det. Kunnuk sov endnu, men ikke rolig; han knyttede ofte Haanden i Drømme og nævnede Kemeks Navn.

„Ret saa, min Søn!“ — hviskede Moderen — „saa længe det Navn ikke er udfaldet af din Sjæl, kan den hverken fare ned eller op. Du maa leve, Faderhevner! til hint Navn er udslettet af Menneskenes Verden og din Faders Sjæl har afblødt hos sine Fædre!“

Døttrene forskrækkedes ved at høre Moderen saaledes tale og udbrod i et Nah-ah-Raab. Nu begrebe de først til fulde hvad det var for en Bedrift, Broder Kunnuk var fød og baaren til, og hvorom den tause Moder hidtil kun havde yttret sig gaadefuldt.

Naja havde løbet den hele mørke Dag over Bjergene, og da det blev Aften, nærmede hun sig den ensomme Bjergkløft, hvor den gamle Angekkok Elik boede. Med de tynde, høielige Saaler under de smaa Sælskinds Halvstøvler klatrede hun sikker over Fjeldpynterne, som et Egern. Maa-
nen var tilhyllet af Sneskyer, og hun havde Møie med at

finde Veien mellem de vilde Fjelde. Da hun endelig stod ved Bjerggrotten, saae hun Stjernehimlen i den fuldeste Pragt over sit Hoved. Langt borte havde hun allerede seet Lyset af Eliks Lampe gennem et Hul i Urbjergets Granitmasse, hvor Eremiten havde dannet sig et Slags Vindue med en Rude af Hvidfisktarme. Nu stod hun ved Grottens lave Indgang, som fra inden var tilspærret med en Luge af Drivtræplanker. Hun bankede paa Grotten med en lille Sten; men hendes Haand bævede. Hun hørte en hul Røst indenfor, som mumlede hvad hun ikke forstod. Hun tog Mod til sig og bankede endnu en Gang. Da aabnedes Lugen, og en graahærdet Olding traadte ud med bøiet Hoved. Han holdt en lille Tøndebands-Tromme og en kort Stav i sin Haand.

Den gamle Elik var liden af Væxt og sammenkrummet af Alder. Hans Kind og Hage var skæglos, som alle Grøn-lænderes, da de tidlig udrykke ethvert saadant Haar med Rode og blot finde Hovedhaaret anstændigt. Han bar en simpel Sælskindspels uden nogen som helst Udmærkelse; men uagtet han savnede de Viisdommens og Ærværdighedens Særkjender, som saa mange andre Folk pleie at fordre af deres Spaamænd, Seere og Mirakelmænd, savnede han dog ingenlunde den aandelige Overlegenheds bestemte Blik, med et vist profetisk Udtryk i Mine, Stemme og Adfærd, som uvilkaarlig maatte indgyde Ærefrygt.

„Min Sjæl var med sin Tornak hos de Døde” — sagde Oldingen og opløftede sit Hoved — „hvad søge de Levende ved Eliks Lampe i Stengrotten?”

„Seer du Liv, hvor jeg seer Død, gamle Elik! saa udstræk din Haand og lad Najas Øine see det!” — bad hun og knugede Hænderne mod sit Bryst — „se! mine Øine

ere vaade af Sorg. Du er den viseste Innuk*), og min Fod gik over Bjerge til din Lampe."

„Er det dig for mørkt i Jordhytten, Barn!" — svarede den Gamle mild og rolig — „vil den Sjæl, du har kjær, fare ned eller op, saa bøi dit Hoved og lyt til Livet ved de stille Søer! eller opløft det til Nordlysets Sjæle under den store Tornarsuks Lamper! og deres Straaler skal falde med Fred i din Sjæl."

„Tornarsuk er stor og herlig, men dog grum og forfærdelig, Fader Elik! han lader den største Kajakroer for-gaae og den bedste Renjæger omkomme."

„Tornarsuk er elskværdig" — sagde den Gamle rolig — „han lader ikke det Herlige for-gaae. Mener du, et Menneske er ham ringere, end Dyret? Har du ikke hørt om den Fisk, vi kalde Nepisa**)? Den ligger jo død hver Vinter og mister sin Hud og sit Kjød, men overklædes igjen med Hud og Kjød og faaer nyt Liv, naar Sommeren kommer. Seer du hine tre Kajakker?" — vedblev han og pegede paa de tre største Stjerner i Svanens skønne Stjernebillede — „de fore til Verdens Ende paa det store Hav, hvor Bølgerne ere som Bjerge. De kom aldrig tilbage; men nu seile de paa det største Hav over Nordlys og flyvende Skyer. Og seer du hine tre straalende Vandrere?" — her pegede han paa Stjernerne i Orions Bælte — „de steg høiere, end nogen Renjæger, paa de fremmede Bjerge og kunde ikke finde Veien til deres eget Land; men Tornarsuk optog dem til sin store Vinterhøitid, og nu dandse de med Fakler for hans Øine."

„Den store Tornarsuk er dog grum" — klagede Naja — „siig mig, hvis du saae det! skal Kunnuks Lampe sluk-

*) Iboer ๑: Menneske, Grønlænder.

***) Rognkalven.

kes? skal hans Øine ikke see Malina, naar hun dandser over Bjergene?"

„Den unge Moder dør sjelden, før hun har født" — mumlede Elik, og hans Pande blev mørk. — „Haien er det klogeste Dyr; mod den løfter sjelden et Menneske Harnen; men skeer det, hviler dens Slægt ei heller, før det er hevnet. — Selv Dyret lyder Tornarsuks Villie. Min Sjæl var hos de Døde; vil du høre hvad jeg saae?" — vedblev den Gamle, og hans Aasyn blev endnu mere mørkt og strengt — „min Sjæl var hos Vennen, som din Frænde sendte til det stille Land. — Vil du vide hvad jeg hørte?" Med disse Ord satte han sig paa en fremspringende Sten i Fjeldet og slog paa sin Tromme med den lille Stav, medens han mere mumlede, end sang:

„Mit Øie var lukt;
Men min Sjæl var vaagen.
Min Tornak bar mig
Til de dybe Søer,
Hvor de kjære Døde
Røre sig stille
Med samme Aasyn
Og Id som fordum.

Jeg saae ham atter
I Renskindspelsen
I Sælkajakken
Den raske Fanger,
Som Elik fordum
I Maaneskinnet
Har leget med.
Han nikked venlig;
Han smiled kjærlig;

Men over Panden
Blodvunden gabed —
Og Ordet sused
Fra Dødninglæben,
Mens Haanden peged
Paa blodig Vunde:
„„Den skal tillukkes —
Den skal forvandles
Til Sollysstraaler,
Naar Kunnuk stander
Ved Kemeks Dysse —
Naar Midnatssolen
Har seet hans Gjerning —
Naar Timen kommer,
Min Tornak vented
I tyve Somre —
Den kommer vis!”

Under en dæmpet Hvirvel paa Trommen fremmumlede han disse Ord, og idet han med Kraft udtalte det sidste, slog han et stærkt Slag paa Trommen og reiste sig pludselig. Som rammet af et Lynslag, tumlede Naja tilbage og stirrede dødbleg paa den gamle Seer.

„Ja Kunnuk maa leve, til han har hevnet sin Faders Sjæl” — udbrød hun — „om saa hans egen Sjæl skal bløde og Najas bortflyve, som en klagende Fugl, med Nordlyset. Du har hørt hvad min Tanke hviskede stille, vise Elik!” — vedblev hun — „du har seet i min Sjæl, hvad intet Medmenneske maa see uden du: naar Najas Øine saae Kunnuk, forglemte hun den lyse Sol og alle Tornarsuks Lamper; men du veed ogsaa, vise Elik, hvad Blodet raaber i min Sjæl, naar jeg er ene. Luer der en Draabe paa hans Haand af det Blod, som udsprang fra

min Stamfaders Hjerte, saa er Broders eneste Barn, hvad Søn er for den myrdede Fader. Ak, forfærdelige ere Tornarsuks Gaader." — Hun taug og opløftede sine Øine mod de prægtige Stjerner; derpaa vedblev hun stille, med dyb Vemod: „Naja kan ikke dræbe: min Sjæl kan ikke hade; men han, som støder Harpunen i hin Hvals Bryst, vil saare Maagen, der flyver over Blodstrømmen. Hun vil flyve hen over blodige Bølger og klage — hun vil flyve til Verdens Ende og døe paa de ensomme Bjerge. Ak! Tornarsuk er grusom. Den Angekkok er ei til, som løser den store Aands Gaader." Naja var sunken knælende til Jorden med begge Hænder for sit Ansigt og Hovedet mod sit Knæ; det var som hun skulde opløses i Graad.

Den Gamle saae en Tid lang paa hende og taug. Han opløftede sine Øine til Syvstjernen, der stod klart over hans Hoved. „Hist gjøe Tornarsuks straalende Hunde omkring den fangne Nattens Bjørn" — mumlede han — „den Stærke skal visselig falde. — Dog see!" — vedblev han og betragtede Aldebaran, den prægtige Stjerne i Tyrens Øie, og de to største Stjerner i dens Nærhed — „hist brænder Lyset for de tvende største Viismænd; de maae evig dandse mod hinanden i Sang-Kamp — de synge bitre Spotviser over deres og Alverdens Viisdom." Han rystede betænkelig paa sit Hoved og stirrede grublende hen for sig i Stjernedybet. Det var som hans Fædres Stjerneviisdom spottede sig selv og al menneskelig Kundskab i hine Billeder af deres Sang-Kamp mellem Stjerne. Saaledes blev han staaende længe, som fastgroet til Fjeldet, og hans Aasyn blev ubevægeligt som et Voxbillede; men pludselig foer der som en Lysstraale over hans Ansigt; han udstrakte sin Haand og opløftede den grædende Pige.

„Blaamaage! hæv dine Vinger!“ — udbrød han — „Den Storm, som skal borthvirvle den store Alverdens Aand og henveire Bjergene med Tornarsuks Lamper, den Storm maa udsendes fra en Aand, som er større, end den Største — han, hvis Gaader dog intet Menneske løser. — Er det sandt, hvad min lyse Tornak hviskede i mit Øre, saa sidder her nu en større Angekkok, end Elik, ved en Lampe i Syd — og hans Aasyn ligner min Tornaks. Han kan maaske løse den Knude, der har bundet vore Sjæle i den mørke Tid og knyttet vore Tanker til Natten. Gak bort, mit Barn, med Fred! Bereder Kunnuk sin Kajak, naar Solen stiger hist over Bjergene, og drager han over Fjorden med sine Frænder, saa bring Budskab til mit Øre, og lad din Fod være udstrakt til at følge min Gang over Dybet! Seer jeg det Aasyn ved Lampen i Syd, min Tornak har viist mig i den høieste Himmel, — saa er der Redning for de Sjæle, som sørge, og en Røst, som kan tyde alle Tornarsuks hemmelige Taler.“

Med disse Ord gik Angekkokken tilbage til sin Grotte. Naja havde reist sig ved hans Haand og stirret i den høieste Spænding paa hans Aasyn, medens ethvert af hans Ord trængte dybt i hendes Sjæl. Hun saae nu forbauset efter ham, knugede Hænderne mod sit Bryst og gik langsomt bort mellem de vilde, maanebelyste Fjelde.

FEMTE KAPITEL

Solen var kommen helt op over Bjergene. Kunnuk reiste sig fra sin Sygebrix og følte sig karsk. Moderen nikkede med stille Alvor, og Søstrene sang: Aja! Kunnuk

traadte ud af Jordhytten og saae sig om. Hans sexten kjære Hunde sprang om ham og tudede af Glæde. Han spændte dem for sin Slæde, og de sprang med Jubel bort med ham over de blinkende Snestletter. Den lyse Tid var kommen, medens han havde ligget paa Brixen i de mørke, ængstende Drømme. Nu aandede han atter frit paa sine Bjerge. Han tænkte atter paa Erhverv og Husets Forsørgelse; men han talte ikke meget. Hver Morgen drog han ud paa Jagt eller Hvidfiskefangst, og hver Aften kom han hjem til Moderens Hytte med sin Fangst. Moderen nikkede altid stille, og Søstrene hilsende ham med Sang; dog græd de mangan Gang; thi Naja var ikke meer iblandt dem. Hun sad i sine Fosterforældres Hytte og pleiede de smaa Børn, medens Husfaderen laa syg paa Brixen, og Børnenes Moder sad sorrigfuld ved Lampen og sammen-syede Ligklædet til den hensvindende Ægtemand.

Undertiden blev Kunnuk borte flere Dage, og naar han kom hjem, hviskede han hemmelig med Moderen, medens Søstrene sov. En Aften kom han saaledes meget silde hjem. Moderen sad ene vaagen ved Lampen.

„Jeg stod ved vore Frænders Lamper Nord paa” — sagde han mørk, med klangløs Stemme. — „Jeg sang Sørgesangen for deres Øren om hvad jeg saae under Brixen, da Moders Arme holdt mig fangen og min Haand var spæd. De saae paa mit Ansigt, de lyttede til min Røst, og deres brune Kinder bleve blege. De rakte Kunnuk Haand; de lovede at følge Faderhevneren, naar Fjorden var aaben og Kajakken i Sø, og Skibet kom hist ovre med Kablunakkernes Skatte.”

„Vel, min Søn! vel!” — sagde Moderen — „saa længe maae vore Sjæle forvente. Kemeks Arm er mægtig, og stor er Hvalrossens Slægt; uden vore stærke Frænders Haand naaer du ikke hint Udyr, der opslugte din Fader.

Ret saa!" — vedblev hun — „vor Frænde Pungjok raader fra, og hans Ord ere stærke. Den Elskværdige kalde de ham, og jeg elsker hans Sjæl; men den er blød som Barnets, der leger paa hans Knæ, og han har aldrig seet Tornarsuk i hans Høihed. Han var kjærlig mod Naja: han tog hende i sin Arm, da hun laa spæd mellem Lig, og bar hende til Lampen i sin Jordbo. Han elsker hende meer, end han hader hendes Frænde; og hvo kan see hende uden at klappe hendes Kind og glædes ved Glandsen i hendes brune Øine. Du saae hende ogsaa, min Søn! og dine Øine bleve lyse, naar hun talte. Din Moder reiste sig gjerne for Naja og beredte Renskindet for hende paa Husmodersædet. Dog derfor raader den store Aand ene."

Ved disse Moderens Ord bøiede Kunnuk sit Hoved som en Sørgende og holdt Hænderne for sine Øine. Han opløftede først sit Hoved igjen, da Moderen efter en lang Taushed vedblev: „Najas Forsørger raader fra. Han er blød som en ung Kvinde, den Elskværdige — men han hørte aldrig hvad Tornarsuk mæler, naar Isbjerget kalver*) og knuser Illiseetsokernes**) Afkom. Nu falmer han paa Brixen, som et Siv fra i Sommer, den Elskværdige, og hans Sjæl vil nedfare til de stille Søer. Jeg vil græde ved hans Dysse; jeg vil klage med hans smaa Børn. Jeg vil bøie mit Hoved saa dybt som hans lille Kone. Men naar hans Knæled er bøiet og hans Hoved under Sten, saa kan først din Idræt begynde, min Søn! og din Faders blodige Vunde tillukkes."

Saaledes talede Moder og Søn en Aften, da Solen havde været høit over Bjergene. Vaaren kjender Grøn-

*) c : nedstyrter.

**) Hexe og Troldmænd, den mørke Magies Dyrkere, modsat Angekkökkerne (Angekkut) den lyse, velgjørende Magies Indviiede.

lænderen ikke. Naar det er Vaar hos os, opvarmes hans dunkle Stue endnu af Vinterlampen, medens Sneen ligger tykt over Græstørvtagene og tilhyller Gluggens frosne Tarmruder.

I en saadan dunkel Stue sad Naja samme Aften med to smaa Piger paa sit Skjød. De klyngede deres Arme om hendes Hals, som hun kunde være deres Moder. Hun klappede dem og kaldte dem Søstre. Ofte sang hun for dem eller og fortalte dem Eventyr; men denne Aften kunde hun ikke synge for Graad, og alle de Eventyr, hun tænkte paa, vare sørgelige; thi hendes kjære Pleiefader vaandede sig paa Brixen, og Pleiemoderen vred sine Hænder over ham og jamrede.

„Ak! nu taler han om Stendyssen igjen” — klagede den lille Husmoder — „og om Kajakken, han vil have med til de stille Søer. Kom, Naja! tal til ham! Han er bange for Gravidyssen og Farten under Jorden. Tal til ham, lille Kjære! saa bliver han rolig. Ingen Røst klinger saa mild som din, og han elsker dig som en Moder sit diende Barn.”

„Ja han var mig ogsaa Moder, som du blev det, og Fader alle Dage. Uden Eder var jeg forkommet” — suk-kede Naja og løsviklede sig af Børnenes Arme. — „Kjære, lille Fader!” — bad hun og knælede ved den Syges Leie — „vær ikke bange for Dyssen! den skal hverken Ræv eller Hund opkradse. Frygt ei heller for Farten under Jorden! den er jo let og stille, og du har været from og god imod os Alle.” Den Syge stirrede paa hende og svarede ikke.

„Kjender du mig ikke? se! jeg er Naja; Blaamaagen var mit Navn fra jeg var lille, fordi du fandt mig i Dun-pelsen. — Du gav mig ogsaa et andet Navn; det skal der være Velsignelse med, mente Elik — du kaldte mig

Arnarsaks Øie, lille Fader, naar du saae paa mine Øine."

Ved dette Navn opklaredes den Syges Ansigt, og det var ligesom dets Klang kaldte ham en kjær Erindring tilbage.

„Du har kjendt den fromme Arnarsak i din Ungdom" — vedblev Naja — „hun, som var i Landet, hvor Drivtræet groer og hvor Pellés kom fra — hun, som vilde lært os hvad Pavia havde sagt, men som de vrede Angekkokker vilde dræbe. Mine Øine lignede hendes, har du sagt, og derfor kaldte du mig Arnarsaks Øie."

„Han kjender dig godt; bliv kun ved, kjære Lille!" — sagde Husmoderen — „men tal ikke meer til ham om hin Kvinde, som talte mod den store Aand til vore Sjæle!"

„Jeg skal fortælle dig en Historie, lille Fader!" — vedblev Naja — „naar du tænker paa den, skal du glædes, hvorhen du saa farer!" —

Den Syge vaandede sig ikke meer; han nikkede mildt med det aabne, godmodige Ansigt, og Naja vedblev:

„Den store Aand var haard mod Kemeks Slægt, fordi Kemek slog sin Uven ved Lampen. Kemek flyede mod Syd og hans Broder mod Nord, og Broderen flyede til de vilde Fugle paa Bjergene. Hans lille Kone bar et Barn paa sin Ryg, og de gik under Fjeldet, hvor de store Stene hang løse — der, hvor Ingen tør mæle og røre Luftens Iboer med en Lyd. Barnet var hungrigt og skreg — det hørte Den, der stod fjernt; og Moderen lagde Barnet ved sit Bryst; og det blev stille. Og de gik sagtelig frem paa de farlige Veie; men Natten faldt paa, og de vare nær ved at forkomme af Hunger og Kulde. Da saae de en Renjæger langt borte, da Maanen stod op, og de bleve glade i deres Nød og raabte: Aja! men Sne-Fjeldet brast

ved det eneste Ord, og de store Stene nedstyrtede mod Fader og Moder. Og Faderen greb efter Moder og Barn, men sank knust tilbage under Fjeldet. Og Moderen knugede Barnet mod sit Bryst og bøiede sit Hoved ud over det og døde. — Og Renjægeren kom og saae det ynkelige Syn. Han havde seet deres Nød og hørt deres Røst, og han troede, de vare knuste til Hobe. Men da græd det lille Barn ved den døde Moders Bryst, og han greb det af den døde Moders Arme. — Og han kyssede det varmt og tog det under sin Pels og gik bort med Barnet fra de Døde. Men Natten blev mørk, og Veien var lang, og da det blev Morgen, saae han ingen Stier mellem Bjergene. — Og det blev Aften igjen, og ingen Lampe var at see. Barnet vaagnede og skreg; det led Hunger og Tørst og var nær ved at omkomme af Mangel. Da tog Jægeren sin Kniv og skar et Skaar i sit Bryst og lod Barnet suge Liv af hans Brystblod. Og han bar det til sin Hustru og lagde det ved hendes Bryst ved Siden af hans Søn, den Førstefødte. Se, Fader! det var mig: jeg var det lille Barn med den Fugleskindspels, jeg var Blaamaagen, du bar hjem i dine Arme. Det var Naja, du bar hjem til din kjære, lille Kone og lod suge Liv paa Veien af dit Brystblod.”

Pungjok nikkede kjærlig til Naja og klappede hendes Kinder, som vare vaade af Graad, medens hun bøiede sit Hoved mod hans Hænder og kyssede dem. Han saae ogsaa kjærlig hen til Konen og de smaa Børn og vinkede; de kom Alle hen til ham, og han klappede deres Kinder og strøg deres Haar. Derpaa lukkede han sine Øine og indslumrede.

„Tak, tak! kjære Lille!” — hviskede Konen til Naja — „se, jeg vidste det nok: nu vugger hans Sjæl sig stille og fornøiet igjen, som Barnet paa Gyngebrixen, og hans Tornak fortæller ham Eventyr ved Drømmenes Lampe, til Malina lyser igjen over Bjergene.”

Men før Solen næste Dag sendte sin første Straale over Snebjergene, lød det Sørgebudskab fra Vraa til Vraa ved Fjorden: „Der er Sorg ved Pungjoks Lampe. — Pungjok den Elskværdige ligger bøiet paa Brixen. — Hans lille Kone udriver sine Haar. — Blaamaagen sørger blandt de smaa Børn, hun kalder sine Søstre.”

SJETTE KAPITEL

Kunnuks Moder græd, da hun hørte Budskabet om Pungjok den Elskværdiges Død. Hun gik til Sørgehuset med sin Søn og sine Døttre. De unge Piger styrtede grædende i Najas Arme, medens Moderen istemte Enkens og Konernes Klager ved Ligbrixen. Kunnuk havde ikke længe seet Naja, og som han nu saae hende igjen med dybt nedbøiet Hoved blandt de jamrende Kvinder, tæt omklynget af de smaa Børn, der kaldte hende Søster, blev hans Hjerte dybt bevæget, og han græd. Hans Moder hørte hans heftige Bevægelse og vendte sit blege Ansigt imod ham. Kunnuk foer med Haanden over Øinene og betvang den heftige Yttring af Sorgen. Mændene, som skulde bortbære Liget, vare nu ogsaa traadte ind i Ligstuen, hvor Alle stode med nedbøiede Hoveder; men den i Taarer opløste Enke laa næsten helt sammenfalden ved Ligets Hoved, som hun selv allersidst havde tilhyllet. Under Sørgeudraabet: „Nah-ah! Nah-ah!” istemte Pigerne Sangen om de Døde, hvori Najas Stemme med rene, hjertegribende Tone fremherskede, men hvori ogsaa Mændenes Stemmer med dybe, dæmpede Sørgetoner blandede sig:

„Ned eller op ad
Sjælene fare,
Naar de forlade
Menneskers Bolig,
Menneskers Lig.
Saligst af alle
Sjæle vi prise
Ham, som i Jordens
Dybder nedfarer,
Hvor i de stille,
Speilklare Søer
Sælernes Vrimle
Møde den raske
Fangers Kajak.

Salig vi prise
Sjælen, som flyver
Høit mellem Skyer,
Høit mellem Nordlys
Og leger Bold med
Hvalrossens Hoved.
Ingen usalig
Farer fra Jordan —
Ingen fortabes,
Ingen forgaaer;
Fred faaer den Gode,
Hvile den Trætte;
Selv de vildfarne
Sjæle faae Ro.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage —

Toner ved Lampen,
Toner ved Brixen,
Hvor de har bøiet
Dødningens Knæled,
Og hvor hans blege
Ansigt blev koldt.
Sorgen og Savnet
Klager ved Dyssen,
Hvor under Stene
Menneskeliget
Gjemmes for Hunde,
Skjules for Ræv.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage
Hos de Forladte,
Toner i Hytten
Øde og mørk —
Klager i Kvinders
Jamrende Sange,
Hver Gang de skue
Pelsen, den kjære
Døde har baaret,
Eller Harpunen,
Rask han har svunget,
Eller Kajakken,
Kjæk han har roet —
Eller den Madbid,
Magtløs han levned —
Eller det lille
Barn, han har elsket,
Og som han fordum
Legede med.

Sorgen og Savnet
Bliver tilbage,
Toner i Kvinders
Klagende Sange,
Hver Gang fra Havet
Fremmede komme —
Hver Gang fra Fjeldet
Venner og Frænder
Nærme sig Hytten,
Øde og mørk.”

Under Klagesangen bares Liget bort af Mændene til-
ligemed den Afdødes bedste Kajak og Harpun, der skulde
følge ham til de stille Søer. Kunnuk var den Sidste, der
forlod Sørgehuset; hans Øine dvælede med et Blik paa
Naja, som om hun var den sørgende Enke, og han selv
var Liget, der bortbares til Dyssen. Han tog Afsked med
hende i sit Hjerte, som han nu aldrig meer skulde see
hende i Verden. Men Naja saae ikke hint Blik; hun op-
løftede ikke sit Hoved, medens hun sang Klagesangen. Da
Liget var udbaaret, udslukkede Enken den Lampe, der
havde brændt ved Ligbrixen, og en dæmpet Jamren hørtes
fra det dunkle Sørgehus.

SYVENDE KAPITEL

Sorgen over Pungjok den Elskværdiges Død var stor
blandt Kunnuks Frænder og blandt alle hans Venner og
Naboer ved Isefjorden. Fra hans Hytte hørtes Sørgean-

gen længe efter hver Dag og især om Aftenen, naar han pleiede at komme hjem fra Jagt og Fangst, men Enken og Børnene sade nu ene ved Lampen og hørte Hjemkomsthilsenerne i Nabohytterne, medens ingen Husfader meer kom hjem til dem, for at vederkvæge sig og glæde sig med dem. Enhver, der kom forbi Enkens Hytte, hvortil Naboerne jævnlig bragte en Del af deres Fangst, istemte de Forladtes Klagesange, hvori Najas Stemme altid hørtes, som med sin Renhed og Klang bragte Skjønhed og Stilheden i de ellers altfor sønderrivende Toner. Naja sørgede for Husvæsnet og pleiede de smaa Børn, medens den forladte Enke havde Ret til en Tid lang at leve for sin Sorg. Hendes eneste Søn, som hun havde opammet tilligemed Naja, var død i sin Barndom, og hun følte sig dobbelt forladt i sin Sorg. Hun oprev den idelig selv ved at fremtage og betragte den Afdødes Klæder og omhyggelig gjemme enhver Smaating, han havde syslet med og havt kjær. Smerten opreves ogsaa hver Gang hun kjælede for de smaa Børn eller røgtede de troe Hunde, der ogsaa syntes at savne deres Herre og nu snart skulde overdrages til en Anden. De hylede høit hver Gang en Mand kom til Hytten, og de saae, det var ikke deres Herre.

Imidlertid var Isen smeltet i Fjorden, og de afdækkede Tarmruder vare optøede i de smaa Jordhytter. Solen steg nu høit om Dagen og gik ikke meer ned under Synskredsen, men glødede den hele Nat paa sin tilsyneladende Vandring fra Vest mod Nord og fra Nord mod Øst.

Den første Dag i Juni var kommen. Fjorden var helt seilbar, og det var en stor, almindelig Sommerfest. Man begyndte nu at flytte ud af de smaa Vinterboliger og opreise Sommertelte paa Fjeldene. De hvide Snesletter vare deiligt grønne; mange Smaa-Elve nedrullede fra Fjeldene, og hyppigt kom nu de nydelige Alpeblomster frem, som

denne strenge, nordlige Verden endog er rig paa. I Fjeldsprækkerne saae man i Mængde, skjøndt endnu ikke udsprungne, de amerikanske Stenpryd (Saxifrager) med de hvide, rødstænkede Blomster og smukke Roseblade. De smaa, gule Ranunkler ere hyppige, og den rødligvide Isranunkel pryder i Juli og August de høieste Fjelde med sine store, hængende Kugleblomster. Paa Fjeldsiderne og de lavere Rygge staae Alpelyngens Smaabuske med deres rosenrøde Klokker, og langs med de talrige Bække staaer den grønliggule Angelica med sine Skjærmbloomster, langt større og frodigere, end vi kjende den. Udsigten over Fjorden med de store svømmende Isbjerge var nu over al Beskrivelse herlig, og Synet af de første flagrende Teltskind paa Fjeldene og de grønne Sletter, hvor man opreiste høie Støtter ved Græstørvoldene og hang Skind-Tæpperne over dem, havde en glædelig og oplivende Virkning paa Alle.

Ved Fjorden var en stor Mængde Sælfangere samlet for at drage ud paa en almindelig Fangst. Enhver Kajakroer medbragte sit lille, nemme Skind-Fartøi, som han bar under Armen, medens han svingede sin Harpun i Haanden og jublede. De laadne Sælskind-Vinterpelse vare ombyttede med de lette, haarløse „Vandskindspelse“, og Sommerglæden straaledede paa alle Ansigter. Nogle store „Konebaade“ laae ogsaa ved Kysten, ladede med Skind og andre Handelsvarer; de tilhørte Kunnuks Frænder Nord fra og roedes af gamle Mænd og Kvinder, medens de unge, kjække Nordboere nu vilde følge Kunnuk over Fjorden i deres Kajaker. Paa en græsgrøn Slette under de nøgne Fjelde vare en hel Del unge Piger forsamlede og feirede den første Sommerdags Fest med Dands og Sange. Kunnuks Søstre vare iblandt dem; men Naja var ikke med. Kunnuk havde nylig taget Afsked med Moder og

Søstre. Nu gik han langsomt ned med sin Kajak til Fjorden. Hans Blik dvælede ofte paa Huleindgangen til Vinterhuset, som Pungjoks Enke endnu ikke havde forladt; men der stod Ingen ved Indgangen, og Naja kom ikke til Syne. Nu hørte han den muntre Sommerfest-Jubel, medens baade Karle og Piger sang Sommersangen: „I Kajakken!” Denne livsglade Sommersang, der bestandig afbrødes med skingrende Ajaraab, vilde omtrent klinge saaledes i Sammenhæng og i vore Sangformer, med Bibeholdelse af det sidste Omkvæd: „Auna!” (Nord), der her ledsagedes af de mest jublende Glædesudraab.

I K a j a k k e n !

I Kajakken! det er Sommer —
Teltet staaer paa Fjeld ved Fjord.
Havet bruser — Sælen kommer;
Hvalen puster i dens Spor.
Isfjeldslottet dandser — Aja!
Havets Bjerger „kalve” nu.
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

I Kajakken! det er Sommer!
Sol nu skinner Dag og Nat.
Snart fra Havet Skibet kommer —
Skibet med den rige Skat.
Rig og fri, som Havet — Aja!
„Fugl i Verdens Æg!”*) er du.
Auna! Aja! — Aja! Aja!
Ahahu!

*) a: Grønlænder! Menneske! (Innu).

I Kajakken! i Kajakken!
 Rask Harpunen frem i Hast!
 Kast nu Vinter-Timiakken!*)
 Snør nu Vandskindspelsen fast!
 Svøm og duk dig lystig! — Aja!
 Hvalrostvinger! rør dig nu!
 Auna! Aja! — Aja! Aja!
 Ahahu!

I Kajakken! Bølgen strømmer —
 Isfjeldbugten lufter frisk.
 Flyv og svøm nu, raske Svømmer!
 Du er baade Fugl og Fisk.
 Flyv som Ørnen dristig! — Aja!
 Svøm som Hvalen, kjæk i Hu!
 Auna! Aja! — Aja! Aja!
 Ahahu!

Da Sangen var endt, sad Kunnuk ogsaa fast indsnøret i sin Kajak. Harpunen med de lange Remmer og hans tvende Landser vare fastsnørede ved hans høire Haand til Kajakken. Foran ham laae Harpun-Pilens Fangremmer oprullede i en Benring, og bag ved ham den store Blære af Sælskind, som Sælfangeren oppuster og lader følge med Harpunremmerne, for at holde dem over Vandet, naar den saarede Sæl dukker med den løsrevne, tvehagede Harpunpil i sig. I sin Haand holdt Kunnuk nu Aaren. Han væltede Kajakken og dukkede op igjen, som en dristig Delphin mellem de svømmende Isbjerge. Han tumlede sig fort og roede helt ind under et af de største, som Solen allerede havde smeltet paa Toppen, og hvorfra der ned-

*) o: den laadne Underpels.

styrtede en stor, skummende Elv af Snevand med tusinde Regnbuers vidunderlige Farvepragt. De øverste, solbelyste Masser vare større og prægtigere, end noget Kongeslot i Verden, og lignede en Række Paladser med Spir og Taarne i de dristigste Former. De kastede deres brudte Speilbiller langt hen over Fjorden med en fortryllende Virkning af tilbagekastet Lys og stærke Skygger.

Hvor ofte Kunnuk havde seet dette Syn, havde det dog aldrig gjort saa mægtigt et Indtryk paa ham som i dette Øieblik. Det var ham som „den store Aand“, den høie, mægtige Tornarsuk, her var opdukket af Dybet med et af sine stolteste Guddoms-Slotte og hendrog ham til sig med en hemmelighedsfuld Magt. Han vidste, at den mindste Bevægelse i Luften, selv Lyden af et eneste høit udtalt Ord, vilde være i Stand til at løsrive det af Vandfaldet underminerede Ispalads, der nu glimrede over hans Hoved i al sin Pragt, og han følte en næsten uimodstaaelig Drift til at udraabe sin store, frygtelige Guds Navn, der da maaske i samme Øieblik vilde begrave ham i Havets dybeste Afgrund med Guddomspaladset, som alt syntes ham at sittede over hans Isse. Hans Tunge stødte allerede mod Tænderne, for at udraabe det mægtige Ord, og hans Øine vare opløftede mod de høie, nøgne Fjelde ved Fjordkysten — da saae han paa et af de høieste Punkter to Skikkelser, hvoraf den ene lignede Naja i hendes lette Sommerpels og den anden gamle Elik. Den kvindelige Skikkelse opløftede sine Hænder mod Isbjerget, og den gamle Angekkok syntes at pege med sin Trommestok, som med en bydende Tryllestav, ud imod ham. Ordet Tornarsuk døde paa Kunnuks Tunge; men i samme Øieblik gjorde han uvilkaarlig et stærkt Aareslag, hvorved Kajakken som en Piil foer bort fra Isbjerget. Han gjorde endnu et Aareslag; men inden han havde fuldendt det tredie, hørte han

et umaadeligt Brag. Den stille Fjord opsvulmede som det oprørte Hav, og hans Kajak bortkastedes som en Nøddeskal. Isbjerget var sammenstyrtet, og to andre Kajakker, der havde fulgt Kunnuks dristige Fart under Isbjerget, vare forsvundne under dets nedstyrtede Masse.

Kunnuks Kajak var omvæltet og rullede hen under Bølgerne som en Bold. Han havde selv et Øieblik tabt Besindelsen og været nær ved at slippe Aaren; men snart fik han Magt igjen over sig selv og sit Fartøj; han dukkede op og var frelst — han saae sig om paa den brusende Fjord, der endnu var i fuldt Oprør; men han saae intet Spor af sine to kjækkeste Frænder fra Nord, som havde fulgt ham og nu vare forsvundne i Afgrunden.

„De troe Venner!“ — udrød han med et dybt Suk og vendte sit Blik mod det nøgne Fjeld paa Kysten; hine to Skikkelser, han troede før at have seet der, vare ikke meer til Syne. „Fort!“ — udrød han og greb et mægtigt Tag i Aaren. — „Jeg har seet Tornarsuk i hans Høihed — den store Aand er forfærdelig — han vil dog ikke knuse Faderhevneren paa Veien til hans Bloddom.“

KUNNUK OG NAJA

ELLER

GRØNLÆNDERNE

ANDEN BOG

FØRSTE KAPITEL

I den danske Landsdel Claushavn, ved den sydlige Kyst af den grønlandske „Isefjord“, var der en smuk Sommerdag i Juni Maaned en usædvanlig Folkestimmel ved Landingspladsen under de nøgne Fjelde, hvis vilde Udseende nu dog var forskjønned og oplivet af smaa, grønne Pletter med Urter og Alpeblomster. Hist og her saae man endog smaa, omhyggelig dyrkede Haver med lave Væxter, og paa Fjeldskrænterne flagrede Sommerteltenes Tæpper i den varme Middagsluftning.

„Skibet kommer! Skibet kommer!“ — lød det fra Mund til Mund baade paa Dansk og Grønlandsk, dog mest i de Indfødtes Tungemaal, idet man strømmede sammen fra Coloniens Boliger og fra den hele Egn, for at see det glade og saa længselfuldt ventede Syn, naar Skibet kom, som hver Sommer didsendtes fra Danmark, og som næsten var det eneste store Skib, man her saae.

Nogle Dage før havde man allerede hørt det samme Glædesraab: „Skibet kommer!“ og en Del Mennesker var ilet til Fjorden; men det havde været et fjernt svømmende Isfjeld, man havde taget for et Skib, hvormed hine bevæ-

gelige Ismasser ofte i Frastand have stor Lighed. Denne Gang var man vis paa at have seet rigtigt. — „Den gamle Sværdfisk har seet det i sin Benpibe” — sagde Grønlænderne og pegede paa en høi, gammel Officeer i dansk Infanteri-Uniform, som med en lang Elfenbens-Kikkert i Haanden stod ved Skibsbroen. Det var Capitain Niels Egede, den berømte Hans Egedes næstældste Søn, der endnu opholdt sig her, som Kjøbmand og Inspecteur ved Hvalfiskefangsten, og hvem Grønlænderne gjerne kaldte „Sværdfisken”, fordi han bar Sabel.

Skibet kunde man med blotte Øine temmelig sikkert skjelne fra de svømmende Isbjerger, og Folkestimlen tiltog. Man var nær ved at styrte hverandre ud i Fjorden, for at faae Plads, og ethvert ophøiet Punkt var besat med smaa Grønlændere, fra Bolværket ved Ladepladsen til Græstørvtaget paa „Spækhuset” og de høie Fjeldpynter ved Kysten. Ikke alene de fleste christnede Grønlændere fra Claushavn og Jacobshavn vare her forsamlede, men ogsaa fra Øerne i Diskobugten, samt fra Ritenbenk og Holstenborg Districter. Fra de hedenske Egne baade Nord og Sydvest for Colonierne var der ogsaa en Del Tilskuere. Mange kom alene af Nysgjerrighed for at see det store Skib og de „løierlige Kablunakker”; berusede Matroser morede det dem især at betragte. Mange kom ogsaa for at ombytte deres Sælskind og Spæk, deres Edderdun og Rensdyrhuder hos de fremmede Kjøbmænd med europæiske Varer, især Krudt, Hagl og Jagtflinte, eller Øxer, Søm og slige Ting, samt Specerier, fornemmelig Kaffe til deres Gilder, foruden Baand, Speile og Perler til deres Fruentimmer. Larmen og Trængselen var stor; men der forefaldt ingen Uordener eller Klammerier. Man hørte megen godmodig Latter og mange glade Ajaraab. Blandt de hedenske Grønlændere lagde man dog med et Slags Frygt

Mærke til en stærkt bygget Mand med et skummelt Ansigt og meer end almindelig skraaliggende Øine. Han gik med en Harpun i Haanden og bar en rigelig udstafferet Sommerpels, kantet med røde Skindlapper og udsyet med farvet Senetraad.

„Se! der kommer Hvalrossen!” — sagde de christne Grønlændere og gik til Side for ham.

„Det er Herrehunden” — sagde Andre.

„Se! ham er det, man kalder Grønlænder-Kongen” — sagde de Danske til hverandre og morede sig over hans Storagtighed. Han fulgtes af en halv Snes smaa, stærke Karle, hvoriblandt der var en sygelig, udtæret Angekkok, med sin Tromme og med et forunderlig vildt, næsten vanvittigt Ansigt, der halvt skjultes af de stride, ravneseorte Haardusker.

Paa et noget afsides Sted ved Fjorden, hvor der kun stod en gammel, dansk Matros med et Træben og en Krykke og saae ud efter Skibet, standsede hin storagtige Grønlænder og tiltalte sin nærmeste Følgesvend i en bydende Tone, tværtimod al Sædvane her, hvor ingen Overherrer kjendes. „Giv Agt paa min Tunges Ord!” — sagde han i sit eget Sprog. — „Se, Kivsalik! hist i Sommerteltet paa Fjeldet ligger den gamle Arnarsak paa Sotbrix. Hun er „Illiseetsok” (o: Troldkvinde), hun har hexet de gamle Sjæle fra mangan Innuk med sine Trylleord. Nu har hun jo selv tabt sin halve Sjæl; kan du hente hende en hel Bjørnesjæl, saa gjør det! viis vore vandstænkte Medmennesker, at en rigtig Angekkok har større Magt i sin Tromme, end alle Kablunak-Præster i deres Tunger!”

Angekkokken fordreiede Ansigtet og gav med et Blik at forstaae, at han var villig, medens han mumlede: „Hvad den stærke Kemek vil, har Kivsalik Magt til.”

„Nævn Hvalrossen ei med det Navn, han bar paa

hin Side Fjorden!" — sagde Kemek og saae sig om med et uroligt Blik. Navnet Kemek betyder en Hund, og under dette Navn var han bekjendt for sit Mord paa Kunnuks Fader. „Jeg var en „Bas"*) blandt Eder Alle" — vedblev han — „derfor nævnte de mig saa; men Hvalrossen kaldte jeg mig selv, og Hvalen vil jeg nævnes af den Mund, der mættes ved min Lampe. I Andre skal købslaae!" — vedblev han — „skaffer mig Knive og Ildpulver og blanke Plaffere for mine Skind! Et Driv-Trækar med Kablunakernes galgjørende Vand tager I med, til at døve de onde Sjæle i mine Tænder! men kommer der en Draabe deraf paa eders Rævetunger" — han løftede truende Haanden med Harpunen, og hans vilde Miner syntes at udøve et strengt Herredømme over hans Ledsagere, der alle vare hans Frænder. „Agt paa min Tunges Ord!" — vedblev han. — „Seer I nogen af de Hvidbjørne Nord fra, saa giv mig et Fodtrin! og seer I ham, de kalde Faderhevneren, saa lad mit Ribben fornemme jer Albue! Naar jeg raaber: en Sæl! en Sæl! samles I om mig med Harpunerne; men raaber jeg: tynd Is! saa spreder I Jer som Hundeslædens Spænd, naar Fjordens Sjæl er falsk. Naar Midnatssolen staaer i Nord, mødes vi ved Snefjeldhulen!"

Med disse Ord, hvortil den gamle Matros med Træbenet havde lyttet ubemærket, gik den hedenske Grønlænder med sit Følge ned til Skibsbroen, hvor de blandede sig mellem Tilskuerne. Matrosen humpede langsomt samme Vei med sin Krykke.

Skibet var kommet saa nær, at Alle nu tydelig kunde see det fra Kysten. Ved Bolværket paa Skibsbroen stod den gamle Capitain Egede med sin Kikkert og troede allerede at kunne kjende nogle af Folkene paa Skibet. „Sel

*) c: Herrehund, de andre Hundes Styrer i Slædespændet.

min Søn!" — sagde han — „de samme Matroser som ifjor! lutter gamle, ærlige Ulke-Ansigter paa et Par Hal-lunker nær!" Med disse Ord rakte han Kikkerten til en høi, ung Mand i europæisk Dragt ved hans Side, med Egedernes umiskjendelige Familietræk i det aabne Ansigt Det var hans Søn, Kjøbmanden.

Den gamle Capitains Ansigt straaledede af Glæde, ved at vide de kjære Landsmænd saa nær, der skulde bringe ham Breve og kjærlige Budskaber fra Slægt og Venner; men der var tillige en alvorlig Spænding i hans Miner, og han havde stor Lyst til at raabe: lever Broder Paul — lever min kjære Broder endnu? — dog Skibet var endnu for fjernt til, at nogen Røst dertil eller derfra kunde høres.

Ved Siden af Capitainen og hans Søn stod kort efter hin gamle, halte Matros med sin Krykke. Han havde for nogle Aar siden gjort Tjeneste som Catechet paa Christianshaab, men var nu sat paa Pension. Til Minde om sin fordums, halv geistlige Værdighed, tillod han sig undertiden at bære en lille hvid, geistlig Flipkrave, i Form af to Kortblade, der fra Halskluden hang ned paa den røde Brystdug og stak underlig af til hans sædvanlige Matrosdragt. At han undertiden tog sig en Rus, kunde man see paa ham, uagtet den Værdighed og Skolemester-Anstand, han søgte at lægge for Dagen. Han havde været en vild Krabat og en stor Slagsbroder i sin Ungdom. Ved et Slagsmaal i en Rus havde han en Gang faaet det Laar slaaet over, han nu maatte hjælpe paa med Krykken og Træbenet. Tildels for at forbedre sine Kaar, var han et Slags tjenstgjørende Husven baade hos Capitainen og hans Søn, hvilke han begge med Liv og Sjæl var hængiven. I dette Øieblik delte han ikke sin Herres Opmærk-

somhed og Forventninger; han gav mindre Agt paa Skibet, end paa de to Grønlændere, der stode i Nærheden af ham, og hvis afbrudte Ord og Miner vare ham paafaldende. Det var Kemek og hin udtærede Angekkok, med det vilde Ansigt, han havde med sig.

Ogsaa en anden Tilskuer lod til at betragte Kemek og hans Ledsager med Opmærksomhed. Det var den gamle Angekkok Elik fra hin Side Fjorden. Han stod bag et fremspringende Fjeld ved Siden af en ung Grønlænderinde i en let Sommerpels.

„Blaamaagens vilde Frænder” — mumlede den Gamle og vendte sig om til sin Ledsagerinde, ligesom for at meddele hende sin Opdagelse; men han betænkte sig og betragtede med stille Deltagelse Udtrykket i hendes Ansigt. Hendes Øine vare opløftede, og hendes Blik dvælede med synlig Bevægelse paa en bleg, aldrende kvindelig Skikkelse i Grønlænderindernes sædvanlige Dragt, der sad udenfor et Sommertelt høit oppe paa det fremragende Kystfjeld og stirrede ud over Fjorden.

„Ak se! gamle Elik!” — hviskede Naja — „der sidder hun jo, hin milde Kvinde, hun, hvis Øie Fader Pungjok kaldte mig — hun, som vilde lært os hvad Pavia havde lært hende om den store Herre i Himlen, der skal være større og elskværdigere, end Tornarsuk.”

„Arnarsak!” — udbød Elik og studsede, idet han ligesom faldt hen i en drømmende Grublen.

„Ja hun, som Kivsalik og de andre Angekkokker havde stukket ihjel, hvis din Tunge ei havde været mægtigere, end deres, og Pungjok den Elskværdiges Haand ei havde været opløftet ved din Side.”

„Arnarsak!” — gjentog den Gamle og mumlede hemmelighedsfuld, ligesom han talte med Nogen i sine Tanker.

„Hun var jo med Pavia i det delige Land hin Side Havet” — vedblev Naja — „og hendes Sjæl hang ved Pavia, som det lille Barn ved sin Moder; men hun forlod Pavia og det delige Land, for at lære os at komme til hans Tornarsuk, den Barmhjertige. — Se, hvor hun strækker sine Arme ud mod Fjorden! Hendes Sjæl venter vist Nogen med Skibet; men hendes Kinder ere saa blege — hendes Fødder skal være døde, og de sige, hun har tabt sin Sjæl.”

„Nei, Barn, nei!” — udbrod Elik, og hans Øine straaledede, idet de nu vare heftede paa hin aldrende Kvindes Aasyn. — „Seer jeg ret, har hun Sjæl i hvert Ledemod, hvor svag og bleg hun er. Vel, at dit Øie saae hende! hun har en Tornak i hvert Øie. Hun skal sige mig, hvor jeg finder ham, jeg søger — ham, der ligner min lyse Tornak!”

„Se nu til de gale Unger, Hr. Captain!” — brummede Matrosen med Træbenet og pegede op paa Fjeldet — „flyve de ikke til Fjelds med de vilde Fugle ret som hedenske Vildkatte — de har dog lært al deres Christendom af mig.”

„Saa maae de vel kunne flyve til Himmels med Vildgæssene, gamle Præke-Knud!” — svarede Capitainen uden at vende Øinene fra Skibet, der nu var temmelig nær, og hvorpaa Folkene allerede svingede med Hattene, under Velkomstraab og Hilsener fra Kysten.

Der, hvor Matrosen havde peget hen, saae man en stor Flok unge grønlandske Piger, mest fra Christianshaabs og Claushavns christne Familier, ile med Lethed op paa Fjeldet, hvor de under idelige Ajaraab istemte en Sang i deres særegne, uregelmæssige Rhythmer, hvori de saaledes besang, hvad de saae:

Skibet kommer!

„Skibet kommer! — Aja! Aja!
 Skibet kommer! — O, se!
 Som et Isfjeld svømmer det
 Ind gennem Fjorden
 Fra det store, det veiløse Hav —
 Som en Maage flyver det
 Paa Bølgetop
 Med de hvide, udspilede Vinger.
 Som en Hval det dukker sig
 Dybt gennem Havsvælg —
 Se! det flyver fra Dybet,
 Er Fugl paa ny
 Med Solskin paa sine Vinger.

Skibet kommer! — Aja! Aja!
 Skibet kommer! — O, se!
 Som et Sommertelt flagrer det
 Høit paa sit Havbjerg.
 Gjemmer Perler til Renskindets Pels.
 Som en Tornak bringer det,
 Mægtigt og stærkt,
 Tryllerier fra fremmede Verdner:
 Fra den Kyst, hvor Planterne
 Voxe til Drivtræer —
 Fra Landet, hvor Solen
 Ei viger bort,
 Bringet det Luftning og Frugter.

Aja! Aja!
 Se Skibet lander — o se!
 Som en Edderfugl glider det

Stille mod Fjeldet.
 Lad os hilse den Havfugl med Sang!
 Lad os ned til Fjordbredden!
 Der bliver Dands —
 Lad os ære med Sang vore Gjester!"

Derpaa fore Pigerne under gjentagne Ajaraab, som en Flok Søfugle, ned fra Fjeldet til en Grønning ved Stranden og begyndte den folkelige Glædesdands, hvormed de sædvanlig modtage kjærkomne Gjester. Til Dandsen bruge de ingen anden Musik, end den Velkomstsang, hvormed de ære de Fremmede. Her istemmedes Sangen af Flere; mange ældre Mænd og Kvinder toge Del deri, og Forsangerinden, efter hvem de Andre gjentog enhver af Sangens Linier med glade Ajaraab, var en ældre christen Grønlænderinde.

„Aja! Aja!"

— sang de —

„Vær velsignet, Fremmede!
 Udlænding! dvæl paa vor Fjeldkyst!
 Reis dit Sommertelt blandt os,
 Mens Dagen er skjøn,
 Mens Natten har Sollys! —
 Og fortæl os hvad Herligt du veed!

Fortæl os om Landet,
 Hvor „lille Præst" kom fra,
 Og hvor Pavia lever —
 Om Landet, hvor Sjælen
 Har klarere Syn,
 Og om Landet, hvor Sjælene samles!

Vær elskværdig, Fremmede!
 Nik med dit Hoved!
 Vink med din Haand!
 Og lad Tolken os tyde din Tale!
 Forlyster dig Sang
 Og venlige Aasyn,
 Skal dit Øre ret ei
 Blive fri for vor Sang,
 Ei dit Teltgulv fra vore Fødder."

ANDET KAPITEL

Skibet var landet, og Poul Egedes Broder stod sjæleglad ved Skibsbroen med en tyk, aabnet Brevpakke i sin Haand. En stor Mængde, mest gamle Grønlændere og Grønlænderinder, havde sammenklynget sig om ham og raabte nu med de heftigste Miner og Armbevægelser: „lever Pavia? — tænker Pavia paa os? — Elsker Pavia os?"

„Ja, Børn!" — raabte Capitainen og svingede et Brev i sin Haand — „vor kjære, gamle Pavia lever endnu — Gud for Alt, — han var sund og frisk, da Skibet gik af. Han tænker paa Jer og elsker Jer Alle, som sine egne kjære Børn og sin egen kjødelige Broder. Han hilser Jer, Alle, Alle — og takker Jer for al den Kjærlighed, I bære til ham og hans Slægt i eders Hjerter. Han vil aldrig glemme sine kjære Grønlændere, skriver han, og han haaber til Gud at samles med Jer og alle sine Kjære hos Vor Herre."

„Pavia! Pavia!“ — gjenlød det fra mange hundrede Sjæle, og Taarerne rullede den gamle Krigsmand ned over de lange, brune Kinder ved at være Vidne til al den Kjærlighed, hans kjære, uforglemmelige Broder her eiede.

„God gammel Sværdfisk!“ — sagde Grønlænderne til hverandre. — „Dig elske ogsaa“ — raabte de til ham — „Dig elske ogsaa, gammel Sværdfisk, og vor nye lille Præst — Sjæl af Pavia Sjæl — Sjæl af din og Pavia lille Søsters Sjæl — elske Jer Allesammen, gammel Sværdfisk! Aja! Aja!“ — og de hoppede og sprang omkring ham af Glæde.

„Tak, Børn, Tak!“ — raabte han bevæget — „saa længe der er een Sjæl af vor Slægt tilbage i Verden, skal vi heller ikke høre op at tænke paa Jer og elske Jer alle vore Livs Dage; det gjør ogsaa vor kjære Pavia endnu, som en tro, ærlig Ven, hvor langt han end er fra Jer.“

„Pavia! Pavia!“ — klang det nu ogsaa med en blød, kvindelig Stemme fra Sommerteltet paa Fjeldet. Capitainen saae derop og kjendte den syge Arnarsak, som, trods den Smerte, enhver Bevægelse voldte hende i de næsten lamme Fødder, var i Færd med at stige ned af det bratte Fjeld.

„Bi, bi, Arnarsak! bræk ikke Halsen, Pige! jeg kommer op til dig!“ — raabte Capitainen og trængte sig ud af Vrimslen for at bringe denne hans Broders kjæreste Discipelinde og Efterfølgerske i Lærerembedet det glade Budskab og den kjærlige Hilsen, hun længtes saa inderlig efter, og nu læse de kjære Breve i Ro i hendes Telt.

For ad en taalelig Vei at komme op paa Fjeldet, hvor Arnarsak denne Sommer holdt Skole i sit Telt,

maatte man fra Skibsbroen gaae en lang Omvei. Capitain Egede havde fyldt sit 64de Aar. Han havde havt Kæmpekræfter og var vel endnu rask og rørig, men besteg dog nu sjelden de glatte, grønlandske Fjelde uden at have sin Søn, Kjøbmanden, eller en anden paalidelig Ledsager under Armen. Sønnen var nu just i fuld Virksomhed ved Skibets Udlosning; men den gamle, halte Knud Matros eller Knud Catechet, som han gjerne lod sig kalde, var strax ved Haanden og rakte Capitainen sin høire, stærke Arm, medens han, med sin Krykke under den venstre, hoppede nok saa rask og traadte sikkrere med sit Træben paa de glatte Stene, end mangan yngre Europæer.

„Med Forlov, Hr. Captain!“ — brummede Knud, da Capitainen efter en besværlig Vandring stod stille og pustede, medens han atter kigede i sine Breve og læste Slutningen først paa dem alle, for at see, om ogsaa Alting var fuldkomment vel i det kjære Danmark. — „Med Forlov, Hr. Inspector!“ — begyndte Knud igjen efter et Ophold, da Capitainen kastede et Blik ud fra Brevene — „Verden har vel anden Steds Konger og Keisere endnu, som Skik og Brug var blandt christne Menesker i min Tid — men skulde Nogen hedde Konge eller Keiser herovre, hvor man hverken har Soldater eller Borgemestre eller Skarprettene — saa maatte det vel være Capitainen.“

„Bliver du gal, Knud! — jeg Konge?“

„Jeg mener kun af Titulats“ — vedblev Knud — „for der er jo ingen fornemmere Mand heroppe, end Han, hvorvel Capitainen rigtig nok, med Tugt at melde, bærer Sværdet ligesom forgjæves, siden her dog ingen anden Lov og Øvrighed gjælder, end hvad enhver skikkelig Mand tykkes for Godt. — Men — hvad jeg vilde sagt — i Dag

har jeg dog seet denne hersens hedenske Rad, de kalde for Grønlænderkongen, og der sad et saadant fordømt Svinefjæs paa den Karl, at det kløede mig i Fingrene, og jeg fik bandsat Lyst til at give ham En paa Skallen med min gode Krykke."

„Sladder, gamle Slagsbroder!" — sagde Capitainen barsk. — „Den, der krummer et Haar paa nogen af mine Grønlændere, faaer med mig at gjøre. Hvor kom de Nykker over dig? Du er jo dog ædru i Dag, og du veed bedst selv hvad der kommer ud af Klammeri."

„Min Skavank fik jeg i en ærlig Rus, Hr. Captain!" — brummede Knud noget mut — „og det er Capitainen for honnet en Christen til at regne en gammel Ulk til Onde. Det er nu ogsaa over tyve Aar siden; det skete i Tjenesten og paa en Mandag — det var Ulykken. Naar jeg nu tager mig en lille Rus, er det altid kun om Søndagen og andre Helligdage, naar Oxe og Asen skal hvile og enhver god Christen skal gjøre sig en lystig Dag ved Guds Gaver, som der staaer skrevet."

„Hvor staaer det skrevet, Knud?" — afbrød Capitainen ham heftig.

„Ih! hvad veed jeg, hvor det staaer? men skrevet staaer det, og det selv i Hedningernes Hjerter, som der staaer et andet Sted, og det har været Troen ved Toldboden al min Tid, og Enhver bliver salig ved sin Tro, siger Vor Herre selv."

„Hvor siger han det, Knud? Jo, det har nok været den rette Christendom, du har præket herovre. Havde min salig Fader eller Broder Paul tænkt paa, at saadan en gammel Svirebroder" —

„Lad det være godt, Hr. Captain! nu har jeg jo ikke meer med Troen og Grønlændersjælene at bestille. Klammeri holder jeg mig ogsaa fra — helst med disse Puslin-

ger — dem var det Synd og Skam at røre ved. Jeg har aldrig lagt Haand paa nogen af de Grævlinger, uden da jeg efter Embedspligt maatte knubse Christendommen ind i deres Unger. Men Han kan troe mig, Hr. Captain! det var just det, jeg vilde sagt — disse smaa Hedningehunde fra Bjergene og deres Hexemestre, de kunde maaske dog have godt af et lille Tryk for Panden, naar de blive for næsvise!”

„I saa Fald skal jeg nok sørge derfor, Knud! men lad os nu see, vi komme videre!”

De stege atter et Stykke op ad Fjeldstien, og Knud vedblev: „denne Grønlænderkonge, Hr. Captain! skal jo have slaaet en Mand ihjel Nord paa, og nu er han nok bange for Gjengjæld. De fremmede Grønlændere, Præsten har laant Hus, skal være i Slægt med den Mand, hin lumske Rad har gjort Kaal paa. Det skal være en rum Tid siden; men nu har de nok stærkt i Sinde at holde Rettergang over ham paa egen Haand. Det fortænker jeg dem for Resten ikke i — for — Liv for Liv! og Tand for Tand! og Næsestyver for Næsestyver! staaer der skrevet. Inspectøren skulde kun have et Nys derom, syntes mig.”

„Det kommer ikke Hvalfangsten ved” — svarede Capitainen — „og Andet raader jeg ikke for her. Hvad der er ved den Sag at gjøre, kan min Søstersøn, Præsten, bedst vide. Det er dog godt, jeg veed det, Knud! jeg skal tale med ham derom!”

„Den samme Grønlænderkonge har nok et ondt Øie til Catechetpigen, vor gamle Arnarsak” — vedblev Knud. — „De har villet slaae hende ihjel en Gang derovre for Hexeri, og har jeg forstaaet en halvkvædet Vise i deres uchristelige Tungemaal, vil de nu sende hende en Hexedoctor paa Halsen, for at puste hendes gamle Sjæl ud og give hende en ny. Tager jeg ikke meget feil, er de

saa noget nær alt i Færd dermed" — tilføiede han, idet han saae op mod Fjeldpynten, hvor der lod til at være Folkestimmel.

„Saa skal de skee en Ulykke!" — udbrød Capitainen heftig — „hvi sagde du mig ikke det strax, dumme Djævel!" Han skyndte sig nu med stor Iver at stige op ad den steile Fjeldsti, og Knud havde ondt ved at følge ham med sin Krykke.

Inden de endnu vare komne Halvveien til Arnarsaks Sommertelt, kom en Flok christne Grønlændere styrtende dem i Møde og raabte: „Hjælp, hjælp, gamle Sværdfisk! fremmed Angekkok vil gjøre Arnarsak Ondt. Han kalder Tornarsuk frem — han gnider paa Gulv med Tromme — han kalder Ingnersoak til sig — han spørger Aanden og faaer Svar — han farer til Himmels og under Jord — han vil lappe hendes Sjæl" —

„Dum Sladder!" — afbrød Capitainen dem og gik hastigere.

„Han har spaaet i Vand" — vedblev de — „Der flyder Blod af hans Mundkroge. — Han vil aabne hendes Liv og rense hendes Tarme." —

Capitainen slap nu Knuds Arm og skyndte sig saa ivrigt, at nogle af de ældre Grønlændere maatte blive tilbage.

TREDIE KAPITEL

I Arnarsaks Sommertelt var der stimlet mange Grønlændere sammen. Nogle vare komne for at modtage den livlige Underviisning, denne mærkelige Grønlænderinde

med udmærkede Gaver vidste at meddele baade Gamle og Unge, og hvorved hun mange Aar havde lettet Arbejdet for Præsterne og de indfødte Catecheter. Mange Fremmede vare ogsaa den Dag komne af Nysgjerrighed. Flere vare ilede til, for at komme den næsten lamme Pige til Hjælp, der, i sin Iver for at høre Efterretningerne om den kjære „Pavia”, havde glemt sin Svaghed og var styrtet afmægtig ned paa den bratte Fjeldskrænt. I bevidstløs Tilstand var hun baaren hen paa Telt-Brixen, som hun ellers aldrig uden Hjælp kunde forlade, men hvor hun næsten altid var omringet af kjærlige og lærvillige Gjester. Blandt de mange deltagende Venner havde ogsaa en fremmed Angekkok fremtrængt sig med flere hedenske Grønlændere. Det var hin mørke, benradmagre Kivsalik, der ved sine Koglerier gjaldt for en Mirakellæge blandt Kemeks hedenske Frænder og i sine vilde Henrykkelser ofte havde begaaet voldsomme Handlinger, især imod de ulykkelige Kvinder, han og hans hedenske Landsmænd ansaae for „Illiseetsoker” eller Hexe. Han havde strax i sin sværmske Iver afrevet sine Klæder, og, næsten nøgen, vred han sig nu paa Gulvet, som en afskyelig Orm, i de hæsligste krampagtige Bevægelser, medens han slog paa sin Tromme og mumlede, halvt syngende til stor Opbyggelse for de hedenske Grønlændere, der nærmest omringede ham: „Den blege Kvinde har mistet sin Sjæl — hun har tabt sin Sjæl af Fod og af Haand — hun har tabt den fordærvelige Illiseetsok-Sjæl af Bryst og af Mund og af Øie. En Troldkvinde var hun — til Pinsler fordømt — til Døden bestemt — af den vrede Tornarsuks Tunger (o: Angekkokkerne) — men nu skal hun aande med en ny Sjæl — nu skal hun mæle med en kraftig Sjæl — hvis ei hendes onde Tornak det hindrer.” Han lukte nu sine Øine med

en underlig Blinken, hans Læber bevægede sig lydløst, og hans Arme flagrede som Vinger.

„Angekkokken er mægtig!” — sagde Tilskuerne — „han taler med sin Tornak — han flyver med sin Tornak — Se!”

„Fort! fort!” — mumlede han nu igjen — „til den store Aand! — til Aanden, som boer i de høie Bjerge! — til Aanden, som boer i de dybe Havsvælg! til Aanden, som puster Sjælenes Flammer i Hvidbjørneslægten — i Hvalernes Yngel — i Myggenes Sværme — i Menneskets Lemmer — i Øie og Bryst — i Øxen, som rammer — i Pilen, som flyver med Død i sin Braad!” —

„Giv Agt!” — sagde de opmærksomme Tilskuere til hverandre — „hans Sjæl er nu borte — nu reiser den med hans Tornak til den store Aand — til de høie Bjerge eller til det svømmende Isfjeld. Giv Agt! han rører sig igjen — nu kommer alt hans Sjæl tilbage.”

„Jeg kommer! jeg kommer!” — mumlede nu Angekkokken igjen. — „Jeg har hentet den stærke — den mægtige Sjæl. — Jeg har nedslugt Hvidbjørne-Sjælen til den blege Kvinde paa Sommertelt-Brixen — den brænder — den flammer — den puster i mit Bryst — jeg kæmper med den Stærke — jeg kommer med den Tvungne. — Jeg kommer og aander! — Jeg aander og blæser! — jeg blæser og udpuster — Hvidbjørne-Sjælen — i den Sjæl-løses Svælg” —

Saa vidt var han kommen i sine Besværgelser, da Capitainen traadte ind i Teltet med Knud Matros og med stor Harmee saae disse Optøier. Han befalede strax den mumlende Angekkok at holde inde med sine fordømmelige Konster og øieblikkelig forlade den Syges Telt; men Angekkokken laa i Krampetrækninger, og Fraaden stod ham for Munden. Han syntes ikke at høre til de al-

mindeligste af disse Gjøglere, der lettelig lade sig skræmme og tilstaae deres Bedrageri. Han lod til virkelig at befinde sig i en mærkelig Sjælstilstand af dyrisk-magnetisk Natur, medens Sygdom og Vanvid blandede sig med hans forvirrede Syner. Med et pludseligt Hyl foer han nu op med stift opspilede Øine og kastede sig over den Syge, som han pustede i Ansigtet af al Magt, medens han udraabte: „Pauna! Aja ja!”

Capitainen traadte til for at rive ham bort; men i samme Øieblik opslog den Syge sine Øine og saae med et Forfærdelsesskrig det vilde, afsindige Ansigt med de opspilede Øine lige for sig; hun stødte ham bort med Gru og foldede sine Hænder mod sit Bryst i en maalløs Bøn. Han vilde atter styrte sig over hende; men nu greb Capitainen ham kraftig i den nøgne Arm og kylede ham hen paa Gulvet, hvor han blev siddende stille med de opspilede Øine uden Sekraft og, som det syntes, endnu i en aldeles ubevidst Tilstand. Capitainen tog hastig en Spand koldt Vand, hvori Angekkokken havde spaaet, og hældede den over hans Hoved og nøgne Skuldre. Nu blinkede han med Øinene og foer op. Hans Drømmetilstand var forbi; men han greb forbitret en lang Kniv fra Gulvet og foer, som en Rasende, mod Capitainen med et morderisk Blik; dog i samme Øieblik fik han et kraftigt Tryk for Panden af Capitainens faste Kno og tumlede tilbage. Naar der var Fare paa Færde, veg altid Capitainens Heftighed for den besindigste Ro, og han var lige saa bekjendt for sit uforfærdede Mod, som for sin Redelighed og Nidkjerhed. — „Er Bjørnesjælen kommen i dig?” — spurgte han rolig, medens Knud Matros vristede den Rasende Kniven af Haanden.

Den afvæbnede Angekkok greb hastig sine Klæder og foer mod Udgangen af det aabne Telt; dog her vendte

han sig om med vilde, truende Blik og raabte: „Pas paa, stærke Sværdfisk! naar du hører det suse for dine Øren engang, saa synger Sjælen i Kivsaliks Pil — saa flyver den i dit Bryst og udsuger dit Hjerteblood!”

„Det har ingen Fare!” — svarede Capitainen med samme Rolighed som før, dog med streng Alvor — „kjen-der jeg mine brave Grønlændere ret, vil de nok dandse saadan en Dands med dig, at du glemmer at komme igjen.”

Neppe var dette Ord udsagt, før end alle de christne Grønlændere forlode Teltet, tilligemed de faa af Kivsaliks Venner, der endnu vare blevne tilbage. Kort efter hørte man en Sang udenfor, der tilkjendegav, at man var i Færd med den saa kaldte „Ballieren” eller dandsende Retspleie af det strenge Slags, naar man med skarpe Spotsange dandsede rundt om den Skyldige og saaledes ydmygede og tugtede ham langt føleligere, end ved nogen anden Straf. At en Angekkok, som vil dræbe eller gjøre Ondt, ikke længer er Angekkok, men „Illiseetsok” eller ond Troldmand, og at denne falske Angekkok fortjente at udtrommes af Menneskers Samfund med sin egen Tromme, var Indholdet af Kampsangen, som med Kraft og Iver udførtes af en øvet Kampsanger, ledsaget af den forhaanende Tromme.

Den saaledes straffede Angekkok raste af Forbittrelse; men da ethvert Forsøg paa at undvige Straffen var frugtesløst og Latter blandede sig med Spotsangen over hans magtesløse Anstrengelser, knækkedes Modet saa aldeles paa ham, at han styrtede ned paa sit Ansigt og græd som et haardt revset Barn.

Kemek og hans Følge saae og hørte i nogen Frastand paa denne alvorlige Leg, med vilde, truende Miner, og Dandsen lod nu til at kunne faae en blodig Ende; men

da traadte Capitainen ud af Teltet og raabte: „hold nu op, Børn! mens Legen er god! Lad ham kun løbe, den Stakkel!”

Dette skete ogsaa øieblikkelig; dog Kemek og hans Frænder stode endnu truende i Frastand. Imidlertid var der stimlet flere Grønlændere til, for at more sig over Spotdansen; de klyngede sig sammen i Nærheden af Kemek i overlegen Mængde, og Ordene: „Hvalrossen! — Herrehunden! Manddraberen!” løde mumlende blandt dem.

„Isen er tynd!” — raabte nu Kemek, og i et Øieblik vare han og hans hele Flok som bortblæste.

FJERDE KAPITEL

I Teltet sad nu den stille, blege Arnarsak beroliget paa sit Leie og hørte med glædestraalende Øine, hvad Capitainen meddelte hende af sine Breve.

„Først og sidst er her Hilsener til vor kjære Arnarsak” — sagde den Gamle og bladrede i den store Pakke Breve og Papirer, han havde bragt med sig fra Skibet — „i hvert Brev fra det hele Aar og i mange Optegnelser fra forrige Tider, min kjære Broder her har sendt mig, nævner han dig og taler kjærlig om dig. Han glæder sig over dit Brev i Fjor, og se! her er selv en lang Skrivelse til dig.”

„Aja! Det skal glæde Arnarsaks Øine og Sjæl, naar Midnatssolen lyser ind til mig!” — sagde Grønlænderinden og lagde sin Kind mod Brevet, som var det et kjært

Barn, hun bøiede sig mod. — „Har du flere Ord fra Pavias Sjæl til mit Øre?”

„Her staaer flere Ord om dig, end jeg denne Gang kan meddele dig” — svarede Capitainen glad og bladrede i et lille Haandskrift, der indeholdt Brudstykker af den Journal, Poul Egede siden lod trykke. — „Hvad han her har skrevet til vore Landsmænds Underretning om dit Land og dit Folk, skal du efterhaanden faae at høre Alt-sammen. Nu skal du høre, hvad jeg allerede har seet om dig og lille Tullimak!”

„Nah-ah! stakkels lille Tullimak!” — sukkede Arnarsak — „han var from og elskværdig og langt bedre, end jeg; dog derfor tog den kjære Gud ham jo saa tidlig til sig. Hvad skriver Pavia om lille Tullimak?”

Capitainen læste nu Broderens Optegnelse om, hvorledes den halvvoxne grønlandske Dreng, Tullimak, og den lille grønlandske Pige, Arnarsak, som han begge havde døbt, den 4de August 1740 vare fulgte med ham fra Grønland, hvad de havde fortalt ham af deres Folks Sagn om Sol og Maane, og det dybe Indtryk, Synet af det store Hav og Guds store Viisdom i Naturen havde gjort paa dem.

„Ak! det er mig som jeg nu igjen stod hos Pavia paa det store Skib” — udbrød Arnarsak — „det gyngede som en Drivtræ-Spaan med os paa Vandbjergene. Jeg seer endnu, hvor deilig Solen gjorde de hvide Skibsvinger røde og lyste paa Pavias Ansigt i Midnatsstunden. Og siden har Solen dog i 35 Sommere, som denne, rullet rundt om Havet og Bjergene i vore lyse Nætter.”

Egede læste, hvad Broderen havde opskrevet om sine smaa Grønlænderes spøgefulde og kløgtige Bemærkninger, og hvorledes Arnarsak kun gav Agt paa Skipperens

Ansigt, naar Havet var uroligt, og ikke vilde være bange, før han blev det.

„Den kjære Pavia!” — sagde Arnarsak og smilede — „ere de smaa Ord fra Barnemunden ikke endnu faldne ud af hans Sjæl?”

„Han har bevaret mange af dine Ord, kjære Arnarsak!” — svarede Capitainen — „og de vil maaske glæde Mennesker endnu, naar vi Alle ere døde og borte. Sel her beskriver han eders Glæde, da I saae Norge, og anfører den fromme, barnlige Bøn, hvormed I for Menighedens Øine i den lille, norske Kirke takkede Gud, fordi han havde ført Jer til det Land, hvorfra I havde faaet Kundskab om ham.” Han læste, hvad der stod. Arnarsak foldede sine Hænder, og der kom Taarer i hendes Øine, medens hendes Læber bevægede sig, og hun sagte gjentog de samme Ord, hvormed hun den Gang, som Barn, havde takket Gud med saa rørt et Hjerte.

„Bliv ved, bliv ved, kjære Gode!” — sagde hun glad og klappede den gamle Mands Haand — „ved hvert Ord, den kjære Pavia har taget fra vore Læber og gjemt i sin Sjæl, bliver jeg til et lyksaligt Barn igjen, og Tullimak bliver levende, og Pavia staaer for os, og jeg seer hans sommermilde Ansigt, naar hans Øre lyttede til vort Tungemaal, som Ingen forstod uden han og Vor Herre i Himlen.”

Capitainen læste nu om deres Glæde over, at de med den fremmede Menighed i „de Skæggedes Land” kunde i deres eget Sprog synge Psalmen: „Mit Haab og Trøst” — og hvorledes de havde glædet sig ved Synet af de store Gran- og Fyrreskove, som de nu saae voxede virkelig paa Landet og ikke i Havet, som deres Landsmænd sluttede af Drivtræet, der opskylledes til dem.

„Ak ja! vi havde Børnenes Forstand med vort Folk”

— sagde Arnarsak — „men den vise Gud var god imod os, at han lod vore Øine see alle de Underværker under Solen og al den Herlighed i de Fremmedes Verden.”

„Men I saae dog, hvad der endnu mere glædede Eder” — vedblev Capitainen og læste om deres Ankomst til Danmark og „deres maalløse Forbauselse og Henrykkelse ved Indseilingen i Sundet, ved Synet af Landet og det majestætiske Kronborg, de deilige, grønne Bøgeskove, Marker og Enge og — hvad der overgik Alt — de utallige, store Skibe, som vare under Seil og krydsede mellem hverandre.”

„Aja! Aja! o! Danmark! du Deilighedens Land!” — udbrød Arnarsak, og Taarerne løb ned ad hendes Kinder. „Dog her er ogsaa en Deiligheds Verden” — tilføiede hun og pegede ud over Fjorden, hvis Isbjerger nu funkledede som uhyre Guldslotte i Aften-Solglandsen.

Egede vilde nu sammenrulle det lille Haandskrift; men Arnarsak spurgte om Kjøbenhavn og om den gode Konge og Dronning, og om der Intet stod om dem i Brevene. Capitainen saae efter i Brevene, hvor der ogsaa stod Adskilligt om Kong Christian den Syvende og hans ulykkelige Dronning, som for tre Aar siden havde forladt Danmark; men snart mærkede han, at det var Kongen og Dronningen for 35 Aar siden, Arnarsak tænkte paa, og han læste, hvad han fandt i sin Broders Journal om Arnarsak og hendes unge Landsmands Fremstilling ved Christian den Sjettes Hof, hvor disse Naturbørns Adfærd og Tale stod i saa elskværdig Modsætning til den fine Verdens Vedtægter og Hofskikkene.

„De fornemme Medmennesker vare kjærlige mod os” — sagde Arnarsak — „deres Ansigter maatte vel smile, naar vi kom og gik, uden at bøie os og dukke, som de Fremmede, men lod dem kun sige, at vi ønskede at see

dem i Himlen. Vore Øine loe ogsaa, naar vi saae, hvor ledes de viste hverandre Ære med Kroppen; men de vare gode mod os Allesammen, og vi mente det ogsaa godt med deres Sjæle."

„Eet Sted maa jeg dog læse dig endnu, siden disse Erindringer glæde dig!" sagde Capitainen — og Arnarsak hørte med allerstørste Glæde den kjære Pavias Optegnelse om hendes Sygdom og hendes Bøn til Gud om at lade hende leve og komme til sit Land igjen, for at lære hendes Folk at kjende ham og hans Søn og blive salige med hende. Arnarsaks naive Bøn til Gud lød ordret saaledes: „Du er dog jo vis paa mig, og det haster ikke. Du kan faae mig en anden Gang, naar jeg Ringe først har udrettet din Villie hos mine egne Medmennesker."

„Den Bøn fløi ikke den kjære Gud i Himlen uhort forbi fra min Barnetungel!" — udbrød Arnarsak og trykkede de foldede Hænder mod sit Bryst. — Men nu afbrødes Capitainen i sin Læsning ved Lyden af et mildt, klangfuldt Udraab i Teltets dunkle Baggrund, som røbede den inderligste Deltagelse, og han saae to Skikkelser, som han ikke før havde bemærket, men som nu havde tændt en Lampe, hvorved de beredte deres Spise. „Har du Fremmede, Arnarsak?" — spurgte han og pakkede sine Papirer sammen.

„To Medmenneskesjæle Nord fra har flyttet deres Lampe til mit Sommertelt" — svarede hun. — „De lede i deres Fordunkelse om en stor Angekkok, den Ene vil have seet i Drømmenes Land i Skikkelse af hans Skytsengel eller Tornak, som vi sige. Han troer, der er Syn i mine Øine for slige Hemmeligheder, og maaske er der Dagning i hans Taage."

„Hvad hører jeg, Arnarsak!" — udbrød Capitainen forbauset — „kan du see Andet end Galskab og fordømt

Løgn i slige Drømme? Andet saae hverken min salig Fader eller min Broder deri."

„Din Moders Søn, vor kjære Pavia, har lært mig at see paa Alt med de indvendige Øine, kjære Gode!" — sagde Arnarsak med mild Stemme og klappede Capitainens Haand, som han i sin Heftighed havde knuget om Brevpakken. — „Pavia blev selv stundom ordløs ved Angekkokkernes Tale; men han rystede mildt med sit Hoved, og det klang i hans Øren som Børnenes Sang. Den sande Gud i Himlen vredes vist ei heller, naar vi skimte Glimt fra hans Ansigts Glands i mit Folks mørke Tid. Vi vare uvidende Børn; men vi saae dog Sjæl i alle Ting, og selv de veiløse Sjæle legede som Børn for vore Øine i de deilige Nordlys."

„Der hænger dog Noget af den gamle Overtro ved dig endnu, Arnarsak!" — sagde Capitainen advarende — „ligesom ved dit Navn, du ikke vilde ombytte med et christeligt. Du saae jo nylig selv med Afsky, hvad disse Angekkokkers Galskab fører til."

„Selv hin Rasende saae dog stundom Meer, end hvad ikke var" — svarede Arnarsak, der endnu med sine Landsmænd ingen anden Benævnelse havde for Begrebet om Løgn — „men nu krymper hans Sjæl sig paa Sotbrix, og hans indvortes Øines Syn er fordunklet af onde Drømmes Taager. Den gamle Mand hist ved Lampen er ogsaa Angekkok; men i hans Sjæl brænder en stor Lampe i hans mørke Tid. Det var ham, der holdt fast paa min Sjæl, da Solen sidst gjorde Nætterne klare, og da hin forvildede Kivsalik med sine Frænder løftede Harpuner mod mit Hoved Nord paa, fordi min Tunge sang om den store Tornarsuks Forgængelighed."

„Ham, der frelste dig i Fjor for at blive spiddet som Hex?" — spurgte Capitainen opmærksom — „altsaa hin

Djævelens skikkelige Profet Nord paa, som vi kalde ham — hin gamle Elik, som hverken min Fader eller Broder kunde omvende?"

„Ja — den høie Tornarsuks Tunge kalde mine Medmennesker ham hist ovre" — svarede Arnarsak — „og sel ved Lyden af det Navn opløfter han sit Hoved. Hin store Aand, vi før kaldte Tornarsuk" — vedblev hun — „var vist heller ikke den onde Djævel: han var streng og haard og forfærdelig, men stor og høi og velgjørende tillige, som det store Hav, som Solen og den klare Maane, som Ilden og den høie Luft med Sne og Skyer og med de herlige Stjerner."

„Ja saa! nu begynder jeg at forstaae dig" — sagde Capitainen — „det har altsaa vel været den hele Verden og det hele Liv, der rører sig i den, I har tilbedet som den sande Gud. Hin Afgud har altsaa været det Samme for Eder, som de fordømte Afguder til Hobe for andre Hedninger: Livets Skaber, Opholder og Ødelægger i een Person — den Algode og den Onde tillige, Vor Herre og Djævelen, kjørt i Hob — ja saaledes maa Gud vel see ud i de gale Hoveder, der ingen anden Gud kjende i Verden, end denne Verden selv med dens Begjeringer og forgængelige Herlighed. Men har I gjort Naturen og Alverden selv til jer Gud" — vedblev han ivrigere — „saa har dog nok min Broder havt Ret: for saa var jer Gud jo denne Verdens Fyrste selv, og husker jeg ikke feil, saa kaldes netop Djævelen saaledes i den hellige Skrift. Dog det er en Sag, vi maae spørge de Lærde om" — tilføiede han roligere, idet han søgte at bekæmpe sin Heftighed — „saa Meget er dog nok vist, at det væmmelige Uhyre, de dumme Angekkokker beskrive som denne Natur-Afguds Moder eller Oldemoder, og som de intet

Navn har paa, umulig kan være Andet, end et ondt Væsen og ret hvad vi kalde Djævelens Oldemoder."

„Ogsaa deri er der maaske Daging i Taagen" — svarede Arnarsak. Dog nu afbrødes deres Samtale af den gamle Elik, som havde lyttet opmærksom paa deres Ord. Med sin Tromme og den lille Stav i Haanden fremtraadte han med stille Høitidelighed og gjorde Mine til at ville istemme en af sine religiøse Hedningesange.

„Ingen Gjøglerier her, gamle Elik! saa længe jeg er til Sted!" — sagde Capitainen streng og reiste sig heftig — „vil Arnarsak tillade dig at øve dine Konster her eller synge dine gale Sange for christne Øren, saa maa hun selv forsvare det, om hun kan, for Gud og sin Samvitighed og for vor gode Præst; men jeg sætter ikke min Fod i hendes Telt, saa længe her taales sligt fordømt Hedenskab."

Elik blev staaende med rolig Alvor, uden at forandre en Mine i sit høitidelige Ansigt; dog han gav ingen Lyd paa Trommen, og der kom intet Ord over hans fast sammenklemt Læber.

„Jeg forstaaer dig" — vedblev Capitainen med dæmpet Harne. — „Du er Gjest her, som jeg, og vil jeg ikke høre paa din Sang, kan jeg gaae!" Med disse Ord gik han hastig ud af Teltet, og Arnarsak saae med et vemodigt Blik efter ham. Gamle Elik bøiede sit Hoved taus, som en Sørgende. Han traadte tilbage og udslukkede den Lampe, han nylig havde tændt, hvorpaa han gjorde Mine til ogsaa at forlade Teltet.

„Lad din Fod ikke være fra mit Gulv, saa længe din Sjæl finder Hvile ved min Lampe!" — sagde Arnarsak venlig til Oldingen. — „Han er elskværdig, den gamle Sværdfisk, som vore Medmennesker kalde ham; men hans

Sjæl flyver til hans Kind, og hans Tunge mæler skarpe Ord, naar han seer Angekkokkernes Tromme."

„Elik elsker ogsaa hin gamle Pellés' Søn og den glade Paviás Broder; dog Ingen af dem kunde gjøre min Tornak ordløs" — sagde den Gamle og opløftede sit Hoved. — „Jeg har seet Pellés' Ansigt lyse; jeg har hørt hans og Paviás Taler. De talte stærke Ord om deres Gud; men deres Tunger kunde dog ikke kalde den Stormvind frem, som skal bortrive Tornarsuk med hans høie Sommertelts Lampe."

„Bliv hos mig! og deres Ord skal komme tilbage! de skal tale til din Tornak med vore Mødres Tunge! Det skal klinge dig som Sang fra vore Stamfædres Moder og fra den høie Tornarsuks Sjæl, naar den aander mildt og kjærligt i Sommerluften! Bliv hos mig, gamle Elik! og Pellés' Søn skal komme tilbage og see paa dig med Paviás glade Sjæl i sit Øie!"

„Elik tøver gjerne hos dig og hører dine Ord! Elik elsker ogsaa Paviás Moders Søn!" — sagde den Gamle og traadte nærmere til Arnarsaks Leie, medens Lampen, han havde udslukket, atter oplussede under et glad Aja-Udbrud i Teltets Baggrund. „Min Fod stod hist paa Fjeldet, da Skibet gled herfra med gamle Pellés" — vedblev Elik. — „De, som nu ere gamle, vare den Dag unge med Elik; de græd, som moderløse Børn, der gjemmes i Stendyssen hos den døde Moder. Der randt ogsaa Vand paa mine Kinder, da jeg saae det. Mine Øine saae ogsaa Drivtrækassen paa det store Skib, hvor Pellés' lille Kone laa død — hun, som de Alle kaldte Moder. — Hendes Haand havde klappet vore smaa Børns Kinder og puttet Mad i de Syges Mund og holdt de Døendes Hoveder opreist. Det var hendes Søn, der nys saae med vrede Øine paa Elik og vendte sig bort med de Fortørnedes Hast.

Men Elik elsker ogsaa Pavias Broder og hin døde Kvindes Søn, naar han vender mig Ryggen."

Nu nærmede ogsaa Naja sig Arnarsaks Leie. Hun holdt Hænderne for sit Bryst og nikkede: „Elik har sagt mig hvad der var" (o: Sandhed) — sagde hun — „i hvert af dine Øine skinner en lys Tornak, og du har en Sjæl i hvert Ledemod. Naar jeg hører din Røst, klinger der Sommersange i min Sjæl, selv naar du taler med de Fremmedes Tunge. Lad mig blive hos dig, Arnarsak, til jeg har lært, hvad den glade Pavia lærte dig om den store Herre i Himlen!"

„Hvil Jer i mit Telt og vederkvæg Jer ved min Lampe!" — sagde Arnarsak og klappede Najas brune Kind, som havde heldet sig mod hendes Bryst — „sid hos mig, medens Dag og Nat nu har Sollyst! og jeg skal vise Jer den Kræfternes Mester. I lede om — han, hvis Skikkelse Elik saae i Drømmenes Land, og som kan løse alle Tornarsuks Gaader!"

FEMTE KAPITEL

Medens Arnarsak nu følte sig opmuntret igjen ved det kjære Brev, hvis fuldstændige Indhold hun dog gjemte til den lyse Nat, og medens de nye Gjester med saa kjærlig Tillid sluttede sig til hende, var Capitainen med heftige Skridt gaaet bort fra hendes Telt. Solen havde naaet sit laveste Standpunkt den Dag; den glødede stille uden Straaler i Vesten og begyndte sin forunderlige Polarsommer-Gang mod Nord og Øst i Horizonten, som en gløende

Ildkugle, for atter om Morgenen at opløfte sig i hele sin majestætiske Straaleglands over Snebjergene. Capitainen stod stille paa Fjeldstien og tabte sig i Beskuelsen af den mageløse Pragt. Det opløftende Syn havde bevæget hans Sind. Han fortrød sin Heftighed mod den gamle Elik, og at han ikke havde sagt Arnarsak Farvel eller viist hende, hvad han havde medbragt, og hvad der dog allermost vilde have glædet hende — det lille Portrait af Paul Egede, der var ham tilsendt. Han gjorde en Bevægelse, som for at vende tilbage, men gik dog videre ned ad den glatte Fjeldsti, hvor den optøede Sne hist og her havde dannet smaa Bække. Gamle Knud Matros hinkede ham nu med megen Iver til Hjælp og rakte ham sin Arm med en meer end almindelig stiv Holdning. Han var i Førstningen usædvanlig ordknap og yttrede sig noget afbrudt. „Bandsat smattet, Hr. Captain!” — brummede han kun engang imellem, naar han gled eller vaklede paa sit Træben. — „Et fordømt galt Land!” — tilføiede han nu — „Sne ved Midsommer — lys Dag, naar christne Folk har Nat!”

„Tag til Takke med Landet, som Vor Herre har skabt det, Knud!” — svarede Capitainen — „men du gaaer som du var træt — hvor har du været?”

„Paa Skibet, Hr. Captain! — hilst paa gamle Kammerater — præket lidt Christendom paa Veien for en vantro Grønlænder — En af dem, der vil slaae deres svineøiede Konge ihjel.”

„Deres Omvendelse skulde du lade Præsten om, Knud! — men hvordan gaaer du dog?”

„Bandsat smattet, Hr. Captain! — hold kun fast ved mig! Jeg er sikker. — Et svært Kapitel for Resten — det om Helvede og den evige Fordømmelse, Hr. Captain! og om Hevnen, som hører Vor Herre til. — Hans Søn maa

være uendelig god — sige de taabelige Hedninger — men Faderen af et fortrædeligt Gemyt — ret et dumt Folk, Hr. Captain! — forbandet smattet!”

„Slip heller min Arm, Knud! du er jo nær ved at rive mig ned af Fjeldet. Du har vel drukket Velkomst med Kammeraterne, skal vi see.”

„Brave Kammerater, Hr. Captain! honnette Sjæle — christelige Gemytter — men disse Hedninger — og deres nøgne Hexemestre, som vil hente Bjørnesjæle fra Maanen til de gamle Piger — stikke christelige Captainer ihjel — lad mig faae dem fat! — Kapitlet om Helvede skal Ingen sætte mig i! — Smattet, Hr. Captain!”

„Skam dig, Knud! du har været paa Svir igjen.”

„Vi er Alle Mennesker, Hr. Captain!” — brummede Knud — „og Guds Gaver maae sagtens være stærkere, end al vor Dyd; men derfor skulde dog ingen christen Catechet være til Spot for Hedningerne og til Forhaanelse for deres Afkom. — Se mig engang til de ugudelige Unger!” — Med disse Ord pegede han paa en Flok grønlandske Dreng, som med Latter og Sang efterlignede de Ældres „Ballieren” eller Sangkampe, idet de dandsede rundt om to halvvoxne Dreng, der med deres Folks medfødte Smidighed og de pudserligste Bevægelser efterabede en Trætte mellem to berusede Mænd med alle de eienommelige Særegenheder, de med usigelig Morskab havde opfattet efter de fremmede Matroser.

„Børnenes Spøg er uskyldig” — sagde Capitainen og nikkede til dem — „vore Drukkenbolte kunde have godt af at see derpaa. Se nu til, du kommer hjem og i din Seng, Knud!” — De vare komne ned af det steile Fjeld og i Nærheden af Præstens Bolig, hvor Capitainen gik ind.

„Bandsat smattet!” — mumlede Knud og gik med

saa megen Gravitet som muligt forbi de legende Dreng, som saaledes vare inde i deres Leg, at de slet ikke havde bemærket hans Tilstand.

„Auna! Kauna!”

— sang de og pegede svinglende mod Nord og Syd —

„Saa seiler Skibet —
Saa seiler fremmed Mand:
Høit op mod Norden,
Langt ned mod Syden —
Ho! Ho! Ho! Hoho Ho-j!”

Dette Omkvæd var det sædvanlige Forundrings-Udraab.

„Pauna! Sauna!”

— vedbleve de og pegede mod Øst og Vest —

„Saa svingler Skibet —
Saa svingler fremmed Mand —
Langt hen mod Østen —
Langt hen mod Vesten —
Ho! Ho! Ho! Hoho Ho-j!”

Kablunakkerns Snevand,
Det galgjørende Vand
Har gjort fremmed Mand til Skib,
Og saa seiler Manden —
Og saa seiler Skibet —
Det seiler over Land
Til alle Verdenshjørner —

Auna! Kauna!
Pauna! Sauna!
Ho! Ho! Ho! Hoho Ho-j!"

Under en umaadelig Latter gjentoges dette Omkvæd, medens især den ene af Drengene, der stode i Midten, spillede den drukne Mands Rolle fortræffeligt. Det var den indfødte Catechets Søn.

„Jo, vi skal seile Jer! vi skal hohoheie Jer!" — brummede nogle barske, lallende Stemmer i Nærheden. Det var tre af de nys ankomne Matroser fra Skibet, som vare stærkt berusede, og hvoraf især de to ret havde glubske, bøddelagtige Ansigter. De syntes i høieste Grad forbitrede over de grønlandske Drenges Leg, som de troede skulde gjælde dem personlig.

„Skal vi hænge dem, de Hundehvalpe?" — brummede den Ene.

„Det er kun halve Mennesker" — mumlede den Anden — „de komme jo til Verden med Satansmærket over Krydset." Herved mente han den lille blaae Plet, hvormed de grønlandske Børn fødes, og som efterhaanden, som de voxe, udbreder sig over deres hele Legeme og ansees for at give dem den brunlige Farve, medens de ved Fødselen for Resten ere lige saa hvide, som Europæernes Børn.

„En Satans Yngel!" — vedblev den drukne Matros med det glubskeste Ansigt. — „De kan rende som Kattkillinger. — Grib mig ham i Midten! — Den Hvalp skal aldrig meer holde Folk for Nar!"

Børnene vedbleve med den største Glæde deres Leg og mærkede slet ikke til den Fare, der truede dem.

I Præstens Dagligstue sad imidlertid Capitain Egede ved Bordet og bladede i den store Mængde Aviser og Breve, hvormed det var overlæsset. Der laa desuden en Del nye, uopskaarne Bøger, tillige med en Bunke Noder, en Fiolin og en Fløite. Ved Capitainens Side sad en ung, temmelig høi og noget fyldig Mand paa henvend 30 Aar med lysebrunt Haar og et sandt Johannes-Ansigt, hvori den inderligste Mildhed, Kjærlighed og Godmodighed, dog med et Anstrøg af spøgefuldt Lune, var fremtrædende. Han bar en mørkebrun Frakke, og skjøndt han var i sin dagligdags Husdragt, saae han dog næsten pyntelig ud, med de blanke Knæspænder, nedenfor de korte Benklæder, og de snehvide Strømper, der saaes imellem dem og Støvlerne. Hans smukke, ædle Skikkelse var paafaldende, selv naar han, som nu, sad halv begravet mellem Bøger og Avisdynger; men naar han opløftede Hoved og Øine, glemte man alt Andet for den usigelige Elskelighed i Blik og Udtryk. Denne Mand var Hans Egede Saabye, en Dattersøn af den store grønlandske Apostel, Hans Egede, og den høihjertede Gjertrud Rask. Bedsteforældrenes Aand syntes at hvile over ham, som næsten over hele denne mærkelige Slægt. I de fem Aar, han havde opholdt sig i Grønland, som ordineret Missionair, havde han i høi Grad vundet Indvaanernes Hengivenhed. Alle Børn holdt usigelig af ham, og det barnlige Folk, han her levede iblandt, følte sig næsten vidunderlig tiltrukket af hans hele elskværdige Personlighed.

Capitainen havde meddelt ham, hvad der var hændet med den rasende Angekkok, og hvad Knud Matros havde yttret om de fremmede Grønlændere. Det Hus, Præsten havde overladt disse Fremmede, laa $\frac{1}{4}$ Mil fra de døbte Grønlænderes Boliger; men de kom næsten daglig til ham,

dog uden at tale om deres Forsæt, der imidlertid var rygtedes og ikke heller var Præsten ubekjendt. De vare for mandstærke til, at deres Forehavende kunde hindres ved Magt, som desuden her vilde være høist misligt. Den gamle Frændehevn misbilligedes ingenlunde selv af de fleste døbte Grønlændere, og Navnet „Faderhevneren“, hvormed allerede Kunnuk benævnedes, var et Hædersnavn. Blandt disse Naturmennesker er den almindelige Retsfølelse den eneste Lov, og den er for det Meste tilstrækkelig. I dette sjeldnere og vanskeligere Tilfælde, som blandt tvende store Slægter kunde fremkalde en lang Række af Blodhevns-Optrin, havde Missionairen fundet det klogest at virke saa meget som muligt paa disse farlige Fremmedes Villie og Sind og blot give dem Leilighed til at opsætte, hvad dog kun en aldeles forandret Tænkemaade kunde bevæge dem til at opgive.

Capitainen havde billiget sin Søstersøns klare Anskuelse af denne Sag, og nu vare de midt inde i deres gjensidige Meddelelse af Brevene fra Fædrelandet og det hele forbigangne Aars Avis-Efterretninger, som de her først modtog den eneste Postdag i hele Aaret, naar Skibet var kommet. De private Familie-Nyheder vare denne Gang usædvanlig glædelige. Efter at have omtalt deres noget forskjellige Forventninger om det Guldbergske Ministerium, der, uagtet sit Tilbagegangs-System, lovede dem en ny Udviklings-Periode for dansk Sprog, Viden-skabelighed og Konst, kastede de nu fra deres afsondrede Verden et forskende og deltagende Blik ud over Menneskeslægtens store Anliggender, og hvad der siden forrige Sommer lod til at bevæge sig i alle de dannede Folkeslags Liv.

Capitainen var en ivrig Fædrelandsven; men hans Verdens-Helt var Preussens Frederik den Anden, og han

syntes nu kun at have Øie og Øre for, hvad der angik denne Tidsalderens største Heros, hvis Navn han ikke havde seet paa Prent i et helt Aar. Da Skibet forrige Sommer bragte Underretning om Polens fortsatte Deling, havde han vel billiget sin Søstersøns menneskekjærlige Sorg og retfærdige Harme over hint ulykkelige Folks Mishandling; nu kunde han dog ikke for Polakkernes Skyld ønske Catharina den Anden mindre Lykke mod Tyrkerne, som for ham vare Christenhedens fælles Fjender. Ludvig den Femtendes Død og Frankrigs Haab til Ludvig den Sextendes Bestræbelser saa vel som de første Løsrivelses-Bevægelser i Nordamerika gave nu Anledning til en Meningsstrid om Folk og Stater mellem den ældre og yngre Mand, hvori, uagtet deres fjerne Afsondring fra Tidsaandens store Skuepladse, den ældre og nyere Tids Ideer umiskjendelig afspeilede sig, men uden hin Lidskabens Uro, der ofte omtaager den nærmere Beskuers Blik, medens de begge, i Egedernes religiøse Aand, med glad Haab overlode Løsningen af alle Tidsaandens Gaa-der til den evige Verdensregjering.

Deres Samtale var nogle Gange bleven afbrudt ved Latter og Tummel af de udenfor legende Drengene. Nu hørte de ogsaa nogen Larm, som af berusede Mennesker. Den Dag, Skibet var kommet, var Sligt dog intet Usædvanligt, og man lod sig ikke videre forstyrre derved. En af de nys ankomne Bøger fængslede især Præstens Opmærksomhed; det var første Del af Tyge Rother's „Christendommens Virkning paa Folkenes Tilstand i Europa“, der tillige med anden Del af Schyttes „Staternes indvortes Regjering“ var sendt ham, som det foregaaende Aars vigtigste videnskabelige Værker.

Missionairens Bolig, der tillige tjente til Kirke, var temmelig rummelig og tildels indrettet paa europæisk

Viis. Her var saaledes et særskilt Kjøkken, der adskiltes fra Præstens Dagligstue ved et lille Pige-kammer. Under Mændenes politiske Samtale sad i dette lille Kammer en ung Kone i europæisk Dragt med to diende Børn ved sit Bryst og et halv opskaaret Boghefte i den venstre Haand. Med de smukke, blottede Arme og den høire Haand holdt hun omhyggelig fast paa Børnene, medens hendes brune, ildfulde Øine vexelviis dvælede paa dem og paa Bogen. Naar man saae den cholericke Ild i de mørke, glimrende Øine, den varme Hudfarve og de kulsorte, krøllede Haar, der ringlede sig om Hals og Nakke, skulde man troe, man her saae en Spanierinde, og denne Formodning vilde maaske bestyrkes ved Synet af en lille, gammeldags Luth, der laa paa en Stol ved hendes Side; men hørte man hende saa nynne og kjæle for Børnene eller læse høit i Bogen, som hun ofte gjorde, vilde man strax høre, at kun en indfødt dansk Kvinde saaledes kunde tilegne sig det danske Sprogs Natur og Poesi. Det Sted, hun nu med smuk og livlig Betonning læste i den opslagne Bog, var det velbekjendte:

„Et Egern, som leger
 I Toppen af Eger —
 En Raslen forfører
 Den dristige Jæger.
 Han standser og kiger,
 Til Byttet sig sniger
 Og løfter sit Spyd,
 Og svulmende stiger
 Hans Hjerte af Fryd.”

Men nu afbrød Omsorgen for Børnene hendes livlige Opmærksomhed for den nye Bog. Det Ene, som sov, lagde hun hen paa en grønlandsk Sovebrix; med det

Andet, som var uroligt, og som havde et aldeles grønlandsk, men dog nydeligt lille Ansigt, gik hun lullende op og ned i Kamret.

Denne omhyggelige, unge Moder og livlige Læserinde var Missionairen Saabyes Hustrue, Vibecke Margrethe Thye, en Præstedatter fra Sjælland, som for fem Aar siden var fulgt til Grønland med Saabye og her ligeledes med stor Kjærlighed og Opoffrelse tog sig af Folket. Hendes Kjærlighed til Musik og Poesi, som han delte og nærrede, bidrog meget til at forskjønne deres daglige Liv i denne afsondrede og strenge Del af Verden. Denne Gang havde Skibet bragt hende Begyndelsen af en Oversættelse af Grandison, en stor oversat Roman, Thecla, i tre Dele, nogle af Marmontels moralske Fortællinger og Gesners Idyller. Med Holberg og en Del af Ewalds tidligere Arbejder var hun fortrolig; men i Dag var det dog første Gang, hun følte sig ret greben og med Begeistring tiltalt af den danske Poesi ved Bekjendtskabet med Ewalds „Balders Død“, der forrige Aar var udkommet i ellefte Stykke af „Forsøg til skønne Videnskaber“. — Hun følte sig uimodstaaelig tildraget af den nye Bog og sad snart igjen ved den. Hun læste Slutningen af hin livlige Sang om Bjørnejægeren:

„Hvor er han den grumme?
 Hvo hørte ham brumme?
 Han tier og rører
 Kun Grenene svagt.
 En Raslen forfører
 Den dristige Jæger;
 Og det, som han hører,
 Er Bladenes Lyd,
 Som Vinden bevæger.“

Men nu syntes hun i den virkelige Verden at høre en Brummen, som af vrede Bjørne — og studsede. I Kjøkkenet havde hun hørt en besynderlig Larm. Hun lagde hurtig det andet Barn paa Brixen og traadte der ud. Ved Ildstedet stod en lille Grønlænder, der gjorde Tjeneste som Huskarl. Han stod skjælvende og maalløs af Skræk; og i Karlekamret bag ved Kjøkkenet, hvortil Døren var lukket paa Klem, hørtes en underlig Tumlen og en dæmpet, rallende Lyd, som af en Døende.

„Hvad var det?” — spurgte den unge Kone, og Blodet forlod hendes blussende Kinder.

„Kablunakkerne slaae ihjel — gale Kablunakker kvæle Catechets Dreng” — stammede den forfærdede Grønlænder og pegede paa Døren til Karlekamret.

Der var kun faa Skridt til Dagligstuen, hvor Præsten og Capitainen vare tilstede; men hun hørte atter hin skrækelige Rallen, blandet med en Mumlen af Eder og raae Stemmer. Uden noget Øiebliks Betænkning foer den unge Kone med begge Hænder mod den tilklemte Dør, som der ingen Laas var til; men den blev holdt fast til indenfor. „Hjælp mig Døren op!” — raabte hun til Grønlænderen. Ved Begges forenede Kræfter foer Døren op, idet den stærkt berusede Matros, der holdt paa den, tumlede baglænds om. Den forfærdede Grønlænder var veget tilbage og forblev maalløs af Gru. Den unge Kone stod ene blandt de Rasende. Med de udbredte Arme bortstødte hun to andre ravende Mennesker fra en halvvoxen grønlandsk Dreng, de havde under sig. Det var den indfødte Catechets Søn, hin Dreng, der bedst havde efterlignet en drukken Matros, og som nu laa, sorteblaa i Ansigtet, med udspilede Øine og med Halsklædet fast sammensnøret om Struben. — Der foer en Kniv i hendes Arm; men hendes hele Sjæl var i en saadan Spænding,

at ingen legemlig Smerte i dette Øieblik var hende følelig. Hun befriede Drengen øieblikkelig fra det kvælende Halsklæde; hun reiste ham op og mødte hans vilde Bødler med et Blik, der syntes mægtigere, end alle Vaaben. Man siger, de vildeste Dyr kunne skræmmes af et Menneskeblik; det vilde Dyr i Mennesket maa kunne tæmmes ved samme Magt af en høi og ædel Natur. Som brummende Bjørne, der have seet en Ild eller et dem fremmed, mægtigere Væsen, ravede de berusede Matroser ud af Døren, den Ene med en blodig Kniv i Haanden, medens den unge Kone med blødene Arm trykte den halvvalte Dreng til sit Bryst og snart havde den Glæde at see Livet vende tilbage i hans Øine og den naturlige Farve til hans Kinder.

SJETTE KAPITEL

Omtrent en Time efter hin rystende Begivenhed sad den unge Præstekone, med den frelste Grønlænder-Dreng ved Siden og begge de spæde Børn i Skjødet, inde i Dagligstuen hos sin Mand, uden at have talt et Ord om, hvad der var hændet. Den halvvoxne Dreng stod stille og syntes ret fornøiet med en stor Skibstvebak i hver Haand, hvormed han gjorde sig til Gode efter Skrækken; men han lo og spøjte dog ikke som han pleiede. Som Grønlænder-Catechetens Søn, havde han saa godt som hjemme i Præstens Hus.

Det var sildigt. Capitainen var gaet, og man havde sluttet den sædvanlige Aften-Andagt, hvorved ogsaa nogle af de Fremmede Nord fra havde været til Stede. Præsten

kunde nu ikke løsrive sig fra Brevene, Aviserne og Bøgerne i den smukke, soloplyste Sommeraften. De nye Musikskatte, han havde faaet med Skibet, maatte han nu dog kige i. Nogle Musiknummere af Sartis „Deucalion og Pyrrha” og Salieris „Armida” maatte ogsaa foreløbig klimpres paa Fiolinen. Han følte sig ret inderlig glad i al den Rigdom, og Vibecke vilde ikke forstyrre hans Glæde. Hun saae vel noget angrebet ud; men han mærkede det ikke. Snart havde ogsaa hendes Glæde over den frelste Drengs Spiselyst og de smaa Børns Lyksalighed, saavel som Tanken om den nye, herlige Bog, der laa opslaaet paa Bordet, udslettet ethvert Spor af Uro og Spænding i hendes ildfulde Øine. Det største af de spæde Børn var hendes egen førstefødte Søn; det mindste var et moderløst, grønlandsk Barn, som hun havde reddet fra at hungre ihjel eller blive levende begravet i Stendysen med den døde Moder — en af de skrækkeligste Skikke, som Nøden og Mangelen paa et Næringsmiddel, der kan erstatte Modermælken, her alene har kunnet fremkalde, hvor Kjærligheden til Børn maaske selv er større, end hos noget andet Folk.

Præsten greb nu Fløiten og kunde ikke modstaae Lysten til at høre et af de smukkeste Musiknummere, han havde prøvet. Den unge Præstekone bevægede Foden sagte efter Takten, medens hun med Glæde betragtede sin Førstefødte. Hun lagde ham med et moderligt Kys i den hjemmegjorte Drivtræ-Vugge, hvor han strax sov roligt. Nu kyssede og kjælede hun for det spæde, grønlandske Barn, der med sin Musik nødte Præsten til at lægge Fløiten hen.

Han saae atter i Aviser og Breve. — „Hør, Vibecke! glædeligt Nyt!” — udbrod han — „Vor brave Dr. Berger

er befriet fra sin Forviisning i Aalborg og er bleven Professor i Kiel."

„Gud skee Lov!" — sagde Vibecke glad — „saa har man dog gjort nogen Uret god igjen efter hin skrækkelige Dommedag, der fulgte syttende Januars-Tragedien derhjemme. Det skal du see, din Morbroder Paul har udrettet hos Guldberg."

„Vel muligt!" — svarede Saabye. — „Han frygter ikke for at tale Retfærdighedens og Fortjenestens Sag hos de Mægtige. Ogsaa for vore kjære Grønlændere er han utrættelig; og de skønne derpaa. Du skulde hørt, hvor Navnet „Pavia" lød her fra Alles Læber ved Skibets Landing. Kunde jeg en Gang efterlade mig et saadant Eftermæle her, skulde jeg aldrig ønske mig nogen større Lykke i Verden."

„Du har, Gud skee Tak! Slægtens Velsignelse med dig" — sagde Vibecke og betragtede hans smukke Ansigt med Glæde. — „Jeg har i Dag besøgt de unge, lykkelige Ægtefolk ved Fjorden, som du vovede Livet for. De sang Ajasange om deres „stærke, lille Præst", som kunde kaste Frederik Hvidbjørn til Gulvs og som ingen Kniv eller Bøsse kunde skade. Jeg glemmer aldrig den Brudevielse."

„Det var første Gang, jeg ret takkede Gud for min Legemsstyrke" — sagde Præsten — „dog slige Overfald høre, Gud skee Lov, til Undtagelserne her blandt dette godmodige Folk. Jeg burde maaske ogsaa opsat Vielsen, til vi havde den urimelige Faders Samtykke. Maatte vore egne gode Landsmænd nu kun ikke gjøre os Skam! Jeg har i Aften hørt Larm her uden for som af Berusede. Morbroder Niels vil erkyndige sig om, hvem det var. Der skal denne Gang være nogle vilde Krabater med Skibet. Dem maae vi see, vi faae sendt bort!"

„Det kunde vel være klogest, men i Stilhed, kjære Sjæl! du veed, hvor misligt det er, naar nogen Uorden af vore Landsmænd her rygtes — og vor gode Capitain er hidsig. Du kan da ogsaa blive heftig — ligesom jeg, hvor from du er.” Med disse Ord skjulte hun hastig sin saarede Arm, hvorpaa Blodet havde gjennemtrængt det tykke Haandklæde, hun havde svøbt derom. — „Du er søvnlig, min Dreng, kom!” Dermed fik hun Catechetens Søn, der nu var færdig med sine Tvebakker, lagt til Ro paa en Confirmandbænk og satte et Par Stole for. Derpaa afklædte hun det lille grønlandske Barn, der legede i hendes Skjød. „Nei, sel! hvor nydelig!” — udbød hun og kyssede det i Nakken. — „Den lille, blaae Plet over Krydset begynder at voxe. Den var først som en af de forrige Tiskillinger. Inden Aaret er omme, har den vist overskygget hele den lille, hvide Krop. Det er dog en forunderlig Egenhed med deres Farve.”

Præsten havde tabt Aviserne af Haanden og fordybet sig i Beskuelsen af den smukke, kjærlige Pleiemoder. „Du kjære, velsignede Sjæl!” — udbød han og sprang op — „du elsker den Pusling lige saa høit, som din egen. Havde du ikke lagt ham til dit Bryst, havde han nu ligget hos den døde Moder i Gravdyssen. Vil Gud, skal Grønlænderne en Gang nævne dit Navn med samme Taknæmmelighed, som min Bedstemoders.”

„Ak, nei!” — svarede den unge Kone og rødmede — „der var kun een Gjertrud Rask i Verden.”

„Uden hende havde maaske aldrig min herlige Bedstefader holdt Modet opreist og sat det store Værk igjennem” — sagde Saabye — „og uden dig” — tilføiede han med et muntert Smil — „spillede jeg neppe saa smukt paa Fløite her i den mørke Tid.”

„Den ret mørke Tid har vi dog ikke seet” — sagde

Vibecke — „jeg tænker paa den skrækkelige Tid her i Smaakoppepesten; men da stod din Bedstefader og Gjertrud Rask her som lyse Engle blandt de Døende og de forladte Børn, og hun døde jo først glad, da hun saae sin kjære Paul her indviet til at sørge for de Sjæle, hun forlod.”

Som nu Saabye og hans Kone saaledes talede sammen, og det europæiske Uhr, trods den vedvarende Aftenrøde, mindede dem om, at det var over den almindelige Sovetid, stod en af de fremmede Grønlændere, som den Aften havde været til Stede ved Bønnen, ubemærket ved Døren, og da Præstekonen fik Øie paa ham, foer der en uvilkaarlig Gysen igjennem hende. Hun vidste, det var En af dem, der vare komne her med et hemmeligt Mordanslag, som Frændehevner. Præsten blev nu ogsaa den stille Nattegjest vaer: han stod med blussende Kinder og uden at sige et Ord ved den grønlandske Sten-Lampe, der selv i denne lyse Sommertid var antændt om Aftenen, for at opvarme Stuen, naar den glødende Sol, der gled hen ad Horizonten, havde tabt sine stærke, varmende Straaler.

„Vil du tale ene med mig, Kunnuk, før end du sover?” — spurgte Præsten, og hans Kone reiste sig med det lille, grønlandske Barn paa Armen.

Kunnuk rystede paa Hovedet og blev staaende. „Nei, Præst! ikke Kunnuk, men du skal tale!” — sagde han med lidenskabelig bevæget Stemme. — „Jeg saae din Lampe, og mine Fødder kunde ikke gaae langt fra den. — Kunnuk vil kun høre — jeg vil see paa dit lyse Ansigt og paa din lille Kones Øine, naar hun klapper fremmed Dreng og lægger død Kones Barn i sin Arm.”

Præsten bad ham venlig træde nærmere og satte en Stol til ham; men Kunnuk blev staaende ved den betyde-

ningsfulde Lampe, som spiller saa vigtig en Rolle i Grønlændernes Liv. „Du holder af vore Sjæle, Præst!” — sagde han med samme dæmpede, lidenskabelige Stemme. — „Du vil gjerne gjøre dem lyse, som din egen. Din lille Kone holder af vore smaa, hvide Børn! hun klapper Skyggens Rød paa deres Ryg; men den voxer over dem, før de blive store.”

Med al hans Mildhed laa der et besynderligt Tung-sind i hans Blik, og der var et Udtryk i hans Stemme, som noksom røbede Vægten af den Sønnepligt, der hvilede uopfyldt og knugende paa hans Sjæl. Han taug og betragtede Præstens Ansigt med stigende Bevægelse. Ligesom for at undskylde sin Paatrængenhed og tilkjendegive den utrættelige Missionair sin Hengivenhed, lagde han nu Hænderne over sit Bryst og udbrød i et Slags Sang med de korte, rimløse Satser, hvori Grønlænderne ofte pludselig give deres Hjerter Luft i bevægede Stemninger.

„Pellés! Pellés!”

— udbrød han —

„Du er saa elskværdig,
At min Fod fast aldrig
Kan vige fra din Lampe
Og mit Øie fast aldrig
Fra dit hvide Ansigt.

Du taler saa liffigt,
At mit Øre ret aldrig
Kan mættes af din Tale
Om den store Herre,
Som du siger har skabt os.

Pellés! Pellés!

Du er saa elskværdig —

Lad mig staae ved din Lampe!

Lad mig see paa dit Ansigt!

Lad mig høre din Tale

Om ham, der har skabt os!"

„Gjerne, hjertensgjærne!" — sagde Præsten og trykte med inderlig Deltagelse hans Haand. Den unge Kone betragtede ham ogsaa med et venligt Blik. Medens hun nu syslede med Børnene og ubemærket lagde en ny Forbinding om sin Arm, taledes Præsten med Kunnuk om Alt, hvad der maatte stemme hans Sind menneskekjærligt og bringe Klarhed i hans Forestillinger, uden dog med noget Ord at berøre det blodige Forsæt, som Hedningens mørke Blik røbede laa fast og urokkeligt i Dybden af hans Sjæl.

Nattesolen stod mod Nord i Horizonten, inden Kunnuk dette Døgn forlod Præstens Bolig; men det dybe Tungsind i hans Blik var ikke forsvundet, og der var intet Ord kommet over hans Læber om den egentlige Hensigt med hans og hans Frænders Besøg i disse Egne.

SYVENDE KAPITEL

Nogle Dage efter kunde man see, det var Søndag: Claushavns Indvaanere, baade Grønlænderne og de Danske, vare i deres bedste Pynt, og de daglige Sysler vare ophørte. Fra den tidlige Morgenstund havde den

unge Præstekone travlt med at forvandle Missionsboligen til en lille Kirke. I den eneste rummelige Stue, der baade var Præstens Dagligstue og Studerekammer, vare Confirmandbænkene stillede paa Rad som Kirkestole; Arbeidsbordet var stillet op mod Væggen i Øst og beklædt med et Alterklæde af Nankin, som Vibecke selv havde syet og prydet med røde Fryndser. Et stort, smukt Kobber i forgyldt Ramme, efter Leonardos Nadver, tjente til Alterbillede og bestraaledes af to Lamper; nedenunder det læste man Indstiftelsens Ord baade paa Grønlandsk og Dansk. Paa et lille, rundt Bord, med et hvidt Klæde over, stod i den modsatte Ende af Stuen en Kumme af en udhulet Vegsten, der tjente til Døbefont, og et pynteligt Christentøj til de smaa, nøgne Børn, der bragtes til Daab, laa ved Siden. Dette var ligeledes forfærdiget af den unge Præstekone. Efterhaanden samledes den lille Menighed, der mest bestod af døbte Grønlændere og de faa danske Haandværkere med deres grønlandske Koner. Nogle af de fremmede Hedninger vare til Stede. Capitain Egede og hans Søn, Kjøbmanden, og Knud Matros med en Del af Mandskabet fra det nys ankomne Skib vare ogsaa nærværende. Psalmen lød smukt i det grønlandske Sprog og lededes af Præstens og Vibeckes fortræffelige Stemmer. Præstens grønlandske Tale, som de danske Skibsfolk ikke forstode, men Knud Matros siden forklarede dem paa sin Viis, var en levende Skildring af Freden og den inderlige Glæde i det store Kjærlighedsbud.

Da Menigheden var gaaet, blev Capitainen tilbage. Han var usædvanlig taus og stille.

„Er der Noget i Veien, min gode Morbroder?“ — spurgte Saabye.

„Jeg var noget for heftig forleden Aften mod den gamle Elik“ — sagde han. — „De Ord, du veed, jeg lod

falde, har nok ogsaa gjort den fromme Arnarsak ondt. Jeg har ikke sovet godt siden. Følg med mig i Aften derop, og lad os finde os i at høre en Angekkoksang om Fanden og hans Oldemoder!"

Præsten gjorde store Øine ved denne Anmodning.

„Det er hin Djævelens skikkelige Profet, som vi kalde ham" — vedblev Capitainen — „kan det fornøie ham og Arnarsak, vil jeg stoppe lidt Bomuld i mine Øren, mens han hyler, og ikke gjøre en vred Mine til alle hans Abe-spil."

„Men hvad skal jeg med til den Hexemesterkomedie?" — spurgte Præsten.

„Høre efter, om der er nogen menneskelig Forstand i det Lirumlarum. — Jeg kan kun holde Pinen ud, naar jeg tænker paa andre Ting. Men skulde jeg blive hidsig igjen — som jeg dog ikke haaber — vil jeg bede min gode Ven og min fromme Søsters Søn give mig et Vink i Tide, at jeg kan anbefale mig, uden med Ord og Gebærder at saare den gode Arnarsak eller hendes Gjest. Hvem veed, om der ikke ogsaa kunde være Leilighed for en rigtig Præst til at bringe den stive Djævelapostel til Omvendelse?"

„Vell jeg følger med!" — svarede Saabye med et lune-fuldt Smil — „paa det Vilkaar, at jeg uden Fortrydelse maa knibe Morbroder lidt i Armen, naar jeg troer, det behøves."

„Knib væk, Søn! og du skal see mig saa stille hos Djæglepræsten, som ved dine egne velsignede Prækener."

Efter denne Aftale gik Capitainen, saa snart han med et Par Ord havde fortalt sin Søsterson, at tre af de værste Drukkelbolte, som nok havde gjort Optøier den Dag, Skibet kom, og af hvilke den Ene havde viist Trods og Ulydighed i Tjenesten, vare dømte til Arrest paa

Skibet, saa længe det laa der, og skulde følge med tilbage. „Det var fornøieligt!” — raabte den indfødte Catechets Søn, som havde hørt det, og klappede i Hænderne — „nu skal gale Kablunakker ikke kvæle mig igjen, naar jeg leger Skib og drukken Mand, og de skal ikke meer stikke lang Kniv i Moder Vibeckes deilige Arm.”

Ved denne Drengens Yttring erfarede Saabye nu først hin Begivenhed og saae, det var intet ubetydeligt Saar, hans kjække Kone skjulte med Klædet om Armen. Han forstyrrede hende i Slutningsscenen af „Balders Død”, som hun havde gjemt til denne Helligdag, og omfavnede hende med høj Glæde.

„Det var Guds Forsyn, kjære Hans, der lod mig være i Nærheden i det fornødne Øieblik” — sagde hun — „og dertil brugte han den fortræffelige Ewald og jer ivrige Politik, som netop den Aften holdt mig afsondret i Pige kamret.”

„Gud alene Æren!” — udbrod Præsten glad — „takket være ogsaa Poesien og, om du tillader det, vor grønlandske Politik! men skal Mennesker fortjene Tak og Ære, er du nu ogsaa en Heltinde, som fortjener Ajasange af de grønlandske Mødre.”

De unge Præstefolks kjærlige Omfavnelse blev afbrudt af Kunnuk, som atter stod forlegen ved den nu slukte Lampe og vilde gaaet igjen, hvis ikke Catechetens Søn havde draget ham frem paa Gulvet. Præsten hilste ham venlig og bad ham blive. Han bemærkede en dyb Alvor og urolig Spænding i den unge Hednings Ansigt.

„Præst! vil du døbe mig?” — sagde Kunnuk — „jeg kjender nu Gud — jeg veed, han elsker mig og vil gjøre mig lykkelig — jeg og mine Frænder vil være Troende — vil du døbe mig, Præst?”

„Du kjender Gud” — gjentog Præsten med et dybt prøvende Blik — „men vil du ogsaa lyde ham?”

„Jeg elsker ham — jeg vil være følgagtig” — var det korte Svar.

„Naar du vil lyde ham, maa du intet Menneske dræbe” — sagde nu Præsten med Vægt og et Blik, som gjennemtrængte hans Inderste. — „Du har jo hørt, han har sagt: Du skal ikke slaae ihjel!”

Kunnuk studsede og taug. Saabye havde nu en mærkelig Samtale med den unge Faderhevner, som han selv har optegnet i sin Dagbog. Han forestillede ham med klare og indtrængende Ord, at den Retfærdighedsfølelse, der opfordrede ham til Blodhevn, var vildfarende, at ingen Christen selv maatte hevne sig, og at Den, som vilde døbes og være en Christen, først skulde tilgive — ja endog elske sine Fjender.

Men da luede den unge Grønlanders Øine vildt, og hans Læber sittede: „Præst! du er ikke meer elskværdig” — udbrød han — „haard er mig din Tunges Tale — Barnet, som slog mig, kysser jeg — Hunden, som bed mig, klapper jeg — kun Kemek — min Faders Drabsmand, gjemmer jeg Spydsod til. — Hør!” — vedblev han — „jeg skal synge dig den Sang, der gjorde mine Frænders Kinder blege og opløftede deres Haand mod ham, vi er paa Veien til.” Han udstønnede nu en af hine Sørgelyd, som bruges ved deres Jordefærd. Med et Mine-spil i det veldannede Ansigt, og med en Ild i de dunkle Øine, der bragte Præsten forbauset til at træde tilbage — udbrød Kunnuk mere talende end syngende:

„Tyve Vintres Lamper sluktes;
Een dog blusser op hver Midnat

Med hint Syn, jeg aldrig glemmer:
Nøgen laa jeg under Brixen —
Under Lampen laa min Fader
Med Harpunen i sit Bryst.

Og med Hælen mod hans Pande,
Hvidbjørnkloen om Harpunen,
Stod den vilde, skumle Kemek
Som et Udyr for mit Øie,
Som hin Amaro^k), jeg troede
Aldrig var i Verden til.

Grunt i Lampeblusset gren han
Med de spidse Rævetænder;
Ravnehaarets sorte Dusker
Hang som Tang om Hvalroskjæven,
Skjulte Hundepandens Lavhed
Og de skjeve Øines Glød.

Fangen, skreg jeg under Brixen;
— Moders Arme var min Bølle —
Haanden knytted jeg og hvined;
Men den vilde Kemek spytted,
Sparked til min Faders Hjerne
Og nedkrøb i mørke Gang.

Sel det saae jeg, og jeg hørte
Kvindeskriget for den Døde,

*) Et vildt Dyr eller Uhyre, hvorom der gaaer uvisse Sagn; man antager det nu for den amerikanske Ulv, som undertiden kommer paa Isen til Grønland.

Saae dem bære ham til Brixen,
 Saae dem bøie Ligets Knæled,
 Saae dem bære ham til Dyssen,
 Saae dem skjule ham med Sten.

Sel jeg voxte, og jeg lærte
 Rask at dukke med Kajakken,
 Fange Sæl og skyde Renner;
 Men paa Havet, men paa Fjeldet,
 Ved min blege Moders Lampe —
 Saae jeg Faders Lig i Blod.”

Han holdt inde et Øieblik, idet han her havde endt Sangen, hvormed han havde opfordret sine Frænder til at følge ham; men i samme heftige Tone og i lignende rhythmiske Udtryk, som hans spændte Stemning øiebliklig indgav ham, vedblev han, med de luende Øine heftede paa Missionairen:

„Præst! du gav os Hus og Lampe —
 Du har talt saa liflig til os
 Om den Herre, som har skabt os,
 Om den Tro, som frelser Sjæle —
 Fast vi glemte, hvad vi kom for —
 Blev kun Øren til din Røst.

Gjerne vil vi høre Ordet
 Om den Herre, som har skabt os,
 Om den Tro, som frelser Sjæle;
 Men forlanger du, at Sønnen
 Ei sin Faders Mord skal hevne —
 Taler du til Stormen, Præst!”

Da det sidste Ord var udsagt, foer Kunnuk bort. Præsten drog et dybt Suk og tvivlede paa at kunne faae saa dyb og mægtig en Lidenskab udryddet af hans Sjæl eller hindre den Bloddaad, denne ellers saa bløde og mildt bevægelige Faderhevner rugede over.

KUNNUK OG NAJA
ELLER
GRØNLÆNDERNE

TREDIE BOG

FØRSTE KAPITEL

Paa den smukkeste Tid af Sommeren pleiede Grønlænderne fra Egnen af Diskobugten i stor Mængde, ofte med hele Familier, at drage Syd paa, mest til Holstenborg-Districtet paa Rensdyrjagt. Denne Sommerreise er endnu den største Fornøielse, de kjende, og hvortil de glæde sig hele Aaret. De følges gjerne ad til Søes, langs med Kysten, Koner, Børn og gamle Mænd i deres store Konebaade, Mændene og de unge Renjægere i deres Kajaker. De lægge til Land i mindre Hobe, hvor de har Lyst, opslaae Sommertelte og leve et muntert nomadisk Liv, medens de talrige Rensdyr, der skydes, rigelig forsyne dem med Levnetsmidler.

En Søndag Eftermiddag drog et saadant stort Renjægerselskab ud fra Fjorden ved Claushavn. Kunnuk og hans Frænder havde sluttet sig til de unge Jægere og fore i deres Kajaker hen mod Diskobugten og Landets sydvestlige Kyst. Glædessangene og de jublende Aja-raab under Udseilingen klang ogsaa til Arnarsaks Sommertelt. Naja stod paa Fjeldet ved den gamle Elikes Side. De havde kjendt Kunnuk og hans Frænder blandt de

raskeste Kajakroere i Spidsen for Toget. Fra disse alvorlige Nordboere hørtes ingen Ajaraab eller jublende Sange; men ved Kunnuks høire Side blinkede Piben af en Jagtflint, som han havde tilbyttet sig paa det danske Skib.

„Kemek og hans Frænder jage nu ogsaa Renen Syd paa” — sagde Elik — „møder han Faderhevneren paa Renens Veie, vende de ikke begge tilbage til Græstørvtaget, og Lampen skinner ikke for dem begge i den mørke Tid.”

Naja skjulte sit Ansigt med sine Hænder og græd. Hun blev saaledes staaende længe. Den gamle Elik saae med et roligt, men deltagende Blik paa hende. Hun havde bøiet Hovedet som En, der sørger over en Afdød. Da hun atter opløftede sit Hoved og tog Hænderne fra de vaade Øine, syntes hun ogsaa rolig, men som en Sørgende, der er bleven fortrolig med sin Sorg. Hun saae atter hen over Fjorden, hvor de smaa Kajakker allerede vare skjulte for hendes Øine og Solen kun blinkede paa Bølger og Isbjerger — og hun istemmede den sædvanlige Sorgesang over de Døde:

„Han er ikke meer til Syne —

Nah-ah! Nah-ah!

Hans Sjæl var saa elskværdig —

Den blinked i hans Øie —

Den taled med hans Læber —

Den vinked med hans Haand.

Men aldrig seer jeg mere

Et Blink af hans Øie —

Og aldrig skal jeg høre

Et Ord af hans Læbe —

Og aldrig meer jeg skuer

Et Vink af hans Haand.

Hans Sjæl var saa elskværdig —

Han er ikke meer til Syne.

Nah-ah!"

Derpaa gik hun stille tilbage til Teltet og satte sig ved Arnarsaks Leie. Elik fulgte hende. Da han var kommen midt ind paa Teltgulvet, stod han stille, vendte sig mod Arnarsak og sagde: „Pungjok den Elskværdiges Fosterdatter sørger — veed du Trøst for Pigens sørgende Sjæl, Arnarsak, saa hvisk det stille i hendes Øre! men Elik vil sidde inderst i dit Telt og tænke paa, hvad du har lært mig om den store Angekkok, som kan løse alle Tornarsuks Gaader." Derpaa gik han tilbage til den mørkeste Krog af Teltet, hvor han den hele Dag sad hensjunken i dybe Tanker.

Da Aftensolen stod stille glødende i Vest, for at begynde sin deilige Nattevandring, sad Arnarsak opreist paa sit Leie i det aabne Telt med den herlige Udsigt over Fjorden for Øie, og Naja sad endnu ved hendes Side. Hun havde sagt den unge Pige mange af de trøstende Ord, den kjære „Pavia" havde lært hende i hendes Barn-dom. Naja havde lyttet opmærksomt til hvert Ord; den stille Fromhed i Lærerindens Aasyn og Blik syntes at have afspeilet sig i Lærlingens Ansigt; men hun taug og hvilede sit Hoved i Trøsterindens Skjød, som et dulmet Barn, der sad hos sin Moder.

Nu traadte tvende europæiske Mænd ind i Teltet. Det var Præsten Saabye og Capitain Egede.

„Er din Gjesteven hos dig endnu, kjære Arnarsak! hin gamle Drømmer Nord fra, som ikke vil vækkes?" — spurgte Præsten.

„Han er her" — svarede Arnarsak og pegede paa

den Gamle i Teltets Baggrund — „men han vil ikke for-
tørne Pavius Broder med sin Tale.”

„Min gode Morbroder fortryder, at han sidst forlod
dit Telt i Harmen” — vedblev Præsten — „i Dag vil han
gerne dvæle her, medens din Gjest maaske vil meddele
os, hvad han finder Størst og Mærkeligst af eders For-
fædres gamle Sagn.”

Arnarsak bad sine kjære Gjester hvile glade under
hendes Telt og tilkjendegav den gamle Elik deres Ønske.
Elik reiste sig stille og høitidelig fra den dunkle Krog
og greb uvilkaarlig efter Trommen og sin lille Stav, men
betænkte sig. — „Den gamle Sværdfisk skal ikke lide
Ondt” — mumlede han, medens han hastig skjulte Stav
og Tromme under Skindet, han havde siddet paa. Der-
paa fremtraadte han med rolig Alvor og uden alle Gjøg-
lerbevægelser for Præsten og Capitainen, dog uden at
fæste sine Øine paa dem. Det var som Seekraften i hans
Blik var vendt ind ad til hvad der nu sysselsatte hans
Tanker og fremkaldte store Drømmebilleder for hans
Sjæl. I en recitativagtig syngende Tone og med et Mine-
spil, der røbede Sjælens hele Tilstedeværelse ved de my-
thiske Forestillinger og Billeder, han udmaled, frem-
sagde han nu Angekkokkernes gamle Overlevering om
„Tornarsuks Oldemoder”. Den indeslutter et ikke umær-
keligt eiendommeligt Sagn hos dette Folk om Dødens og
det Ondes Oprindelse ved det mørke, unævnelige Urvæsen
i Verdens inderste Rod, som de selv tillægge Verdens og
den store Verdensaands Oprindelse, idet de kalde det
„Tornarsuks Oldemoder”. Uden at de see nogen høiere
eller befriende Guddom udenfor Verden, staaer dog Tan-
ken om en Løsrivelse fra hint onde Urvæsens Magt som
en stor Heltebedrift dem for Øie, og denne største Bedrift
i Verden kan kun udføres af den begeistrede Seer eller

Angekkok, i Forening med hans ledende og hjælpende Genius eller Skytsaand, som de kalde Tornak.

Capitainen gjorde saa god Mine, som det var ham muligt, til denne Mythesang, som han nu een Gang havde saa afgjort en Fordom imod, og hvori han gjenkjendte Hovedtrækkene fra sin Broder Paul Egedes Optegnelser, men som hverken Broderen eller han selv havde tænkt sig nogen dybere Betydning i. Uagtet Capitainen virkelig havde tilstoppet sine Øren med Bomuld, hørte han dog nok deraf til at harme sig over den Overtro, han fandt saa forargelig, og de Billeder, som saa lidet stemte med hans Smag; men han gjorde synlig Vold paa sig, for ikke at saare den gamle Hedning, der syntes at mene det ærligt med sin Tro, eller bedrøve den fromme Arnarsak med sin Harme.

Med Udeladelse af de idelige Pauna- og Kauna-Udraab, som følge efter hver Linie i de grønlandske Sange, og i en fri dansk Behandling er Mythen her fremstillet; men Seerens ind ad vendte Blik og dybe Stemme gav den et eiendommeligt hemmelighedsfuldt Præg.

Tornarsuks Oldemoder.

Inders i Jordens
 Dybeste Afgrund
 Boer hun, den store
 Dybenes Dronning,
 Tornarsuks Mødres
 Rædsomme Moder,
 Kvinden, som voldte
 Menneskers Død —

Hun, hvem i Verden
Ingen kan nævne —
Hun, som i Tidens
Ophav har mælet
Ordet, som voldte
Hunger og Havsnød,
Sygdom og Smerte,
Ælde og Død.

Før end hun mæled
Ordet, hint grumme,
Skulde hver Innuk*)
Eiet bestandig
Væsnet, som inderst
Røres og lever
Dybt i Alverdens
Dybeste Rod —

Levet med Solen,
Levet med Maanen,
Levet med alle
Stjerner paa Himlen —
Eiet, som Verdens
Drot og Beboer,
Verden med Livet
Salig og karsk.

Men som hun mæled
Ak! saa det skete:

*) ɔ: Menneske, Herre, Beboer, Eier, Livets inderste Spire (Kyllingen i Ægget).

Tornarsuk hørte
Ordet, hint grumme.
„Lad dem” — hun mæled —
„Døe efterhaanden!
Ellers Alverden
Rummer dem ei.”

Derfra udspringer
Sorgen i Verden,
Alt, hvad der plager
Menneskers Hjerter:
Moderløs Afkoms
Jamren i Dyssen,
Hunger og Havsnød,
Ælde og Død.

Selv dog i Jordens
Inderste Afgrund
Lever med Verden
Dybenes Dronning,
Tornarsuks Mødres
Rædsomme Moder —
Kvinden, som voldte
Menneskers Død.

Mægtigt er Huset:
Over det skyder
Ingen med Bue;
Der hun behersker
Havdybets Slægter,
Drager dem til sig
Ved sine Lokkers
Sælsomme Magt.

Hvalfisk og Hvalros,
Eenhjørningsslægten,
Sælernes Vrimle,
Hvidfiske-Ynglen
Tjene, som Husfolk,
Lyde, som Slaver,
Kvinden, som tvang dem
Ved sine Haar.

I hendes Bolig
Lampen ei slukkes;
Og under Lampen
Svømmer i store
Bundløse Trankar
Alle de tusind
Søfugleslægters
Talløse Sværm.

Uden for Døren
Staaer hendes Livvagt:
Sælhundehæren
Der stander opreist,
Høder og skræmmer,
Bider omkring sig,
Truer hver dristig
Sjæl, som vil ind.

Ingen af alle
Menneskesjæle
Vover dog Gangen
Til hendes Bolig —
Ingen til Dybet
Levende farer,

Uden den stærke
Kræfternes Drot —

Han, som med Aanden
Taler og raadslaaer —
Kun Angekkokken
Vover den Vandring,
Naar af sin høie
Mægtige Tornak
Did han er dragen,
Did han er fulgt.

Farlig er Reisen
Selv for den Stærke,
Selv naar hans høie
Skytsaand er med ham;
Stor dog er Daaden,
Vigtig for Verden,
Naar han befrier
Havdybets Slægt.

Først til de Dødes
Rige gaaer Veien,
Ned til de stille
Søer i Dybet,
Der, hvor henfarne
Menneskers Sjæle
Færdes med samme
Aasyn som før —

Som da de jaged
Renen paa Fjeldet,

Som da de dukked
Rask med Kajakken,
Som da de foer med
Sælen til Stranden,
Kaldte til Gildet
Frænde og Ven.

Stille dog færdes
Dødningskaren:
Roligt er Smilet
Paa deres Kinder;
Tause de glide
Over de stille
Hviskende Søers
Sælsomme Spiel.

Underligt ængstes
Menneskehjertet
Mellem de Dødes
Lydløse Færdsel;
Underlig gruer
Jordens Indvaaner
Selv for de døde
Saliges Færd.

— Bort fra de Dødes
Rige gaaer Veien;
Dybere farer
Kræfternes Mester,
Fulgt af sin høie
Mægtige Tornak,
Baaren af Aandens
Lønlige Kraft.

Dybt paa den dybe
Gang under Jorden
Standser hans Fod ved
Brusende Sunddyb.
Øiet ei maaler
Længden og Bredden.
Did skal han over —
Øiner ei Bro.

Bro dog ei mangler;
Men den er farlig:
Den er et Hjul, som
Drives af Strømmen;
Buldrende skummer
Vandenes Mængde
Over det store
Rullende Hjul.

Midt over Svælget
Dreier sig Hjulet
Med sine glatte
Trapper af Is-Lag;
Aldrig det standser,
Hastig det ruller —
Der skal han over
Eller forgaae.

Ene dog aldrig
Menneskesønnen
Voved den Vandring,
Prøved den Idræt:
Kun af sin høie
Tornak opflammet,

Vover den store
Seer slig Gang.

Ledet af Aanden,
Dristige Seer
Sætter paa Hjulets
Trapper sin Fodsaal,
Og over Svælget
Hjulet ham hvirvler —
Slynger ham over
Sunddybets Svælg.

— Ned ad gaaer Veien,
Indtil han skuer
Jordkjærnens dybe
Kogende Kjedel,
Som med sin Varme
Jorden forynger,
Giver hvert Græsstraa
Livsglød paa ny.

Dybt i dens Afgrunds
Kogende Bobler
Levende Sæler
Lystelig springe,
Glædes i Malmets
Glødende Strømme.
Undrende Seer
Studser derved.

Endelig standser
Dristige Vandrer,

Skuer forbauset
Dybde-Paladset,
Huset, som ingen
Pil overflyver,
Borgen, hvor største
Rædsler har Hjem.

Sælhundevagten
Reiser sig mod ham,
Høder og raser,
Bider omkring sig;
Ei dog han flytter
Foden tilbage:
Ei ham forfærder
Dyrenes Magt.

Lønlig hans høie
Tornak ham styrker,
Fastner hans Villie,
Griber hans Haanded,
Fører ham gjennem
Sælhundevagten —
Dyret ei rører
Aandernes Ven.

Dybde-Paladsets
Indgang staaer aaben:
— Ingen kan standse
Dristige Seer,
Som med sin høie
Tornak ved Haanden
Djærv sig tør nærme
Dybenes Dyb. —

Bred er Paladsets
Aabnede Indgang;
Snart dog paa smallest
Fodsti han træder:
Smal, som en Snor af
Hvidfisketarmen,
Stien gaaer over
Svælgenes Svælg.

Her er ei Rækværk;
Her ham ei rækkes
Haand af den store
Mægtige Fører.
Her maa den kjække
Seer gaae ene:
Aanden kun følger,
Leder ham ei.

Har han ei Aandens
Billed i Sjælen —
Seer han ei hos sig
Den, der er med ham —
Da ved den største
Afgrund hans Skytsaand
Sukker og flygter —
Og han forgaaer.

Men kan han skue
Den, der er hos ham —
Gaaer over snorsmal
Fodsti hans Fødder —
Da først han føler
Modet til fulde,

Da har han Kraft til
Mægtigste Kamp.

Hæslig at skue
Siddet forinden,
Oplyst af Dybets
Evide Lampe,
Væsnet, som ingen
Læbe kan nævne,
Kvinden, som voldte
Menneskers Død.

Grimmere Væsen
Menneskers Tanke
Aldrig har udtænkt,
Menneskers Drømme
Aldrig har avlet,
Selv naar i Dødssot
Drømmen var Vanvids
Misbaarne Frugt.

Selv med sin høie
Tornak ved Siden —
Selv med det Mod, som
Trodses Uhyrer,
Kræfternes Mester
Blegner og isner,
Bæver og svimler
Brat ved det Syn.

Fjeldenes Rødder
Danne som Muskler

Skikkelsens svære
Knudrede Lemmer.
Ansigt og Skuldre
Skjules af Haaret,
Medens hun ryster
Jorden af Harm.

Lemmernes Knuder
Vrider hun voldsom,
Udspyer mod Gjesten
Harmkrampens Fraade.
Opreist hun tramper,
Reiser med Dybets
Rodtrævle-Fingre
Myldrende Haar.

Nu først han skuer
Aasynets Rædsel:
Fra et forraadnet,
Ældeforstenet
Ansigt af Sød-Svamp
Stirre to Øine,
Fylde med Dybets
Indvolde-Kryb.

Yndig dog selv er
Aasynets Rædsel
Mod den uhyre
Haarvæxt omkring det;
Thi hvert et Haar, som
Kravler om Kinden,
Selv er et Udys
Rædselsgestalt.

Lønlige Fødslers
Halvskabte Væsner
Myldre med tusind
Misfosterlemmer
Frem i hvert Haar paa
Uhyrets Hoved —
Kvinden, som voldte
Menneskers Død. *)

Brat hun udstrækker
Haanden og griber
Uglen, som flagrer
Om hendes Hoved,
Svider ved Lampen
Vingen og ryger.
Afmagt omsuser
Svimmelende Gjest.

Men Angekkokken
Samler sin Styrke;
Høit af sin høie
Tornak opflammet,
Griber han dristig
Koglene Kvinde
Fast ved det vilde
Misfoster-Haar.

Nu først begynder
Kampen, hin svare —
Som kun med Aandens
Hjælp kan udkæmpes —

*) Aglerrulit er Navnet paa dette grønlandske Medusa-Haar.

Kampen med alle
Slægternes Afkom,
Som blev Uhyrer,
Før de blev til.

Og har han fuldendt
Kampen, hin svare —
Synker afmægtig
Dybenes Dronning —
Da han udriver
Af hendes Hoved
Misfoster-Ynglen
Med hendes Haar.

Og for hvert Haar, han
Mægtig afriver,
Farer med Hvaler —
Farer med Sæler
Rigdom og Lykke
Op fra det Dybe,
Svømmer med Fryd til
Menneskers Strand.

Det er den største
Idræt i Verden,
Seerens Styrke
Mægter med Aanden.
Farlig er Iden;
Herlig er Seiren.
Frelst han hjemkommer,
Veed ei hvordan.

Men som den største
Seirer vi prise

Ham, som til Dybets
 Dyb tør nedstige
 Og med sin høie
 Tornak bekæmpe
 Kvinden, som voldte
 Menneskers Død.

Under Sangen havde Capitainen ofte røbet sin Utaalmodighed; men naar han var nær ved at springe op, havde Præsten i Tide givet ham et Vink. Under Sangens Slutning havde gamle Elik med funklende Øine vendt Blikket ud ad og med stedse stigende Opmærksomhed betragtet Præstens Ansigt. Da nu just det forunderlige Natte-Sollys, der forgyldede Havet og Isbjergpaladserne, kastede sin Glorieglands over hans milde, kjærlige Aasyn, styrtede den gamle Elik pludselig frem og omfavnede hans Knæ med det Udraab: „min Tornak! min Tornak!”

„Seer du i mig din gode Skytsaand, gamle, ærlige Drømmer!” — sagde Præsten og opreiste ham venligt — „i Guds Navn! saa kom daglig til mig, og jeg skal vise dig den Sandhed, du leder om, og en større Befrielse, end den, du har besjunget.”

Capitainen rystede paa Hovedet, men nikkede dog venlig til gamle Elik og skyndte sig at overrække Arnarsak det lille Portrait af Paul Egede, han havde medbragt, men som afbildede ham 34 Aar ældre, end da hun, som en fjorten Aars Pige, sidst havde seet ham.

Begge gik. Elik sad tankefuld, men med et stort Haab i sit opklarede Ansigt ved Lampen i Teltets Baggrund. Naja syslede stille ved Lampen. Arnarsak sad opreist paa Leiets og stirrede længe paa Portraitet. Ende-

lig gjenkjendte hun de kjære, uudslettelige Træk i det forældede Ansigt. „Pavia! — gamle Pavias Sjæl!” — udbrød hun, og Taarer nedrullede ad hendes blege Kinder. Saaledes blev hun siddende stille, til Lampen i Teltets Baggrund var slukt og Naja havde trukket Tæppet til for den glødende Nattesol. Da lukkede hun sine Øine, under en stille Bøn, og sov ind med det kjære Billede i de foldede Hænder.

ANDET KAPITEL

Det var over Midnat. Arnarsak sov stille. Den gamle Elik laa ligeledes i en dyb og rolig Søvn paa sit Sælskind inderst i Teltet. Gjennem en Sprække i Skindtæppet oplyste den matglødende Midnatssol Oldingens Ansigt, og der var en forunderlig salig Glæde deri. Naja var ogsaa stille; men Søvnens veg fra hendes forgrædte Øine. Den dybe Smerte i hendes Sjæl var kun dulmet. Hun tænkte paa sin Pleiefaders Enke og smaa Børn, som hun havde forladt paa Eliks mægtige Tilskyndelse. Hun tænkte paa Kunnuk, paa hans Moder og Søstre, som hun ogsaa elskede saa høit, men nu havde forladt, for maaske aldrig meer at see dem. Hun tænkte paa den blinkende Bøssespeib i Kunnuks Kajak og paa Eliks Ord, at han nu vist opsøgte hendes Frænde for at udøve den nødvendige Blodhevn. Tanken om den Daad, der, som et rædsomt Blodhav, vilde adskille hende fra hendes Barndoms Ven og alle hendes Kjære, opfyldte hendes Sjæl med Gru og Sorg. Hun havde forladt sit Leie og en Tid lang betragtet den sovende Oldings Ansigt, hvori et helt Livs Grublen og urolige Drømmekamp nu syntes at have opløst sig i

et stort og saligt Haab. „Han har Fred — han har seet sin Tornak!“ — hviskede hun og traadte med sin lette Fuglevinge-Gang hen til Arnarsaks Leie. Hun saae det stille, vemodige Smil i hendes fromme Ansigt og det kjære Billede i hendes Haand, som hun den halve Nat havde betragtet med Glædestaarer. „Hun har ogsaa Fred“ — hviskede Naja og kyssede sagte den Sovendes Pande. „Hun har ogsaa seet sin milde Skytsaand. Hun veed Veien til den store Aand og til ham, der kan forsone Tornarsuks Vrede.“

Som hun saaledes stod ved den fromme Arnarsaks Leie, hørte hun pludselig en underlig Mumlen uden for Sommerteltet, som af flere grønlandske Mandsstemmer. „Kivsalik!“ — udbrød hun med ængstelig kvalt Røst og troede at have hørt hin vilde Angekkok mumle, der havde koglet i Teltet den Dag, Skibet kom, og løftet Kniv mod „Pavias“ Broder. Hun lyttede spændt til de mumlende Stemmer og nærmede sig bævende det løse Forhæng, der adskilte hine Nattegjester fra hendes moderlige Gjestevenindes Sovested. Hun samlede alt sit Mod, drog Tæppet lidt til Side og saae ud. Nu havde hun nær udstødt et Skrig; dog hun forstummede af Rædsel, da to vilde Øine stirrede lige imod hende, og hun pludselig følte sig greben ved Haanden og uddraget af Teltet.

„Lad ingen Lyd forlade dine Tænder!“ — hviskede hin udtærede Angekkok. — „Jag ikke Søvnens Innua“) fra noget Øie! men følg os til Konebaaden! Dig skal intet Ondt skee. Bøi dit Øre til min Tale, Blaamaage! og din Fod skal følge os med Vinger!“

Naja saae studsende paa ham og taug.

„Kemek har diet det Bryst, som gav Najas Fader

*) Eier, Iboer o: Aand.

Mælk" — vedblev han nu med mildere Stemme — „Kemeks to unge Koner er løbet fra hans vrede Øine til Bjergene. Hans gamle, lille Kone ligger død i Stendyszen. Gamle Kemek selv ligger syg paa sin Vinterbrix. Kemeks Sjøel vil fare ned til de stille Søer eller op til de flammende Nordlys. Hans Frænder jage Renen paa Bjergene i den lyse Sommer. Ingen Kvinde holder paa hans Hoved. — Hvo skal sidde ved hans Lampe, til hans Sjøel er udfaret? Hvo skal bøie hans Knæled, naar vi bære ham til Dyszen? Hvo skal synge Sørgesangen ved hans slukkede Lampe, naar hun ikke vil komme, som han kalder paa med Tungen af Drivtræ — hun, hvis Fader diede samme Bryst som den døende Kemek?"

„Min Fod følger dig villig til min syge Frændes Lampe!" — sagde Naja og steg ned ad Fjeldet mod Fjorden med de mørke, mumlende Nattegjester, uden at Arnarsak eller gamle Elik i deres rolige Søvn mærkede, hvad der var foregaaet.

Ved Kysten laa en stor Konebaad, som et Par gamle Mænd roede og den benradmagre Angekkok styrede. Naja sad i Baaden og saae med et stille, smerteligt Blik op til Arnarsaks Sommertelt, medens Nattesolen stod i Nordost og Konebaaden med hende og de tause, mørke Mænd gled ud af Fjorden mod den sydvestlige Kyst i samme Retning, hvori Renjægerens Kajakker samme Morgen vare forsvundne for hendes Øine.

TREDIE KAPITEL

Arnarsak og Elik vare bekymrede for Naja, hvis Forsvinden var dem en Gaade. Elik frygtede for, at hun

havde vovet sig ene ned blandt de fremmede, nomadiske Familier Syd paa, for om muligt at forhindre den Blodhevn, hun gruede for, men som han selv endnu ansaae for en nødvendig og aldeles retfærdig Retshandling. Han vedblev fremdeles at være Arnarsaks Gjest og havde ofte alvorlige Samtaler med hende om Alt, hvad „Pavia” havde lært hende, ligesom han daglig besøgte Præsten og modtog med stor Videlyst og en besynderlig ydmyg Hengivenhed hans Underviisning i de christelige Troeslærdomme. For ikke at forarge eller bortskræmme den Gamle, undgik Præsten endnu at nævne Tornarsuks Navn i Missionairernes sædvanlige Betydning af den onde Aand. Elik stirrede altid paa hans herlige Ansigt med en stille, sværmerisk Begeistring, og den Forestilling forlod ham ikke, at denne milde, kjærlige Angekkok, som han kaldte ham, var det samme Væsen, han i sin forrige taagede Drømmetilstand saa ofte havde seet, som den Tornak eller Skytsaand, der havde fulgt ham paa alle hans Drømmereiser.

Som Elik en Sommerdag saaledes stod i Præstens Stue og lyttede begjerligt til hans Ord, mærkede de begge et dybt Suk ved den udslukte Lampe. De vendte sig om, hvor Lyden kom fra, og Kunnuk stod der med sin Jagtflint i Haanden og med Udtrykket af en stor Sjælekamp i sit mørke, ustadige Blik. Han syntes i sin Uro baade at ville frem og tilbage, og han mumlede halv høit i den Tone, der var det eiendommelige Udtryk for hans mest lidenskabelige Stemninger: „Bort fra Christenpræstens Lampe! — bort fra Udlændingens Trolddom! — Han omvælter Sjælen med Ord. — Han forvandler Sind og Tanke med sine Øine. Hvad jeg vil — det vil jeg dog ikke.”

„Hvor har du været, Kunnuk?” — spurgte Præsten — „og hvad tænker du saa urolig paa?”

„Saaledes var jeg aldrig til Mode” — udbrød han — „Du har fortryllet mig, Præst! — Jeg drog med de Glade til de grønne Kyster og til Øerne, hvor Edderfuglen bygger. Vi fangede Sæler og skød vilde Fugle. Vi jage Renen paa de grønne Bjerge. Vi sade ved Kjødkjedlerne under Teltet i de lyse Nætter. Aja! Aja! sang Mænd og Kvinder og de smaa Børn; men Kunnuk sad taus iblandt de Glade. Min venstre Haand var hos min Kniv og min høire paa min blanke Bøsse. Mine Øine speidede mod Øst og Vest — men jeg saae ikke Sporet af hans Fod, som jeg søgte — og dine Ord kom ei heller af min Tanke. Og mine tappre Frænder hviskede i mit Øre: reis dig, Kunnuk, Faderhevner! Kemeks Frænder jage Renen paa Bjergene; men Kemek ligger som Ræven, der fælder, i sin Hule. Kom! vi skal jage ham ud af Hulen; men du skal fælde ham! Mit Øre hørte; men jeg var dog døv. Min Haand var krummet om Kniv og Bøsse; men jeg var dog lam. Jeg havde en Isstang i mit Hjerte — men jeg tænkte paa dine Ord, Præst! og Isstangen smeltede og blev til brændende Draaber paa mine Kinder. — Og se! nu staaer jeg her igjen ved din Lampe. — Vil du døbe mig, Præst?”

„Ja, naar du vil lade mit Ord blive fast i dit Hjerte og tilgive din Faders Morder.”

„Jeg vil tilgive ham — og jeg vil dog ikke tilgive. Jeg har ingen Øren, naar mine Frænder raabe: dræb ham! — og jeg har dog Øren.”

Præsten talte nu indtrængende Ord til ham om Forsonlighed mod Fjender, hvorpaa han opslog Bibelen og forelæste ham Slutningen af Lidelseshistorien, hvorledes Jesus tilgav og bad for sine Mordere.

„Det var rosværdigt!” — sagde Kunnuk, og der traadte en Taare frem i hans dunkle Øie — „men han var ogsaa bedre, end vi.”

„Ja, uendelig bedre” — svarede Præsten — „men han vil, vi heri skal ligne ham; og nu skal du høre, at et Menneske, som du og jeg, ogsaa kunde bede om Tilgivelse for dem, der vilde myrde ham.” Præsten forelæste Beretningen i Apostlernes Gjæringer om Stephanus's Martyrdød.

Kunnuk tørrede sine Øine og sagde: „de onde Mennesker! — han er lykkelig — han er vist hos Gud i Himlen.”

„Ja, det er han” — vedblev Præsten — „Du og Enhver, der handler som han, skal ogsaa komme derhen.”

„Elskelige Præst!” — udbrød Kunnuk bevæget. — „Jeg vil — giv mig kun Tid, til jeg faaer det Andet, som taler i mig, til at tie — og jeg er bleven ganske forandret — saa kommer jeg igjen.”

Derpaa var han ude af Døren, og Præsten fattede nu det bedste Haab om at see ham helt vunden og denne blodige Tvist bilagt.

Fra den modsatte Side af Fjorden kom en Konebaad samme Dags Aften til Claushavn. Deri sad en gammel, stille Grønlanderinde og tre grønlandske Piger. Det var Kunnuks Moder og Søstre, som her opsøgte den længe savnede Søn og Broder, der, som Familiens Forsørger, ei heller længe kunde undværes.

Glæden var stor, da Søstrene saae ham paa Kysten, hvor han var i Færd med at drage sin Kajak op af Vandet, ved Siden af det Fuglevildt, der denne Dag havde været hans Jagtbytte. Kunnuk fløi ogsaa med stor Kjærlighed i deres og Moderens Arme; men han saae den stille, dybe Sorg i Moderens Aasyn og nedslog sine Øine med en blussende Rødme. Han opløftede dem atter og var bleg. Moderens og Sønnens Øine mødtes med et spørgende og benegtende Blik. Gjensyns-Glæden var forbi.

„Her er en stor Angekkok, som lærer anderledes, Moder!” — sagde Sønnen med dæmpet Stemme. — „Gamle Elik lytter til hans Røst. Du skal ogsaa høre hans Tale — hvad Kunnuks Moder vil, naar Nattesolen tredie Gang gaar mod Nord — det skal Kunnuk ogsaa ville.”

FJERDE KAPITEL

Fire Dage efter at Kunnuk havde gjenset sin Moder og opreist Sommertelt for hende og Søstrene ved Claus-havn, sad Naja sildig om Aftenen i en ængstelig Uro ved Arnelampen i sin Farbroders skumle Bolig. Den vilde Kemek laa afkræftet paa Brixen og talte i Feberdrømme. Hans mørke Frænder havde med Uvillie løsrevet sig fra Renjagten og forladt deres Sommertelte, for at yde ham den sidste Tjeneste. De sade med Hænderne for Ansigtet og Hovedet ned imellem Knæene og hylede. Stuen var fuld af Røg; thi Angekkokken Kivsalik, der havde hentet Naja til Farbroderens Sygehus, sad nærmest ved Lampen og røgede bestandig med Lyngstilke, for — som han sagde — at holde de onde Aander borte fra hans Medmenneskers Sjæle. Medens Kemeks andre Frænder snart saaledes hylede med nedbøiede Hoveder, snart stirrede med vilde, ophidsede Blik paa den Syge og gave hverandre hemmelighedsfulde Tegn, talte Angekkokken med dæmpet Røst til Naja. „Før din Haand rakte ham Drikke” — hviskede han — „og før din Tunge talte mildt til hans Øre, vilde han sparke sine Frænder og bide den Haand, der rakte ham Mad. Kablunakkernes galgjørende Vand har tvende Gange bortskyllet hans Sjæl og tyttet en Amaroksjæl i

hans Strube. Vi maatte binde ham til Brixen med Sæl-skinde-Remmer og snære hans Hænder med Hvidfisktarne. Nu taler han sagte med de Døde; han beder Kunnuks Fader om Fred; men mærker han sine Frænders Tanker, vil han slaae og bide yærre, end tilforn."

„Hvad mener du?" — spurgte Naja ængstelig — „hans Frænder vil dog aldrig gjøre ham Ondt?"

„De er bange for Amaroksjælen i ham. De er trætte af hans Strenghed og af at vaage her hver Nat. De har hentet gamle Kajakskind til hans sidste Klædning — de har beredet Stendyssen til at skjule hans Legeme ved Midnat."

„De onde Mennesker! vil de føre ham levende til Stendyssen?" — udbød Naja forfærdet og vred sine Hænder. — „Du hvilede jo ved hans Lampe — du var jo hans Ven — red ham!"

„Lad din Røst være sagtere end de Sørgendes Hyl!" — advarede Angekkokken — „hvad Kemeks stærkeste Frænder vil, kan hverken Mand eller Kvinde hindre; men løfte vi Haand eller Røst mod de Vrede, er deres Knive skarpe og Stendyssen stor nok til Trende. Tys! hører du hvad de nu synge?"

„Han er ikke til Syne!" — mumlede Nogle i en syngende Tone, og den Ene saae vildt til den Anden, medens Flere ganske sagte begyndte paa den sædvanlige Klagesang over de Døde, der gjerne istemmedes, naar Tiden var for Haanden at bære Liget til Gravidyssen.

Naja vred fortvivlet sine Hænder — „hvad skal vi gjøre mod de Forfærdelige? — Red ham!"

„Tys!" — hviskede Angekkokken — „Se! nu mærker Hvalrossen, han har levet for længe. Nu stirrer han ud paa os med Hvidbjørnens Øine. Tal til ham, Naja! kun for din Røst har han Øre."

Naja foer op og sprang hen mod den Febersyges Leie. Hun aabnede Munden for at tale et mildt Ord til ham, men forstummede af Rædsel over hans Miner og Blik. Han krummede Hænderne som et vildt Dyrs Kløer og bevægede Læberne uden nogen forstaaelig Lyd. I samme Øieblik kastede hans Frænder sig med et forfærdeligt Hyl over ham med Remmer og Baand.

„Bind ham ikke! bind ham ikke!” — bad Naja — „hans Haand er jo magtløs, og hans Fod kan ei bære ham. Lad mig lædske hans Tunge! — Lad mig tale til hans Sjæl! — lad mig vaage ene ved hans Lampe, til den udslukkes!”

Uden at agte paa hendes Bønner, havde de hylende Mennesker allerede indsvøbt ham i et gammelt Kajakskind og bøiet hans Hæle ind under ham, som paa et Lig, og i denne Stilling surrede de ham sammen med Remmerne. Under denne Behandling tabte den Syge Bevidstheden.

„Hans Sjæl er nedfaren. — Han er ikke meer til Syne!” — mumlede hans Frænder nu og hylede paa ny. Derpaa istemmede de lydelig Begravelsessangen og bare ham, som et Lig, ud af den røgindhyllede Stue.

Naja fulgte dem i den græsseligste Angest. „Han lever! — han lever!” — raabte hun, uden at bekymre sig om de vilde, truende Blik, der fore tilbage mod hende fra den hylende Sørgekare. Hun saae, de bare virkelig den Afmægtige, som hun vist troede ikke var død, til en Gravydse, hvor en stor Mængde Sten laa beredt til at skjule den Begravede med.

„Hjælp! hjælp!” — skreg hun med saa høi en Stemme, som muligt, og det blev sort for hendes Øine.

„Bort! bort! — du har gjort, hvad du mægtede. — Vil du ikke i Dyssen med Kemek, maa Ræven og de vilde Fugle laane dig Tag.” Disse Ord klang med en mum-

lende Røst i hendes Øre. — En skjælvende Haand rev hende bort fra den hylende Ligskaare. Hun sank afmægtig om og vidste ikke meer, hvad der foregik omkring hende.

FEMTE KAPITEL

Det var over Midnat. Den glødende Horizontsol gled hen mod Bjergene i Nordost. Lampen var udslukt i Kemeks Bolig. Huset var øde og forladt. Kemeks vilde Frænder sade i deres Kajakker og fore atter bort til Renjagten og det frie Nomadeliv paa de sydligere Kyster, efter at de nu havde opfyldt deres Frændepligt og begravet den gamle, besværlige Kemek. Ingen af dem havde elsket ham; men de havde frygtet ham Alle. Han havde i sin Velmagt udøvet en ualmindelig Magt over dem; dog de havde aldrig uden Harme hørt ham af deres Landsmænd benævnes „Basen” eller „Herrehunden” og af Europæerne „Grønlænderkongen”. At han neppe var fuldkommen død, da de væltede Stenene over ham i Gravdyssen, syntes Ingen af dem at gjøre sig Skrupler over, da han snart dog alligevel maatte være død. Den Sjæl, der mulig endnu var i den Begravede, var desuden, efter hans bedste Ven, Angekkokken Kivsalihs Forsikkring, ikke hans egen, men hint græsselige Uhyres, som man kaldte Amarok og forestillede sig som endnu mere glubende end en Hvidbjørn. Selv ikke hin gamle, fantasisyge Angekkok gjorde sig nogen Betænkelighed ved Følgerne af det Udsagn, der var hans egen fuldkomne Overbeviisning. Kemek havde i Drukkenskab saaledes mishandlet ham, at han var ble-

ven til et virkeligt Uhyre for hans taagede Drømmesøine. Efter at Kivsalik havde udhylet med den øvrige Sørgeskare, syntes hans Sorg ogsaa forvunden. Naja havde han kun havt Medlidenhed med. I hendes bevidstløse Tilstand havde han bortdraget hende fra den forbittrede Ligskare. Han havde slæbt hende saa langt bort fra Gravyssen, som det i Hast lod sig gjøre, og overladt hende til sin Skjæbne mellem Fjeldene. Selv var han ilet til Stranden og sad nu mumlende i en Konebaad blandt de af Kemeks Frænder, der vare for gamle og svage til at styre Kajakken.

Dagen før hin gruelige Begravelse fandt Sted, havde Præsten Saabye holdt en høitidelig Gudstjeneste, hvorved ogsaa nogle Hedninger bleve døbte. Elik var til Stede. Han betragtede den hellige Handling med dyb Opmærksomhed; men den høitidelige Forsagelse af den onde Aand, der betegnedes med hans store Guds Tornarsuks Navn, syntes baade at forfærde og bedrøve ham. Han bøiede sit Hoved og taug; da han atter opløftede det, vare hans Øine heftede med samme Ærefrygt som tilforn paa Præstens Ansigt; men en stille Taare randt ned ad hans furede Kind. Kunnuk var ligeledes til Stede med hele sin Familie. Saavel han, som hans gamle, stille Moder var dybt bevæget. Præsten talede om hine Jesu Ord paa Korset, Bønnen for hans Mordere, som allerede tilforn havde virket saa stærkt paa den unge Faderhevner.

Da de forlode Forsamlingen, havde Kunnuk en hemmelig Samtale med sin Moder. Kort efter stod han for Præsten med lyst og roligt Ansigt, som En, der efter en lang Kamp har faaet Fred i sit Hjerte.

„Præst! nu er jeg lykkelig” — sagde han — „Kunnuk

hader ikke meer. Jeg har tilgivet. Mit Hjerte er saa roligt."

„Du glæder mig inderlig" — udbrød Præsten — „men kan jeg forlade mig paa dig? dit Hjerte vil atter opfordre dig til Hevn, og dine Venner vil friste dig."

„Jeg veed ikke, om dette vil skee" — svarede han — „men jeg har overvundet. Det Andet i mig tier. Du kan troe mig. Vil du døbe mig, Præst?"

„Det vilde være sørgeligt, hvis du blev en Troende og endda kunde begaae et Mord: du vilde da have større Synd, end om du ikke havde kjendt Gud og lovet ham Lydighed. Viis mig først din Tro i din Gjerning!"

„Du er saa mistroisk, Præst! Jeg var saa glad. Dine Ord bedrøve mig. — Tro mig! mit onde Hjerte skal tie. Du skal see det." Derpaa gik han hastig bort, og Præsten saae ham ikke meer den Dag.

Tidlig næste Morgen (den samme Dag, som Kemeks Begravelse skete om Aftenen) seilede der en Konebaad ud af Fjorden ved Claushavn mod Diskobugten og den sydvestlige Kyst. Baaden styredes af gamle Elik. Kunnuk og hans tre Søstre roede. I Baaden laae der Fange- og Jagtredskaber, samt Stænger og Skindtæpper til et Sommertelt, tillige med en Stenlampe. Kunnuks Søstre sang Ajasange, og glædede sig til det herlige Liv, de nu i nogle Uger skulde leve med Broder Kunnuk, medens deres Moder blev tilbage hos den fromme Arnarsak. Nu skulde de opslaae deres Sommertelt og tænde deres Arnelampe, hvor der var smukkeste, og hvor Broder Kunnuk vilde fiske eller skyde Rener.

Der var en Fred og stille Glæde i Broderens ellers saa mørke Blik, som høilig glædede de livlige Piger. Hans Miner røbede, at Kampen i hans Inderste virkelig var udkæmpet, og at han nu følte sig i Stand til ved Ord

og Gjerning at tilgive sin Faders Morder. Dette var ogsaa hans faste Forsæt og for ham Hovedhensigten med denne Reise. Præstens indtrængende Ord ved Guds-tjenesten forrige Dag og maaske endnu mere den gamle Eliks for en Del forandrede Anskuelse havde befriet Kunnuks Moder fra hin mørke Forestilling om Frændehevners Nødvendighed for den Dræbtes Sjælfred, og Kunnuk havde, med dyb og sikker Følelse af Kjærlighedens og Forsonlighedens store Bud, besluttet, hvad han nu var i Begreb med at fuldføre. Elik kjendte fra en tidligere Reise Kemeks Bolig, som Faderhevnerens Frænder vel ogsaa havde opsporet, men Kunnuk selv endnu ikke havde seet, og den Gamle havde tilbudt at være Ledsager og Fredsmægler. Med Konebaad gik Reisen temmelig langsomt, og det var Midnat, inden de naaede det Landingssted, Elik havde betegnet. Derfra havde man omtrent en Times Fodvandring til det mørke Fjeld, hvorved Kemeks Vinterbolig med et Slags naturlig Befæstning var skjult. Veien var næsten utilgængelig for Den, der ikke nøie kjendte Egnen. Gamle Elik gik foran. Kunnuk og hans Søstre fulgte ham. Det fredelige Forsæt, der nu fremskyndte den unge, raske Renjæger, betog ham enhver Betænkelighed ved saaledes saa godt som ene at nærme sig hin mørke Manddrabers Hjem. I Følelsen af sin Ungdom, Styrke og gode Villie, frygtede Kunnuk ikke, og Jagtflinten i hans Haand var ikke ladt. Hensigten med den sildige Nattevandring var Søstrene ubekjendt. De længtes inderlig efter, at man skulde standse eller finde det Sted, hvor man vilde overnatte. Endelig standsede Elik og pegede paa en mørk, huleagtig Bolig, der tildels dannedes af en Sandstens-Grotte mellem de dybe Fjeldkløfter. Kunnuk vendte sig og bad sine Søstre blive tilbage, medens han og Elik undersøgte Husets Leilighed.

Med bøiet Hoved og Ryg traadte nu begge Mændene tause og i spændt Stemning ind gennem den lange, bælgmørke Hulegang til den rummelige Grotte, hvoraf Huset bestod. En sveden Lugt kom dem i Møde ved Indgangen. De fandt Arnelampen slukket; men ved den sparsomme Lysning, den mat glødende Nattesol kastede ind gennem en lille Rude af Hvidfisktarm, kunde de overskue denne Husets eneste Stue. Paa Gulvet laae nogle Remmer og et Stykke gammelt Kajakskind. Der stod Levninger af Fødevarer hist og her; men der var intet Menneske at see, og alle Brixer vare tomme.

„Mine Frænder have dog hørt, hvad ikke var” — sagde Kunnuk — „Den gamle Kemek sad ikke ved Vinterlampen i sin Hule, medens Dag og Nat havde Sollys. Han har reist sit Sommertelt paa Fjeldet — han jager Renen med sine Frænder paa Bjergene.”

„Her har nylig været aandet af vore Medmennesker” — sagde Elik — „Kemeks Lampe har brændt, før Sol gik mod Nord; hans Frænder har glædet sig ved hans Lampekjedel. Men” — tilføiede han og pegede paa nogle Lyngkviste, der laae ved den slukte Lampe — „Ildens Iboer har leget med den Urt, der ryger ved Brixen, naar en mørk Sjæl nedfarer til de stille Søer.”

De stode endnu begge med alvorlige Tanker i det øde, skumle Rum, da de med Forbauselse hørte hin klagende Lyd, hvormed Kvinderne syngte Søragesange over deres Døde, og Kunnuk kjendte sine Søstres Stemmer. Han styrtede ud mellem Fjeldene i det røde Nattelys. Søstrene stode paa Fjeldskrænten og pegede ned paa en Slette under dem, hvor en kvindelig Skikkelse laa ene ved en Stendysse med alle Tegn paa Fortvivelse, medens hun syntes forgjæves at ville bortvælte de store Stene fra Dysen. Hendes jamrende Stemme var næsten uddøet. „I

Dyssen — i Dyssen” — stønnede hun — „og hans Sjæl var hos ham — de bøiede hans Knæled, og hans Sjæl var i hans Øie. Nah-ah!” — Hendes klagende Ord henaandedes af Nattelufften, og hendes Ansigt var bortvendt. Kunnuks Søstre kjendte ikke den kjære Barndomsveninde; men de fornåm hendes Klagesoner uden at forstaae Andet, end at en Kvinde her sørgede ved en Frændegrav med den sædvanlige Klagesang, som de ogsaa strax, efter deres deltagende Skik, havde istemmet. Kunnuk stod nu ved deres Side; han saa den sørgende Kvindes Bevægelser og ilede ned ad Fjeldstien. Gamle Elik fulgte ham i en anelsesfuld Spænding. Da han med Kunnuk stod ved den halv forstyrrede Gravdysse, blev hin Anelse til Vished: en dæmpet Jamren trængte ud fra Stenmassen — den skjulte en levende Begravet.

„Tornarsuk er streng” — udbrød Elik — „men han kan forbarme sig.” Han greb øiebliklig med Kunnuk fat paa den største Sten, for at afvælte den. Mange Menneskehænder havde rullet den over Stenkisten, hvori den Ulykkelige nu stedse lydeligere jamrede. Den fortvivlede Kvinde havde bortrullet mange Stene og arbeidet sine Hænder blodige paa den største, urokkelige Sten, som hun nu atter med høi Jamren greb fat paa. „Naja!” — udbrød Kunnuk og kjendte hende. Ved et voldsomt Ryk af den unge, stærke Kunnuk, hvorved han selv styrtede om mellem Stenene, rullede nu den største Sten bort fra Gravhulningen. Snart fulgte de andre efter, og den knæbøiede, tæt indsvøbte Gravbeoer stirrede dem med et forfærdeligt Ansigt i Møde. Han jamrede ikke meer; men hans stift opspilede Øine vare heftede paa Kunnuk med et Blik, som om Synet af Faderhevneren slog ham med en større Rædsel, end selv den, hvorfra han blev befriet. Uden at forstaae, hvad han mumlede, bare de tvende

Mænd ham ud af Gravdyssen og befriede ham fra Ligskindene og den pinlige Stilling. Kunnuks Søstre vare ilede til. De jamrede høit ved at see og kjende Naja, der magtesløs sank i deres Arme.

Den befriede Gravfange laa nu lige udstrakt og stirrede paa den sollyse Nattehimmel, der stod i hele sin stille Pragt udspændt over ham. Kunnuk og Elik vilde opløfte ham og bære ham til hans Bolig; men nu reiste han sig halvt op og saae paa sine Befriere med et Blik, hvori den vilde Forfærdelse var veget for et vist Udtryk af Høihed og ædlere Følelse.

„Mine Øine har seet hint store Sommertelt igjen. — Jeg vil aldrig meer tilbage til Amarokshulen” — sagde han med tydelig Røst. — „Mine Frænder bare mig til Gravdyssen — hvad vil Dødsfjenden, som udrev mig af Dyssen?”

„Tilgive min Faders Morder, før hans Sjæl nedfarer til Dybet eller til ham, der er større end denne Verdens store Aand” — svarede Kunnuk og udstrakte sine Hænder mod den glødende Himmel — „han tilgive dig ogsaa, hvis det er muligt!”

„Er den stærke Storm da kommen, som er mægtigere end den store Aand?” — spurgte Kemek — „er den gamle Jord og Himmel forgaet? kan Sønnen tilgive ham, der satte Hælen i hans Faders Hjerne?”

Kunnuks Kinder bleve blege ved disse Ord. Han knugede Haanden voldsomt mod sit Bryst og taug et Øieblik, medens han med Magt syntes at bekæmpe den atter vaagende Hevntanke. Derpaa fremrakte han den flade Haand mod Kemek og sagde: „Han, som bad for sine Mordere paa Træet og foer ned til de stille Søer og kom tilbage og foer op til den høie Himmel, for at udrive alle Sjæle fra Gravdyssen — han har talt til mig — han lod mig

udrive dig af Dyssen, for at række dig Haand til Forsoning."

Kemek greb den fremstrakte Haand og knugede den med Krampestyrke. — „Vel!" — sagde han udmattet — „saa kan jeg nu sove! — Jeg skal ikke vaagne i Blod og Kval — denne Haand vil ikke støde Harpunen i mit Bryst, mens jeg sover!" Derpaa faldt hans Hoved tilbage, og han syntes at sove.

Over gamle Eliks Aasyn foer der et Lys. „Saaledes! saaledes!" — mumlede han og stirrede med et begejstret Blik hen i Luften — „Nu lukkes Vunden, som gabede blodig i Dødningbrystet ved de dybe Søer — —

„Til Sollysstraaler
Forvandles Blodet
I Faderbrystet:
Her Sønnen standet
Ved Morderdyssen —
Og Midnatssolen
Har seet hans Gjerning" —

Men Kunnuk var faret bort, som en Ren, mellem Fjeldene. Han standsede først langt borte ved Lyden af fjerne Klagetoner. Det var Naja og hans Søstre, som med gamle Elik ved Kemeks virkelige Lig istemmede Sangen over de Døde:

„Ned eller op ad
Sjælene fare,
Naar de forlade
Menneskers Bolig —
Menneskers Lig."

SJETTE KAPITEL

Kunnuk og hans Søstre vare komne tilbage til Claus-havn; men Naja var ikke iblandt dem. Hun sørgede over sin Farbroders Død. Hendes Øine havde ikke mødt Kunnuks ved Gravdyssen. Efter at have opfyldt den sidste Kvindepligt mod hin mørke Slægtning, som hun først havde seet under hans Sygdom og Død, var hun, efter sit Ønske, af den gamle Elik ført tilbage til sin Pleiemoder, Pungjok den Elskværdiges Enke, der med sine smaa Børn saa længe havde savnet hende i Hytten hin Side Fjorden.

Kunnuks høieste Ønske skulde nu opfyldes. Han skulde modtage den hellige Daab, som Præsten dog endnu i fjorten Dage havde udsat. Dagen kom — den var ogsaa for Præsten en af de glædeligste, han havde oplevet blandt sine kjære Grønlændere, og han glemte ikke Beretningen derom i sin Dagbog. Det var en Søndag. Hele Gudstjenssten havde Hensyn paa Daabshandlingen. Capitain Egede og hans Søn vare med den unge Præstekone og alle de døbte Grønlændere deltagende Vidner. Med Frimodighed og Sandhed gjorde Kunnuk Rede for sin Christendoms-Kundskab — fortæller Saabye — med Følelse besvarede han Spørgsmaalene af Alterbogen, og stille Taarer vædede hans Kinder, da han nedknælede for at modtage Daaben. Forretningen sluttedes som sædvanlig med Takkesang og Bøn. Kunnuk kom nu hen til Præsten, rakte ham Haanden og sagde rørt: „Tak, gode Præst! Jeg er lykkelig.“ Derefter vendte han sig til Menigheden, hvoraf en Del kyssede ham (hvad der ellers er noget Usædvanligt), og han sagde: „Antager mig som en Troende! — vi ville elske hinanden!“ hvortil de svarede Ja, og de gik saaledes enige, — tilføier Saabye — som de, der havde een Herre,

een Tro og een Daab, til deres Huse. Med inderlig Glæde takkede Præsten Gud for Sandhedens Seier over dette Hjerter og over saa mange Hjerter.

Flere Hedninger vare samme Dag blevne døbte. Elik var dog ikke kommen tilbage fra Hjemreisen med Naja. Hvad han fortalte sine Landsmænd om „den store Angekok i Claushavn”, som han kaldte „sin lyse Tornak”, vakte stor Opmærksomhed blandt dem; men selv indsluttede han sig i sin Fjeldgrotte og grublede med dyb Kummer paa, om den store Aand i Alverden, den herlige Tornarsuk, kunde være Løgnens Fader og alle onde Aanders Fyrste. Kunnuks Moder og Søstre kom ofte til Præsten og modtog daglig Underviisning af den fromme Arnarsak. Hun talte i de samme Billeder og tænkte i de samme Former som de; hun forstod at bringe sit Folks gamle Tro i en skøn og harmonisk Forbindelse med hvad hun havde lært af sin kjære „Pavia”. Mange hedenske Grønlændere kom til hende for at hente Kundskab og Trøst. De ugifte Kvinder og forladte Enker havde hun især stor Medlidenhed med. Naar de ikke have en Broder eller en voxen Søn, i hvis Hus de æres som Husmødre, leve de ofte et ringeagtet Liv og maae udføre de besværligste og urenlige Arbejder, uden at kunne trøste sig ved nogen mildere Tilstand efter Døden, hvor det samme Liv, efter deres Forestillinger, kun skyggeagtig skal gjentages.

En Aften havde Arnarsak trøstet en saadan gammel, ulykkelig Hedningenke, hvis eneste Søn var druknet i en Kajak. Erindringen om hendes Legebroder Tullimak, som havde været med hende i Danmark og kort efter havde havt samme ulykkelige Endeligt, var atter bleven levende vakt. Det var den sidste Aften, Solen ikke gik ned. Hun skulde nu snart ikke meer i dette Aar see den

deilige Nattesol forgyldte Fjorden og Isbjerg-Paladserne lige for hendes Sommertelt. Hun tænkte paa sin Barn-dom, og en Sang randt hende i Minde, som hun den Gang havde sjunget for „Pavia” og nu nylig seet, han havde erindret nogle Ord af i sin Dagbog. Hun sang med sagte Stemme:

„Pavia! Pavia!
Lad mig blive hos dig,
Til jeg lærer saa Meget,
At jeg kan komme til Gud!
Ak, ryster du dit Hoved,
Klinger Nei fra din Tunge,
Saa dør jeg af Sorg —
Jeg er nær ved at kvæles.”

Hun drog et stille Suk, men foldede Hænderne over den hellige Bog, hun nylig havde læst i; det var Paul Egedes grønlandske Oversættelse af det nye Testament og en Gave af hin kjærlige Lærer. Hun var mild og rolig stemt; men en dyb Vemod havde grebet hende, og Barn-domssangen klang atter, dog forandret og udvidet, fra hendes Læber i samme korte, rimløse Satser:

„Pavia! Pavia!
Lad mig samles med dig,
Naar jeg lærer saa Meget,
At jeg kan skue din Gud!
— Her sidder jeg i Teltet
Og seer ud over Havet
Fra sommerlyst Telt —
Og herfra jeg dog længes.”

Saaledes sang hun og troede, hun var ene; men gamle Elik var ubemærket traadt ind i Teltet med en lille Grøn-

lænderinde af et sørgmodigt Udseende, der ledsagedes af en ung Pige og to Børn. Den lille Kone var Najas Pleiemoder, Pungjok den Elskværdiges Enke. Hun sørgede endnu dybt og smerteligt over sin Ægtemands Død. Med al sin Kjærlighed havde Naja ikke været i Stand til at trøste hende. Den unge Pige ved hendes Side var Naja selv, som ingen mildere Trøsterinde kjendte, end den fromme Arnarsak, og som derfor denne Aften var roet over Fjorden med sin Pleiemoder og hendes Børn, ledsaget af deres gamle Ven Elik. Ved blot at see Arnarsaks Ansigt og høre hendes Røst vilde den bitre Sorg blive mild og stille, havde gamle Elik ment, og det vidste Naja fra hin Aften, da hun selv var saa inderlig bedrøvet. Da de traadte ind i Teltet og hørte Arnarsaks stille Sang, troede Elik, det var den Aftenpsalme, hun pleiede at synge, inden hun lagde sig til Hvile, og han gav dem, der fulgte ham, et Vink til at træde stille tilbage i Teltets Baggrund. Her stode de nu i Skyggen, medens den glødende Sommernatssol oplyste Arnarsaks Ansigt og gav det et næsten forklaret Udseende. Hun sad opreist paa Leiet med det opslagne Testament paa sit Skjød og det lille Portrait af Paul Egede i sin Haand. Hun sang i sit Modersmaal, og de forstode hvert Ord:

„Pavia! Pavia!

Hos din Gud i Himlen

Er der saligt at være:

Han er elskværdig og fast!

Han vexler ei med Veiret

Sine Tanker og Sindet,

Er ei mild i Dag

Og i Morgen den Grumme.

Stor er vel Tornarsuk;
 Han er stærk og mægtig —
 Han er herlig som Havet —
 Ak, men som Havet og grum;
 Han lytter ei alene
 Til de hviskende Stjerner,
 Men ogsaa til Raad
 Fra Forfærdelsens Dybder.

Tornarsuk lever kun
 Til hans Tid er omme,
 Til de flammende Stjerner
 Slukkes i Dybenes Dyb.
 Din Gud skal raade evig,
 Selv naar Solen er udslukt
 Og Maanen er død —
 Og hver Stjerne begravet."

Elik studsede ved disse Ord og lagde Haanden med
 dyb Grublen paa sin furede Pande. Naja og den lille
 Enke lyttede opmærksomt og droge sagte Aande. Arnarsak
 vedblev:

„Pavia! Pavia!
 Hvor din Gud kun raader,
 Der er saligt at være,
 Selv uden Maane og Sol:
 Ei sommergrønne Bjerghal,
 Hvor i solrøde Nætter
 Vi dandsed med Fryd,
 Er saa skjøn som hans Høisal.

Pavia! Pavia!
 Ei din Gud vil spørge

Om den Sjæl, der ham gjester,
Styred Kajak og Harpun,
Hvad heller den har siddet
Mellem Kvinder ved Lampen
Og syslet paa Brix
Med de gnavede Sælkind.

Pavia! Pavia!
O! din Gud er retviis:
Ei om Mand eller Kvinde
Spørger din retvise Gud.
Hun spørger kun om Sjælen,
Som henflyver imod ham,
Er kjærlig og from
Og har ydmyge Tanker.”

Over Eliks gamle Grubler-Ansigt gik der et mildt Lys. Den lille Enke var bevæget og græd. Børnene græd nu med, uden at vide hvorfor, og Naja fløi med udbredte Arme til den overraskede Arnarsaks Bryst.

De bleve hos hende hele den lyse Nat. Hun talte kjærlige Ord til den sørgende Enke. Hun klappede Naja paa de brune Kinder; hun rakte Elik Haanden og bad dem Alle komme ofte igjen. Da endelig Solen var rullet helt forbi Fjorden og den sidste lyse Sommernat var forsvunden, sad Elik i Konebaaden igjen og roede med de stille Nattegjester tilbage over Fjorden. Børnene sov paa Najas Skjød. Den lille Enke sad med mild Vemod ved sin Aare. Eliks Aasyn var vendt mod Solen, der nu havde faaet Dagstraaler og hævede sig i al sin Pragt over Bjergene i Øst. „Tornarsuk er stor som den herlige Sol” — sagde han — „men den skal udslukkes engang med Tornarsuks Sjæl og alle hans Lamper — da kommer den

store, mørke Tid, naar Jord og Himmel er Tornarsuks Stendysse."

„Men saa see vi jo den evige Guds nye Himmel og Jord tusindfold herligere end denne" — sagde Naja og gjentog med sin fuglerene Stemme, hvad Arnarsak havde sjunget:

„Ei sommergrønne Bjerghal,
Hvor i solrøde Nætter
Vi dandsed med Fryd,
Er saa skjøn som hans Høisal."

SYVENDE KAPITEL

Den korte grønlandske Sommer var forbi. Teltene vare forsvundne fra Fjeldene. Vinteren kom pludselig og streng, som sædvanlig, uden nogen Efteraars-Overgang. Vinterboligerne vare istandsatte eller opbyggede paa ny, og dette Arbeide var for største Delen besørget af Kvinderne, medens Mændene sørgede for Jagten og Sælfangsten. Kunnuks Moder og Søstre havde havt travlt med at tække og bygge den nye Bolig ved Claushavn, hvortil Kunnuk havde opfisket Drivtræ til Tømmer. Den var større og noget bekvemmere indrettet end de sædvanlige. Moder og Søstre sade første Aften i den nye Bolig; men de vare tause og stille. De havde Dagen tilforn i Konebaaden hentet Alt, hvad de havde ladet blive tilbage paa den anden Side af Fjorden og taget Afsked med Pungjok den Elskværdiges Enke. Kunnuk var ikke med. Moder og Søstre havde gjenseet den kjære Naja og ikke uden

stort Savn løsrevet sig af hendes kjærlige Arme. Deres Forberedelse til Daaben i Præstens og Arnarsaks Nærhed havde gjort denne Flytning nødvendig. Elik var fulgt tilbage med dem og boede hos Præsten. Alt var nu nyt og ret smukt indrettet i den nye, lune Bolig. Moder og Søstre saae vel tilfredse derpaa; men de sang ikke. Lampen var tændt. Kunnuk kom hjem med Fuglevildt. Han var ogsaa alvorlig og taus.

„Kunnuk!“ — sagde Moderen — „Sommerens Ajsange ere forbi, og her er stille ved vor nye Lampe. Snart vil dine Søstre vel synge igjen; men det bliver Afskeds-sangen til Daglyset — det bliver om Solens Flugt for Maanen og den mørke Tid. Saa sidde vi her ved Lampen i de kolde, mørke Dage, og saa trænge vi til Sang og liflig Tale i Jordhytten. Lad saa dine Øine være lyse som de store Vinterstjerner og din Røst liflig som Børnenes, naar de lege i Maanelys paa det hvide Sne-fjeld!“

Kunnuk nikkede stille og taug.

„Hin Dag, da Præsten gød Vand paa dit Hoved, lyste dine Øine som den himmelske Rens*)“ — vedblev Moderen — „der var Sommerdug paa din Kind, og din Sjæl sagde: nu er jeg lykkelig. Naar den mørke Tid er kommen, vil Præsten ogsaa gyde Vand paa mit Hoved, og jeg vil opløfte det, som Den, der ingen Sorg havde. Dine Søstres Øine vil da ogsaa lyse som Himmel-Renens; men hvad der binder Ajasangen i din Sjæl, har ogsaa bundet den paa vore Tunger. Blaamaagen sidder nu paa hin Side Fjorden i den mørke Rede. Bring Naja hid! og jeg vil reise mig for hende! Najas Lampe skal brænde

*) c: Karlsvognen, den store Bjørn.

hos vores! hendes Sang skal klinge lifligt for os i den mørke Tid!"

Kunnuk rystede paa Hovedet og taug. Efter nogen Overveielse udbød han: „Blaamaagen har jeg havt kjær fra hin lyse Sommernat, jeg først saae hende dandse med mine Søstre paa Bjerget; men fra den Stund, hun vidste, hvad min Sjæl rugede over i min mørke Tid, har hun flyet mig som den skræmmede Fugl. Kommer Kunnuk som Beiler til hendes Lampe, flyer hun, som Edderfuglen, til Bjergene og de ensomme Øer."

„Saa send gamle Elik til Naja! og hun flygter ikke!" — sagde Moderen.

Kunnuk rystede betænkelig paa Hovedet og taug; men der glimtede dog et lønligt og inderligt Haab i hans stille Øine. Hans Søstre nikkede hemmelig til hverandre og nynnede.

Næste Dag foer Elik over Fjorden i Konebaaden. Kunnuks Moder og Søstre roede. Kunnuk selv foer ud i sin Kajak; men han søgte Sælen og Hvidfisken i de dybere Vande. Da han mod Aften kom tilbage, bugserede han en fældet Sælhund i Land og saae en Konebaad komme fra Nordkysten af Fjorden. Han lod Sælen og Kajakken ligge paa Stranden og sprang op paa en Fjeldpynt, for at see hvor Mange der var i Baaden. Hjertet klappede i hans Bryst, da han talte sex Skikkelser. Han kjendte snart Elik og sin Moder; blandt Søstrene saae han Najas lette Skikkelse. „Blaamaagen flygter ikke — hun kommer!" — udbød han sjælelad.

Ved Fjorden vare adskillige Grønlændere og nogle unge Piger til Stede med nysgjerrig Opmærksomhed, da Naja satte sin lette Fod paa Fjeldkysten. Ved Synet af hende gjorde Kunnuk et Glædeshop; han forglemte i et Øieblik aldeles alt Andet omkring sig og den undselige

Tilbageholdenhed, der forbyder Grønlænderen enhver heftig Kjærlighedsyttring i Andres Nærværelse; hans Arme udbredte sig, idet han udraabte hendes Navn og løb hende i Møde fra Fjeldet. Hun saae det, og en blussende Rødme foer over hendes Kinder. Som en vild, skræmmed Fugl, tog hun uvilkaarlig Flugten, og i et Øieblink var hun forsvunden mellem de snehvide Fjelde.

Kunnuk studsede, men vendte sig rask for at følge hende; da greb gamle Elik hans Haand og holdt ham tilbage. „Naja var ikke sin Moders Datter og vort Medmenneskes Barn” — sagde han med dæmpet Røst — „hvis hun ikke flyede Den, hun har kjærest, hvor saa mange Øine blinke. Nu tør min Tunge først fremtage, hvad min Sjæl har gjemt længe under Laag:” — tilføiede han fortrolig — „Naja havde den raske Kunnuk kjær, før hun saae ham. Najas Øine vare vaade, naar hun vendte sin Frændes Dødsfjende Ryggen. Najas Sjæl var glad i sin Sorg hin Nat hun hørte Kunnuks Ord til hendes døende Frænde. Det Ord, din Sjæl tørster efter, kom vel ikke over hendes røde Læber; men hendes Fod veg kun lempe- lig tilbage, da gamle Elik drog hende til Konebaaden. Nu er Dagen kort og Nætterne kolde. Ved den fromme Arnarsaks Lampe er der lunt. Der sidder visselig Blaa- maagen i Morgen.”

Kunnuk sprang og jublede af Glæde ved disse Ord. Hans Søstre dandsede om ham og sang: Aja! — Næste Dag fandt de Naja med nedslagne Øine og blussende Kinder ved den fromme Arnarsaks Lampe, og hun nikkede stille, til hvad Kunnuk hviskede til hende ved Kvinde- brixen.

OTTENDE KAPITEL

Den sidste Dag var forbi, da Solen i dette Aar kom over Horizonten i Grønland. Kunnuks Søstre havde sjunget Farvel til den flygtende Sol, og Najas Stemme havde klinget lifligt i Afskedssangen. Fjorden var nu belagt med Is og Sne, og Hundeslæderne fore over Isen i Maanelyset. Kunnuks Moder og Søstre vare døbte. Naja havde seet deres lyksalige Ansigter, og nu flygtede hun ikke meer for sin Brudgom. Hendes Bryllupsdag var ogsaa bestemt til hendes Daabsdag. Indtil den Dag kom, boede hun som en kjær Gjest i Arnarsaks venlige Hytte.

Det var Aften. Børnene legede i Maaneskin uden for Hytterne og sang. Hos Kunnuks Moder skinnede Lampen i det nye Hus. Hans Søstre havde travlt med at udsmykke Brudehuset og berede Alt saa hyggeligt som muligt til Brudens Modtagelse. Hvide Renskind maatte der i Særdeleshed ikke savnes til Brudehyndet, og det allersmukkeste skulde vælges til Brudens Pels. Perlerne, hvormed den skulde smykkes, havde de længe samlet og gjemt paa; men intet Renskind var dem smukt nok. Nu var Kunnuk faret med sine raske Hunde over Fjeldet, for at bringe den smukkeste Ren hjem, han kunde opjage paa Snebjerget.

Ved Arnarsaks Lampe sad Naja halvt afklædt med sin Fugleduns Pels over Skjødets. Hun tænkte paa Kunnuk, og hvor kjær hun havde havt ham i Løndom. Hun tænkte paa hans Kjækhed og Raskhed og paa hans Høimodighed mod hendes døde Frænde. Det var sildigt, og Arnarsak syntes at sove. Kunnuk havde været paa Jagt den hele maanelyse Dag. Naja havde seet ham fare med de raske Hunde for Slæden over Snefjeldet. Endnu havde hun ikke hørt Hundenes glade Tuden ved Hjemkomsten,

og før hun havde hørt denne vel bekendte Musik, kunde hun ikke gaae til Kvindebriksen, hvorpaa Arnarsak sov, og søge Hvile. Naja frygtede ikke for sin raske Renjæger: hver Dag foer han paa farlige Veie, og den Dag havde han tiljubleet hende det gladeste Farvel. Hun nynnede, tryk og glad, som en kviddrende Fugl, hvad hun troede Ingen hørte, men hvad den letslumrende Arnarsak hørte paa sit Leie.

Najas Sang ved Lampen.

„Paa Bjerget dandsed vi Piger smaa —
 Auna! Aja! Aja!
 Midnats-Solgløden saae vi paa.
 Aja! Aja! Jah! Jah!

Vi dandsed i Sommernatten og sang —
 Da saae mig Kunnuk for første Gang.

Jeg elsked den raskeste Fangers Sjæl:
 Ham undflyver hverken Hval eller Sæl.

Glad Kunnuk saae paa Pigernes Dands;
 Hans Øine havde to Stjerner Glands.

Ved Lampen sidder jeg ene nu —
 Og kommer Kunnuks Øine i Hu.

Kunnuk springer paa Snefjeldets Top;
 Min Elskede løber Renen op.

Min Elskede har saa dristigt et Sind —
 Og Renen har saa deiligt et Skind.

Min Elskede vover sit Liv med Lyst —
Auna! Aja! Aja!
For Brudepelsen til Najas Bryst.
Aja! Aja! Jah! Jah!"

Men neppe havde Naja udnynnet det sidste Vers, før hun pludselig blev forskrækket over sin egen Sang, og i det Samme hørte hun en stærk Hundetuden. Hun kjendte Kunnuks troe Hunde paa „Basernes" dybe Stemme; men deres Tuden klang hende ikke som den sædvanlige, naar de glæde sig over Hjemkomsten; den besvaredes af de andre Hunde med en Hysten, som ogsaa forekom hende usædvanlig. Hun tog hastig sin Pels paa og ilede ud. Hun mærkede strax, der maatte være noget Ulykkelig paa Færde; thi ved Kunnuks nye Bolig lød der ængstelige Raab. Hun kjendte Søstrenes jamrende Stemmer. Slæden var kommen tom tilbage. Hundene vedbleve at hyle og vare ustyrlige.

Snart stod Naja midt blandt de jamrende Søstre, hos deres Moder, der vred sine Hænder ved den tomme Slæde. Men Angesten gav Naja Mod; hun jamrede ikke. Som af en pludselig Indskydelse greb hun øiebliklig det korte Pidskeskaft, der slæbede efter Slæden og hang fast med den lange Snært i Hundenes Seletøi. Hun rev den løs og svingede den med den sædvanlige ordnende Tiltale over Hundespændet, der havde viklet sig ind imellem hverandre som i en Knude. Neppe hørte Hundene det ordnende Raab og Pidskesnærtens Susen, før de udviklede sig fra hverandre; de vel afrettede „Baser" hjalp til ved deres Herredømme over de ustyrligste Kammerater, og snart fore Hundene i god Orden afsted. Naja greb fast i Slædens Opstander og fulgte med; i det næste Øieblik sad hun i Slæden og foer nu bort i den stjernelyse Nat

over Snefjeldet — i det samme Spor, hvori Slæden var kommen.

Det var en gnistrende Kulde, men stille. Stjernerne tindrede som smaa Sole. Sneen knirkede under Slæden. Hundene pustede, men sprang uafsladelig fort i det samme Spor over de vildeste og farligste Pynter, mellem bratte Kløfter og gabende Afgrunde. Saaledes gik det fort i flere Timer. Naja sad med Pidsken i Haanden og stirrede dødbleg ud i Natten i den grueligste Spænding, uden dog et Øieblik at tabe Sporet af Sigte. Pelsens Hovedhætte hang nedfalden paa hendes Ryg. Hendes lange, sorte Haar flagrede opløst og var pudret hvidt af Rimfrost; men hun mærkede ingen Kulde paa det blottede Hoved. Endelig begyndte Kræfterne at forlade hende og Modet at synke. — Sporet blev ukjendeligt. Taarerne styrtede ud af hendes Øine, og hun var nær ved at tabe Pidsken af den stivnede Haand. Det susede for hendes Øren; det sortnede for hendes Øine. Hundene fore ned i en umaadelig Dybde, hvor Bjergskyggen faldt sort over Kløfterne. „Hjælp! Arnarsaks Gud!“ — raabte hun — „Tornarsuk knuser os!“ Og nu istemmede Hundene et frygteligt Hyl, idet de rullede i en Hob ned af en Klippestyrtning med den væltede Slæde.

Den næsten afmægtige Pige laa paa Yderkanten af en Afgrund. Det voldsomme Stød gav hende Bevidstheden tilbage. Hun reiste sig op og saae sig omkring. Dybt neden for hende mylrede Hundene paa et Klippestykke med uafsladelig Hysten. Hun skimtede i Sneen en Skikkelse, som de flokkede sig om og syntes at slikke — det var et Menneske — det var Kunnuk. Han laa henstrakt ved Siden af en død Ren.

„Kunnuk! Kunnuk!“ — raabte Naja og stod i faa Øieblikke ved hans Legeme. Hans Pande var blodig; men

hans Kind var varm, og hans Haand, som Hundene havde slikket, bevægede sig. Najas Læber berørte hans; i det samme Øieblik opslog han sine Øine. „Naja!” — raabte han — „Naja! her er Renen! Jeg har hentet din Brudepels!” Nu mærkede han først, hvor han var og besindede sig paa, hvad der var hændet ham — hvorledes han var nedstyrtet med Slæden i denne umaadelige Dybde, idet han vilde hjemføre den fældede Ren. Han følte sig udreven af Dødens Favntag ved hendes Arme, der første Gang omfavnede ham som Brud uden Sky. Naja jublede og græd ved hans Bryst, og de troe Hunde hylede nu af Glæde.

NIENDE KAPITEL

Kunnuks og Najas Bryllupsdag var kommen. Om Formiddagen havde Naja modtaget den hellige Daab. Gamle Elik havde med dyb Bevægelse været til Stede; men han var taus og stille. Han havde endnu ikke anmodet Præsten om at døbe ham, og han var den eneste af Bryllupsgjesterne, i hvis Aasyn ikke Glæden var synlig.

Paa et sort Plaster nær over Brudgommens Pande fra Vibeckes omhyggelige Saarlægerindehaand, var der Intet, som erindrede om hin farlige Brudgomsjagt, hvis Omstændigheder dog alt vare blevne Gjenstande for deltagende Sange. Der var megen Glæde blandt de lykkelige Grønlændere, som vare til Stede ved Brudevielsen. Foruden de Døbte, som hørte til Menigheden, var her ogsaa mange Hedninger fra den nordlige Side af Fjorden. De vare tildels Kunnuks gamle Venner og Elikes største Be-

undrere. Hvad gamle Elik havde sagt dem om hans „lyse Tornak” havde draget dem did; men saa længe deres egen største Angekkok endnu ikke selv havde antaget den fremmede Lære, var det mere Nysgjerrighed end Tillid, der drog dem til Claushavn. Herpaa ventede ogsaa Pungjoks Enke i Hytten hin Side Fjorden, inden hun ret turde tilegne sig den Trøst, hun allerede havde hentet i Arnarsaks Sommertelt. Ved denne Bryllupshøitid var Arnarsak baaren til Missionsboligen. Hun havde velsignet det kjære Brudepar og sjunget Bryllupssalmen for dem, som „Pavia” havde oversat paa Grønlandsk. Da hun om Aftenen var baaren til sit Hjem, fulgte Præsten og hans Kone tilligemed Capitain Niels Egede og gamle Elik Brudeskaren ud af Præsteboligen i den stille, stjerneklare Vinternat, som nu ogsaa oplystes af Fakler og blussende Nordlys. Kunnuks Moder og Søstre vare gangne forud for at modtage Brudeparret i det pyntede Hjem. Paa Veien sang de unge Piger Ajasange. Brudens Kinder blussede. Det var som den skye Fuglenatur kom over hende igjen, og hun gjorde uvilkaarlig en flygtende Bevægelse; men den lykkelige Brudgom slap nu ikke hendes Haand. Under de glade Ajaraab og i Lysningen af de blussende Fakler tonede Bryllupssangen over Fjeldet. Kunnuk selv var Forsanger, og Sangen var et konstløst Udbrud af hvad Øieblikkets lykkelige Stemning indgav ham. De Andre gjentog kun enkelte Ord med Aja-Omkvæd.

Kunnuks Brudgoms-Sang.

„Kom, Blaamaage! dølg ei længer
Hvad du sang, naar du var enel!
Kunnuks Favntag hist ved Lampen
I den lune Vinterstue

Er dog vist ei nær saa farligt
Som den kolde Vinterstorm!

Kom, Blaamaage! lad dig fange!
Fly ei længer for din Brudgom —
Som den vilde Ren paa Bjerget,
Som den bange, rimfrosthvide
Edderfugl fra Fjeldet flyver
For min blanke Riffels Glands!

Kom, o Naja, til min Hyttel
Se! den staaer paa Skrænt ved Fjorden:
Selv jeg slæbte Sten til Muren;
Selv jeg reiste Husets Stolper;
Kjærligt mine Søstres Hænder
Tækked Brudgomshusets Tag!

Se, o Naja! se min Bolig!
Græstørvtageets stærke Bjælker
Hvile fast paa Drivtræstolper;
Mur og Tag er skjult med Teltskind,
Med Kajakker, Kunnuk tumled,
Mens han drømte om sin Brud.

Prøv, o Naja! prøv om Snefog,
Prøv om Havets Vinterstorme,
Naar de gyngte høiest Isbjerg,
Røre Lampen i vor Bolig,
Naae til Hyndet under Brixen
Gjennem sælskinddækket Mur!

Kom, o Naja! duk dit Hoved!
Lav er Gangen til min Bolig; --

Selv jeg løber ind paa Knæled;
Men i Stuen, hvor min Lampe
Varmer mildt og skinner roligt,
Kan vi springe strunk og rask."

Elik og Præsten havde fulgt Brudeskaren lige til Brudehuset. Her blev Elik staaende i dybe Tanker og betragtede det flammende Nordlys, der ikke denne Aften, som sædvanlig, saaes høit oppe og skjulte Skyerne, men udbredte sig lavt og gjennemsigtigt under Skyerne og syntes næsten at berøre Fjeldene. „Se!" — mumlede den Gamle — „de Dødes Sjæle komme os nær. Mon de vil lytte til de Glades Bryllupssange?"

Præsten var ogsaa bleven staaende og havde tabt sig i Beskuelsen af det smukke Natursyn, der nu blandede sig med Lyset af den opstaaende Maane. Fra Brudehuset klang de glade Sange paa ny:

„Hør, o Naja! mine Søstre
Synge: kom! du er elskværdig!
Se! min gamle, kjære Moder
Reiser sig med Ære for dig —
Reiser sig fra Brixen kjærlig,
Favner Kunnuks Brud med Lyst!

Se, o Naja, hvide Renskind
Brede de med Hæder for dig,
Bringe dig med Bryllupssangen
Alt, hvad Huset herligst eier,
Alt, hvad Læben helst berører —
Skaalen med den brune Drik!"

Man hørte nu Gjesternes Ajaraab under Kaffebeværtningen, og Kunnuks Søstre sang:

„Kom, Blaamaage! bo iblandt os!
 Byg hos Kunnuks glade Søstre!
 Flyt din Lampe til vort Jordhus!
 Lad den skinne venligt for os,
 Som vor bedste Vinterstjerne!
 Broder Kunnuks favre Brud!

Bliv, o Naja, bliv iblandt os!
 Bliv hos Kunnuks gamle Moder!
 Flyt din Lampe aldrig fra os!
 Glad ved Najas Lampe vil vi
 Sladdre bort de dunkle Dage —
 Syngte bort den mørke Tid!”

Nu hørte de ogsaa Najas Stemme i Aja-Omkvædet,
 og med den inderligste Glæde tonede Kunnuks Stemme
 mellem Ajaraabene:

„Se, o Naja! mine Hunde
 Krumme sig paa Gulvet for dig!
 De vil springe for din Slæde,
 Naar du farer over Fjorden
 Efter Barnehjemmets Lampe
 Med din lille Ægtemand!

Se, o Naja! Maanen lyser,
 Gjennem Hvidfisktarmer-Ruden!
 Den vil titte gennem Ruden,
 Den vil kysse dig paa Kinden,
 Naar du hviler paa mit Renskind —
 Naar du slumrer ved mit Bryst!”

„De ere lykkelige!” — sagde gamle Elik til Præsten,
 som havde lagt sin Haand paa hans Skulder og med

kjærlig Deltagelse betragtede den Klarhed, der nu var udbredt over den Gamles grublende Ansigt. — „Veed du, hvem der frelste dem?“ — vedblev Elik — „det var ikke den høie Tornarsuk: det var ham, som lever og raader, naar den store Storm har udslukt alle Tornarsuks Lamper. Det var din og Arnarsaks og Paviass Gud. Paa ham raabte Naja i den høieste Nød — og før Ordet var fra hendes Læber, saae hendes Øie Den, hun havde kjærest. Se! hans Sjæl kom tilbage, og nu glædes de. Tornarsuk er stor og herlig, men forfærdelig“ — vedblev han — „han skal døe med Sol og Maane og alle de herlige Stjerner — dog hade ham kan jeg ikke — kun hans Mødres Moder er ond. Men din Gud er elskelig og udødelig. Han vil elske vore Sjæle evindeligt — ham vil jeg elske og lyde. — Vil du døbe mig, Præst?“

„I Guds Navn, gamle Elik!“ — sagde Præsten — „se kun Liv og Aand i den store Natur, og giv den hvad Navn du vil! se — til Dagen kommer — dine Fædres Sjæle i Guds flammende Nordlys! kald ogsaa det Ondes Væsen med hvad Navn du vil! men forsag det kun! og det Navn, du ærer og frygter i Guds synlige Verden, skal ikke tilukke dig Livets og Sandhedens Kilde!“

Inden den mørke Tid var forbi, var gamle Elik døbt. Med ham gik Mangfoldige over til Christendommen, og den sidste Rest af den gamle Tornarsuks-Dyrkelse var i denne Del af Grønland forsvunden.

EFTERSKRIFT

„Grønlænderne ere et lykkeligt Folk“ — vidner Præsten Funch i sine „Syv Aar i Nordgrønland“ (1840); dette er ofte bevidnet af hvem der har opholdt sig iblandt dem. At de tillige ere et ikke ringe aandeligt begavet Folk, er indlysende af mangfoldige Træk i Egedernes, Hans Egede Saabyes og Fleres Beretninger. Deres Stammeslægtskab med Eskimoerne eller Indvaanerne i det nordlige Labrador er tilstrækkelig oplyst saavel af Sprogets Overensstemmelse, som af Ligheden i Legemsskikkelse og Sæder. Eskimoerne leve ogsaa et frit Naturliv, uden Love og Regjering, medens den offentlige Stemme i dadlende Sange i de fleste Tilfælde er tilstrækkelig borgerlig Straf, et Træk i Folke-Charakteren, som alene synes at vidne om en større Almensands for Sandhed og Ret, end hos mange dannede Folkefærd. De indskrænkede Aandsevner og den Mangel paa religiøse Begreber, man har tillagt Eskimoerne, vil neppe Nogen, der har sammenlignet de forskjellige Beretninger om Grønlænderne, kunne tillægge denne nordlige Gren af samme Folkestamme.

Hvor der er Poesi til Stede i et Folks Liv, Sæder og Skikke, maa der upaatvivlelig findes et høiere Ideliv, som bærer den, og hvor der gives Myther, der besjæle den hele Natur, hvor Menneskeaanden fordyber sig i hem-

melighedsfulde Regioner og søger Verdens Grund i en stor og mægtig levende Aand, medens Troen paa Sjælens Udødelighed og Samfund med en høiere Aandeverden er levende til Stede, der savner hint Ideliv ikke det religiøse Element.

At Grønlænderne ere et poetisk Folk vil man finde tilstrækkelige Beviser for i deres Folkeskikke, medens næsten alle deres Livsytringer fremtræde i Billeder og Sange med den stærkeste Følelse saavel af Glæde som af Sorg og med en levende eiendommelig Fantasi.

Deres Sagn og Myther har man i Almindelighed anset for betydningsløse Fabler og næsten ingen Opmærksomhed skjenket; men de skjule i deres raae Former lige saa vist som alle andre Nationers Myther en dybere Betydning og en eiendommelig drømmetilsløret Naturfilosofi, selv hvor deres egen Opfattelse af Angekkokkernes Fabler synes forladt af den tilbagetrængte og gennem Overleveringen fordunklede Ide. Et opmærksommere Blik paa disse Myther vil upaatvivlelig vise, at dette Polarfolk i sin tidligste Fantasi-Grublen over Tilværelsens Grund er i sine ældgamle Myther kommet lige saa vidt som de dannede Græker og paa sin Viis til samme Resultat, som Naturfilosofien blev sig bevidst i Begyndelsen af det nitende Aarhundrede.

De hedenske Grønlænderes Tornarsuks-Dyrkelse synes i sin Oprindelse beslægtet med Hinduernes Naturtilbedelse i „Trimurti“ (den forenede Brahma, Wischnu og Schiva). Deres „store, forfærdelige Aand“, Tornarsuk*), er dem saaledes, som Natur- og Verdens-Aand, baade Livets og Dødens lunefulde Hersker, baade Frem-

*) Se Navnets Etymologi i H. C. Glahns Anmærkninger til David Crantzes Historie om Grønland III. Stykke p. 346.

bringeren, Opholderen og Ødelæggeren, medens kun underordnede, aandelige Væsner, Innua (Plur. af Innua: Eier, Iboer, beslægtet med Innuk, Menneske) antages med en Personlighed, lig det Element eller det Fænomen, de repræsenterer, at iboer og eie visse Regioner i Fænomenernes Verden, f. Ex. Ilden, Luften, Havet, Vinden, saa vel som Søvn, Hungeren etc. (Hungerens Innua betegnes med et Navn, som betyder „Madlystvolderen“, og Østenvindens Innua kaldes „Godtveirsvolderen“). Sol og Maane saa vel som alle Himmellegerne ere dem ligeledes særskilte personlige, Tornarsuk underordnede, Væsner, som oftest til Firmamentet opløftede Mennesker, Dyr eller Idrætter, og enhver Gjenstand i Verden er dem besjælet. Deres „store Aand“ (Tornarsuk) har selv, i sin Aabenbaring med Verden i Endeligheden, en Aarsags Aarsag eller Urgrund i et mørkt unævneligt Urvæsen i Jordnaturens inderste Rod, Tornarsuks Oldemoder, hvorfra tillige, som Materiens og Endelighedens Princip, Døden med det Onde i Verden har sin Oprindelse. Ligheden med den græske Gudeverdens Udspring af en chaotisk Natur og Asernes halve Tilværelsesgrund i en mørk Jettenatur er her umiskjendelig. Med Hensyn paa Idelivets Udvikling i Menneskelivet, kunde det være interessant at sammenligne denne grønlandske Mythe med Naturfilosofiens Ide om „Existentsens dunkle Grund“ i Schellings Afhandling om den menneskelige Friheds Væsen*) og Johan Ludvig Heibergs Anvendelse deraf paa den oldnordiske Theogonie, jevnført med den græske.**)

*, Schellings philosophische Schriften, Landshut 1809, 1ster Band p. 429-463.

***) Nordische Mythologie von Dr. Joh. Ludw. Heiberg. Schleswig 1826, p. 62-64.

lige Mythe, i Forbindelse med Mythen om den største aandelige Bedrift, er i nærværende Fortællings tredje Bogs første Kapitel behandlet i Mythedigtet: „Tornarsuks Oldemoder” og grunder sig paa en Angekkoks Meddelelse i Paul Egedes „Efterretninger om Grønland” p. 79—80 samt Beretningen samme Sted p. 69. Det førstnævnte Sted hos Paul Egede lyder saaledes: „Allernederst i Jorden boer er stor, slem Kvinde, som kaldes Tornarsuks Oldemoder, udi et meget stort Hus, som man ei kan skyde over med en Bue. Denne samme Kvinde raader for alle Havets Creature; thi de ere alle hendes Husfolk: Hvalfiske, Enhjørninger, Sælhundede, Hvidfiske o. s. v. I det Trankar, som staaer under hendes Lampe, svømmer alle Slags Søfugle i Overflødighed. Udenfor hendes Dør sees hele Flokke af Sælhundede, som staae overende og bide om sig til dem, som vil ind, hvilket ikke tillades nogen Anden, end en Angekkok, som endelig maa have sin Tornak med sig. Naar de gjøre denne Reise, maae de først passere de Dødes Sjæle, der see ud som de levede her i Livet. Naar de ere komne dem forbi, er der et bredt, langt og dybt Svælg ned i Jorden. Dette Svælg skal de over; men der er Intet at gaae paa uden et stort Hjul, der er glat som Isen og drives bestandig hastig omkring. Herpaa maa Tornaken, o: hans Skyts-Engel, lede sin Angekkok. Derefter komme de til en stor Kjedel, hvorudi koges levende Sælhundede. Omsider komme de til Tornarsuks*) Oldemoders Residens. Der griber Tornaken sin Angekkok ved Haanden og fører ham igjennem den stærke Sælhundevagt. Indgangen er

*) Hos Egede staaer „Fandens” ifølge Missionairernes sædvanlige Overførelse af Begrebet om Grønlændernes store Naturgud paa den bibelske Djævel.

bred; men siden gaaer den over en Afgrund; den er (da) ei bredere, end en Snor, og der er Intet at holde sig ved. Her indenfor sidder den fæle Kvinde, som har mange Ophævelser og Convulsioner, sveder af Vrede og river sig i Haaret over de ankomne Gjester. Hun griber strax til en Fuglevinge, tænder Ild i den og holder den for deres Næse, ved hvilken Lugt de blive afmægtige og ere hendes Fanger. Men Angekkokken, som er underrettet af sin Tornak, forekommer hende, griber hende strax ved Haaret og tumler saa længe med hende, indtil hun bliver ganske kraftsløs. Heri er hans Tornak ham ogsaa behjælpelig. Om hendes Ansigt hænger Agler-rulit, som Slangerne om Medusæ Hoved. Disse Udyr mene Nogle komme af hemmelig *Abortu*. De rive disse af hende, efterdi de ere Aarsag til, at Havets Kreature forlade Landet og gaae til hende. Lige saa fort som de rive disse af hende, fare Hvaler og Sælhundede pladskende ned i Vandet og søge til de Grændser igjen, hvor Grønlænderne kan fange dem. Naar dette er forrettet, begiver Angekkokken sig med sin Tornak igjen paa Hjemreisen, hvor han finder den forrige farlige Vei ganske god og jævn for sig." De hedenske Grønlænderes Tradition om det Ondes og Dødens Oprindelse fortæller Paul Egede saaledes (l. c. p. 69): „Mærkeligt er det, at en Kvinde*) bliver beskyldt for det Onde, man lider i Verden, og at Menneskene maae døe. Det er skeet efter hendes Ord: *Tokorsartlutik okko pilit, Sillarsoak tettulissoæt* o: lad disse døe efterhaanden! de faae ellers ikke Rum i Verden. Af Begyndelsen, sig de, skulde Menneskene have levet bestandig."

*) At ved denne Kvinde menes hint navnløse Urvæsen, som ved sine Misfoster-Lokker drager Lykken og Velsignelsen fra Verden, er aabenbart.

Mythen indeslutter i den raae Naturdigtnings Skal en vistnok hidtil upaaagtet Kjærne, idet den øiensynlig afbilder denne Folkestammes tidligste Forestilling om Verdens og Naturens aandelige Princip eller den af Absolutheden udtraadte Guddoms-Aabenbarelse i Endeligheden, med dens forud tilværende, materielle, mørke Urgrund i Verdensmassens inderste Kjærne. Mythen vover sig endogsaa til et Slags Opløsning af den store Gaade om det Ondes og Dødens Oprindelse, samt til Forestillingen om en Verdensbefrielse, ved den stærke, naturbeherkende Menneskeand selv (Angekkokken eller Seeren), naar denne, ledet af en høiere og mægtigere Aand eller Genius (Tornak), modig sætter Livet paa Ideen og trodser Døden, for at tilbagevinde det friske Verdensliv i en seierrig Kamp med hin dæmoniske Magt, der drager Livet, Lykken og Velsignelsen fra Verden. Uagtet Mythen om denne verdensbefriende Bedrift, lige som den østerlandske Mythe om Salomonsringen og næsten hele den forchristelige Opfattelse af Messiasideen, bevæger sig i en lavere Sphære og ikke har kunnet opløfte sig forklaret i sin Ides rent aandelige Lys, staaer den dog som en mærkelig Typus for den høieste Verdensbefrielse ved den Kræfternes Mester, den christne Grønlænder ogsaa gjerne betragter som den største Angekkok. Den grønlandske Verdensguddom indeslutter saaledes med Naturnødvendigheden baade Livet og Døden i sig, medens den tillige, ved sin Aand gennem Menneskeanden, bekæmper Døden og det Onde i sit endelige Væsens dunkle Urgrund. I Forbindelse med Ideen om Angekkokkernes Tornak σ : Præstens eller Seerens profetiske og hjælpende Skytsaand, der sætter Menneskenaturen i aandelig Berørelse med Verdensaanden, har den hedenske Grønlænder Livsanskuelse her et mærkeligt Tilknytningspunkt

til Frihedens og Sandhedens Rige. Han staaer under sin strenge Polarhimmel med et frisk Livsmod, trods den Jernalder, hvori han er hensat, medens dog hans Verdensaand bestandig fremtræder som man kun paa et Overgangspunkt har tænkt sig Aserne under Jettefreden i den oldnordiske Verdensanskuelse. Det Eiendommelige i den grønlandske Forestilling er Enheden i den tilsyneladende Splid, Uadskilleligheden af Naturaandens Lys og Skyggeside. Baade som velgjørende og ødelæggende, baade som mild og grusom Guddom, er Verdensaanden den samme og kjender ingen Splid eller Kamp med sig selv. I den høieste Nødvendigheds-Enhed sammensmeltes her Ondt og Godt i den naturlige Guddoms-Aabenbarelse. Uagtet Tornarsuks-Dyrkeren selv, ved en modsigende Retsfølelse, der vidner om en høiere Anskuelse, er langt fra at sammenblande Begreberne om Godt og Ondt, men ved offentlig Dadel, saa vel som ved Blodhevn og Illiseetsok-Forfølgelse, straffer det Onde, eller hvad han anseer derfor — udstrækker han dog ikke i nogen betydelig Grad Forestillingen om den straffende Retfærdighed udenfor Grændserne af den jordiske Tilværelse. Efter Døden kunne Sjælene fare ned under Jorden eller op, som Nordlys, mellem de flyvende Skyer; men skjønndt hin første Tilstand er roligere (en stille Gjentakelse af Livet paa Jorden) og Livet blandt Skyerne uroligt og omtumlende, saa ansees dog ingen af disse Tilstande for usalig. Medens Sjælene under Jorden færdes lykkelige paa de stille Søer, tumle Skyverdenens Sjæle sig som lystige Børn og „lege Bold med Hvalrossens Hoved“ (et Billede, laant af deres Børnelege med Sneboldene).

Den hedenske Grønlænder føler sig saaledes i Verden under Verdensaandens lunefulde Herredømme, som han

dog modig udholder under Sang og livlig Færdsel. Hvad han forbryder maa her straffes ved Menneskenes Almeensands for Sandhed og Ret. Efter Døden venter han et fortsat lykkeligt, dog skyggeagtigt Naturliv, med Enkeltvæsnets Bevarelse i en fuldstændig Personlighed. Sammenligne vi denne grønlandske Mythologi med den oldnordiske, savne vi fornemmelig Asalærens rent guddommelige Verdensrod. Om den store Verdensaands Endelighed og om en verdensopløsende Storm har Grønlænderne et forvansket, i en plat Livsironi opløst Sagn, der dog upaatvivlelig i sin Oprindelse svarer til Ragnaroks-Mythen; men den opløftende Ide om Livets sidste Fornylse og Forklarelse synes her tabt eller omtaaget. Folkets store Modtagelighed for Christendommen og hin Mythe om den store Verdensbefrielse, beskuet i sin dybere Betydning, viser dog, at den evige Livside ogsaa her er ubevidst og slumrende til Stede. Den høieste Gud og det høieste Liv, hvortil Grønlænderen føler sig stærkt anelsesfuldt hendraget, kan han, som enhver Hedning, kun modtage Kundskab om og Indvielse i ved Christendommen.

FORERINDRING

(TIL DENNE FORTÆLLINGS FØRSTE UDGAVE 1842 OG
SAMLINGENS FØRSTE UDGAVE 1845)

Fortællingen Kunnuk og Naja er en fri Gjenfrembringelse af det Heelbillede, samtlige Beretninger om Livet og Naturen i Grønland havde fremkaldt hos mig, efter at jeg i længere Tid havde levet mig aandelig ind deri.

Mine vigtigste Kilder have været begge Egedernes Skrifter, Hans Egedes Levnet af Lund, Hans Egede Saabyes Brudstykker af en Dagbog, holden i Grønland i Aarene 1770—1778, saa vel som tildels hvad David Crantz, Henrik Christopher Glahn, i hans Berigtigelser af Crantz, og senere Graah og Funch have berettet*) tilligemed nogle privat meddelte Optegnelser af Missionair Østergaard.

De fremstillede Charakterer og Begivenheder grunde sig for en Del paa factisk Sandhed. En Del af Kunnuks Historie og hans Forhold til Kemek findes meddelt af Hans Egede Saabye paa nogle Blade i hans Dagbog (Side

*) Finnⁿ Magnusens og Rafns vigtige Undersøgelser af Grønlands historiske Mindesmærker slutte sig til en ældre Periode, end den her behandlede.

95—103), hvoraf jeg hist og her har anført hans egne og hin Grønlænders Ord. En som Biperson fremtrædende Matros, der havde været Catechet, saa vel som en her indført Begivenhed med nogle Skibsfolk omtales ligeledes af Saabye. Om den mærkelige Grønlænderinde Arnarsak findes Optegnelser i Paul Egedes „Efterretninger om Grønland, uddragne af en Journal, holden fra 1721 til 1788”. En om Capitain Niels Egede anført Begivenhed med en Angekkok er meddelt til Biskop Paul Egede fra denne hans Broder. Hvad her forekommer om Hans Egede Saabye og hans Hustru grunder sig dels paa Beretningerne i hans Dagbog, dels paa private Meddelelser fra endnu levende Personer, der have kjendt dem. Forresten er Benyttelsen af den factiske Sandhed og af de rige Materialier naturligviis her betinget af Fremstillingens Plan og poetiske Øiemed, medens dog de skildrede Sæder, Skikke, Livsanskuelser og Sagn, saa vel som den herskende Typus for dette Naturfolks Udtryksmaade tilhører Folket.

For ikke at betage Fortællingen sin Friskhed ved forudskikkede Betragtninger af det Liv, den fremstiller, har jeg i en Efterskrift vedføiet, hvad jeg om det poetiske og religiøse Element i de hedenske Grønlænderes Liv og Myther har at bemærke.

Forfatteren.

The Board of Health has the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the proposed amendment to the charter of the Board of Health, and in reply to inform you that the same has been referred to the Board of Health, and that the same will be considered at the next meeting of the Board, which will be held on the 15th inst.

In the meantime, the Board of Health will continue to exercise its functions under the existing charter, and will endeavor to give satisfaction to the public in all its proceedings.

Very respectfully,
 J. M. [Name],
 Secretary of the Board of Health.

The Board of Health has the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the proposed amendment to the charter of the Board of Health, and in reply to inform you that the same has been referred to the Board of Health, and that the same will be considered at the next meeting of the Board, which will be held on the 15th inst.

The Board of Health has the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the proposed amendment to the charter of the Board of Health, and in reply to inform you that the same has been referred to the Board of Health, and that the same will be considered at the next meeting of the Board, which will be held on the 15th inst.

DEN STUMME FRØKEN

AF ERNST BOY

FØRSTE KAPITTEL

DEN STUMME FRØKEN

Det var et stille og roligt nat og sønnesproget i
skoven. Der var ingen lyd af liv og bevægelse
uden den enkelte træstamme som om den var
dødt. Der var ingen lyd af vinden og den blide
Havens og Søens søde. Der var ingen lyd af
den store søde Havens og Søens søde. Der
var ingen lyd af den store søde Havens og
Søens søde. Der var ingen lyd af den store
søde Havens og Søens søde. Der var ingen
lyd af den store søde Havens og Søens søde.
Der var ingen lyd af den store søde Havens
og Søens søde. Der var ingen lyd af den
store søde Havens og Søens søde. Der var
ingen lyd af den store søde Havens og Søens
søde. Der var ingen lyd af den store søde
Havens og Søens søde. Der var ingen lyd af
den store søde Havens og Søens søde. Der
var ingen lyd af den store søde Havens og
Søens søde. Der var ingen lyd af den store
søde Havens og Søens søde. Der var ingen
lyd af den store søde Havens og Søens søde.

DEIN STIMME ERÖFFNET

DEN STUMME FRØKEN

FØRSTE BOG

FØRSTE KAPITEL

En smuk Aften i Høst 1847 sad Sognepræsten i Strandby, Magister Holm, i sin Havestue ved et blækbestænket Arbeidsbord, hvorpaa der laa en Del løse Papirer og en Embedsprotokol. Hans milde, rolige Blik faldt ofte ud gjennem de aabnede Glasdøre til Haven og den blinkende Havbugt ved Skovnæsset. Gjennem Gitterporten for Enden af den lange Hasselallee, der gjennemskar Haven, havde han nærmest Landeveien for Øie. Han tog af og til den sorte Fløielskallot af og strøg de tynde, graa Haar fra Panden, medens han flittig skrev og bladede i den opslagne Protokol. Undertiden lagde han Pennen fra sig og betragtede med synlig Glæde nogle halvt beskrevne, halvt tegnede Blade, hvori et Slags Arabesker, med alle Slags Billeder af Naturgjenstande snoede sig ind mellem de afbrudte og noget besynderligt formede Skriftegn.

Den gamle Frøken Trap, der i Præstens Enkemandstand forestod hans Hus, trippede med travl Ivrighed, med et snehvidt Viskeklæde i sin Haand, fra Kjøkkenet til Dagligstuen og fra Gjestekamrene til Havestuen for at ordne Alt i Huset til en festlig Aften og et forventet Gjestebesøg. Hun standsede ofte i Havestuen og saae med Bekymring

paa Gulvet, der var fuldt af Blækklatte, medens hun listede sig til at tørre Støvet af de Kanter paa Magisterens Arbeidsbord, hvor der ingen Papirer laa. — „Jeg skammer mig, sandt for Herren! over det Gulv! — Bordet er da ikke meget bedre!“ — sagde hun oftere, uden at Præsten lod som han hørte det.

„Det maa jeg sige, Jomfru!“ — begyndte Præsten, da hun tredie Gang puslede ved hans Bord — „om Forladelse! Frøken! vilde jeg sagt“ — rettede han sig hastig, da han saa en suur Mine i hendes rynkede, godmodige Ansigt —

„Skader ikke, Hr. Magister!“ — afbrød hun ham med det mildeste Ansigt og neiede — „Jomfru er jeg med Gud og Ære — og, naar Ingen hører det, er jeg saamænd aldrig saa forfængelig at bryde mig om den Frøkentitel, der for Resten mere tilkommer mig, end saa mange Andre. — Men glem ikke hvad De vilde sagt, Hr. Magister!“

„Jeg vilde prist Deres Omhu for Husets Ære og Deres Kjærlighed til de unge Krabater. De gjør jo en Stads for mine Herrer Sønner, som de allerede vare Biskopper.“ —

„Nu ja, Bisp kan nok lille Gustavmand blive, Deres rigtige Søn, Hr. Studiosussen, hvad der saa bliver af den stakkels Carl, hvor mange Attestatser han saa tager. Rigtig forvaret i Hovedet var Carl dog aldrig. Hvor der først een Gang er Skruer løse, løber det let sur igjen“ —

„Med Guds Hjælp har det ingen Nød med Carl!“ — svarede Præsten — „hvad De kalder Forrykthed hos ham, var jo netop hans Lykke! Var han ikke falden i den Sygdom, havde han nu kun været min Røgter og var neppe nogensinde bleven Andet, end den fjantede Husmandsknøs, den stakkels Elleskudte, som Folkene jo kaldte ham. Hvo har desuden sagt Dem, gode Frøken!“ — tilføiede han med et tillidsfuldt Smil — „at Carl var saa aldeles fra For-

standen, og at han ikke virkelig havde hørt og seet, hvad han paastod i sin Sygdom?"

„Ih! det har min sunde Menneskeforstand sagt mig, Hr. Pastor! De vil dog aldrig nu paa Deres gamle Dage prædike Overtro for Menigheden og forlange, vi skal tro paa Underjordiske og Ellefolk?"

„Det være langt fra! tro skal vi kun paa vor Herre; men derfor skal vi ikke negte Alt, hvad man ikke kan tage og føle paa."

„Ih! du min Gud! skulde jeg da tro, at Deres Pleiesøn virkelig havde seet en Ellepige og leget Kjæreste med hende med Haandkys og Pandekys og alt det Narreri? Nei, Hr. Magister! saa maatte jeg selv først have tabt min gode Forstand, som vor Herre bevare!"

„Da har De dog selv en Gang fortalt mig om Ellefruen i Strandskoven, som var saa deilig og ulykkelig."

„Ak ja! den stakkels vanvittige Fiskerpige, som selv bildte sig ind, hun var Ellefruen, og som alle Folk gav det taabelige Navn — hende husker jeg nok; men hun var jo et virkeligt Menneske!"

„Hvo kan vide" — tog Præsten Ordet — „om Carls Ellepige ikke ogsaa kan have været et virkeligt Menneske, maaske af lignende Natur med hin stakkels Fiskerpige? Siden vi tale derom, saa fortæl mig en Gang i Sammenhæng, hvad De veed om hende!" — vedblev Præsten og saae i sine Papirer. — „Jeg har netop en Undersøgelse for, som muligt staaer i Forbindelse med hin ulykkelige Pige. Det var jo i min Formands Tid, den sørgelige Historie indtraf, og De var her jo alt i Huset den Gang. De maa sagtens vide rigtig Besked om Sagens Sammenhæng."

„Det var en forargelig Historie, Hr. Pastor! og jeg veed neppe, om det sømmer sig for mig" —

„Gjør Dem ingen Skrupler derover! For Ingen af os To kan den Historie vare farlig at høre. Husker De ikke den Vise, hin stakkels Pige skal have sjunget om sig selv? — Jeg har havt den opskrevet en Gang, men kan nu ingensteds finde den.”

„Ak jo, den glemmer jeg ikke. Den er ogsaa ganske ærbar i Grunden. Jeg har, saamænd, ogsaa seet den paa Tryk et Steds. Jeg gaaer aldrig over de tre Stænter i Strandskoven, uden jeg tænker paa den Vise. Paa den Stænte ved Bækken var det, hun sad og sang den hver eneste Dag i tre lange Aar. Ved de Stænter var det nok, hun havde havt Stævnmøder med „Junkeren”, som han den Gang hed — Jægermesteren der oppe paa Strandgaarden, som jo hverken troer paa Gud eller Fanden. At det var ham, der havde forlokket hende, var der ingen Tvivl om. Men saa var det, han reiste udenlands i fire Aar, medens hun i det første Aar gik fra Forstanden over al den Skam og Skjændsel og af Græmmelse over hans Troløshed og over den skrækkelige Vanskabning, hun fødte ham.”

„Vanskabning?” — afbrød Præsten hende. — „Jeg har tværtimod hørt, det var et deiligt, velskabt Pigebarn, som kun havde den Ulykke, at hun ikke kunde lære at tale. Men hvad blev der af Moderen og det ulykkelige Barn?”

„Ak! Moderen løb om i Mark og Skov, som en vild Pige, og vilde aldrig hvile under Tag. Hun nærrede sig af Olden og vilde Rødder og af den Mælk, barmhjertige Folk satte ud til hende. Hun klædte sig om Sommeren i en Kjole af Bark og Mos og bar altid en Krands af Vedbende i de lange, hvide Lokker — for hendes dejlige brune Haar var blevet kridhvidt af Sorg i hendes nittende Aar. Om Vinteren søgte hun Ly i de tomme Faarestier paa Marken og beskyttede sig mod Sne og Frost med en Klædning,

hun havde sammenbundet sig af Fuglefjær og Faarenes tabte Uldtotter. I al sin Elendighed skal hun have været saa deilig og saa let i sine Bevægelser, at de unge Karle næsten bleve forstyrrede i Hovedet, naar de saae hende. Derfor var det vel ogsaa, de kaldte hende Ellefruen."

„Men hvorledes kunde hun i den Tilstand sørge for sit Barn?"

„Den stakkels lille Skabning havde en medlidende Skovfogedkone taget sig af; hos hende blev Barnet opfødt; men hver Aften, naar Veiret var mildt, blev det lagt paa et Sted i Nærheden af Huset, og naar den vanvittige Moder troede sig ubemærket, listede hun sig derhen for at kjæle for det."

„Hm! hm! saaledes har jeg ogsaa hørt det!" — sagde Præsten og bladede i sine Papirer. — „Det stemmer ganske med hvad her er optegnet — og den saakaldte Stæntevise har De hørt?" —

„Visen, hun sang paa Stænten ved Bækken" — vedblev den gamle Frøken — „har jeg hørt synge noget forskjelligt, men Indholdet var altid det samme, som det staaer i den trykte Bog, og kun saaledes kjender jeg den nu. Den begynder saaledes:

Ved Bækken jeg sidder den milde Sommerdag

Og hører Fuglekvidder alt under Bøgetag.

— Men Jægeren gaaer ei gennem Skoven.

Der er kun tre Vers til. Nu kan jeg nok huske dem.

Paa Stien jeg venter, naar Solen gaaer til Ro;

Ved alle Skovens Stænter jeg skifter mine Sko.

— Men Jægeren gaaer ei over Stænte.

Ved Bækken han tog mig i Haanden med stor Lyst;
Ved Stænterne han drog mig saa kjærlig til sit Bryst.
— Men siden sad jeg ene ved Bækken.

End Fuglene sjunge og Bækkens Vover gaa —
Smaafuglene er unge — men mine Lokker graa,
Og — Jægeren gaar aldrig gjennem Skoven.

„Saa ganske anstændig er den Vise vel ikke!” — sagde den gamle Frøken og tørrede sine Øine — „men den har dog ligesom noget Rørende ved sig, naar man kjender Historien.”

„Veed man ikke, hvad der siden blev af det stakkels Barn?” — spurgte Præsten. — „Hos Skovfogedkonen blev det jo ikke ret længe.”

„Dermed skal det hænge sammen paa en egen Maade. Den Gang Jægermesteren kom tilbage fra sin Udenlandsreise, laa den stakkels Ellefrue under Hylden paa Kirkegaarden. Den Gang var Barnet endnu i Skovfogedhuset og kan ikke have været meget over tre Aar og nogle Maaneder gammelt. Kort efter holdt Jægermesteren Bryllup med den fornemme Frøken, der blev Moder til hans to rigtige Frøken Døttre. Paa den Tid skal Ellefruens Barn være dødt, sige Nogle; men Andre vil sige, at Barnet blev bragt til nogle andre fattige Folk langt herfra, hvor det blev skammelig forsømt og havde det ondt. Fru Jægermesterinden døde, som De veed, da hun havde født Frøken Julie. Det var i det tredie Aar efter Jægermesterens Hjemkomst. Siden vilde han nok forslaa Grillerne med Lystighed, og der var altid fuldt af Jægere og Fremmede paa Strandgaarden. Børnene bekymrede han sig ikke stort om. Han skal næsten aldrig have seet dem. Han lod bygge et lille smukt Hus til dem i Elleskoven, hvor en sær,

gammel Dame af hans Familie sørgede for deres Pleie. Samvittigheden skal dog nok have slaaet ham; for af og til skal han ingen Nattero have havt for Ellefruen, der sagtens maatte spøge i hans Erindring. Enfoldige Folk vilde sige, hun sad hver Nat paa en Ellestub udenfor hans Sovekammer-Vindue og sang. Det har sagtens kun været en Kat eller Ugle; men saa meget er vist, at Lystigheden paa Strandgaarden snart blev forvandlet til saadan en Dødsstilhed, som det var et Kloster. Denne Stilhed blev dog siden oftere afbrudt af vild Lystighed igjen. De veed jo selv, hvorledes det gaaer til deroppe, og hvorledes den sære Herre snart har Selskab hver Dag og saa igjen spærrer sig inde og hverken har Fred Nat eller Dag, naar det tungsindige Lune kommer over ham."

„Ak ja!" — sagde Præsten halvt ved sig selv — „kun til Den, der vil vorde sund, kan der siges: staa op, tag din Seng og gak!" —

„Det var kort før De kom her til Kaldet" — vedblev Frøken Trap — „at han, efter en af sine tungsindige Raptusser, fik i Sinde at gjøre Godt og tog den lille forældreløse Pige til sig, der blev kaldt hans Søsterdatter, men som han ganske tog i Barns Sted med Document og al Lovlighed. Det gav Anledning til en Del Snak. Barnet var vanvittigt og umælende, sagde man — og der ymtedes om, at det nok var hans og Ellefruens mishandlede Barn. Han tog sig, som De jo veed, dog endnu mindre af det Documentbarn, end af de to rigtige Frøkener. Baade Frøken Emilie og Frøken Julie har jo lært nok og er baade blevne fine og dannede, men længe fik jo den stumme Frøken paa Gaarden, som hun hedder, Lov til at fare om i Mark og Skov som en vild Skovpige. De veed selv, hvorledes hun er opvoxet i Vildskab og Hedenskab. Ingen veed jo en Gang, om hun er døbt."

„Er Jægermesterens stumme Adoptivdatter hin ulykkelige Fiskerpiges Barn,” — sagde Præsten og bladede i Kirkebogen, som laa for ham paa Bordet — „saa har jeg her Beviset for hendes christelige Daab. Var hin vanvittige Piges Navn ikke Ellen Knuds Datter?”

„Jo, ganske rigtig!”

„Og hendes Barn blev døbt Ellen Pauline!” — vedblev Præsten. — „Faderens Navn var ikke til at bringe ud af den sindsforvirrede Moders Mund; men hun havde med Iver paaskyndet sit Barns Daab.”

„Dersom det var sømmeligt at tale om Sligt” — sagde Frøken Trap — „vilde jeg kun sige, at der saaledes vist ingen Tvivl kan være om, hvem der er den stumme Frøkens virkelige Forældre. Jægermesterens Fornavn er jo ogsaa Paul, og den stumme Frøken kalde de jo Line — men Herre Gud, hvad kan det hjælpe hende, den Stakkel, om hun har haft en højadelig Velbaarenhed til Fader paa den Maade? Nu er hun jo rigtig nok et ægte Dokumentbarn og virkelig Frøken dertil, men har dog hverken Forstand eller Mæle! Ak ja, Stakkel! en Trøst er det dog, hun er døbt, saa er der jo sørget for hendes Sjæl — selv om hun aldrig kan blive confirmeret i denne Verden.” —

„Men hvad siger De, Frøken, naar jeg forsikkrer Dem, at hun er fortrinlig begavet? Hun har forstaaet Alt, hvad jeg har meddelt de to andre Frøkener, og blot ved at høre til. Der er en Aand i hendes Øine, der ligesom gennemskuer, hvad Andre kun opfatte stykkeviis. Hvad mener De, Frøken! om denne Pauline nu var Ellepigen, som Carl havde hin Historie med for sex Aar siden?”

„Ih, du min Gud og Skaber! det var da forskrækkeligt! skulde et trettenaars Barn — en umælende Skabning til — have forlokket den stakkels Dreng!”

„Hun vilde jo ingen Ulykke gjort ham. Hvad kunde

hun for, at han blev syg af Henrykkelse over at see hende? — og var det hende, der hemmelig kom til ham, da han laa dødssyg der ude i Havehuset, og helbredte ham med et Smil og et uskyldigt Kys paa hans Pande — saa kan jeg heller ikke finde det saa forskrækkeligt. Nu kan den Ellepige da baade læse og skrive paa en Maade" — vedblev han. — „Vil De see hendes Haandskrift, saa see her!" Han viste hende de Blade med de besynderlige Arabesker, som han før havde seet paa med saa megen Glæde.

„Ih, du søde Gud! hvad er det for Barnekradserier? Det er jo ikke christelige Bogstaver — nei, see! det er jo Trolddomstegn!"

„Det er Ellepigeproget i Naturskrift!" — sagde Præsten med et Smil. — „Hun kom sildigt til at skrive Bogstaver. Tankerne fløi altid forud. Det gaaer hende for langsomt med at nedskrive, hvad hun seer og tænker i sine Billeder. Hun har lært mig at forstaa det, og jeg kan forsikre Dem, der er mere smuk Mening deri, end i mange Bøger." —

Her afbrødes Samtalen ved en Vogns Indrullen i Gaarden. „Min Søn og Carl!" — udbrød Præsten.

„Den kjære Gustavmand!" — raabte Frøkenen, og de ilede med Glæde de Kommende i Møde.

ANDET KAPITEL

Inden Præsten og Frøken Trap havde naaet Forstuedøren, følte de sig næsten paa een Gang med stormende Heftighed omfavnede af en ung, lystig Herre med gult

Haar og et Par sangvinske blaa Øine. Under Jubel og kjærlige Udbrud kyssede han dem begge, og — trods alle den gamle Frøkens Modstræbelser og Anstændigheds-Udbrud — vedblev han at tumle omkring med hende i glad Overgivenhed.

„Gustavmand! Galning! bedste Hr. Holm!” — raabte hun og stødte ham fra sig med den ene Haand, medens hun klappede ham med den anden — „vær dog maneerlig og husk paa Sømmeligheden!”

„Min Søn! mine kjære Sønner!” — udbød den lykkelige Fader og modtog med hjertelige Favntag ogsaa den anden, mindre heftige, unge Mands inderlige, men mere tilbageholdende Kjærlighedstegn. — „Min kjære, tro Carl!” — vedblev han og betragtede sin Pleiesøn med Forbauselse. — „Jeg kjendte Dig neppe igjen. Gustav er den samme Galning, som altid, og har det samme kjære Fusentastansigt; men du er jo bleven til en Mand, som kun mangler Kjolen og Pibekraven, for strax at vise til hvilken velsignelsesrig Virksomhed du har indviet dit Liv.”

Carl taug og rødmede.

„Kan Fader da ikke see paa mig til hvilken guddommelig Virksomhed jeg har indviet mit Liv?” — tog Gustav overgigen Ordet. — „Jeg praktiserer alt som Mirakel-Doctor. Du kan strax erkjende mig i mine Værker! See kun paa Frøken Traps Kinder! blomstre de ikke som paa en atten Aars Jomfru? Jeg har dog først i dette Øieblik begyndt den Foryngelses-Cuur med hende, som er den store Opgave for min Videnskab.”

„Hvorledes skal jeg forstaa din Spøg?” — spurgte Faderen. — „Er Du ikke længer Theolog?”

„Det er Ingen af os længer. Carl fik rigtig nok Examen med *Laud*, medens jeg kun studerede til *egregie* — han kan blive Herremands-Præst om et Aar, naar han

har Alderen og den gamle Fader resignerer; men det tænker han ikke paa. Han vil nu gennem Naturvidenskaberne finde de Vises Steen og faa Klarhed i sin Mysterietro. — og jeg — jeg har lagt Theologien paa Hylden og er nu Mirakel-Doctor uden Mysterier. Det er allerede et Par Aar siden, min Genius tog denne nye Flugt. Jeg skrev kun Intet derom, for ingen Betænkeligheder at høre, og for nu desmeer at overraske dig, som en halvgaaen medicinsk Candidat og en heel Prakticus.”

Faderen taug og blev noget alvorlig stemt. Frøken Trap, som imidlertid med Værdighed havde modtaget et ærbødigt Haandkys af Carl, fik nu travlt med at bringe begge de kjære Gjester til Thebordet. Hun var bleven lidt stødt paa Gustav for hans Yttring om hendes Foryngelse, medens hun aldrig kunde lide at erindres om sin Alder. Det gik imidlertid snart over. Hun fandt dog nu, at Carl havde nok saa beskedent et Væsen som hendes Yndling; men hun betragtede ham med et tvivlsomt og forskende Blik, for at see, om dog ikke Bondedrengen stak frem af den alvorlige Candidat, og om Ellepige-Galskaben ikke endnu skjulte sig i hans brune Øine, der spillede med en stille Ild under de lange, mørke Øienhaar og de stærkt fremtrædende Bryn. Hun vogtede sig dog for enhver Yttring, der kunde bringe ham hans Fantasisygdом i Erindring. Derom havde Præsten indstændig bedet hende. Selv længtes han efter med behørig Forsigtighed at udforske Carl, med Hensyn til hans tidligere Hang til det Vidunderlige, for maaske, hvis han fandt det fornødent, aldeles at helbrede ham for det Sygelige i denne Aandsretning, ved at aabenbare ham hvad han troede at have opdaget til naturlig Forklaring af hin Ellepigehistorie. Carl syntes nu dog for det Første kun at tænke paa sine nye naturvidenskabelige Studier, hvortil han ogsaa vilde be-

nytte sit Ophold i Præstegaarden i denne Høstmaaned. Han længtes efter at faa udpakket alle de Bøger, han havde medbragt. Gustav vilde kun more sig paa Landet. Han udspurgte strax Frøken Trap om hvilke Forandringer der vare foregaaede i deres Omgangskreds, siden han og Carl sidst havde været hjemme, og Frøkenen fortalte ham omstændelig om alle Dødsfald, Giftermaal og Forlovelser, samt, med stor Blufærdighed, ogsaa lidt om hvad der kunde kaldes *chronique scandaleuse* der i Egnen.

At den mørke Jægermester, der altid havde levet som i et utilgjængeligt Kloster, naar de unge Herrer tilforn havde været hjemme, nu i den sidste Maaned var kommen i sit lystige Lune og gjorde Jagtselskaber hver anden Dag, var Gustav meget glad over. Han var en lidenskabelig Jæger og haabede vist at blive indbudt. At der nu var to confirmerede Frøkener paa Gaarden, der begge gjorde stor Lykke ved deres Skjønhed og Talenter, hørte han ogsaa med Fornøielse, saavel som at Ingen af dem, saavidt man vidste, var forlovet.

„Det er jo prægtigt!“ — udbrød Gustav — „saa er her jo strax to Deiligheder ved Haanden, som man i al Magelighed kan forelske sig i!“

Faderen gjorde store Øine, og Frøken Trap truede med Fingeren. Gustav tilstod ganske aabenhjertig, at han ikke kunde leve tre Dage til Ende, uden at være forelsket; men han tilføiede beroligende, at der ingen Fare var derved, da han aldrig var forelsket i Nogen længer end fjorten Dage i det Allershøieste; i Regelen varede det kun otte Dage.

„Dit lette Sind, min Søn! synes mig er blevet til et farligt Letsind“ — bemærkede Faderen — „men jeg haaber, du skildrer dig selv mere ustadig og letsindig, end du er. For at faa et bedre Vidnesbyrd om dig, kommer

jeg nok til at spørge Carl om dit Liv og Levnet i de sidste tre Aar, I jo næsten bestandig har været paa jer egen Boldgade."

Carl, der hidtil ikke havde taget synderlig Deel i Thebords-Underholdningen, sprang nu saa pludselig op, at han væltede en Thekop og oversvømmede Frøken Traps Forklæde med dens Indhold; dog, uden at bemærke dette Uheld og Frøkenens Fortrædelighed derover, udbrød han i et eget Slags Lovtale over sin Ven Gustav. „Han finder rigtig nok en besynderlig Fornøielse i at gjælde for et Menneske uden Alvor og Følelse" — sagde Carl — „men det er netop, fordi han ikke vil bære til Skue, hvad der rører sig dybest i ham. Der er Ingenting, han har større Gru for, end at Nogen skal tro, han er et skikkeligt Menneske — og han vil langt heller gjælde for en Hedning og en Svirebroder, end at Nogen skulde tro, han hængte med Hovedet eller havde den skrækkelige Last at være sentimental. For Resten kan jeg forsikkre" — tilføiede Carl hjertelig — „og det kan han ikke skjule, hvor megen Umage han end gjør sig, at intet Uskjønt og følgelig heller intet Slet kan drage ham til sig eller komme ham nær" —

„Ja vel, min gode Ven!" — afbrød Gustav ham — „al min Dyd og Fortræffelighed er rigtig nok en Smagssag, og jeg takker dig meget for dit gode Skudsmaal. Min Fader vil nok deraf see, at alle mine Dyder ere hedenske, følgelig glimrende Laster, og dertil aldeles hemmelige. Til Gjengjæld vil jeg give min gode Ven Carl det Vidnesbyrd," — vedblev han og vendte sig til Faderen — „at han er den fortræffeligste Drømmer og Fantast, som kun mangler een Egenskab for at være en udmærket Digter: han gjør ingen Vers og spilder ikke en Blækklat paa sin Poesie, men fortærer den heel og holden i Livet, som Smørrebrød og andre Fødevarer. Og det kan jeg just lide

ham for!" — vedblev han: — „hvad skal vi med alle de skrivende Digtere? hvad hjælper det at faa Poesien ind i døde Bøger? den er jo langt mere frisk og levende, naar den kun halvbevidst rører sig i Folkets poetiske Natur" —

„Herimod maa jeg dog indvende" — afbrød Faderen ham —

„Tillad mig at forsvare min Paastand!" — vedblev Sønnen — „al den Poesie, vi skal tilegne os, maa vi jo i Forveien selv besidde og være opfyldte af. Hvad der ret griber os, har vi jo ingen højere Berømmelse for, end at det ligesom er udskrevet af vort Hjerte, af vor inderste Sjæl. Hos de rette poetiske Naturer er Poesien selv Liv og Væsen, men hverken Rhythmer, Rim eller døde Bogstaver. Derfor ere ogsaa Kvinderne saa elskværdige og poetiske, naar de kun aldrig sætte Pen til Papiret." —

„Herimod forbeholder jeg mig en formelig Indsigelse paa flere fortræffelige Digterinders Vegne" — afbrød Faderen ham — „men bliv kun ved, min Søn! Du priser altsaa fornemmelig Carls poetiske Natur, fordi han beholder den for sig selv og aldrig skriver Vers?"

„Det er unegtelig min Mening!" — vedblev Gustav — „maa jeg kun aldrig faa den Sorg at skulle læse hans Poesie, i Stedet for at see og høre den i hans Liv og vakkre Personlighed!" —

„Men var der ingen skreven Poesie til i Verden, min kjære Søn!" — spurgte Faderen — „hvor skulde vi da søge den og glæde os ved den?"

„I Livet, i Naturen, i os selv og alle Mennesker!" — svarede Gustav — „i alt Fald er der i vor Tid Bogpoesie nok til. Hvo der absolut behøver den, kan holde sig til hvad der duer i de gode afdøde Poeters Værker. I min Barndom bildte jeg mig en Gang ind, at der slet ingen levende Forfattere var til, men at alle Bøger vare aande-

lige Testamenter. Det var mig en velgjørende Tro: enhver god Bog var mig da en stor Afdøds Aand, der talte til mig paa denne Maade ved stumme Tegn og Vink. Den Gang havde jeg ogsaa en underlig Respect for Bøger; men den første Gang jeg hørte, at disse Aander kunde gaa omkring i Verden og gjøre sig til Nar, som alle Andre, tabte jeg al min Interesse for dem."

„Men da du siden saae og talte med saa mange af de mest Betydende?" — spurgte Faderen.

„Saa blev det først ret galt. Jeg har neppe talt med en eneste, som ikke hemmelig har troet, at en rigtig Vurdering af hans Skribentvirksomhed var Betingelsen for Verdens aandelige Tilværelse. At omgaaes det Folkefærd var mig utaaaleligt. De smaa og uberømte stikle bestandig paa deres lykkeligere Colleger og levne dem sjelden Ære for en halv Skilling. Kommer man til de berømte, eller dem, der tro, de er' det, saa slipper man vel for at høre denne usle Nedriven, for de kjende næsten ingen andre og tale nødigt om andre, end — sig selv. Kommer man dem ikke i Møde med Beundring og foldede Hænder, mærker man strax, de ere fornærmede. Styrter man strax over dem med et helt Kar Virak, kan man dog let forløbe sig og rose mest, hvad de just ikke selv sætte høiest; i alt Fald kan man vente en kold Affærdigelse, naar man ikke ubetinget har forgudet dem. Kommer man for Skade og nævner en Fortjeneste eller et Talent, som ikke er deres — er det forbi med al Sympathi. Faaer man et Besøg af en saadan Celebritet, kan man altid være vis paa, at han er adspredt eller forstemt, til han har undersøgt Væggene og fundet sit Portrait eller seet sine Bøger i sirlige Bind paa vor Hylde. — Nei, Fader! Den, der har skrevet en eneste Bog og ladet den trykke, er forhutlet som Menneske, enten Bogen duer noget eller ikke. Dem, der skrive i Smug,

er det allerede galt nok med, de har allerede Fanden i Pulten — de gaa med europæisk Berømthed i Maven, og det store Forfattergalskab spøger allerede i deres Hjerne. Jeg haaber derfor ogsaa” — tilføiede han med et drillende Smil til Carl — „at de Vers, jeg saae forleden i din Tegnebog, har været stjaalne eller udskrevne af en eller anden trykt Poet. Det ene saae jeg nok var af Schack Staffeldt.”

Carl var bleven blussende rød ved denne halv skjæmtende Tale. Frøken Trap var bleven kjed deraf og havde begivet sig ud i Kjøkkenet, efterat hun først havde tørret op efter Carl og fyldt alle Kopperne. Præsten gjendrev nu Gustavs Paradoxer med mild Rolighed og med kjærlig Berømmelse over nogle udmærkede Skribenter, han i sin Ungdom havde kjendt, og i hvem han Intet havde fundet af den forfængelige Selvforgudelse, Gustav saa ensidig havde fremhævet som Kjendetegnet paa de berømte Forfattere i vor Tid. Han vilde nu gribe den slupne Traad i Gustavs Tale for at faa nærmere Oplysning om, hvad han kaldte Carls poetiske Natur, medens han virkelig havde troet, at det Fantastiske i hans tidligere Aandsretning tiligemed den dybe Følelse og Kjærlighed til Naturen, som han tidligt havde bemærket hos det unge Menneske, muligt kunde have udviklet sig paa en Maade, som lod haabe noget Fortrinligt af ham, hvis han besad poetisk Fremstillingsgave.

„Ei, ei en pyntelig Herskabsjæger!” — udbrød nu Gustav og saae ud af Vinduet. Strax efter kom Frøken Trap ind og meddelte med umiskjendelig Følelse for Husets Ære, at der allerede var Indbydelse til de unge Herrer fra Hans Velbaarenhed Hr. Jægermesteren til et Jagtpartie næste Morgen Klokken Fem — og fra hendes Naade Fru Geheimeraadinden til dem alle Fire til The om Aftenen.

„Ypperligt!” — udbrød Gustav — „jeg skal have den

Ære baade Morgen, Middag og Aften!" Carl bad sig undskyldt for Jagten; han vilde botanisere, men lovede med de Andre at komme til The.

„Hvem er ellers denne Naade, Geheimeraadinden?" — spurgte Gustav sin Fader, medens Frøkenen sagde Budet Besked — „hende hørte jeg ikke tale om sidst."

„Jægermesterens Søster!" — svarede Faderen — „en fortræffelig ældre Dame, som i de sidste tre Aar har taget sig af de unge Frøkener. Hun er i Smag og Dannelse fra den æsthetiske Tid, som I unge Herrer nu jo spottende kalde den — fra den jammerlige Tid, som vore Politikere kalde den, da man ikke levede i Politik og Aviser, men holdt mere af fantastiske Eventyr og romantisk Poesie. Hun har faaet sin Udvikling i min Studentertid, mener jeg. Maaske det ogsaa er derfor, jeg finder hende saa vakker med alle hendes smaa Særheder."

Nu kom Frøken Trap tilbage. Jægermesteren var dog en meget forekommende Mand, naar han ikke var tungsindig — maatte hun indrømme — og siden hans Søster var kommen der i Huset, satte man nu mere Pris der paa godt Selskab. Frøkenen undrede sig over, at Carl havde afslaaet Hans Velbaarenheds artige Indbydelse til Jagten.

„Min Ven Carl, skal jeg sige Dem, er et idealt Menneske!" — sagde Gustav: — „han finder det vildt og barbarisk at udgyde uskyldigt Blod — derfor vil han ikke skyde Ræve." —

„Da har Ræven dog vel ikke saa uskyldigt Blod!" — bemærkede Frøkenen. —

„Aldeles uskyldigt, Frøken!" — forsikkrede Gustav: — „Ræven handler jo i sin Umiddelbarhed og uden Bevidsthed af Morallovens Overtrædelser, naar han bider Deres Gæs."

„Dril mig ikke med min Afsky for Jagten og Dyr-

plageriet!" — tog Carl Ordet: — „Du har dog selv maattet indrømme mig, at der er noget Dæmonisk i Jagtlæden."

„Ja vel! men du har ogsaa indrømmet mig, at Livet vilde gaa istaa i Verden, naar ethvert dæmonisk Element var forsvundet. Det har jo allerede den vise Kong Salomon maattet bekjende, den Gang han havde fanget Djævelen, men maatte slippe ham løs igjen, for at faa Livet og Virksomheden tilbage i den kedsommelige dydige Hængehovedverden."

Præsten rystede paa Hovedet.

„De skulde ikke tale saa rask om Djævelen i Præstens Hus, Hr. Gustav!" — bemærkede Frøken Trap. — „Det er heller ikke ganske anstændigt at fremføre den Person i ærbare Damers Selskab." —

„Aa jo, naar han er anstændig paaklædt!" — mente Gustav.

„Han kommer rigtig nok undertiden for i hvad der læses ved Geheimeraadindens The" — vedblev den gamle Frøken — „men saa hedder han altid meget nettere — Mefi — Mefi — hvordan er det nu?"

„Mephistopheles!" — sagde Gustav og lo — „nu ja, siden Goethes Faust indførte ham under den Form, blev han jo æsthetisk og en Hovedperson i den nye Romantik og det fine Selskab. Glæd dig, Carl! det bliver vist en ægte romantisk Underholdning, vi kan vente i Morgen Aften hos Geheimeraadinden og de smukke Frøkener."

„Du bereder dig vist allerede til at finde lutter Affectation, som sædvanlig" — sagde Carl — „men møder du kun et Par smukke Øine, glemmer du det dog strax."

„Det haaber jeg! — Affectationen mærker jeg gjerne først, naar jeg ikke længer lader mig blende af Skjønheden. Den Forblindelse er du da fri for, saa længe du er din Prindsesse saa tro."

„Prindsesse? hvad hører jeg!” udbød Frøken Trap og slog Hænderne sammen — „har Carl været saa uforsigtig at løfte sine Øine til” —

„Til en Prindsesse i Maanen — ja, er det ikke forskrækkeligt!” — greb Gustav Ordet — „dog derom vil han ikke gjerne høre tale. Seer De ikke, gode Frøken, hvor rød han bliver? Saa meget vil jeg kun sige Dem, at hvad alle andre Fruentimmer angaaer, er han som Stok og Sten.”

„Ih, du min Gud! det seer trist ud for de unge Damer!” — sagde Frøkenen — „men De er en Spøgefugl, Hr. Gustav! Jeg vilde selv viist Dem det nye Gjestekammer, jeg har faaet i Stand til Dem; De har jo heller ikke faaet vasket Støvet af Dem; men nu passer det sig dog nok ikke — Carl er alt inde i en Bog; han er jo og saa pen som et pillet Æg.”

„Han er et idealt Menneske, har jeg jo sagt Dem. Ved ham klæber der intet af denne Verdens Støv — han har desuden vasket sig ved Kilden i Skoven, som en ægte Naturens Søn. Vov Dem kun op med mig alene og viis mig, hvor nydeligt De har indrettet Alting for os! De skal see, hvor jeg vil blive overrasket og — omfavner jeg Dem derfor, er det jo ingen stor Ulykke.”

„Ingen Spøg med Sligt, Hr. Holm! Min søsterlige Følelse for Dem lige fra Deres Barndom kjender De; men De maa aldrig glemme” —

Gustav lo. Han vilde rettet hendes „søsterlig” til „moderlig”, men nænte det dog ikke. „Maa jeg bede om det gamle Du, som da jeg var en Dreng!” — sagde han og sprang med den gamle Frøken under Armen ud af Døren, uden at lade hende føre sin Tale til Ende.

Carl var imidlertid med Præsten gaaet ind i Havestuen, og hans Øine vare faldne paa den underlige Billed-

skrift, der endnu laa paa Arbeidsbordet. Han spurgte forundret om, hvad det var.

„Det skal jeg maaske forklare dig, naar vi en Gang faae gode Stunder!“ — svarede Præsten og lagde Papirerne ind i Protokollen. — „Nu vil jeg heller tale med dig om dig selv og dine Planer for Fremtiden. At du seer dig om i de forskjellige Videnskaber, er meget godt — derfor vil du ikke forsømme din Theologie. Dit Sind og din hele Aandsretning er mig Borgen for, at jeg en Gang skal have den Glæde at see dig i Præstekjolen.“

Carl forsikkrede, at enhver ny videnskabelig Vei, han slog ind paa, kun var en Omvei eller maaske selv en Gjenvei til Kirken. „En saadan Gjenvei forekommer mig nu netop Livet og Forskningen i den store Natur!“ — sagde han. — „Nu forstaaer jeg først Betydningen i den gamle Mythe om Odin, der, som Verdensaand, med Undergangen i det store Mørke for Øie, stirrer tankefuld paa Naturens Runer og søger deri Løsning paa den dybeste af alle Livsgaader.“

„Men sig mig nu dog, Carl!“ — spurgte Præsten — „har du virkelig aldrig, som Gustav paastod, forsøgt dig i poetisk Fremstilling. Der var en Tid, jeg bildte mig ind, der skulde blive en Aandens Præst af dig i dobbelt Betydning, saaledes som jeg selv havde ønsket at blive det, hvis det havde været Guds Villie.“

„Hvis der er noget Poetisk i mig“ — svarede Carl — „er det dog kun modtagende, men ingenlunde frembringende. De afskrevne Vers, Talen før var om, er heller ikke mine egne Frembringelser, skjøndt jeg paa en vis Maade kan sige, at de med større Sandhed tilhøre mig, end deres Forfattere selv.“ —

Præsten studsede og fandt, det var en underlig Paa-stand.”

„Det gaaer mig undertiden med Digterne” — sagde Carl — „som om jeg læste hos dem, med en lille Tilsætning eller Forandring, ikke alene hvad jeg selv har tænkt eller følt, drømt eller anet, men hvad jeg virkelig i egenligst Forstand har oplevet.”

Pleiefaderen betragtede ham noget betænkelig, men taug.

„Saaledes fandt jeg for noget siden hos en Digter” — vedblev Carl — „hvad De selv veed, jeg oplevede her for sex Aar siden. Maaske kan Forfatteren have hørt det af Nogen, der har kjendt mig; dog det kan neppe forenes med Tiden, hvorpaa det efter Bogens første Udgave er skrevet. Hør nu, om jeg ikke har Ret! Digtet kaldes: den Elleskudte. De kjender det maaske.” Han fremtøg af sin Tegnebog et skrevet Blad og læste med saa levende et Udtryk, som han selv havde erfaret og nu gjenoplevede, hvad der beskrevs:

„Det aanded i Svalning — det lufted mod Kvel —
I Enghaven gik jeg ved Fiskedammens El.

Det sused, det hvisked i Enghavens Krat —
Da sprang en deilig Jomfru fra Ellebusken brat.

Det damped fra Engen og Maanen opstod —
Det var som der dandsed en Sjæl paa Englefod” —

„Det er nok! min gode Carl!” afbrød Præsten ham med stigende Uro. — „Jeg kjender godt det Digt” —

„Men du maa høre det helt, for at forstaa mig — det er jo ganske kort!” — og Carl vedblev at læse med stedse livligere Udtryk, medens der tindrede en stærk Ild i hans mørke Øine:

„Den deilige Jomfru var let som en Luft —
Det var som hendes Lemmer var Maaneskin og Duft.

Hun svæved paa Engen ad Grønveien hen —
Som Dunst hun bortsmelted og rørte sig igjen.

Hun smiled, hun vinked saa kjærlig, saa mild —
Hun hvirvled sig i Dandsen saa lunefuld og vild.

Ret aldrig jeg glemmer det deilige Syn —
Det kom som en Luftning — det flygted som et Lyn.

Jeg veed ikke selv hvad der med mig er skeet —
Men visselig saa har jeg nu Ellepigen seet!”

Han holdt inde og var bleven bleg. Præsten havde med stedse større Uro betragtet hans Minespil under Læsningen. „Nu vel, min kjære Carl!” — sagde han — „jeg kan nok forstaa, at en Fantasi just af det Indhold, i Folkepoesiens simple Charakter, kunde finde en særegen Gjengklang i dit Sind ved Erindringen om dine egne Fantasier i hin Sygdomstid; men det er dog nu Gud ske Lov forbi og glemt. Det duer ikke at sætte sig ind i Sligt saa lang Tid efter.”

„Jo, hvad der har været virkeligt Liv i, skal aldrig være ganske forbi eller glemt!” — tog Carl atter Ordet, og Blodet kom blussende tilbage i hans Kinder. Denne Individualisering af et almindeligt Folkesagn er ikke for mig, som det sagtens har været for Digteren, blot en vilkaarlig Opfindelse eller Fantasileg; det er bogstavelig sandt hvert Ord, saaledes, som jeg har oplevet det. Kun et eneste Moment fattes — men det er vistnok det vigtigste; det var det, som overbeviste mig om, at Synet var virkeligt og ingen tom Drøm. Jeg bøiede mit Knæ for den henrivende

Skikkelse — jeg berørte Yderspidserne af hendes deilige Haand med mine Læber — og jeg hørte det eneste halvt udsjungne Ord, som jeg aldrig kan glemme — dette hemmelighedsfulde „Saa!”, hvorpaa jeg har grundet saa længe. Jeg seer hende endnu bestandig!” — tilføiede han med et ubestemt Blik hen for sig — „hendes Fingerspidser brænder endnu paa mine Læber. — See! det er Forskjellen paa hint Digt og Sandheden. Hvad Digteren kun har tænkt og drømt, har jeg oplevet” — —

„Men det andet Digt, Gustav talte om” — afbrød Præsten ham i tilsyneladende ligegyldig Tone — „det af Schack Staffeldt — er det ogsaa Behandling af et Folkesagn?”

„Se, her er det!” — sagde Carl — „Det er en Skilddring af den poetiske Aands Opvækkelse i hans Inderste gjennem Anelsen af det dybe, hemmelighedsfulde Liv i Naturen og Længselen efter at indvies i dens Helligdom. At det er en vilkaarlig Opfindelse, tildeels med de Gamles staaende Digterbilleder, har ikke hindret mig i at tilegne mig, som virkelig oplevet, hvad Digteren kun symbolsk har ladet sin Fantasi udmale sig. Naar han siger om den skjønne Aabenbarelse, han kalder sin Muse, at „,hun gav ham et brændende Kys og nedsank i det luende Hav, og at da en heel ny Natur syntes at oplade sig for ham, idet der ligesom lød velbekjendte Røster til ham i hvert Vindpust, og Aander kaldte paa ham fra Skyerne, som blege hendrev i Maanelyset” — saa kunde jeg sige: alt Dette har jeg oplevet paa en Maade, den Nat jeg laa syg hist ude i Havehuset. Dog hvad der havde indviet mig til et nyt Liv og en ny Verden, medførte ikke nogen brændende, fortærende Uro, men en usigelig Fred. Den store uendelige Kjærlighed, som bærer og udfylder Universet, har jeg fornummet med hin Digter; men naar han i denne store

Kjærlighed overalt dog seer sin egen Skikkelse, kunde jeg snarere sige, at jeg tabte min egen Personlighed af Syne, og at mit hele Væsen opløstes i det eneste Billede af hende. I min Afskrift kom det ogsaa til at hedde:

Eet Hjerte slog varmt og kjærligt i Alt,
I Alt mig vinkte kun een Gestalt" —

„Afguderi, min gode Carl!" — afbrød Præsten ham her med streng Alvor — „skulde vi see nogen Skikkelse vinke os overalt i Guds store Natur, maatte det være hin gudmenneskelige, hvis Hjerte i Sandhed slaaer varmt og kjærligt i Alt, som din Digter saa smukt siger; men naar han i Alt seer sin egen Skikkelse og du Billedet af en indbildt eller virkelig Kvinde — er det Afguderi, kjære Carl, det Ene som det Andet. Du har maaske dog misforstaaet ham; ved sin „egen Gestalt" mener han maaske kun den menneskelige Grundform og tænker paa Gudbilledet, hvori Mennesket skabtes. Siden vi nu ere ene To, min kjære Fantast!" — vedblev Pleiefaderen og drog Carl venlig ned til sig paa Sofaen — „saa betro mig oprigtig, hvad jeg nok mærker, Gustav driller dig med! Har du ikke endnu faaet Bugt med din gamle Tilbøielighed til at lade det Vidunderlige og Drømmeagtige gribe alt for stærkt ind i dit Liv? Hvad du nys har meddelt mig om hine fantastiske Poesier, som du har tilegnet dig som virkelig Livseiendom, har næsten gjort mig lidt urolig for Retningen i din Livsankuelse. Hvad nu nærmest Myther og Sagn angaaer, saa gad jeg gjerne vidst, hvorledes du nu med roligt Overlæg betragter slige Livsbilleder i Forhold til, hvad vi kalde virkeligt Liv — og hvorledes du adskiller den poetiske Sandhed i alt Sligt, fra hvad vi kalde objectiv Sandhed, historisk eller naturhistorisk Virkelighed!"

„Det skal jeg med faa Ord sige Dem, min kjære, faderlige Velgjører!“ — svarede Carl — „og De skal see, jeg er næsten ganske kommen til Deres Anskuelse i det Stykke.“ Han udviklede nu klart og besindigt, hvorledes han paa sit nærværende Standpunkt skjelnede mellem Fantasio og Følelsestro, og hvorledes alle Myther og Sagn, der tilhørte en uddød og afsluttet Tidsalder med dens helt udlevede Religion og Livsbetragtning, vel kunde have stor Skjønhed og Betydning for ham, som anskuelige Billeder af Oldtidens Liv og Tænkemaade og selv som sindrige Billedformer for store Ideer, der til alle Tider beholde deres Gyldighed; men at kun de Sagn og den Opfattelse af det Vidunderlige, der sammensmeltes med vore religiøse Ideer og vore Forestillinger om Aande verdenen, med en saadan Sandhed kunde gaa ind i hans Bevidsthed og gjøre et saadant sjæleligt Indtryk paa ham, at det med Virkelighedens Magt kunde gribe ind i hans Liv. „Hvad der blot kan og skal opfattes som Symbolik eller Allegori“ — sagde han — „det er og bliver mig kun Gjenstand for Tænkning og Forstands-Fantasi. Hedenoldets Mythebilleder, med al deres Tankedybde og Storhed, kan jeg derfor kun gribes af i det poetisk-filosofiske Sprog, der nødvendig maa blive esoterisk, eller i en dramatisk og episk Konstpoesi, hvor Scenen hensættes i den hedenske Oldtid og det Mythiske lægges troende Hedninger i Munden; men i al nyere Lyrik og i enhver Fremstilling af vor Tids Menneskeliv, gjør det omtrent samme Virkning paa mig som det sextende og syttende Aarhundredes Paraderen med græske og romerske Guder i den Tids lærde Poemer.“

„Men“ — afbrød Præsten ham — „tiltales du lige saa lidt af vore egne Mythebilleder som af de græske og romerske i Skildringer af Livet i vor Tid, hvorledes kan du da selv tilegne dig, som virkeligt, hvad ingen Digter jo

har udgivet for Andet end Udmaling af det Poetiske i en Folke-Overtro, der oprindeligt tilhører Middelalderens Drømmetid?"

„Det er en ganske anden Sag, mener jeg: hin Drømmetid er ikke adskilt fra vort Liv som den hedenske Oldtid; Middelalderens Folketro slutter sig med Sandhed og Inderlighed til vor religiøse Følelse; selv hvad vi kunne kalde Middelalders-Myther har jo en levende Rod endnu i Folketroen. Paa de hedenske Guder kan og skal jo Ingen tro. Hvad der i et Aartusinde har været udslettet af Folkebevidstheden kan kun vende skyggeagtigt tilbage i Erindringen, men aldrig mere gribe mægtigt ind i Følelsen. Konstpoesiens Forherligelser af Odin, Thor og Freia vil og kan jo aldrig føre hine Afguder tilbage i Folkelivet. Bonden kjender dem jo ikke en Gang af Navn; selv Jætter og Dværge kjender han ikke i deres oldnordiske Betydning, men kun — gennem Middelaldersforestillingen — som Djævle, Trolde, Kobolder og Nisser —"

„Og Alferne vel som Ellepiger!" — tilføiede Præsten — „men hvor Mange, mener du, antage slige Folkefantasier nu meer for noget Sandt og Virkeligt?"

„Hvad der endnu lever i Folkesangene, det er heller ikke ganske dødt i vort Sind og vor Forestilling!" — vedblev Carl og saae atter med et drømmende Blik hen for sig. — „Det veed jeg fra min Barndom. Naar jeg sad paa Marken og vogtede Faar eller gik i Skoven og hentede Kvas og sang Viserne om Elverhøi og Ellepigerne, forekom det mig ingenlunde umuligt, at der var saadanne Væsner til."

„Men nu" — spurgte Præsten — „med din Dannelselse, som Student, som theologisk Candidat?"

Carl rødmede og syntes næsten forlegen. „Du har dog maaske Ret, min faderlige Velgjører! og jeg er ikke

fri for nogen Selvskuffelse" — sagde han med dæmpet Iver. „Jeg vil ikke negte, at de naturmythiske Skikkelser, om de ogsaa har havt Liv i en christelig Tid, dog nu kun have et svagt og skyggeagtigt Liv saavel i Folketroen, som endnu mere hos dem, der kalde sig Dannede, hvorimod alt det Spøgelseagtige og Dæmoniske, der hænger nøie sammen med vore religiøse Ideer og vore Forestillinger om Aandeverdenen, med langt mere Sandhed griber ind i vor Bevidsthed, enten vi ere Læge eller Lærde, enten vi ville tilstaa det for os selv eller ikke."

„Saavidt jeg forstaaer dig" — sagde nu Præsten og nikkede beroliget — „kunde du altsaa dog heller være tilbøielig til for fuld Alvor, skjøndt i al Hemmelighed, at antage Muligheden af Spøgelse, Gjengangere, Varsler — ja selv Djævelbesættelser og alt Dæmonisk, end tillægge Trolde, Nisser, Underjordiske, Havfruer og Ellefolk nogen virkelig Tilværelse udenfor Digtningens og Eventyrets Verden, og deri maa jeg give dig Ret. — Du kunde altsaa Intet have derimod, hvis du en Gang gjorde den Opdagelse, at den formentlige Ellepige, du sværmede for og fantaserede om for sex Aar siden, havde været et virkeligt Menneske?"

„Var det muligt!" — udbrød Carl, og hans Kinder blussede; der foer en Ild fra hans dunkle Øine, som næsten ængstede den forsigtige Pleiefader.

„Det faldt mig saa kun ind, min gode Carl!" — sagde han med et beroligende Smil og klappede ham paa Skulderen. — „Jeg er i dette Stykke bleven noget prosaisk, som du veed, paa mine ældre Dage, og saa længe jeg kan forklare mig Noget paa en naturlig Maade — som man kalder det — vil jeg nødig tage min Tilflugt til det Overnaturlige." Dermed afbrød han denne Samtale. Gustav kom strax efter tilbage med Frøken Trap. Aftenen til-

bragtes nu med Samtaler om Livet i Hovedstaden, om Christian den Ottendes Politik, om Spændingen med Hertugdømmerne, om de ulykkelige Følger af det fatale Stat- holdervalg, om Kongens aabne Brev og den europæiske Opsigt, det havde vakt. Da man havde udtalt sig om disse Tidens fælles Bekymringer, drog man sig atter hyggelig tilbage til det stille Privatliv, og Præsten hørte med rolig Tilfredshed paa de unge Menneskers Planer for Fremtiden.

TREDIE KAPITEL

Næste Morgen tidlig stode Gustav og Carl fuldt paa- klædte, inden der endnu syntes Nogen af de Andre vaagen i Præstegaarden. Gustav havde sin Jagtbøsse i Haanden og Carl en stor Botaniseerkasse i en Rem over Skuldrene. De vilde liste sig ned fra deres Kvistkammer og ud gjen- nem Haven, uden at gjøre Uro i Huset; men idet de nær- mede sig Havestuen, trippede Frøken Trap dem i Møde med to Kopper dampende Kaffe og friskt hjemmebagt Hvedebrød paa en Bakke. Hun havde været oppe længe før de og tillod paa ingen Maade, at de forlode Huset fastende. Hendes Paaklædning røbede Hastværk. Hun forbød dem ogsaa strengelig at see paa hende. De skulde kun „drikke deres Kaffe og holde deres Øine for dem selv.“ For unge Herrer lod hun sig ellers aldrig see, før hun havde sat sit Haar i Lave under den ærbare Kappe og faaet snøret sin Ryg, som hun nu skjulte med et stort Shavl. Den lille Morgenkappe klædte hende vakkert, og hvad der pippede frem af hendes Haar var endnu ikke

graat. Saaledes som Velvillien mod de kjære unge Mennesker oplivede hendes godmodige Ansigt, syntes hun næsten endnu ung og smuk i deres Øine. Gustav yttrede det denne Gang uden mindste Ironi og takkede hende med en Inderlighed, som maatte vise hende, hvor langt han var fra at have noget skrappt Øie for hendes Smaasvagheder. Hun nikkede vel fornøiet og tænkte kun paa, om Kaffen var stærk og sød nok. Saa snart den var drukken, og hun havde puttet Resten af det friske Hvedebrød i deres Lommer, skjød hun de unge Herrer lempelig ud af Døren og ønskede dem god Fornøielse i det deilige Høstveir.

„Et rart gammelt Skind dog i Grunden!” — sagde Gustav.

„Hun holder af os som en Moder!” — tilføjede Carl. De fulgtes nu sammen gennem Haven og Vænget hen over Markstien mod Herregaards-Alleen.

„Hør!” — udbød Gustav — „Jagthornene kalde allerede paa mig!”

„Hør!” — sagde Carl og pegede mod det hvide Landsby-Kirketaarn mellem Bakkerne. — „Det er i min Fødeby, det nu ringer til Morgensang.”

„Den Morgensang vil du synge med, kan jeg vide.”

„Desværre, den synges jo af Ingen!” — sagde Carl — „den gamle, smukke Skik er jo kun tilbage i Navnet og i Klokkeklengen — det er Alt hvad vi have tilbage af Ottesangen eller Morgenmessen fra vor Middelalder.”

„Skade, at du ikke kom til Verden i Biskop Absalons Dage!” — sagde Gustav og eftersaae sin Bøsse: — „du vilde dog med din Romantik bedre have passet til den Tid end til vores.”

„Kan være!” — svarede Carl med et glad Blik efter Trækfuglene, der fløi over dem i store Skarer. — „Jeg føler mig dog ingenlunde fremmed i vor Tid; jeg kunde

aldrig ønske mig tilbage i en foregaaende. Vi, som leve nu, har jo store Fordele for vore Forfædre. Vi har baade deres og vor Tid til Arv og Eie; vi behøve kun at holde os til Kjærnen i den Tid og det Liv, vore Forfædre maatte tage med Skallen."

„Du har Ret, Carl!" — sagde Gustav og nikkede overgiven — „det er aldrig faldet mig ind. Den, der lever sidst i Verden, har altid det rigeste Liv, naar han kun, til Kryderi paa sit eget Liv, forstaaer at opkoge og tygge Drøv paa, hvad hans salig Forfædre maatte nøies med i raa Tilstand. Hurra! vi er ovenpaa, vi Unge! men naar vi blive gamle" — tilføiede han og trak paa Skuldrene. —

„Saa har vi just en uhyre Fordeel for de Unge i vor Samtid!" — sagde Carl med et roligt Smil.

„Hvorledes det?"

„Saa har vi jo virkelig oplevet en Ungdom, den nye Slægt først mulig kan opleve, hvis den bliver gammel. Vor Ungdom har vi hel og holden i os og er fuldkommen visse paa den; dertil har vi en Alderdoms Klarhed og Fred oven i Kjøbet, som Ingen i sin urolige Ungdom har Vished om."

„Rigtig! Den, der har fortæret hele sin Formue, er først fuldkommen sikker paa den og kan med Klarhed og Ro opgjøre Regnskabet over den. Bravo! Du er jo i den fortræffeligste Solskinsstemning i Dag. — Nu farvel til i Aften, du lykkelige Drømmer! nu kalder baade Horn og Hunde paa mig!" Dermed sprang Gustav over en Stænte ind i Alleen, hvor den lystige Jægerskare allerede nærmede sig, medens Carl skred hen over Marken mod Landsbyen.

Den unge Botaniker saae dog endnu mere paa Egnen i det Hele og paa et Ellekrat, han skulde igjennem, end paa Markblomsterne. Han standsede ved en Høi, hvor

han tidt som Barn havde ligget og vogtet Lam. I Ellekrattet dvælede han længst; her var det, han første Gang havde seet hin uforglemmelige, halv barnlige Skikkelse, der endnu svævede for ham i hans Drømme.

Siden hans Samtale med Pleiefaderen forrige Aften var det ligsom det Taagesløv adspredte sig, hvori hin Skikkelse i saa lang Tid saa eventyrligt var smeltet sammen med hans Erindringer fra hin Overgangstid i hans hele Tilværelse. Det var aldrig før faldet ham ind at tænke sig dette Billede forandret — men nu var det ham, som han her skulde møde hende igjen i en endnu langt herligere Skikkelse og høre en Strøm af deilige Toner og livsalige Ord udflyde fra de samme Læber, hvis eneste halvt udaandede, halvt udsjungne Ord endnu bestandig klang for ham i enhver skjøn og hemmelighedsfuld Naturlyd. Naar han hørte Sivets hviske ved Søbredden, naar Trækfugleskarerne susede ham forbi, syntes han altid at høre det Ord udhviskes. Nu saae han sig speidende om ved hvert Skridt og lyttede til hver Lyd, medens han opsogte de Steder i Krattet, hvor han første og anden Gang havde seet hende; dog Alt var her forandret: en stor Deel af Krattet var ryddet og gjort til Pløieland — og den Bygning, han her en Gang havde seet, var ingen Steds at finde. Ved Udgangen af Krattet græssede der nogle Køer. Han hørte en skingrende Sang — og saae en høi, karleagtig Malkepige sidde med sin Mælkespand ved en Ko og malke den. Hun sang med lidet velklingende Stemme:

„Rendsborg! o Rendsborg! du forraadelige Stad!
Du har forlokket saa mangen brav Soldat!” —

Uden at ane nogen Spaadom for næste Aar i denne halvgamle Folkevise, nikkede han til Malkepigen og ilede

bort. Virkeligheden havde ubehagelig forstyrret ham i hans Drømmerier. Han nærmede sig Landsbyen og blev staaende ved et af de ringeste Huse, hvis skjeve Lervægge vare beklædte med Bukketorn og vild Humle. Det var det saakaldte Effehøihus, hvori hans fattige Forældre havde boet, og hvor han havde tilbragt de første ti Aar af sit Liv. Udenfor den aabnede Halvdør stod en fattig Kone og skurede Kar. Hun gjengjældte hans „god Morgen” lidt tvært med et Sideblik, der røbede Mistillid til den „kjoleklædte” Herre.

„Maa jeg et Øieblik trine over jer Tærskel og see mig lidt om i jert Hus, min gode Kone?” — spurgte Carl.

„Ja, saamænd!” — svarede hun og saae forskende paa ham — „men vi er fattige Folk og har kun ringe Leilighed. Vil Han kanske have en Taar Mælk og en Bid Brød?” — tilføiede hun mildere — „for det har vi dog.”

Han takkede og traadte ind. Kort efter sad han paa Gaasebænken i den lille Stue, hvor han saa ofte havde siddet som Barn. Han gjenkjendte den gamle Bilæggerovn med den kronede Keiser paa Siden. Han erindrede med et Smil, hvorledes han nogle Gange med et Stykke Teglsten havde farvet Næsen rød paa denne, efter Costumet, romerske Majestæt, men gjerne var bleven straffet derfor, som for Majestætsforbrydelse, af sine loyale Forældre, der i den Aftenbøn, de havde lært ham, heller aldrig havde forglemt — som det hedder hos Baggesen:

„ukjendte Konge og den Staader,
der gik ham krum og sukkende forbi.”

Han saae en Levning af den saakaldte „Uro” under Loftet. Denne de fattige Bønderhuses Lysekroner er et Slags Legetøi, der bestaaer af mange smaa, i fine Traade

nedhængende Firkanter af Straa med forskellige Farver. Han saae paa de lette, forrøgede Straakanter, der bestandig bevægede sig saavel for Varmen som for den mindste Luftning i Stuen. Det var en rolig Tid, hvori man havde følt Trang til saa mild en Uro. Der hang afhaspet Feddegarn paa den kalkede Væg, ligesom i hans Moders Tid. Fliden var dog ikke vegen fra Huset. Men Meget var dog forandret. Han savnede Spændebiblen og de gamle Almuekroniker paa Hylden over Hængeskabet. Nu laa der en Bunke Aviser. Han savnede de gamle Skilderier af de oldenborgske Konger og af Frederik den Sjette til Hest, som Kronprinds. I deres Sted hang der nogle Vrængbillede uden Glas og Ramme, og som syntes udklippede af et satirisk Oppositionsblad. Boskabet var forandret og stod anderledes ordnet. „Der stod Faders og Moders Seng!“ — sagde han — „her stod den gamle Dragkiste — og der stod min lille Løibæk, da jeg var Gæslingdreng.“

Den fattige Kone var bleven mild og venlig; hun satte nu en Lerskaal for ham med nymalket Mælk tilligemed Ost og Brød. Carl tog nu sin Frokost paa samme Sted, som da han var lille. Han saae sig bestandig om med stor Deeltagelse. Alt syntes ham endnu mindre og nødtørftigere, end i hans salig Forældres Tid. „Eier I selv Huset?“ — spurgte han adspredt.

„Kors! nei, det har vi kun i Fæstel!“ — var Svaret. — „Vi maa saamænd svare fem hele Daler om Aaret og dertil gjøre sex Ugedage for Jægermesteren i Høsten — saa har vi lidt Brændsel fra Skoven og Lov til at skære et Par Læs Tørv; men Jord er der ikke til Huset, uden den lille Kaalhave, og Rønnen maa vi selv holde vedlige. Dagleien er nu rigtig nok stegen; men den er dog kun ringe, naar vi faa Kosten. — Prokuratoren har rigtig nok lovet os, at vi skal faa Huset til Arv og Eie og nogle Tønder

god Agerland dertil for Ingenting, naar den store Deling kommer i Stand mellem de Rige og de Fattige. Men derfor skal ogsaa baade jeg og Niels skrive under, naar den store Plakat kommer."

Carl gjorde store Øine. „Hvilken Prokurator taler I om?" — spurgte han.

„Ih, ham, der præker saa kjønt for Fattigfolk i Kroerne — ham, der skriver Aviser for os og vil gjøre os Alle til Gaardmænd eller Herremænd, hvis det kan lykkes."

„Nu ham — hvad er det han hedder?"

„Staal kalde de ham, og en Tunge har han som slebet Jern og Staal — det er vist og sandt! — især naar han præker mod Herremænd og Præster og mod de kjoleklædte Folk, der sidde i Embeder. — Vor gode Præst kan jeg dog ikke lide, han taler haardt om; men Jægermesteren og Kammerherren kan nok taale, hvad de faaer. De er ogsaa ganske bange for ham, kan jeg tro, og de byde ham nu til Gjest hveranden Dag. Men dermed fange de ham nok ikke. — Det er et farligt rart Menneske, den Staal! — han har selv neppe det tørre Brød, vil man sige, men hver Skilling, han fortjener ved sine Skrивerier, giver han til Fattigfolk, naar vi kun vil føie ham i at sige, at vi vil have Publik og ligelig Fordeling, og at vi vil være Skandaver, eller hvad det hedder, og saa hverken bande ved Gud eller Fanden, men ved Torn eller hvad det hedder — og saa drikke gammel Mjød og spise harsk Flæsk, naar vi kan faa det — og det kan vi jo sagtens tjene ham i."

„Ja saa! han vil gjøre Jer til Republikanere og oldnordiske Skandinaver og have Jer til at bande ved Thor — jeg kjender ham nok af, hvad han skriver: han mener det ikke saa slemt som mange Andre; han har kun faaet Noget,

han ikke rigtig forstaaer, galt ind i Hovedet og vil nu have det lige saa galt ind i alle andre Hoveder."

„Ei, Pokker heller! hvor vil Han hen? — der sidder saamænd et Hoved paa den Karl, saa han gjerne kunde være Manister, om det skulde være, siger Niels — kanske han ogsaa kunde blive vor Herremand en Gang, hvis han kunde faa en af Frøknerne — og saa fik vi gode Dage, siger Niels — saa fik alle Husmænd Gaarde."

„Mener I det? — men saa maatte han jo jage alle Gaardmændene ud."

„Ja vel, men saa kunde de faa vore Huse i Stedet — mener Niels — og saa kunde de prøve, hvorledes vi har havt det saa længe."

„Men naar Hr. Staal blev Herremand, fik han maaske dog en anden Mening. Jeg kjender ham, som sagt, ret godt af hvad han skriver, lille Moer! og tro kun mig, han kan nok forstyrre Hovederne paa enfoldige Folk, men han løber selv saa avet om, med hvad han har faaet bagvendt i Hovedet, at han hverken kan gjøre Gavn eller Skade, hvor man kun vil bruge sin Forstand. Beder Nogen ham til Gjest paa Herregaardene, er det vist kun for at have Løier med ham; dog det er Synd, for han mener det godt nok, men er kun ligesom en stakkels Ugle, der har faaet i Sinde at flyve ud om Dagen og vise de andre Fugle Vei."

„Ja mænd, siger Han det!" — mumlede Konen og satte sig til sit Arbeide — „jeg har rigtig nok ogsaa sagt til Niels, det dog vist var nogle Eventyrerier med denne hersens Deling, og at han skulde see sig for, man ikke prækede os fra Dynen i Halmen. — Det har ogsaa været mig noget sært med den Snak om Mjød og harsk Flæsk og denne Torn, vi skulde bande ved: det var jeg bange for var noget Afguderi og Trolddom. Hr. Staal er paa Jagt i Dag med Jægermesteren, og Niels er med for at klappe

Dyrene sammen. Jeg skal dog vare Niels for ham, naar han kommer hjem — hm, hm! Herre Gud! skulde denne Hr. Staal være lidt fjantet? — Ak ja, det er farlige Tider, vi leve i — vor Herre bevare vor Forstand — og lade os ikke faa en gal Relion i Landet! men kunde den store Deling komme i Stand, var det dog prægtigt!”

Ikke uden Bekymring for hvad der rørte sig forstyrrende selv blandt de hidtil saa nøisomme Landboer, forlod Carl den lille Husmandsbolig, hvor hans Forældre havde levet tilfredse i mange Aar, uden at drømme om at dele Jord og Gods med deres Naboer. Han søgte imidlertid nu at løsrive sig fra Tidsalderens almindelige Sorger. Han gav sig med Iver til at opsøge Planter til sin Samling. Han tænkte paa en fredelig Fremtids-Virksomhed som Videnskabsmand og Landsbypræst. En saadan Stilling haabede han dog endnu blev mulig i det kjære Fædreland, trods den Ufredens og Omvæltningens Aand, der rugede over Verden og nu ogsaa her havde udstrøet saa megen Sæd til en ny Tids gaadefulde Bevægelser. Han saae vel en stor, men dunkel Idee ogsaa i denne Tidens nyeste Aand, og han tvivlede ikke paa, at den en Gang vilde komme til Klarhed og give Verden et virkeligt Stød fremad; men endnu syntes den ham at slumre i fanatiske og omtaagede Hjerner; — brød den ud i Handling, før den havde klaret sig, saae han en Rædselstid i Møde.

Som han stod i disse Tanker i et Krat nær ved Skoven og betragtede en smuk Efteraarsplante, hørte han Larm af Jagthorn, Klaptræer og Skud. En Hjort foer ham forbi over Engen, forfulgt af en Flok halsende Hunde. Kort efter styrtede det hele Jagtselskab ogsaa forbi Krattet uden at bemærke ham. Paa Ryggen kjendte han Gustav, der med største Iver fulgte Skytterne ved en høi, graahaaret Herres Side, i hvem han gjenkjendte Jægermesteren. Bag

efter dem kom en lille, temmelig fyldig Hætte, med en gulddresset Kasket og med Sporer paa de blanke Snørestøvler; han saae ud som en halvgammel Podagrist, der dog vilde være ungdommelig; han sprang med sin Bøsse i Haanden med temmelig Lethed over Grøfter og Gjærder; i hans Skikkelse kjendte Carl Nabogodsets Besidder, Kammerherre Kronskjold. Allersidst kom en temmelig ung, dog meget uehjælpelig Jæger løbende, med Brillen for Øinene og et Ansigt, der næsten var helt overgroet af mørkegule Haar; han løb svært med uhyre Vandstøvler, der naaede ham høit op over Knæerne; han bar en hjelm-dannet Kasket; for øvrigt var han klædt i en grov Vadmels Bondekofte, men med et fiffigt Snit, som en Mandarin, og med Foerværkskanter. Han holdt en Kugleriffel til den lodne Kind, ligesom han hvert Øieblik vilde skyde i Løbet, uagtet der intet Vildt var at see i hans Nærhed. Han skjød nu ogsaa virkelig; Kuglen pøb hen over Carls Hoved og rev hans Hat af.

„Fangst, Fangst!” — raabte Jægeren med Brillerne og stod snart ved den unge Mands Side. — „Guds Død og Pi— ved den store Uller! vil jeg sige — De er ikke en Kronhjort!” — udbød han og betragtede Carl, der nu reiste sig fra sin bøiede Stilling, med sin afskudte Hat i Haanden.

„Deri har De fuldkommen Ret!” — sagde Carl. — „Jeg er for Øieblikket en Botaniker. Jeg var ellers heldigere i mit Fag, end De var, som Jæger: jeg fandt en smuk *Parnassia* her, medens Deres Kugle kun traf min Hat i Stedet for Hjorten.”

„Om Forladelse, høistærede Hr. — Hr. Botaniker!” — sagde Jægeren og kastede sin Riffel fra sig. — „Den forbandede aristokratiske Jagt skal jeg aldrig meer befatte mig med! Det var det første Skud, jeg har gjort i mine Dage, og — ved de høie Aser! — det skal blive det sidste,

med mindre" — tilføiede han og satte sig i en theatralisk Heltestilling — „med mindre det kommer til blodig Kamp for Nordens Eenhed og Frihedens hellige Sag — for saa — ved Aukathor! — saa sparer jeg, Pine Død! hverken Levende eller Døde!"

„Med Tilladelse! De er vist Hr. Staal!" — sagde Carl og betragtede den besynderlige Mand, der først syntes noget bleg, for saa vidt man kunde see det for hans vidt udbredte Skæg, men nu stod blussende rød med saa krigersk en Mine, som han vilde gaa løs paa hele Verden.

„Jo, Staal er ganske rigtig mit Navn," — svarede Jægeren og tog sin Bøsse bagvendt i Haanden som en Kølle — „og jeg haaber at svare dertil, naar det gjælder vor Tids store Spørgsmaal: Menneskelighedens, Frihedens og det forenede Nordens store Spørgsmaal: at være eller ikke være!"

„Det Spørgsmaal var De nær ved at afgjøre for denne Verden for mit Vedkommende!" — sagde Carl med et roligt Smil, medens han atter bukkede sig efter en Plante — „jeg har dog vel hverken traadt Menneskeligheden eller Friheden eller Nordens Eenhed for nær ved at gaa her og botanisere?"

„Det tør jeg ikke sige Dem aldeles fri for!" — sagde Hr. Staal, idet han nu lidt ubehændigt hang Riflen i Remmen over sin Ryg. — „Med al min Agtelse for Videnskaben" — begyndte han med en ganske forandret Stemme og raabte saa høit som han stod for en stor Forsamling — „med al Agtelse for Videnskaben i Almindelighed, siger jeg, navnlig den, som ogsaa vore store Forfædre kjendte, i Særdeleshed Saarlægekonsten — med al Agtelse for Botaniken med, der jo tidlig her i Norden kjendte Balders Braa og Lokes Havre, Freias Haar og Tussegræs — og det er meer end jeg gjør, skjøndt jeg burde det, som Skan-

dinav — med al Agtelse, siger jeg, for slige Pillerier, som en ægte Nordbo ogsaa bør kjende, mener jeg dog, at det ikke er Tider for Mænd af Askurs og Emblas — eller for at tale dansk, af Askens og Elletraets rette Slægt — for saadanne rigtige Mennesker og nordiske Mænd er det ikke nu Tid, siger jeg, til at fordybe sig i slige videnskabelige Enkeltheder og derved unddrage sig fra Tidens store Bevægelser." — Han pustede efter denne Tale, som han nær var kvaltes i, medens han ofte hostede, for at faa Tid til at fastholde Traaden, og nu stirrede han paa sin Tilhører med et dybsindigt, overlegent Blik gennem Brillerne.

„De feiler storlig, Hr. Staal!" — tog Carl med et tilbagetrængt Smil Ordet — „hvis De troer, jeg føler mig uberørt af Tiden og dens Bevægelser. Jeg har ogsaa beundret saavel vor egen Tids som vor Oldtids virkelige Heroer — og hvor de store Ideer fremtræde med Natur og Sandhed" — —

„Ædle, unge Mand! lad mig slutte dig til mit frie nordiske Hjerte!" — afbrød Hr. Staal ham og omfavnede ham — „du er min Broder i Aanden — du anerkjender mig — hvad er dit Navn?"

„Jeg kalder mig Holm efter min Pleiefader" — svarede Carl og vred sig næsten forlegen ved denne pludselige og overraskende Ømhed — „for Resten er jeg en Husmands-søn her fra Egnen og hedder egentlig Carl Jensen. — Men De hørte ikke, hvad jeg vilde sagt!" — vedblev han alvorlig — „Deres ivrige Virksomhed for Friheden og Skandinavismen og Gjenindførelsen af de oldnordiske Sæder og Begreber er mig bekjendt" — —

„Fortræffelige unge Mand!" — afbrød Hr. Staal ham med en ny Omfavnelser — „du kjender og agter min Virksomhed — og du er en Husmandssøn, en ægte Mand af Folket! — Meer behøver du ikke at sige mig, og vi ere

Venner, Fostbrødre i Liv og Død! — Vi skal Pine — og Asathor! vil jeg sige — blande Blod ved Leilighed — men kjend mig nu først ganske! — du, som elsker Folket og Friheden og det høie Norden! du maa vist høilig undre dig ved at træffe mig i Selskab med disse Aristokrater, disse udartede Sideskud af Asken og Ellen — disse visne Hængepile, der lude ud over Frihedens og den sande nordiske Naturs Grav — men viid, det er ikke disse Levninger af Mennesker — disse Ruiner af det gamle Danmark, i jammerlig Betydning, jeg har sluttet mig til — det er det unge Danmark i Jægermesterens Hus — hans elskværdige Døttre, mener jeg — dog Datter tør jeg nu kun sige; for den ældste er desværre fortabt: hun tager mod Kammerherrens Hyldest og er gaaet over til hans elendige Anskuelser.” Hr. Staal overøste nu Carl med en Fortrolighed, som han forgjeves søgte at blive fri for. Carl var for godmodig til rentud at sige ham, hvad han dog nylig havde paa Læben, at det ingenlunde var til Vrængbilleder af Tidens Ideer, han kunde slutte sig, og at skulde Noget i Verden kunne gjøre ham ked og led baade af Friheden og Nordens Oldtid og Eenhed, saa maatte det være slige keitede Efterabere af de Aandens og Ideernes Talsmænd, som Hr. Staal og hans Lige aldrig havde forstaaet. Intet af alt Dette kunde Carl nu faa over sine Læber; han saae desuden, det var til ingen Nytte at ville omvende denne Ivrrer; han søgte kun at befri sig fra den paatvungne Fostbroder, der vist gjerne vilde blande Blod med ham under opløftet Grønsvær, hvis det ikke var forbundet med en Deel Besværligheder, og han ikke nu just var inde i at beskrive Frøken Julies Elskværdighed.

„Det er en ægte nordisk Kvinde!” — sagde Hr. Staal -- „hende maa du kjende, Carl Jensen! — tillad mig at kalde dig ved dit rette Hædersnavn! — Den Pige, siger

jeg, er en Perle fra vort frie Østersalts Dybder: hun har indtrykket Bevægelsernes opløftende Luft, hun har bortkastet alle de forbigangne Tiders Stilladser; hun svæver som en fri Fugl over hine atten Aarhundreders Jammerligheder, som den forældede Menneskeslægts Ruiner endnu klæbe sig fast ved; hun har, ligesom du, min ædle unge Ven! med klart og aabent Blik seet mit System i mit Folkeblad, og med frisk Begeistring grebet det, som den Planke, der nu kun er Regning ved i Verdens store Skibbrud. Jeg vil tilstaa dig det!" — tilføiede han med den inderligste Fortrolighed — „Frøken Julie er den eneste Kvinde i Verden, som kunde friste mig til et Brud paa mit fuldstændige Friheds-System, hvis jeg nogensinde skulde begaa den Daarlighed at underkaste mig den Indskrækning i min Menneskefrihed, vor slaviske Tid endnu vil hellige, som en guddommelig Indstiftelse."

„De kunde fristes til at gifte Dem med Frøken Julie?" — udbød nu Carl og studsede. — „De forkaster ellers Ægteskabet, saavidt jeg forstod Dem; De har endog tilgnet Dem det unge Europas Anskuelse af Intetheden i de sidste atten Aarhundreders historiske Menneskeliv."

„Ganske rigtig! — du kjender mit System — vi er kommet skjævt ind i den christelige Tid; vi har tabt Kilden af Sigte og svømme paa et bundløst Hav: — vor Dannelselse er Overdannelselse og blødagtig Forfinelse; vor Religion er bleven en borgerlig Indretning, en Pligt, en paatvungen Byrde. Vor hele Moral er bleven unaturlig Anstændighed — Skik og Brug uden indre Tilskyndelse. Vi ere ikke Mennesker mere, men afrettede Dukker — vi maa gaa tilbage — vi maa begynde forfra — med Naturstanden i politisk Udvikling og med Asalæren i religiøs og moralsk Udvikling! — har du forstaaet mig?"

„Saa temmelig, troer jeg!" — svarede Carl uden længer

at dølge sin Utaalmodighed. — „De vil frelse Verden ved at gjøre os til Hottentotter og oprigtige Hedninger. De mener det i Grunden prægtigt: — naar man er kommen bagvendt ind i sine Klæder, maa man tage dem helt af, mener De, for at faa dem rigtig paa, ikke sandt? — det er en plat Lignelse, Hr. Staal! men den passer.”

„Aa ja, paa en Maade!” — sagde Hr. Staal — „saa ganske passende finder jeg den dog ikke, naar man taler alvorligt.”

„Men det er nu ikke Tilfældet med mig!” — vedblev Carl. „Fostbroderskabet skal jeg ogsaa bede Dem opsætte, til jeg er bleven en rigtig Asadyrker. Med Dem er det heller ikke Alvor i det Stykke!” — tilføjede han godmodig. — „Efter hvad De har betroet mig om Deres Hjerterangende, kunde De dog fristes til en Gang at lade Dem vie af en christelig Præst.”

„En Svagthed, en Svagthed — min høitagede Ven! — jeg tilstaaer det — men dertil kunde jeg dog kun fristes i det Tilfælde, at ikke en Byskriver eller Borgemester kunde gjøre det af. Det vilde unegtelig gjøre Brud paa mit System, hvis jeg indlod mig i andet Ægteskab, end det rent borgerlige. Den Idee ligger dog endnu paa Gudernes Knæ, for at tale med de Gamle — men hør, der har vi Jægerne, og det maa snart være Frokosttid!”

De vare nu komne ud af Krattet, som atter gjennemstreifedes af Jægerne. Hr. Staal tog Afsked for at forene sig med dem. Carl skyndte sig bort i modsat Retning og følte sig lykkelig befriet fra den nye, besværlige Fostbroder.

Jægerne vare standsede ved nogle Stubbe og en fældet Træstamme midt i Krattet.

„Det var Fanden til Morgendands for en Cavalleer af mit Omfang!” — sagde Kammerherren og satte sig forpustet paa en Stub. — „Den Kronhjort har fortjent sin

Krone. Ingen af os vil gjøre ham den stridig! Vi er jo ogsaa paa en Maade Ungersvende!" — tilføiede han og lo. „Jeg føler i det Mindste Ungdommen i min Mave — den skriger som et spædt Barn af Sult. Her vilde nu sikkert vor ærede Hr. Vert lade Frokosten udpakke, hvis han havde min Appetit og Constitution."

„Constitution!" — gjentog Jægermesteren og lo — „det er et Ord, jeg ikke havde ventet fra en Kammerherres Mund."

„Et dumt Ord — deri har De Ret!" — sagde Kronskjold — „Appetit er ikke stort bedre. Vi behøve hverken at hente gale Statsforfatninger eller sultne Maver udenlands fra; men i det Kapitel er og blive vi Narre."

„Mulkt!" — raabte Jægermesteren — „ifølge Jagtlovens § 3 behager Kammerherre Kronskjold at erlægge en Rdlr. i Bøde for politisk Hentydning!"

„Her er min Daler, Hr. Jagt-Kasserer!" — henvendte Kammerherren sig til Gustav. „Jægermesteren har efter samme § en lignende at erlægge for Overførelsen af min uskyldige legemlige Constitution paa Tidens politiske Hane-kampsmødding."

„De har Ret!" — sagde Jægermesteren og betalte sin Mulkt. — „Det er en fortræffelig Lov! — lad os udstrække den til vort hele Omgangsliv! Jeg betaler med Fornøielse en god Sum aarlig for de faa politiske Ord, der kan undslippe mig, naar jeg for Øvrigt kan blive det Vrøvl kvit."

Medens der nu dækkedes et Frokostbord paa den brede Træstamme, sluttede Hr. Staal sig til Selskabet og blev modtagen med et lystigt Hurra. Man havde hørt hans Skud, og han maatte bekjende, hvorledes han havde taget en botaniserende theologisk Candidat, en født Frihedens Ven, en Mand af Folket, for en Kronhjort og skudt ham en Kugle gennem Hatten, uden at kruse et Haar paa

hans Hoved. Gustav studsede alvorlig, men lo snart med de Andre, da han langt borte saae Carl springe rask over en Grøft.

„I Stedet for at lee over et Feilskud i det nittende Aarhundrede, hvori hidtil alle Skud have været Feilskud, vil jeg tillade mig” — sagde Hr. Staal — „medens der sørges for vor legemlige Ernæring, at opfordre mine nordiske Brødre her til at opløfte Aanden til Valhal og beskue Storheden i de Hedenskabs-Dyder, som man saa uretfærdig har kaldet glimrende Laster. Jeg skal tillade mig i et Foredrag over denne Gjenstand at vise for det Første” — —

„For Himlens Skyld! ingen Taler!” — raabte Kronskjold — „det strider ogsaa mod Jagtlovens § 4.”

„I Anledning af den ærede Talers Yttring skal jeg kun bemærke” — sagde Jægermesteren med et bittert Smil — „at ere Hedningernes Dyder kun glimrende Laster — som er en forpidsket Paradox — saa kunde man vel med langt mere Sandhed paastaa, at de Christnes Laster kun ere beskedne Dyder.”

„Beviset maa vi udbede os!” — sagde Kronskjold.

„Er det ikke en beskeden Dyd,” — vedblev Jægermesteren — „at man erkjender sig for jammerlige Karle, som aldrig ved egen Kraft kan blive Andet, og som aldrig bør hige efter selvøvet Retfærdighed og egen lumpen Dyd?”

„Det ligger udenfor mit Fag!” — sagde Kammerherren. — „Men hvad siger De da om de fortræffelige Gjæringer, hvori vor Tro skal vise sig?”

„Det maa naturligvis ikke være gode Gjæringer, men slette!” — svarede Jægermesteren med en haanlig Latter: — „Tilgivelse forudsætter jo Brøde, og Den, som skal gjøres retfærdig af Andre, maa ikke selv befatte sig med at være det.”

Kronskjold syntes slaaet af Marken eller gad ikke indlade sig videre i disse altfor alvorlige Spidsfindigheder; han vendte sig med et spøgende Spørgsmaal til Staal og lod til at more sig over hans Særheder, medens Gustav med større Deltagelse optog Traaden i Jægermesterens formastelige Urimeligheder.

„Paa den Maade maa de sletteste Mennesker altid være de bedste Christne!“ — sagde Gustav. — „Det er en meget trøstelig og interessant Opdagelse, Hr. Jægermesteren har gjort.“

„De lumpneste Karle maatte i alt Fald kunne blive de allerfortræffeligste Christne“ — svarede Jægermesteren med mørk Alvor, — „naar de kun havde Mod til at drive det saa vidt i Sletheden, at de maatte tro, de var evig fordømte. Det er jo først Bevidstheden om fuldkommen Fordømmelses-Værdighed, der fremkalder Trang til at smide hele sit gamle Liv Fanden i Vold og blive et splinternyt Menneske.“

„Men naar man nu med tilbørlig Slethed har købt sig denne Trang“ — sagde Gustav — „antager De det saa fremdeles for christen Pligt at være et nyt slet Menneske, for at blive frelst og benaadet?“ —

Jægermesteren tilkastede ham et skarpt Blik, men lo og vedblev i samme Tone: „Paa en Maade, Hr. Holm! spørg kun Deres Hr. Fader! han vil vist i sin Fromhed forlange, at man aldrig maa ophøre at regne sig til de største Forbrydere, for med rigtig Ydmyghed at kunne føle Velsignelsen af den Frelse, han præker om; skal nu denne Følelse af egen Lumpenhed ikke være hyklet, men sand og naturlig, saa mener jeg, den maa grunde sig paa stedse frisk, bevidst Slethed og vedvarende Nederdrægtighed.“

„Men min Fader nøies vist ikke med at fordre, man

skal afskye og hade Sletheden; han pleier vist tillige at forlange, man skal unddrage sig den — eller som det hedder forsage Djævelen og hans Gjerninger!" — bemærkede Gustav alvorlig og betragtede nøie det mærkelige Udtryk af Sønderrevethed og indre Opløsning i Jægermesterens skarpe Ansigtstræk.

„Vil De spille Deres Hr. Faders Rolle, saa tillad mig at spille min egen!" — svarede Jægermesteren — „vi har endnu et Par Minuter at samle Appetit til Agerhønsene — tillad mig altsaa, Deres Velærværdighed!" — vedblev han med sit bittre Smil — „netop for at kunne afsky og hade Sletheden, maa man have tilegnet sig den til Gavns og følt dens Afskylighed grundigt i sit hele Liv; unddrage sig fra den er en Umulighed: det kan jo Ingen, som har Arvesynd i Kjød og Blod og ikke er saa ugudeligt at benegte det. — At forsage Djævelen og hans Gjerninger kan vi jo kun tænke paa, naar vi antage hans Tilværelse og levende føle hans diaboliske Natur i vor egen. Har De forstaaet mig?"

„Det er meget forstaaeligt!" — sagde Gustav i sin ironiske Tone. — „Man maa have været yderlig slet, mener De, for at kunne frelses fra sin Slethed, eller rettere med og trods sin Slethed, og man maa nødvendig vedblive at blive værre og forvornere, for altid i endnu høiere Grad at kunne føle Frelsens store Velgjerning. — Man maa have og beholde Satan lyslevende i sig, for at kunne kjende ham til Gavns og blot — tænke paa at forsage ham — hvad der dog i Virkeligheden er en Umulighed."

„Meget rigtigt! — hele Livet er en Kamp med det Onde, eller, om De heller vil, men den Onde. Ingen Kamp er mulig uden en Fjende, der er os saa nær som muligt — derfor har vi ham og beholder ham i os. Der-

for har de frommeste Helgener netop ogsaa havt de allerstørste Anfægtelser."

„Nu vel!" — sagde Gustav — „vi blive dog maaske til Sidst enige. Den dæmoniske Aand i Naturen og i Mennesket skal ved Kampen tvinges til Ydmyghed og Flugt — det kan kun ske ved en stærkere Aand — men derfor er der jo ogsaa sørget — Maalet for al Kamp er Seier og Fred." —

„Aa ja! Seiren er Dødens — Freden Tilintetgjørelsens" — mumlede Jægermesteren og fløitede ad sine Hunde, idet han vendte sig bort.

„Skulde vi ikke tilføie en Paragraf i vor Jagtlov?" — sagde nu Kronskjold — „ingen mørke Luner! ingen dæmonisk Theologi! og ingen Citater af Byron under Jagten!"

„Men kun Citater af Vaudeviller og gamle Kjældermænd ved Frokosten, ikke sandt?" — tilføjede Jægermesteren, idet han førte Kammerherren til Sæde ved Træstammen.

„Nei, nei!" — raabte Hr. Staal — „intet Forbud! ingen Love! Frihed i den frie Natur!"

„Rigtig, Hr. Staal!" — raabte Jægermesteren og fyldte Glassene: — „Frihed og Lighed som blandt vore allerældste Forfædre, da de endnu gik nøgne i Skoven og spiste Olden!"

Medens det nu gik flot og lystigt til ved Jægerens Bord, hvor Kronskjold især morede sig selv ved sin Munterhed og store Lethed i at fordreie ethvert alvorligt Ord til noget Pudseerligt, havde Husmændene, der gjorde Tjeneste som Klappere, kastet sig i en tør Grøft, hvor ogsaa Hundene laa i Kobbøl og hvilede sig. Brændevinsflasken gik her fra Haand til Haand, medens Enhver fremtog det farvelige Ost og Brød, han havde bragt med i sin Taske.

Gjennem en Aabning i Buskene kunde Klapperne see de blinkende Madeiraglas, saavel som de Posteier, Kramsfugle og stegte Agerhøns, hvormed Herskabet gjorde sig til Gode. En af Klapperne kunde ikke tilbageholde det Ønske, at kunne bytte Madkurv med de fornemme Herrer.

„Giv Tid!“ — sagde en Anden — „den Dag er maaske ikke langt borte, da vi Husmænd kan gjøre Klapjagt paa Herremandens Dyr og lade Gaardmænd og Herremænd klappe Vildtet sammen for os. Derpaa fulgte en længere Tale i samme Tone, der var blandet med nogle besynderlig anvendte Bibelsprog og gamle Ordsprog. Taleren var den saakaldte Avis-Claus eller Claus Væver fra Kroen, der hver Postdag forklarede Aviserne for de stadige Krogjester og tillige var Ordfører i en gudelig Forsamling. Han sluttede sin Tale, efter et Bibelsprog om den christelige Frihed, med Haabet om „et hedt Helvede for de Rige“. Brændevinen havde gjort Hovederne hede og givet de mest Forsagte Mod.

„Eia! lad os strax gaa hen og kræve Sul til vort tørre Brød!“ — raabte Niels fra Ellehøihuset. — „Vi har bedre fortjent det end de fornemme Dagdrivere.“

Dette Forslag modtoges med et vildt Bifaldsskrig. „Sul! Sul til Brødet!“ — raabte Nogle.

„Og Vin — Vin vil vi have!“ — skreg Andre. — Lar-men forøgedes af Hurraskrig, og man slog Klapbrikkerne sammen, saa det gav Gjenlyd i Skoven.

„Hvad Pokker betyder det?“ — raabte Kronskjold og sprang op fra Stubben. — „Revolutionen er udbrudt!“

„Mulkt! Mulkt!“ — raabte Jægermesteren og drak sit Glas ud: — „Revolution er det mest politiske af alle Ord; — for Resten troer jeg, Kammerherren har Ret.“

„Ved Asathor!“ — raabte Hr. Staal — „den gamle Kæmpeaand rører sig i Folket“ —

„Og raaber paa Sul!" — tilføiede Jægermesteren. — „Hvad er her paa Færde?" — spurgte han med rolig Kraft i sin dybe Stemme og traadte frem mod de larmende Klappere. — Nogle af dem taug forbløffede; Andre vedbleve dog at larme og skrige. „Ret saa! Børn! nu forstaaer jeg hvad I vil — og det er i sin Orden!" — vedblev han med ironisk Latter — „I vil holde Skridt med Tiden. — Det kan jeg lide! — Frihed og Lighed! Fanden i Vold med den gammeldags Respect! Kom, tag vor Plads! saa vil vi nu tage jeres! Hvorfor skal I drikke Brændevin, mens vi drikke Vin? — det er en stor Ubillighed! Kom! spis og drik saa længe her er Noget!"

Ved Synet af den høie Jægermester og den rolige Overlegenhed i hans Adfærd, syntes de Fleste af dem nu forlegne. „Hr. General-Jægermesteren maa ikke tage det fortrydeligt op!" — sagde En af dem, der var mindst hed i Hovedet. — „Vi har nok faaet en Snaps for meget til Frokost, og Avis-Claus holdt saa grumme pen en Tale for os, ligesom Prokuratoren forleden i Kroen. Vi fik just Øie paa de klare Draaber hist i Glassene og de mange deilige stegte og sødne Sager — og saa syntes vi, det var en gal Orden i Verden, at vi skulde æde Ostebrød og drikke Finkel — og saa fik vi nu Lyst til" — —

„Nu ja! I fik Lyst til at drikke min Vin og spise mine Agerhøns og gjøre Jagt paa Dyrene i mine Skove for en Forandrings Skyld, og I vilde gjerne see mig og Kammerherren som jeres Klappere. Det er meget begribeligt — og det kan Altsammen skee. Jeg bøier mig for Folkevillien og Husmands-Souverainiteten! — I vil være Enevoldskonger Allesammen, mener I — det er meget smukt og frisindet tænkt af Jer — derfor skal I nu ogsaa i Dag leve kongeligt!" Dermed nødte han dem til at tømme Vinflaskerne og spise Alt, hvad der var tilbage af den fine Frokost.

Da Jagten skulde begynde igjen, maatte Avis-Claus og tre af de andre Husmænd tage Jagtbøsserne, medens Jægermesteren med Kronskjold, Gustav og Hr. Staal tilligemed Skytterne blandede sig blandt Klapperne under Spøg og Latter. Der blev intet Vildt fældet; men det Hele blev en Leg. Aldrig havde Gustav moret sig saa kostelig paa nogen Jagt. Hr. Staal raabte hvert Øieblik paa den store Uller og opfordrede de nye, ubehændige Jægere til at komme deres frie og freidige Forfædre i Hu. Flere Dyr bleve ogsaa klappede op; men Hundene hørte ikke de rette Tilraab, og det gik saa ravgalt til som muligt. Jægermesteren klappede saa voldsomt, at Klappebrikkerne sprak. Kronskjold fandt hans Indfald fortræffeligt; han lo og klappede af alle Kræfter, især naar Avis-Claus skjød forbi — og Dyrene næsten syntes at gjøre Jagt paa Jægerne. „Jeg er dog bange for, det rabler lidt for Jægermesteren!“ — hviskede han til Gustav: — „gjør nu ogsaa Raadyrene Revolution, er det hans Skyld.“

Ved Jagtselskabets Middagsbord paa Strandgaarden, hvorved ingen af Husets Damer lod sig see, blev der lystigt leet og drukket. Klapperne, der vare lidt slukorede over deres Herrejagt, bleve imidlertid rigelig bevertede i Borgestuen, og snart drak de Jægermesterens Skaal baade i Vin og i Brændevin med skingrende Hurraraab.

„Dersom vi var rigtig consequente,“ — sagde Jægermesteren — „burde vi sætte Husmændene til Bords her og selv tage til Takke med Sulevælling og stegt Flesk, eller hvad de nu skrige Hurra over i Borgestuen. Dog der er Maade med Alt. Det er sidste Gang, jeg bruger mine Husmænd til Klappere og gjør dem en Hovdag til en Gjeste-budsdag; men det er ogsaa sidste Gang, jeg selv klapper Vildt sammen for de Klodderjaner. Der faldt jo ikke et eneste anstændigt Skud. — Jeg har nu dog givet Hr. Staal

et praktisk Beviis for min Paastand!" — vedblev han — „saalænge Modenheden og Dannelsen mangler i den fjerde og femte eller sextende Stand, som der maaske kunde opdages, er Demokratiet en afsindig Forudgribelse af hvad der neppe om Aarhundreder kan blive Tanke om her til Lands."

„Ingenlunde!" — raabte Hr. Staal og reiste sig — „jeg paastaaer Ideens Uafhængighed af alle Tilfældigheder og underordnede Omstændigheder i hvilkensomhelst Tid. Jeg paastaaer, at ligesom Himlen blev skabt af den dumme Ymers Pande" —

„Mulkt, Mulkt!" — raabte Kronskjold — „ingen politiske Taler! — og, for Himlens Skyld! ingen store Ideer, Hr. Staal! begynder De nu paa en ny Verdens-Skabelse — blive vi jo ikke til Mennesker før om sex Dage, hvis De ikke kan skabe hastigere end vor Herre." Baade Jægermesteren og Hr. Staal maatte betale deres Mulkter for politisk Snak. Glassene fyldtes, og Maaltidet fortsattes lystigt, medens mange splinternye Ordspil og Kjælder-mænd fløi fra Kammerherrens Læber, og Gustav vidste at fremkalde mange pudseerlige Dæmoner af Jægermesterens oprømte Lune.

FJERDE KAPITEL

Dagen efter Jagten og Theselskabet hos Jægermesterens vaagnede Gustav og Carl temmelig sildigt paa deres fælles Kvistværelse i Præstegaarden. De hørte en sagte Banken paa deres Dør. „Magisteren venter ved Thebordet!" — lød

Frøken Traps Stemme udenfor Døren, og saa snart de havde svaret, at de kom strax, hørte de hvor hastig hun trippede ned ad Trappen. De unge Herrer skyndte sig nu med Paaklædningen.

„Han vilde været et Stykke af en *Dr. Faust*, denne Jægermester,” — sagde Gustav — „hvis saa gammel en Udhaler duede dertil!”

„Jeg talte neppe tre Ord med ham” — sagde Carl — „men det var en herlig Aften.”

„Det troer jeg! Du var den eneste unge Hane i Kurven ved Thebordet. Stak Fader dig ogsaa ud, som Forelæser, var det dog nok kun hos den gamle Geheimeraadinde. Jeg hørte nok fra mit Spillebord, hvor livligt de unge Frøkener æsthetiserte og romantiserte med dig.”

„Saa! hørte du det?” — svarede Carl adspredt. — „Jeg gav ikke Agt paa Kortspillene i Aftes, og det var vell ellers veed du jo, hvorledes et eneste Spillebord i min Nærhed kan forstemme mig.”

„Derfor lukte jeg Døren imellem os paa Klem; var det ikke ædelt af mig? Du forargedes ikke; men intet af dine fortræffelige Ord faldt til Jorden for os.”

„Hvad der glædede mig mest, har I dog ikke hørt; for det var mere Miner end Ord.”

„Du talte dog meget selv, og hvad Du sagde, var ypperligt.”

„Er det dit Alvor, har du været en daarlig Spiller. Hvert Ord, der falder ind i en saadan afsluttet Trolddomskreds, er jo som et dødt, afrevet Blad af Aandens Blomster fra levende Menneskers Underholdning.”

„Det var dog ikke ganske Tilfældet med mig; Jægermesteren og Kammerherren lo rigtignok hver Gang der lød et Ord i Læsesalen, der klang lidt sentimentalt.”

„Det er mig dog de fataleste af alle Speidere, saadanne Stuelurere, der sidde ved et Spillebord!” — udbrød

Carl heftig. — „Hvad der er mindste Følelse i, maa nødvendig klinge latterligt, hvor det ikke trænger dybere end til Øret.”

„Jeg deler din Antipathi mod Kortspillere, naar jeg ikke selv spiller med” — sagde Gustav — „og jeg havde heller været i dit Sted. De unge Frøkener har smukke Talestemmer, især den yngste. Liv savnede jeg ikke heller i hvad jeg horte fra dem; men Aanden skal jeg rigtig nok ikke dømme grundigt om. Jeg havde fuldt op at iagttage paa mine tre Originaler ved Spillebordet. Har du Lyst til at beundre min Skarpsindighed i at gjenemsee Folk i en Haandevending, saa giv nu Agt! Jægermesteren har jeg kaldet et Slags forulykket *Dr. Faust*; maaske han kun er et af Byrons mangfoldige Skyggebilleder — ham havde jeg dog bedst af paa Jagten og ved Middagsbordet; hvor megen Sandhed der er i hans Fortvivlelse, veed jeg ikke ret endnu; men noget affecteret er han naturligvis, som alle slige Karle. Kammerherren rider sin aristokratiske Kjøphest saa let, at man næsten ikke mærker det. Han er en ganske godmodig Bonvivant med et ret godt Hoved, men naturligvis, som det sømmer sig i vor Tid — uden al mærkelig Dybde. Paa ham passer det maaske bedst, hvad du for skammelig sagde om os Kortspillere til Hobe. Ingen Yttring af Liv og Aand udenfor ham trænger dybere ind i ham, end i Øret; der bliver det gjerne til en let Spøg eller et Ordspil, efter hvad der tilfældigvis kommer i Berørelse dermed og vækker en løselig Tankeforbindelse. Han er aandelig oplækket med Vaudevilllemælk og Kjældermændssalt. — Jeg troer, han er altfor magelig til at nære noget Had eller nogen Kjærlighed, der koster Anstrengelse. Hr. Staal behøver jeg ikke at skildre dig, siden han er din Fostbroder og selv har viist sig for dig i sin Storhed. Du maa ikke tro, jeg overseer deres Lyssider. Der er vist meget Fortræffeligt i dem alle Tre, og maaske mest, hvor man seer

de sorteste Skygger. Jægermesteren holder jeg især paa. Naar han har drukket lidt, kan han sige saa ypperlige Bitterheder over Menneskeslægten, at jeg med Fornøielse giver ham Ret indtil videre. Hans Foragt for Livet og vor Tid kan næsten være storartet. Hans hule Spot over de sædvanlige Moralsystemer og over Meget, jeg selv respecterer, har virkelig moret mig. Han er et aldeles udhulet Menneske — det er vist nok — spiller han ikke en Skjæbne-Tragødie med sig selv, kunde der stikke en halv Mephistopheles i ham og endnu blive Noget af ham. Men hvad tænker du paa, Carl! du glemmer jo at klæde dig paa — du hører jo ikke et Ord af mine aandrige Bidrag til Menneskets Naturhistorie.”

„Saae du hende?” — spurgte Carl, ligesom han vaagnede af en Drom.

„Hvem mener du? jeg saae dem Allesammen, baade Frøken Emilie og den smukke, livlige Julie og den gamle vakkrø Geheimeraadinde og selv den stakkels stumme Frøken, som bestandig sad hos din Fader, naar han læste. Hun er ikke saa regelmæssig smuk som de andre — men ypperlige Øine har hun” —

„Hende maa det have været!” — sagde Carl halv sagte og faldt i Tanker.

„Hvad mener du?” — spurgte Gustav; men nu var det ham ikke muligt at bringe et Ord mere ud af Carl om hvad han egentlig meente, og hvad Mærkeligt han havde fundet ved den stumme Frøken.

„Det var jo Jægermesteren, du vilde fortælle mig om!” — afbrød Carl sin Vens Spørgsmaal. — „Jeg fik, som sagt, kun Leilighed til at hilse ham. Du fandt ham altsaa ret godmodig og elskværdig, trods Alt, hvad man fortæller om hans Bitterhed og tungsindige Griller — var det ikke saa du meente?” —

„Ikke saa ganske, min gode Ven! Du er ikke rigtig

vaagen, mærker jeg nok. Men jeg kommer for silde til Grævlingejagten i Dag!" — dermed var han ude af Døren.

Carl sad længe halv paaklædt og stirrede som drømmende gennem Kvistvinduet paa den smukke Skyhimmel. Endelig gik han ned til Thebordet, hvor han traf sin Pleiefader alene med en Bog i Haanden. Frøken Trap var hos Høstfolkene i Marken, og Gustav var ilet til Jagten.

„Nu, min kjære Carl!" — sagde Præsten og lagde Bogen fra sig — „sover du saa længe hver Morgen, er jeg dog endnu en flinkere Morgenmand."

„Jeg faldt først i Søvn hen ad Morgenstunden" — svarede Carl og blev rød — „det behagelige Selskab — og den spændende Fortælling, De læste for os" —

„Ja saa! var den for spændende? har den forstyrret din Nattero? saa vil jeg ikke fortsætte den Læsning i Aften."

„Det maa De endelig! Det var jo Aftalen. De lovede Damerne det bestemt" — —

Det varede ikke længe, inden den opmærksomme Pleiefader havde bemærket det stærke Indtryk, den stumme Frøkens hele Væsen og Adfærd havde gjort paa Carl, og at han maaske anede, hvad der ingen Tvivl længer var om. Han haabede, der nu ingen Betænkelighed kunde være ved at meddele ham sin Opdagelse om hendes Fødsel og Skjæbne, for derved at bortfjerne den sidste mulige Rest af fantastisk Forestilling om hin Ellepigedrøm af hans Sind. Han fremtog, hvad han havde optegnet om den vanvittige Fiskerpige og hendes Barn og Alt, hvad der talte for, at dette ulykkelige, saalænge forsømte Barn var Jægermesterens naturlige Datter, hans nuværende Adoptivbarn — den stakkels stumme Frøken. Han læste, hvad han med stor Deltagelse havde skrevet derom, og det gjorde et dybt Indtryk paa Carl. „Det er faldet mig ind, kjære Carl!" — sluttede Præsten sin Meddelelse — „at det uden Tvivl har været dette næsten aldeles stumme Barn, der allerede for

sex Aar siden næsten var fuldvovent, og som den Gang saa aldeles var overladt til sig selv og til et halv vildt Naturliv — hendes lette, sylfeagtige Skikkelse, hendes hele Væsen og Natur gjør det begribeligt" — —

„Ganske vist!" — sagde Carl med et dybt Suk — „hende maa det have været!" — Han støttede Hovedet paa sin Haand og hensank i mørk Grublen.

„Den Opdagelse kan dog ikke være dig saa sørgelig!" — sagde Præsten.

„Jo! tilvisse sørgelig! stum — stum!" — sagde Carl og faldt atter hen i taus Grublen. Det var nu blevet ham til fuld Vished, hvad han den hele Nat havde tænkt paa, uden at lukke et Øie. „Ja hende og ingen Anden har det været!" — udbød han og reiste sig — „hun er Ellepigen fra min forunderlige Drømmetid. Hende er det, der siden bestandig har staaet for mig som et Væsen fra et ubekendt Naturrige — som en hemmelighedsfuld Genius, til hvem mit inderste Liv var knyttet — og nu" — tilføiede han vemodig — „nu er den Drøm forbi — nu træder hun frem for mig i Virkeligheden, som en ulykkelig Frugt af uskyldigt Vanvid og forbrydersk Letsind — som en stakels forladt Skabning, der mangler Hovedbetingelsen for al sand Menneskelighed — Talen, det levende Ord."

„Men har du seet noget renere Udtryk af sand Menneskelighed i noget Øie?" — udbød Præsten med uvilkaarlig Iver; men han forandrede hastig Tonen til den jævne Rolighed, der var ham sædvanlig. „Hun maa nu vist nok indtage en anden Plads i din Forestilling end tilforn, min kjære Carl! — men det er godt!" — vedblev han og greb kjærlig Pleiesønnens Haand. — „Den stumme Frøken Pauline vil nu for dig, som for mig, være Gjenstand for en ganske anden Følelse, end en sværmerisk Fortabelse i det Overnaturlige eller Noget, der kan ligne Forelskelse. Du vil med mig kunne træde i et smukt

faderligt eller — om du vil — et broderligt Forhold til hende. Du skal see, hvad hun gjennem Andres levende Ord saavel som gjennem Tegn og Billed har tilegnet sig, og det vil undre dig." Han viste nu Carl de Tegninger og Arabesker, mellem afbrudte skrevne Ord, han havde fra hendes Haand, og forklarede ham deres Betydning. Carl fordybede sig saaledes deri, at han længe blev siddende over disse Arbejder og ikke kunde løsrive sig fra dem. Præsten tog sin Bog og lod ham sidde uforstyrret. Frøken Trap kom tilbage fra Marken og havde en Deel at fortælle om det smukke Veir, og hvor glade Høstfolkene vare. Carl gjengjældte hendes Hilsen, men uden selv at mærke det. Hun gik, som sædvanlig, ud og ind og nyslede under jævn Smaasnakken — hun dækkede Frokostbordet og satte sig til det med Præsten; men Carl var ikke til at udrive fra sine Papirer. Hun rystede paa Hovedet og gik endelig taus bort paa et Vink af Præsten.

„Det er vidunderligt!" — udbrød nu Carl og rev sig løs fra den besynderlige Læsning — „det er som jeg saae ind i en skøn, men fængslet Sjæl, som gjemmer en formløs Verden i sig og peger paa tusinde Billeder i Naturen, for at give dem Skikkelse. Alt aandeligt Samliv er hun dog afskaaren fra, den Stakkel! — Det maa være et uhyre ensomt Liv, hun fører."

„Ulykkelig er hun ingenlunde. Hun hører og modtager med Liv og Lethed. Hun udsiger i Tankerne, hvad hun hører mig forelæse, og hun vil en Gang kunne komme saa vidt, at hun kan leve et stille, uforstyrret Liv med alle Tidens største Aander. Griber hun Pennen eller Blyanten, seer hun ret glad og lykkelig ud. For hvad hun tænker og føler, griber hun helst et Billed eller omfattende Tegn. — Ordet, som hun ikke kan udsige, er hende for langsomt og sammensat; — kommer det ogsaa af og til, er det afbrudt og mangler alle smaalige Sammenføinin-

ger. Du vil mest finde Hovedord og Gjerningsord, men ingen Bøininger, ingen indholdsløse Sammenlimings-Ord. Det ligner de Vildes Natursprog, naar jeg vil læse det, som jeg seer det; — Ingen, uden hun og jeg, forstaaer det rigtigt; men det har glædet mig usigeligt. Dog deri har du Ret; hun er henviist til et stille, enligt Liv; men derfor kan jeg dog ingenlunde kalde hende ulykkelig."

„Jeg maa kjende hende!" — udbrød Carl og sprang op med en heftig Bevægelse. Pleiefaderen saae urolig og studsende paa ham. „Vær kun rolig for mig!" — vedblev Carl — „hvad hendes Billede var for mig vil det aldrig blive mere. Jeg er nu helt vaagnet op af den Drøm, der en Gang har forvirret min Hjerne — og det er godt, det er vist meget godt for mig, som De siger. Jeg vil nu kun overbevise mig om, hvad jeg allerede føler: den stakkels stumme Frøken kan kun blive Gjenstand for min inderligste Medlidenhed og maaske for en høi Grad af psykologisk Interesse — men hun kan aldrig udfylde den Plads i mit Sind og i min Forestilling, som hint Drømmebillede. Tag mig med Dem, naar De læser for hende! lad mig være til Stede, naar De underviser hende! Hun skal aldrig ane min forsvundne Fantasifølelse for hende i hendes Opvext. Nu er jeg hende jo en Fremmed, og det vil jeg bestandig blive. Det er maaske ogsaa bedst, jeg kun seer hende et Par Gange. Men jeg maa see, hvorledes De udøver det Mirakel at tale med en Stum. Kan De bringe Liv og Aand til at yttre sig, hvor Tankerne ikke let og hastig kan mødes i levende Ord? Det er mig ubegribeligt!"

„Vel! det skal du see!" — svarede Pleiefaderen afbrydende og reiste sig for at gaa ud i Haven. — „I Morgen har jeg en Forberedelsestime med hende. Efter min Indberetning, er det bevilget mig at tage hende til Confirmation til Paaske. Hun har været moden dertil for to

Aar siden." — De fulgtes nu sammen ud i Haven, hvor Præsten snart bragte Samtalen over paa andre Gjenstande.

FEMTE KAPITEL

Paa Grævlingejagten vare imidlertid de fire Herrer, som denne Dag vare uden andet Følgeskab, saaledes blevne adskilte, at Kronskjold var bleven ene med Staal, medens Gustav og Jægermesteren med Hidsighed forfulgte en opjaget Grævling.

Kammerherren pustede af Anstrengelse og kastede sig paa en Træstub. „Lad dem rende!" — sagde han til Staal — „det kan Pokker holde ud! man jager for sin Fornøielse, men ikke for at jage Livet af sig selv."

„I den sidste Paastand giver jeg Dem fuldkommen Ret!" — sagde Staal og kastede sin Bøsse fra sig, medens han ligeledes hvilede sig — „hvad Fornøjelsen angaaer, maa jeg dog for mit Vedkommende protestere" —

„Hvad Pokker vilde De saa med for, baade i Gaar og i Dag?" — spurgte Kronskjold og lo.

„Princip! Idee!" — sagde Staal. — „En fri, nordisk Mand maa handle efter Principer og bestandig have den store Idee for Øie. Jagten maa jeg dog praktisk kjende. Jagten er jo den frie Mands første Syssel i Naturstanden. Jagtlysten er en nordisk Natur værdig. Bjørnejagten især er en mandig og oldnordisk Øvelse. — En ægte Skandinav og Fædrelandsven burde kun skyde Bjørne og spise Bjørneskinker!"

„Men, desværre! Bjørnenes Tid er jo her forbi!" —

afbrød Kronskjold ham — „Vi burde egenlig forskrive nogle tusind Bjørne fra Norge — for ikke rent at vanarte.”

„Ikke saa gal en Idee! — En ægte Nordbo bør i det Mindste have skudt en Ræv og sigtet paa en Grævling,” — vedblev Staal, uden at mærke Kammerherrens godmodige Spot — „havde de fordømte Grævlinger kun ikke den Satans Uskik at bide Folk i Benene til det knager. Efter Skyttens Raad har jeg derfor taget hans svære Vandstøvler paa og fyldt dem med Kul, for saa knager det strax, og saa holder Bestet op at bide. Jeg havde dem ogsaa paa i Gaar; ethvert vildt Dyr kan jo bide — men de er forfærdelige at løbe med.”

Kammerherren lo. „De er en forsigtig Mand!” — sagde han — „De vil dog ikke risikere Deres nette Been for Principets og Ideens Skyld. Men De falder i Tanker, Hr. Staal! tag Dem i Agt! læg ikke Deres Bøssepipe lige mod Deres Mave!”

„De har Ret!” svarede Staal og vendte Bøsepipe om mod Kammerherren.

„Det var just ikke min Mening!” — sagde Kronskjold og ændrede Bøssens farlige Stilling.

„Om Forladelse! hvem kan huske paa alle de Smaaligheder?” — see! der triller Haglene ud — og Krudtet har jeg nok glemt at komme først i — og Forladning hørte der jo ogsaa til” —

„Og Knaldperle!” — tilføjede Kammerherren. — „De troer dog vel ikke, der er Sten paa Laasen.” —

„Fanden i Vold med de Lapperier!” — raabte Staal ivrig. — „Jeg har Andet at tænke paa. — Mig gav man jo Skyld for de Optøier i Gaar med disse brave Mænd af Folket, som havde drukket lidt for Meget. — Det er en stor Misforstaaelse! naar jeg har talt til dem i Kroen, har det altid været om Tidens store Ideer, om det frie Men-

neskes Rettigheder — om Ligheden for den Lov, man selv har givet sig, og om vore store, frie Forfædre; men at de skulde tage Frokosten af Munden paa mig — spise Agerhønsene fra os, inden jeg har faaet en Bid — drikke den gode Madeira op lige for min Næse — det har aldrig været min Mening. For Resten maatte det glæde mig at see” — tilføiede han — „at der dog er Noget af det ægte gamle Bersærkerblod og Vikingevæsen tilbage i Folket. Kunde vi kun være saa lykkelige at faa en ordenlig og ret blodig Krig, saa kom nok alt det frem, hvad der boer i de brave Karle — og saa gik det ikke ud over os selv, men over vore Fjender.”

„Bravo, Hr. Staal!” — raabte Kammerherren og klappe — „saa kommer den lyksalige Tid! men naar vi saa blive saa ulykkelige at faa Fred igjen” —

„Saa maa der tænkes for Alvor paa Folkets Opdragelse forfra og grundigt — og med Ungdommen, med de spæde Børn maa Reformen begynde! — ABC — Catechismus — Lærebog og alt det Jux smide vi væk og begynde med Runerne og Asalæren!” —

„Radicalt til Gavns, Hr. Staal! men saa blive de stakkels spæde Børn jo Hedninger” —

„Om De vil, paa en Maade, men det faaer ikke hjælp! — Det er den eneste naturlige Udviklingsgang -- den eneste Tilbagevei til en Kraftens og Frihedens Tid. Med de høie Aser og deres Dyrkelse forsvandt Kraften og Friheden i Norden — Middelalderen var en ussel, sygelig Drømmetid — den hele følgende Tid var en Despotiets og Undertrykkelsens Periode. Det er udraabt med hundrede Røster af vore store Aander. Deres Vink maa vi følge! — Vi, som staa i Spidsen for en ny og større Tid, vi maa være Folketalere, Handlere, Udbredere og Virkeiggjørerere af de store Ideer.”

„Men bliver det dog ikke lidt for lang en Omvei?“ — spurgte Kammerherren: — „vil det ikke vare altfor længe, inden man faaer de nye spæde Asadyrkere opløftede til vort eget Aarhundredes Standpunkt? for af den ældre Slægt kan man vel Intet vente sig — den maa vel først være uddød og den confirmerede Ungdom udryddet i Krigen. — Vil der ikke behøves Aarhundreder til at faa den nye Tids Hedninger til Christne igjen og saa til rigtige frie Mennesker, der hverken behøve Konger eller Love, men kan regjere sig selv og alle være lige velhavende, lige begavede, ædle og lykkelige?“

„Ingenlunde! — Udviklingen maa ikke skee krybende og sygeligt, som tilforn gjennem en taaget Middelalder og alle senere Tidens Jammerligheder — men med et Kæmpe-spring, sundt og kraftigt, som Thors, da han sprang ned til Utgardeloke og løftede Tiden op i sin Haand, som en Kat. Saa snart den unge Kæmpeslægt blandt os kun er kommen saa vidt, at den forstaaer hvad det betyder, at Freia deler halvt med Odin paa Valen — saa er ogsaa Frihedens Tid kommen, saa faaer Kjærligheden ogsaa sin Ret, og saa kommer ogsaa den rette store Deling af alle jordiske Goder i Stand — og med sand Borger-Kjærlighed, med det Gode, uden al Blodsudgydelse.“ —

Hr. Staal var bleven rørt ved denne Tanke; der stod virkelig Taarer i hans Øine; han maatte tage sine Briller af for at aftørre dem.

„De er en fortræffelig Mand, Hr. Staal!“ — udbrod Kammerherren og rystede hans Haand under en hjertelig Latter. — „Jeg skylder Dem en Æreserklæring. Jeg har anseet Dem for en halv Skjelm, der kun vilde mele Deres egen Kage ved alt det Tøieri, De præker for vore Bønder i Kroerne; men nu seer jeg, De er ligesaa brav og vel-tænkende en Mand, som den Ridder, jeg sætter højest Pris

paa og har havt mest Glæde af blandt alle Helte og Rid-
dere i Verden, siden jeg har lært Spansk."

De sidste Ord hørte Hr. Staal ikke — han foer op
ved et Skud i Skoven. „Mon det var Grævlingen, de
skjød?" — udbrod han — „det var Skade! her skal jo kun
være den eneste — saa er her jo intet farligt Dyr meer at
gaa i Kamp imod."

Kammerherren reiste sig nu ogsaa, og de forlode begge
deres Hvilested, for dog ikke at overraskes i Uvirksom-
hed af de andre to ivrige Jægere.

Paa et enligt, temmelig vildt Sted i Skoven, ved en
dyb Sandgrav mellem nogle omstyrtede Birketræer, stode
Jægermesteren og Gustav med deres Bøsser i Haanden og
den nedlagte Grævling ved deres Fødder.

„Godt truffet, Hr. Holm!" — sagde Jægermesteren.
— „Nu er den Fornøielse da forbi!" — tilføiede han for-
trædelig og sparkede til Grævlingen. „Nu ja, Skytten kan
skaffe mig et nyt Grævlingetillæg ad Aare!" — Han fløi-
tede ad Hundene, men de adløde ikke; de halsede og for-
fulgte andet Vildt. „Ret saa!" — mumlede Jægermeste-
ren — „de vil lege Tagfat med en lille uskyldig Hare —
de vil ogsaa følge deres Natur. De skal have deres Fri-
hed, de Bester!"

„Frihed og Lighed, ogsaa for Hundene! hør ham, I
Umælende!" — raabte Gustav overgIVEN — „det er større
Frisindethed, end man kan forlange af en Godseier og
Jægermester."

„Det er dog mit Livsprincip, Hr. Holm! det troer De
maaske neppe. Jeg hylder virkelig de Gamles *vivere con-
venienter naturæ*. — Lad mig gribe Leiligheden til at vise

Dem min classiske Dannelse! — Til Principet, at følge sin Natur, som jeg selv udstrækker til mine Hunde, føier jeg kun et „Hver-Sit“, et classisk *Suum cuique*, naar jeg taler om de ophøiede Skabninger, man kalder Mennesker. Kun med den Retfærdighedslov kan Frihed og Lighed bestaa, mener jeg, blandt alle de Vrøvlere, man lever imellem og selv meer eller mindre hører til.”

De lode nu den skudte Grævling ligge og begave sig dybere ind i Skoven, uden videre at tænke paa Jagten. Gustav havde nu en Gang faaet et Slags Deltagelse for denne sære Mand. Det var ham bekjendt, at han havde ført et vildt Liv i sin Ungdom og nu nærmede sig en fredløs Alderdom, under ustadig Afvexling af lystig Selkabelighed og mørk, ensom Grublen. I hans stolte, trodsige Ansigt, med de kjække, stærke Grundformer, syntes Gustav at see et Udtryk af en slet skjult Fortvivlelse og af en høiere Natur, der var gaaet til Grunde. Lord Byron var hans Yndlingsdigter; han gik gjerne med et lille Bind af denne Digter i sin Jagttaske, og Gustav havde en stærk Mistanke om, at han følte sig byronsk begavet og geniensk dæmonisk, naar han sagde noget ret Bittert.

De kom til en Stænte i den saakaldte Strandskov. Jægermesteren standsede pludselig og syntes at ville vende om; men han betænkte sig. Han satte sig med en trodsig Mine paa Stænten. „Sæt Dem her hos mig, Hr. Holm!” — sagde han og klemte Tænderne sammen — „her er en smuk Udsigt til Stranden. Her var en Gang min Yndlingsplads. Det er nu snart tyve Aar, siden jeg var her sidst. De er dog et Menneske, man kan tale med!” — tilføiede han efter et mørkt Ophold: — „hør, hvad jeg tænker! og tilstaa, jeg har Ret!”

Gustav satte sig paa Stænten og tændte en Cigar, med

en Ligegyldighed, der skulde skjule hans virkelige Deltagelse og betage Jægermesteren Lysten til at gjøre sig interessant med sit mørke Lune. Han betragtede Udsigten og kastede kun af og til et Blik paa Jægermesterens skarpe Ansigtstræk, uden at afbryde ham.

„Jeg vil have Lov til at indrette mit Liv efter min Naturs Eiendommelighed, naar jeg derved ikke gjør Indgrib i Andres Frihed!" — begyndte Jægermesteren med filosofisk Mine og stødte Kolben af sin Bøsse haardt mod Jorden. — „Jeg lader Enhver uanfegtet beholde sin Tro, sine Tilbøieligheder, sine Meninger og Særheder, sine Vaner og Sæder, enten jeg anseer dem for sande eller falske, for gode eller onde, for smukke eller hæslige. Det er mig ligegyldigt, om min Nabo er Tyrk eller Christen, Jøde eller Hedning eller ingen af Delene, naar han ikke uleiliger mig dermed. Finder han Fornøielse i at være dydig eller lastefuld, i at være Viismand eller Nar — det kommer ikke mig ved!"

„Paa Menneskelighedens Vegne synes mig dog" — indvendte Gustav med et Smil, men blev afbrudt.

„Jeg forlanger ikke af Rovfuglen, at den skal være Due, eller af Duen, at den skal være Ørn!" — vedblev Jægermesteren og rynkede Panden med mørk Alvor. — „Jeg lader Dyrene æde hverandre eller forliges, som dem lyster, og Menneskene ligeledes; men jeg fordrer samme Frihed for mig selv."

„De antager dog en vis Begrænsning, Hr. Jægermester?" — faldt Gustav ham her i Talen og pudsede sin Cigar.

„Forstaaer sig! — Enhver Engel — hvis ellers de Godtfolk er til — har en Begrænsning for sin Virksomhed og Frihed, ethvert Menneske og enhver Djævel ligeledes; kun naar Grænsen overstiges, er man berettiget

til at tilbagedrive eller protestere mod Overgreb. Men enhver Djævel maa regjere sin Tid. Enhver Lænkehund maa bide, saa langt dens Lænke naaer. Den Magt, der er mig givet, — det være ved Fødsel eller ved Lov, ved Lykke eller ved Flid, ved Dyd eller ved Last! — den benytter jeg som jeg har Lyst til. Hvad et andet Menneske vil overlade mig — for Erstatning eller ved Overtalelse — ih! det modtager jeg uden Skrupler, hvad Navn man saa vil give det, enten det er Løsøre eller fast Eiendom, enten det er Liv, Gods eller Ære.”

Gustav gjendrev halvt spøgende disse Jægermesterens Paradoxer, i Særdeleshed Overladelsen, mod tilstrækkelig Erstatning, af Andres Liv og Ære. Vel mente han, Ingen saa let lod sig overtale til at slaaes ihjel; men Æren sad desværre ikke fast nok alle Vegne, til at være urokkelig for en velbegavet Overtaler.

„Ære!” — udbød Jægermesteren haanlig — „knæler De ogsaa for det Spøgelse, som vor cultiverede Verden har skabt til sin egen Fordømmelse og Plage — eller til Besmykkelse for hvad man ikke paa anden Maade kan forsvare? Hvad der er Ære i eet Menneskes Øine, kan jo være Skam og Skjændsel i en Andens, og omvendt! — Fyrster og hele Folk kan jo kalde det en Æressag for dem, at gjøre Uret og slaa Mennesker ihjel i Tusindviis, for at holde paa deres Overmagt og plyndre en god Nabo. Det maa jo de stakkels Polakker bekjende. Til en saadan Æressag trækker det nu jo ogsaa op for os i de tyske Aviser. Hvad er det, Mændene i vore smaa jammerlige Forhold kalde deres Ære? — dumme Titler og barnagtigt Toiletstads — eller betalte Hurraskrig, Pokaler og drømte Monumenter, som kan rives ned ligesaa hastig som de bygges. Og hvad kalde Kvinderne deres Ære? — at hedde Frue eller deres Naade — i al Høviskhed at lade sig vie

til et rigt Fæ eller en udlevet Hædersmand; men vil Nogen følge sin Natur og en sand Tilbøielighed uden Ceremoni — det er Skam og Skjændsel — det er til at gaa fra Forstanden over og dø for, som et vildt Dyr i Skoven.” —

Gustav studsede over det Urolige i hans Blik ved denne sidste Yttring; han bemærkede, at hvor forskellige Begreber man kunde have om Ret og Sædelighed, om sand eller falsk Ære, om Mening, Vedtægt og Ceremoniel, var det dog altid en kilden Sag at ansees for æreløs, enten det var med Ret eller Uret. „Vilde Nogen angribe Deres Ære, Hr. Jægermester!” — tilføjede han — „maatte De jo enten føre Proces eller duellere” —

„Ingen af Delene!” — svarede Jægermesteren med en kold, stoisk Mine og ladede sin Bøsse. — „Hvad jeg ikke kan raade over, kommer mig ikke ved; dertil hører Andres Dom eller Mening om mig — den være sand eller falsk! Hvad jeg er, det bliver jeg, om saa al Verden ansaae mig for noget ganske Andet. Kaldet Nogen mig en Skurk — er det enten Sandhed eller Løgn. Et det Sandhed, maa jeg finde mig deri; er det Løgn, maa jeg glæde mig derover. Hverken i det ene eller det andet Tilfælde kan jeg forandre Sandhed til Løgn eller omvendt. Jeg procederer eller duellerer derfor aldrig for en Æressag — hvor uridderligt det saa kan synes; — men det er hverken Feighed eller Blødhjertethed” — tilføjede han med et næsten vildt Blik. „For at skaane et lumpent Liv — om det ogsaa var mit eget — vilde jeg aldrig spare paa et Skud Krudt, naar det kom an derpaa.”

Gustav kastede sin Cigar og vilde afbryde denne Samtale med en lystig Skjemt; i det Samme nærmede der sig en kvindelig Skikkelse i Skoven. Jægermesteren reiste sig pludselig og forlod Stænten. Han gik dybere ind i Skoven og var bleven paafaldende bleg. Gustav fulgte ham lang-

somt. Han havde ogsaa bemærket hin Skikkelse: — det var en ung Pige i en bluseagtig Dragt og med lange nedhængende Lokker under et lille grønt Silketørklæde, der var bundet sammen under Hagen. Han troede i hende at have gjenkjendt Jægermesterens Adoptivdatter, den stumme Frøken. Den Ynde og Lethed, hvormed hun bevægede sig, havde forbauset ham. Han saae hende nu hvile sig til Støtten, hvør han nylig selv havde siddet. Han vilde gjerne have dvælet, men skyndte sig nu dog at indhente Jægermesteren.

Den Uro, hvormed denne besynderlige Mand saa pludselig havde forladt sin Plads, var ham paafaldende. Han saae nu Blegheden i hans Ansigt og spurgte deltagende, om han befandt sig ilde.

„Helbred har jeg nok af“ — var Svaret — „men Mennesker kan jeg let faa for Meget af — og Engle med, om de ogsaa ere stumme. Saadan en umælende Engel skal hun nu jo være — efter Deres Hr. Faders Opdagelse — dette stumme, evige Barn, jeg en Gang var saa dum at tage til mig.“

„Deres Pleiebarns Elskværdighed kan De dog Intet have imod!“ — sagde Gustav — „nu har jeg først opdaget det Nydelige i hendes Gang og Bevægelser. De skulde seet hende hvile sig til Støtten! hun saae ud som jeg tænker mig en befriet Dryade.“

„Jeg har aldrig fundet Behag i hendes stive Væsen!“ — svarede Jægermesteren og gik stærkere frem — nu bliver det mig bestandig utaaleligere.“ Han gik nogle Skridt taus frem; derpaa blev han pludselig staaende. Kjender De Historien om den romerske Skuespiller, som spottede de Christnes Mysterier?“ — sagde han: — „det var til stor Glæde for den hedenske Keiser og hans Hof; men midt i sin Gjøgler-Triumpf fik han en Skrue løs: han

bildte sig ind, han saae en Genius eller Engel, der uden at mæle et Ord holdt en stor Tavle for hans Øine, hvorpaa alle hans Synder stode opskrevne. Den Gjøgler blev siden en Helgen, troer jeg, og lod sig koge eller stege, som Martyr. Saadan en Nar, synes mig, kunde jeg ogsaa have Anlæg til at blive, og Mirakel-Englen har jeg ved Haanden: — naar man seer denne Pauline i Øinene, er det, som hun havde en saadan Tavle usynlig i Haanden, og kunde hun aabne de stumme Læber, maatte man gaa fra sin Forstand. Det er dumme Fantasterier, Hr. Holm!" — tilføiede han og lo bittert — „det veed jeg nok; men det hører nu til mit Morskab, naar jeg ikke har Andet at gjøre."

„De lider af en bandsat Hypochondri, Hr. Jægermester!" — tog Gustav nu deltagende Ordet. — „Jeg er en begyndende Læge, som De veed, og det Slags Sygdomme hører især til mit Studium. Vil De tillade mig at curere Dem — aldeles gratis og uden al Medicin — blot ved at sige Dem rent ud, hvad jeg finder for godt, uden at De tager det ilde op paa nogen Maade?"

„Geneer Dem ikke!" — mumlede Jægermesteren — „jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke respecterer noget Menneske saaledes, at jeg skulde agte ham værd at fornærmes paa eller tage Notits af hans Mening om mig."

„Nu vel! hvad synes De da om den Recept: *recipe laborem!* — eller med andre Ord: hvad om Deres Velbaarenhed tog sig Noget for, — gjorde noget Gavn for Andre, i Stedet for at skyde Ræve, dressere Hunde, jage Livet af Heste og plage sig selv med ørkesløse Skrupler og fornemme Lediggænger-Griller, som en rig, blaseret Lord, der kun morer sig med at have Spleen og kunde af Kede over sin Rigdom have Lyst til at hænge sig, med Byron i Lommen?" —

„Bravo!” — udbrød Jægermesteren — „det kan jeg lide! — De er en prægtig Fyr, Hr. Holm! og De har fuldkommen Ret! — jeg er doven og jeg vil være det — jeg er blaseret, om De vil; men hvad Djævelen vil De, jeg skulde bestille? — Vilde De gjøre mig til en af de Statens Almisselemmer og Lænkehunde, man kalder Embedsmænd? Nei Tak! den Ydmygelse og det Slaveri har Lykken befriet mig for. Hvorfor arbeide Folk? — hvorfor trælle Usselryggene? for en Gang at kunne blive fri for Arbeide, som Fuglen i Luften, som Dyrene i Skoven, som alle de Røvere, der ikke blive hængte.”

„Men om De, for en Forandrings Skyld, blev dydig, tog Dem af Deres Gods, gjorde virkelig Deres Bønder lykkelige, som man hører saa megen rørende Snak om?”

„Hvad Gavn havde jeg af mit Gods, naar jeg selv skulde bestyre det? saa blev jeg jo selv til den Træl, jeg nu holder i min Godsforvalter; — og mine Bønder, de Slubberter — kunde jeg gjøre dem ligesaa velhavende, som jeg selv er — saa blev de jo med deres Raahed tusinde Gange ulykkeligere, end jeg selv er, med al min forbandede Dannelse.”

„Men om De kastede Dem ind i en aandelig Virksomhed — og med lidt Alvor og Grundighed?”

„Videnskabsmand, Kunstner skulde jeg agere? — nei Tak! — af de Godtfolk findes jo ikke Een blandt Tusinde, som virkelig er, hvad han indbilder sig; skulde jeg være en saadan Fugl Phoenix, maatte jeg nok ogsaa have tænkt lidt tidligere derpaa; — men til at forøge Tallet af dem, der kun kalde sig Aandens Arbeidsfolk, dertil føler jeg intet Kald.”

„De holder altsaa paa Dagdriveriet som den eneste naturlige Levemaade, der kommer Fuglenes, Dyrenes og de uhængte Røveres, følgelig Deres Idealer nærmest —

lad gaa! men forbandet kedeligt maa det Dagdriverliv dog være, og skulde der saa slaa sig en Smule snaus Samvittighed til, som jo let kunde hændes, maatte det neppe være til at holde ud. I Deres Sted, Hr. Jægermester! gik jeg i Krigen og lod mig skyde ihjel, og blev saa, for godt Kjøb, baade fri for et lumpent, kedeligt Liv, og en udødelig Helt maaske oven i Kjøbet."

„Det var den fornuftigste af alle Deres Recepter, Hr. Holm! men paa hvilket politisk Apothek henter jeg en Krig, som det er værd at reise sig op for? Siden Napoleons Tid har vi jo ingen ordenlig europæisk Krig havt. Verden raadner op i lutter jammerlig Fred. Der er ingen Ting, vi her til Lands trænge mere til, end Krig, Oprør eller Pest. Der er saa megen Gift i Folkets og alle Partiernes Blod, at det enten maa forraadne eller ud-tappes."

„Ganske vist!" — udbød Gustav — „det er fortræffelig bemærket — „jeg er ganske af samme Mening! En rigtig Aareladning troer jeg, hele Verden kunde have godt af — og De skal see, vi er paa Veien dertil. Naturen hjælper sig gjerne selv — den er altid geniask: — vi gjør jo Alle vort Bedste til ret at tirre baade Store og Smaa og bringe det giftige Blod i Kog hos hverandre. Det er Umiddelbarheden i Folkets friske Natur, der stræber efter et Udbrud af den overflødige Ild og Gift og Galde i vort Blod. Det er mig Altsammen overmaade fornøieligt og giver mig det bedste Haab om en lykkelig Crisis i Tidens Jammerlighed, naar det kun ikke, hvad jeg er bange for — er lutter Løgn, Affectation og Efterabelse, som de aller-fleste Galskaber og aandelige Sygdomme her til Lands."

Med disse Ord kastede han et forskende Blik paa Jægermesteren. Han fløitede nu en munter Melodie og

gik rask frem, for at give Jægermesteren Tid til at skifte Lune.

SJETTE KAPITEL.

Gustav Holm kunde ikke glemme, hvor yndig den stumme Frøken havde seet ud om Morgenen ved Stænten i Strandskoven. Om Aftenen saae han hende ved Læsebordet i Damernes Værelse, hvor hun ligesom forrige Aften sad hos hans Fader, medens han læste. Denne Aften blev der ikke spillet Kort. De af Herrerne, der ikke vilde høre paa Oplæsningen, røg Tobak og politiserede i et andet Værelse, hvor Jægermesteren sad med en Avis i Haanden, omgiven af Jagtbøsser og Hunde. Saa længe Oplæsningen varede, og Damerne sade stille med deres Haandarbeide omkring Bordet, syntes Gustav at dele Carls Opmærksomhed for den stumme Frøkens stille Ynde. Siden foretrak han dog at beile med Kammerherren og Hr. Staal om Fortrinet i at underholde de to smukke talende Frøkener, medens Præsten og Carl mest fornøiede sig med at see paa Kobbere med Geheimeraadinden og Pauline.

Gustav nærmede sig til Frøken Emilie, som var en fuldendt brunet Skjønhed, med en Prindsesses Anstand. Hun var høi af Væxt og temmelig fyldig; hun havde Faderens smukt krummede Næse og storartede Grundformer, men med den fineste Hud og glimrende Farve. For hende anstregte Kronskjold sig just med at være behagelig ved let og fin Spøg, tildels med Anførelser af de nyeste Lystspil og med Hentydninger til alle de Smaahistorier og be-

kjendte Personligheder, man i de høiere Selskabskredse for Øieblikket mest underholdt sig med. Samtalen dreiede sig om Hovedstadslivet, som Emilie hver Vinter havde Leilighed til at deltage i, om Concerterne og de berømte Virtuoser, om Skuepladsen og dens nyeste Heroer; derfra gik man over til den nyeste franske Romanlitteratur, som Frøkenen syntes at kjende ret godt, men Kammerherren kun saa meget, som behøvedes, for at afsige en let, halv spøgende Dom over dens Farlighed. Her lykkedes det først Gustav, uden Anstød, at blande sig i Samtalen. Han kaldte de franske Tendenspoeter vor Tids endevendte Profeter, som bebudede en ny Tingenes Orden, ligesom Voltaire og Rousseau i deres Tid; vendte de ogsaa Benene lidt sparkende mod Himlen, stak de Næsen des dybere i Jorden, mente han, og maatte kunne lugte Lunten i Fremtidens Mysterier.

„Det er vel den fjerde Stands Revolution, De tænker paa!“ — sagde Kammerherren og lo — „den saae vi allerede Begyndelsen til her i Gaar — men jeg troer dog, de franske Romaner har været uskyldige deri.“ Han sagde nu en Deel Pudsigheder over de demokratiske Bevægelser, hvorefter Emilie lo med fornem Anstand. Gustav istemmede Spøgen og overtraf Kammerherren i lystigt Lune, men slog om i modsat Retning og fremhævede den komiske Side ved de forældede Rokoko-Skikkelser, der begyndte at stikke Hovederne op hist og her i de sidste otte Aar, trods den Grundstrøm i Tiden, paa hvis Overflade de svømmede. Frøken Emilie syntes at more sig derover, og Kammerherren ikke mindre; han spottede selv med den ligegyldigste Mine over sit ormstukne Adelsdiplom, som han ikke vidste, hvad man havde brugt til i hans Pebersvende-Husholdning. Medens han med øiensynlig Kjærlighed polerede sit adelige Vaaben i sit Signet, forsikkrede

han, at han vilde have sin gamle Stamtavle indrettet til at hænge Hatte paa i sin Forstue — „saa veed jeg dog, at Folk tager Hatten af for den” — tilføiede han, og efter dette Indfald trak han sig tilbage og overlod sin lykkeligere Medbeiler at underholde Frøken Emilie. Gustav troede nu at opdage, at hendes aristokratiske Væsen kun var den Hage, hvorved hun drog Standspersoner til sig, uden at det just var hende nogen Hjertesag. Hun forekom ham at henhøre til de Skjønheder, som i Grunden ingen Hjertesag have, men hvis Livsopgave det er, at hente sig Glands først fra dem, der ved Rang og Stand spille Hovedrollen i Selskabslivet, dernæst ogsaa fra dem, der gjælde for lyse Hoveder eller Berømtheder i Videnskab og Konst. Gustav fornam sig tiltrukken af hendes Skjønhed og smigret af det Fortrin, hun gav ham; men han følte sig bestandig kjøligere om Hjertet. Han troede at have gjort sig gjældende hos hende, som et lyst Hoved, og at hun derfor oversaae hans Mangel paa Titel og Berømthed. Hun viste ham aabenbart større Opmærksomhed, end den fine, letbevægelige Podagrist, som hun denne Aften fandt temmelig overfladisk og ubetydelig; men hun vogtede sig dog øiensynlig for at støde denne stadige Beiler fra sig. Hun vidste snart at drage Kammerherren tilbage ved et indtagende Smil og ved at appellere til hans Dom i en Smagssag. Hun forstod nu saaledes at fordele sin Opmærksomhed mellem sin yngre og ældre Beundrer, at Enhver af dem maatte tro, han dog i Grunden var den mest Begunstigede.

Uagtet Gustav troede sig temmelig vis paa at kunne holde den lidt aldrende Kammerherre Stangen, saae han dog meget godt, at han her kun var den Beskyttede, og han satte saa liden Pris derpaa, at han opgav Vædekampen og overlod „Prindsessen”, som han kaldte hende,

til sin Hofmand. Han blandede sig i Hr. Staals Samtale med den unge Frøken Julie, som han nu baade fandt smukkere og naturligere, end Søsteren, og — efter hvad han vidste om hende — kaldte „den flyvende Borgerinde”. Hun var en lille, indtagende Blondine, med et særdeles livligt Ansigt og mørkeblaa, spillende Øine, hvori Skjelmeri og et Slags Begeistring syntes at afvexle. Frøken Julie havde atter havt en patriotisk Flugt med Hr. Staal og syntes lidt træt af at følge hans Frihedsbegeistring og oldnordiske Opløftelse. Gustav kom nu til og greb Leiligheden til at yttre sin oprigtige Beundring for Høiheden i de oldnordiske Kvinders Natur. Han stillede den høitidelig begejstrede Vola i Spidsen for vor hele Poesi i dens dybe Hovedretning; men han faldt dog snart igjen ind i sin ironiske Tone, naar Hr. Staal vilde stille vore unge, nordiske Kvinder i Spidsen for Tidens politiske Udvikling og med Vold og Magt vilde have dem uddannede til Folketalerinder. Det vilde dog i alt Fald passe bedre for vore ældre Damer — mente Gustav. De meget unge Mænd syntes ham ogsaa toge sig mindre heldigt ud paa Talerstolene, naar de Gamle stode tause nedenfor og fandt den altfor unge Viisdom ubetimelig.

„Væk med Tidens gamle Stangheste!” — udbrød Hr. Staal i sin Iver: — „de vil helst staa stille; de finde intet Fremskridt betimeligt — nei, Tidens raske Forløbere skal kun leve! — og det er Ungdommen!” — han udbredte sig vidtløftigt herover og priste den formentlige Skik i Oldtiden, at de Gamle og Affældige frivillig nedstyrtede sig fra Kullen i Havet, for at give den friske Ungdom Plads til at raade og røre sig friere.

„De vil dog ikke, med det unge, elskværdige Danmark i Snie Smalhalses Sultetid, have alle Børn og gamle Folk halshuggede?” — spurgte nu Gustav og lo. — „Nei,

dertil faaar De hverken Dem selv eller Frøken Julie overtalt. Børnene maa De i det Mindste holde paa, som vore rette Viismænd og Tidens raske Forløberføl. Skulde jeg ellers med Dem, Hr. Staal! og for ramme Alvor, ønske vore Damer forvandlede til Folketalerinder" — tilføiede han alvorlig — „skulde det være, for at der en Gang, naar behøves, kan fremstaa en ny Moder Gambaruk iblandt os, der som hin brave danske Kone i Historien om Longobardernes Udvandring, kan tale skrappt til sine lapsede Sønner og vise dem, at naar de ikke have Hjerterum til de Gamle i Fædrelandet, staaer den hele fremmede Verden dem aaben. Skulde her komme en saadan Aandens og Hjertets Hungerstid i vore unge Dage, Hr. Staal! maatte vi dog sømmeligere udvandre til Californien eller Fanden i Vold, end trænges om Pladsen med dem, vi skyldte Livet."

Gustav var bleven varm, uagtet han søgte at holde sig i den muntre Tone. Frøken Julie udbrød i begeistrede Bifaldsytringer over hans smukke og ædle Tænkemaade. Hr. Staal syntes ogsaa noget bevæget; men nu skammede Gustav sig over sin Iver; hans egne alvorlige Ord klang affecterte i hans Øren, og han skyndte sig at sige noget ret Hjerteløst, for at raade Bod derpaa. Frøken Julies Begeistring over hans ædle Tænkemaade fandt han ogsaa lidt affectert. Hun havde imidlertid gjort et behageligt Indtryk paa ham, og han fandt det meget naturligt, at de allerfortræffeligste og mest begavede unge Piger bleve lidt unaturlige og fordærvede i Mændenes slette Selskab.

Carl var imidlertid, i Anledning af hvad hans Pleiefader havde forelæst, kommen ind i en livlig Samtale med ham og den gamle Geheimeraadinde om den romantiske Poesi og den skønne Literatur i den saakaldte æsthetiske Tid. Han var enig med sin Pleiefader i at finde langt

mere Alvor, Dybde og Poesi i hin nu miskjendte og ofte forhaanede Tid, end i den nærværende. Hvad Folket den Gang manglede i politisk Bevidsthed og statsøkonomisk Udvikling fandt han rigelig erstattet ved hvad der rørte sig i Tankens og Følelsens Verden. Han fandt en Inderlighed og et Fantasiliv hos den gamle Dame, som han høilig glædede sig ved; men hvad der endnu glædede ham mere, var den øiensynlige Deel, som den stumme Frøken paa sin Maade tog i deres Samtale. Ved Præstens Hjælp, som forstod hendes Miner og Tegn, og som gjerne var hendes Tolk, var det snart, som Pauline var den mest veltalende og havde de sindrigste Bemærkninger. Carl gav Agt paa hendes Blik og Minespil og syntes snart, ligesom Pleiefaderen, at gjettede hendes Tanker.

Medens de sade saaledes ret fortroligt og hyggeligt sammen og talte om Tiecks Fantasmus, traadte Jægermesteren høiøret ind i Læsesalen med de andre Herrer. „Hvad vædde vi, Kammerherre!“ — raabte han — „det er Væverens frisindede Unger, der har leget med Svovstikker igjen? Det er Tidens geniale Forløbere, Hr. Staal! de vil nok fremskynde den store Idee, der skal sætte Kronen paa Univers-Værket — ret saa! kunde man saa nemt stikke Verden i Brand, som en jammerlig Landsby — det var nok værd at sadle sin Hest for!“

„Er der Ildebrand?“ — spurgte Geheimeraadinden forskrækket. Præsten og Carl havde reist sig og gjentog samme Spørgsmaal.

„Ja vell!“ — svarede Jægermesteren — „der brænder et Par Rønner i Strandbyen. Jeg har sendt Sprøiten og nogle Karle derned. — Det er neppe værd at reise sig op for. De gjør maaske dog bedst i at see lidt hjem, Hr. Pastor! Vinden bærer paa Præstegaarden. Skulde den sive

af, er her ellers Plads til Dem og alle Deres. — De har længe nok trængt til en ny Studerestue.”

Præsten og begge de unge Mennesker skyndte sig nu bort. Kronskjold og Hr. Staal fulgte efter dem. Damerne stege op i Gaardens andet Stokværk, hvorfra de kunde see ned over Landsbyen. Den laa kun en halv Fjerdingvei fra Strandgaarden. Himlen var ildrød mod den Kant, og det var som hele Landsbyen stod i Brand.

Jægermesterens Stemme lød nu høit i Gaarden. Han udstedte nogle flere Befalinger til Folkene; han lod sin Hest sadle og foer af Sted til Brandstedet. Paa den stumme Frøken havde Ordet „Ildebrand”, som sædvanlig, gjort et rystende Indtryk. Hun var strax løben ud, og Ingen havde seet, hvor hun løb hen.

I Landsbyen var der imidlertid stor Jammer og Elenighed. Ilden var kommen saa pludselig paa og var brudt saa voldsomt frem, at der stod et Hus og to Gaarde i lys Lue, inden Sprøiten var kommen fra Herregaarden og nogen Redning af Betydenhed var mulig. Mennesker og Kreature troede man dog reddede, hvor Ilden havde faaet Overmagt. Nu brændte ogsaa Præstegaardens Ud-huse. Der vare Kreaturene dog alt bragte i Sikkerhed, og det Meste af Præstens Gods var flyttet ud paa Marken. Frøken Trap og Tjenestefolkene havde strax ved det første Brandraab begyndt paa Udflytningen og været utrættelige. Kun Præstens Bøger tilligemed Alt, hvad der fandtes i hans Studerekammer og i Havestuen, havde Ingen maattet røre ved. Hvor man ikke maatte komme med en Støvekost, havde Frøken Trap sagt, der maatte endnu mindre komme Brandfolk. Da nu Præstegaardens Ud-huse brændte og Vaaningshuset stod i Fare, vilde dog Folkene ogsaa udflytte Præstens Bøger og Arbeidsbord; men Frøken Trap stod nu i Døren til disse Værelser og

gentog sit Forbud. Præstens Bøger og Papirer maatte meget heller brænde, forsikkrede hun, end der maatte komme mindste Uorden i dem. Det vidste hun af Hr. Magisterens egen Mund. Hun havde udtrykkelig spurgt om hans Villie i det mulige Tilfælde af en Ildebrand. Ligesom hun med megen Iver forklarede Pigen og Gaardskarlen Dette, stod den stumme Frøken Pauline ved hendes Side. Hun var dødbleg af Skræk og rystede som af Feberkulde. Hun var nær ved at synke om; men Frøken Trap kom hende til Hjælp og fik bragt hende hen paa Præstens Sofa. Saa snart hun havde samlet sig lidt, foer hun op og pegede paa en sammenbunden Pakke skrevne Sager, der laa paa en Hylde ved Siden af Sofaen. Hun pegede paa Havestuedøren og betegnede ivrigt, at disse Skrifter maatte bringes i Sikkerhed.

„Jeg forstaaer Dem nok, lille Frøken Pauline!“ — sagde Frøken Trap — „det er Magisterens Skriverier fra hans Ungdomstid, som han aldrig vil vise til noget Menneske, men som jeg har lovet ham at brænde, hvis jeg overlever ham; — dem tør jeg, saamænd, ikke røre ved — og naar de dog skal brændes en Gang, kan det jo lige saa godt skee først som sidst.“

Den stumme Pige blev heftigere i sine Tegn og Bevægelser; hun pegede snart paa Papirerne, snart paa sine Øren, saa paa sin Pande og sit Bryst, og vilde derved betegne, at hun havde hørt Præsten læse for hende i disse Papirer, og det havde gjort et dybt Indtryk paa hende. Hun pegede paa et Portrait af Præstens afdøde Kone, der hang over Sofaen, og Frøken Trap maatte tage det ned. Pauline pegede snart paa Papirerne og Portraitet, snart paa Bibelen og Præstens Lænestol, hvori hun satte sig et Øieblik med et glad Ansigt og saae ud paa Skyerne. Saa vidt Frøken Trap forstod den stumme

Piges Miner og Tegn, laa Alt, hvad der udgjorde Præstens stille Lykke — næst efter hans Virksomhed som Guds Ords Tjener — for en stor Deel i de Tanker og Erindringer, der knyttede sig til dette Portrait og vare indesluttede i hans Haandskrifter.

„Ja vist, ja vist!” — sagde Frøken Trap — „han er en gudfrygtig Mand, og han har skrevet meget Godt og Smukt, det vil jeg nok tro. Han sværmer endnu for sin salig Kone, det veed jeg nok ogsaa. Alle de Vers og den hele Bunke Bøger, han har skrevet, dem fik Ingen, uden hun, et Ord at see eller høre af. I de Skriverier lever han ligesom med hende endnu. Naar han lukker sin Dør i Laas, læser han ligesom for hendes Aand eller Gjenfærd. Det har jeg Altsammen seet og hørt gjennem Nøglehullet; men det er Sværmeri — det passer sig ikke for en gammel fornuftig Enkemand. Er det nu vor Herres Villie, at hele Præstegaarden og alle disse Sager skal brænde, saa er det maaske just, for at han skal faae de gamle Skriverier og Sværmerier ud af Hovedet. Men kom, Barn! her bliver en fæl Røg. — Det er ikke længer til at holde ud!”

Frøken Trap aabnede nu Døren til de andre Stuer; men der slog saa stærk en Røg hende i Møde, at hun hastig lukkede den igjen. „Vi maa ud gjennem Haven!” — sagde hun og vilde lukke Havedøren op; men den var lukket i Laas af Præsten. — „Saa maa vi ud gjennem Vinduet!” — sagde hun, men erindrede nu, at det øverste kun var til at aabne, og det kunde kun naaes med en Trappetige; der var desuden for høit til at komme ned fra med hele Lemmer. Røgen var imidlertid bleven utaaelig. Pauline havde faaet den store Papirspakke ned fra Hylden; hun havde slæbt den midt ud paa Gulvet tilligemed Portraitet. Hun foer nu med begge Hænder mod

Havedøren, for at sprænge den — men styrtede tilbage paa Gulvet uden Bevidsthed. Frøken Trap havde slaaet nogle Ruder ud, for at faa Luft; men ved Trækvinden trængte Røgen stærkere ind. Nu hørte hun Ildens Bra- gen; der lød et Bulder, som om Loftet faldt ned i Dag- ligstuen. „Hjælp! Hjælp!“ — skreg hun og slog flere Ruder ud. Hun sønderbrød en Del af Træværket; men det blev sort for hendes Øine, og hun sank om ved Vin- duet.

Imidlertid var baade Præsten og begge de unge Men- nesker komne til Brandstedet. De vare i fuldt Arbeide med at bringe Ro og Orden i Slukningen og Nedrivningen. Jægermesteren red, som en General, mellem Brandfolkene og uddelte kloge og kraftige Befalinger. Begge Bønder- gaardene og Nabohuset, hvorfra Ilden var kommen, laa allerede i Aske. Alle Kræfter anvendtes nu paa at redde Præstegaardens Vaaningshus. Præsten havde strax spurgt om Frøken Trap og hørt af Folkene, at hun var i Have- stuen. „Saa er hun i Sikkerhed! — saa kan hun tye ud i Haven — du svarer mig for hende, Gustav!“ — sagde han noget beroliget.

Den sædvanlige Indgang til Værelserne var spærret af nedrevne Bjælker og Grus. Ilden var ogsaa trængt til Vaaningshuset. Gustav og Carl løb uden om Gaarden, for at komme til Haven og Havestuen. De stode ved Have- stuedøren i det Øieblik, Frøken Trap raabte om Hjælp. I næste Øieblik var Døren sprængt. Gustav greb Frøken Trap og bar hende ud. Carl saae med Forbauselse Pau- line her og forfærdedes over hendes Tilstand. Han vilde ligeledes bære hende ud i sine Arme; men hun kom halvt til Besindelse ved den indstrømmende friske Luft og strakte Armene bønlig tilbage efter den store Papirs- pakke og Portraitet, der laa paa Gulvet.

„Det skal Altsammen blive reddet!“ — sagde Carl — „Deres Liv er vigtigst, kjære Pauline!“ Han mere bar end fulgte hende til det murede Lysthus i Haven, hvor Gustav allerede havde faaet Frøken Trap til Bevidsthed. Til dette temmelig sikre Sted bar Carl ogsaa den store Pakke Papirer og Portraitet, som Pauline saa omhyggelig tog sig af. Saa snart Dette var skeet, sank den stumme Pige hen paa den Løibænk, her stod, den samme, hvorpaa Carl en Gang havde ligget syg, og hvor hun, som et halvt Barn, havde besøgt ham i hans Sygdom.

„Nu her ud mer Jer, begge To!“ — sagde Frøken Trap, der atter var kommen sig ret godt: — „nu skal jeg nok sørge for at faa spændt op for den stakkels Pauline og faa hende rigtig til Live!“ Dermed skjød hun baade Gustav og Carl ud af Døren og lukkede den efter dem.

SYVENDE KAPITEL.

Næste Morgen var den hyggelige Præstegaard forvandlet til en øde, rygende Brandtomt, med en lille, tilbagebleven Huslevning; men denne Hytte indesluttede endnu ret lykkelige Mennesker. Ilden var vel hurtig standset, men Udhusene laa i Aske; største Delen af Vaaningshuset var ogsaa brændt eller nedrevet. Kun Enden af denne Hovedfløi, med Havestuen, Præstens Studerestue og Bogkamret, var i fuldkommen Behold. Herover var Præsten dog særdeles glad, især da han havde gjen-
set det kjære Portrait tilligemed den store Manuscript-
pakke, det hemmelige Indhold af hans hele aandelige Liv,

og faaet disse sine vigtigste Klenodier tilbage paa deres gamle Plads.

Gustav og Carl elskede ogsaa Portraitet; men Manuscripterne kjendte de ikke. Den stille Præstemands Sjøhæng mere ved disse, for den øvrige Verden aldeles ligegyldige Ting, end noget Menneske, undtagen Pauline, drømte om. Deres Værd for ham kunde ingen Brandforsikkring i Verden erstatte. Den stumme Piges Omhu for hans stille Lykke havde inderlig rørt ham. Han havde ogsaa takket hende saa hjerteligt derfor, som det var hans Liv, hun havde vovet sit eget for at redde. Han havde havt den Glæde at bringe hende fuldkommen uskadt og i den lykkeligste Stemning tilbage til Strandgaarden. Frøken Trap var ogsaa frisk og freidig til Mode; hun havde kun faaet lidt Hoste af Røgen og var noget anstregt af den usædvanlige Kraftanspændelse. Hun havde allerede faaet Kjøkkenet nogenlunde brugbart, skjøndt der manglede baade Loft og Tag. Et Par Smaakamre til Pigerne og et Kærlighedskammer kunde der ogsaa skaffes i Stand, og selv havde hun taget det murede Havelysthus i Besiddelse. Hun kom nu, net klædt, med et snehvidt Forklæde, ind i Havestuen, hvor Familien var forsamlet. Hun satte Bakken med Kaffe kanden paa Magisterens Arbeidsbord, som hun denne Dag uden videre havde tørret støvet af og behandlet som Husets fælles Eiendom.

„Det var da en forfærdelig Historie!“ — smaasnakkede hun. — „Veed Ingen, hvorfra Ilden er kommen?“

„Jo, fra Claus Vævers Fæstehus“ — svarede Gustav — „eller oprindeligt fra Hr. Staals forskruede Hjerne, hvis Jægermesteren har Ret“ —

„Hvorledes er det at forstaa, min Søn?“ — spurgte Præsten.

„Saa urimeligt er det ikke. Avis-Claus holder jo ikke

af rige Naboer. Han vil maaske bruge sin Frihed til at bringe Lighed til Veie, og derom har Hr. Staal jo holdt Taler i Kroen. Jægermesteren vil have Væveren sagsøgt for Mordbrand. Avis-Claus er en dum Lurendreier; det er vist nok. — Han er misundelig paa alle Gaardmænd og har nylig faaet Prygl for sin Mund af begge Mændene, hvis Gaarde nu brændte. Rønnen, han selv havde i Fæste, duede kun lidt; men nu skal Jægermesteren bygge ham et nyt Hus. Alt, hvad han eiede, indtil et Par Mælkebøtter, havde han forsigtig og betimelig udflyttet i Gaar Midt-dags."

„Det gør ham vist nok i høi Grad mistænkt!" — sagde Præsten — „stor Ærlighed tiltroer jeg ham vel ikke; men saa dum gjælder han dog ikke for. Har han ikke forklaret Grunden til den tidlige Udflytning for Frøken Trap?"

„Det just ikke!" — tog Frøkenen Ordet — „men jeg troer dog, han er uskyldig og en brav Mand, hvad man saa kan sige om hans Hælden med Hovedet og Præsten om Dit og Dat. Havde han ikke været, havde vi hverken faaet reddet Kreature eller Gods. Han havde i Gaar Morges sagt til Folkene, at her vist blev Oprør, Krig eller Ildebrand med det Allerførste, for han havde drømt om en rød Hane, der fløi hen over Byen, med et draget Sværd i sin Klo og en Vægterpibe i Næbbet, som den galede i. De gjorde derfor bedst i at blive hjemme og passe godt paa Huset og Kreaturet. Det gjorde de ogsaa, og saa snart de saae det første Glimt af den saakaldte røde Hane, det vil sige Ilden fra Væverens Hus — trak de Kreaturene ud og lod mig det vide — og saa" —

„Saa maa Væveren endelig være uskyldig og en from Profet till!" — sagde Gustav. — „De maa sandelig med i Brandforhøret, gode Frøken Trap! og De maa lære at

holde gribende Taler af Hr. Staal! Deres Vidnesbyrd kan sikkert frelse den brave Avis-Claus for Tugthuset. Men hvad siger du om Jægermesteren, Fader! han, som hverken troer paa Udødelighed eller Menneskelighed?"

„Han handler undertiden bedre, end han tænker!" — svarede Præsten: — „han talte jo som en Nero, der kunde glæde sig ved at see hele Verden i Brand; men da han saa kom i Aande, var han jo en mageløs Brandmajor. For de Brandlidte har han da ogsaa sørget som en sjælden Godseier."

„Det forvirrer min Forestilling om hans Karakter!" — bemærkede Gustav. — „Enhver Fornegter af alt Godt er rigtig nok til Lykke inconsequant; men kunde det ikke være Lune eller et Slags Affectation?"

„Det troer jeg ikke!" — svarede Faderen. „Os Alle har han nu ogsaa med et Par meget vakkre Ord tilbudt Husly og Gjestevenskab paa Strandgaarden, til vi kan faa Præstegaarden opbygget. Jeg tager dog ikke derimod; jeg bliver i Levningen af min Rede. Til Marts, vil Gud, skal jeg have de nye Gjesteværelser i Stand til dig og Carl. — At I nu maa reise ind igjen i Dag, er vist nok en slem Streg baade i min og i Eders Regning."

„Det blev rigtig nok et temmelig akavet Besøg" — sagde Gustav — „men rigt paa store Begivenheder! Finalen var i Særdeleshed glimrende, og Romantiken manglede ikke, Carl! — Du fik endog Leilighed til, som en tro Ridder, at rive en fortryllet Prindsesse — om ikke ud af Flammerne eller af en Drages Kløer, saa dog ud af Røgen — og jeg" — tilføiede han, idet han knælede for Frøken Trap — „jeg fik Lov til, uden jomfruelige Indvendinger, at bære denne min Barndoms Dronning i mine Arme her fra Havestuen næsten lige ud til Lysthuset." —

Frøken Trap besvarede denne hans Artighed med et

Par Ørefigen, der dog ingenlunde vare haarde, medens hun virkelig betragtede ham som hendes Livs ædelmodige Frelser i det Øieblik, det var blevet sort for hendes Øine, og hun troede sig kvalt af den forfærdelige Røg.

Carl havde ikke hørt et Ord af sin overgivne Vens Spøg med hans Forhold til den stumme Frøken. Hendes hele Væsen havde gjort et dybt, men besynderligt Indtryk paa ham. I de faa Øieblikke, da han mere havde baaret end fulgt hende, i hendes halv bevidste Tilstand, ud af den kvælende Røg, var det som hun atter var bleven for ham, hvad hun for længe siden havde været — hans Livs gode, men stille Engel. Han havde bragt hende til det samme Leie i Havehuset, hvor han for sex Aar siden selv havde ligget i vilde Feberdrømme, men var opvaagnet til et nyt og herligt Liv, ved Synet af hendes vidunderlige Øine og ved det Kys, hun havde henaandet paa hans Pande. Nu havde han staaet, hvor hun den Gang stod — han havde heldet sig hen over hendes blege, men deilige Ansigt; hun havde takket ham for hans Bistand med et Blik, han aldrig kunde glemme, medens hendes bævende Læber atter havde udaandet hint første og eneste Ord, han havde hørt fra denne Mund, der syntes skabt til at sige skjønnere Ord, end han havde Tanker til. I det Uheld, der nu foranledigede hans pludselige Bortreise, saae han dog et Vink af en høiere Skjæbnestyre. Et længere og fortroligere Forhold til dette elskelige, men stumme og forunderlige Væsen, med hvem dog intet aandeligt Samliv var ham tænkeligt, frygtede han nu for vilde forstyrre den Fred og Lykke, de mulig hver for sig kunde finde, uden nogensinde mere at see hinanden.

Da Gustav og Carl et Par Timer derefter kjørte forbi Strandgaarden hen ad Landeveien til Hovedstaden, saae de tre Damer i Vinduet ved Altanen og hilse dem. Det

var Geheimeraadinden med Frøken Emilie og Julie. Carl saae med mest Deltagelse paa den gamle Dame, der i Tænkemaade og Livsanskuelse havde saa Meget til Fælles med hans kjærlige Velgjører og Pleiefader. Gustav henvendte især sin Hilsen til Frøken Julie, der ogsaa gjen-gjældte den med et venligt, lidt skjelmisk Nik, medens hun meget yndigt viftede med sit Lommetørklæde. Frøken Emilie iagttog sin Værdighed, og hendes Gjenhilsen var næsten usynlig.

„Jeg er dog bange,” — sagde Gustav — „at jeg ikke faaer den Deilighed ud af Hovedet i en hel Maaned; og nu skulde den nye Ulykke komme til” —

„Hvilken Ulykke?” — spurgte Carl og foer op som af en Drøm — „hun kom jo ingen Skade til” —

„Nei, det var mig, der kom lidt til Skade, ved at see der op; hun tilvinkede os sit Farvel med et Slør eller hvad det var — ligesom en ridderlig Dame fra Borgaltanen. Det saae altfor nydeligt ud — og det var just Ulykken.”

„Det saae jeg ikke. — Hvem mener du?”

„Th, hvem Anden, end den flyvende Borgerinde — den lille livlige Frøken Julie med de Pokkers skjelmiske Øine! Hun gjorde i Grunden Nar baade af mig og Hr. Staal — det var aabenbart — men uden at der var mindste Ondskab deri.”

„Ja saa, den yngste Frøken! jeg troede, du mente den ældre” —

„Prindsessen? — nei, hende har det ingen Fare med. Jeg er til Lykke hverken Excellence eller et rigtigt Genie med europæisk Berømmelse; — og, saae jeg nu ret, staaer jeg neppe længer under hendes Protection.”

De kom gennem en Deel af Strandskoven. Her saae de Jægermesteren til Hest med en Øxe i Haanden. Han var ledsaget af sin Skovfoged. Han standsede af og til

ved nogle store Ege- og Fyrretræer, som han med egen Haand huggede et Stykke ud af Barken paa.

„Han mærker Træer til Gavntømmer!“ — bemærkede Gustav. — „Skaan de herlige Dryader! Det er stor Synd for Skoven, Hr. Jægermester!“ — raabte han — „det er Synd og Mord!“

„Synd og Mord!“ — gjentog Jægermesteren og lo — „desto bedre! — Dyden er jeg alt ked af; — men Tag over Hovedet skal det svedne Djævelspak jo have. — Naar kommer De igjen, Hr. Holm?“

„Til Marts, haaber jeg, naar Fiolerne springe ud!“

„Saa maa De bringe en ny og bedre Natur med, end den, vi nu maa trækkes med her til Lands!“ — svarede Jægermesteren og red ind i Skoven med en mut Hilsen.

„Atter Surmuler-Affectation!“ — sagde Gustav: — „han vil kun synes at gjøre Vel med Fornøjelse, naar det, selv uden Betydning, kaldes Synd og Mord; — og vor smukke danske Natur, som kun ikke altid har Martsfioler i Marts, kan nu kun blive til Noget, naar man kan skabe den om! — Kunde han skabe sig selv lidt om, var det bedre!“

De kom forbi en lille Hytte, hvortil Halvdøren stod aaben, og de saae en gammel Mand, der sad ved en Væv. I Ellekrattet uden for Huset gik en fattig Kone og samlede Kvas. En ung, bluseklædt Pige kom hende i Møde fra Krattet, let som en Fugl, med en Haandfuld Blomster og Siv. Det var Pauline. Da hun saae Vognen med Gustav og Carl, nikkede hun glad, og en let Rødmé floi over hendes Kinder. Vognen kom hende tæt forbi. Gustav hilsede, og Carl strakte uvilkaarlig sin Haand ud imod hende. Hun lod sine Blomster falde i hans fremstrakte Haand, næsten uden at røre den.

Vognen rullede bort, og Carl sad længe i stille Tanker, med Blomsterne i Haanden. Han syntes at have hørt

det eneste Ord, hun kunde udsige, det ham velbekjendte „Saa!“ flyve sagte udaandet fra hendes Læber, idet hun rakte ham Blomsterne. Et af de lange Siv, der var imellem dem, kom nu Gustav op i Ansigtet.

„Det var en deilig Urtekost, du der fik!“ — sagde han — „men du maa helst beholde den for din egen Næse! Skade, at den Pige skal være døvstum!“ — tilføjede han. — „Det er dog den yndigste Fuglenatur, jeg har seet hos nogen Pige, og hos hende er der ikke Tanke om Affectation.”

„Det er dog en Lykke for Menneskeslægten,” — sagde Carl — „at du gjør en Undtagelse i dit psykologiske System! Døvstum er hun for Resten ikke; hun hører fortrinligt. Et Ord i det Mindste siger hun deiligere, end nogen Anden i Verden.”

Gustav saae opmærksomt paa sin halv fraværende Ven og troede i Carls mørke, ildfulde Øine at læse en Hemmelighed, som han dog ikke fandt det raadeligt at røre ved. Han afbrød hastig Samtalen og sang en munter Vise, medens Vognen nu rullede rask hen med dem ad den brede Kongevei.

DEN STUMME FRØKEN

ANDEN BOG

FØRSTE KAPITEL.

Efteraaret og en Deel af Vinteren var gaaet hen. I Strandby var der bygget ivrigt. Saavel den nye Præstegaard som begge de nye Bøndergaarde stode nu under Tag, inden de første Sneflok var falden. Gustav og Carl havde med største Vedholdenhed kastet sig ind i deres Studeringer ved Universitetet. Gustav havde overrasket baade Carl og sin Familie ved at tage en meget hæderlig chirurgisk-medicinsk Examen. Han boede nu, som Candidat, paa Hospitalet og øvede sig praktisk i sit Fag med stor Dygtighed; men han besøgte daglig Carl, der levede stille paa sit Kammer og delte sin Tid mellem Naturvidenskaberne og Theologien, uden at tage synderlig Deel i Hovedstadslivet og dets Forlystelser. En daglig Spadseretour med Gustav var næsten hans eneste Adspredelse. Uagtet den store Forskjel i de to Venners Charakter og Tilbøieligheder, kunde de aldrig nogen Dag undvære hinanden. Som oftest kom de rigtig nok i heftig Ordstrid; men det endte gjerne med, at de begge lo eller rakte hinanden Haand. Det var Tidens politiske Spørgsmaal, der nu hyppigt bragte dem i Hede, uagtet Carl sjelden læste Aviser, og Gustav hundrede Gange havde forsikkret, at han var ked og led af de tre, fire Ideer, hele Verden nu i saa mange Aar havde tyg-

get Drøv paa og gjennemtærsket baade i Literaturen og i Selskabslivet, men som der aldrig kom Andet ud af end Tidsspilde, Kævleri og fortrædeligt Lune. Ingen af dem var Politiker eller Statsoekonom; men i Statsideens Gjæringstid, som den, hvori hele deres Studenterliv var faldet, maatte de nødvendig drages ind i den Tankestrøm, der ligesom udfyldte Luften, de indaandede.

Carl var en stille, beskuende Natur; han ønskede kun Fred og Frihed til at føre et rigt indre Liv, uden at plages af den urolige Higen efter en større ydre Lykke. Hin fredløse Stræben syntes ham den Djævel, der havde besat hele Verden. Han elskede mere Fortiden end Nutiden — fornemmelig den christelige Fortid, og forsvarede altid Middelalderen, som Aandens skønneste Blomstertid. Han havde bevaret Folkets gamle Kjærlighed til Kongemagten og Kongehuset, trods al den Spot, han derfor havde maattet høre, som „servil” og aandelig umyndig. Han indsaae Nødvendigheden i den Løsrivelse fra alt det Gamle og den Famlen i de nye Forhold, som Folkets saakaldte Myndighedsalder nu vilde fremtvinge. Han følte sig selv uvilkaarlig meer og meer dragen med af den rivende Tidsstrøm, men med en vemodig Følelse.

Gustav tog sig Alting lettere; han kaldte sig liberal og heldede unegtelig mest til dette Ungdommens naturlige Parti; men naar han i sin Iver undertiden havde stillet sine Fordringer til Tiden paa Spidsen, fandt han dem selv latterlige og kunde med største Fornøielse give sin egen Begeistring til Pris for sit ironiske Lune. Denne Bevægelighed i hans Sind og denne hans Tilbøielighed til at finde al Enthusiasme latterlig, paadrog ham ofte den strenge Dadel af Carl, der dog ofte selv følte sig veltilfreds, naar en heftig Ordtvist imellem dem opløstes i forsonende Latter. Hvad der oftest gav Anledning til Meningsstrid

imellem dem var Gustavs Forkjærlighed i den senere Tid for Vrængbilleder og for den vittige Spot af et mærkeligt Talent over alle de politiske Partier og over Alt, hvad der rørte sig i Folket, enten det var godt eller slet. Den ubekjendte Forfatter var den eneste af alle Nutidens Skribenter, som han kunde have Lyst til at kjende personlig. Naar han besøgte Carl, havde han gjerne et nyt Nummer i Lommen af det Blad, hvori denne Lethedens og Verdensironiens Ordfører skrev. Naar Carl da tidt, i sin Harme over den krænkede Ærbødighed for hvad han ærede eller elskede, kaldte virkelige Vittigheder flauue — forsvarede Gustav dem med stor Iver.

„I Dag skal du dog nødes til at lee med mig!“ — sagde Gustav en taaget Morgen i Januar, da de gik sammen forbi Amalienborg ud mod Toldboden. „En saa træffende Lighed maatte jeg lee af, om jeg saa laa for Døden.“ Han lo og fremtog et Vrængbillede, som Carl dog ikke vilde see paa.

„Jeg kunde i dit Sted nu dog ikke lee af nogen Ting paa dette Sted!“ — sagde Carl. — „Tænk paa den Landsorg og store Ulykke, der maaske hænger os over Hovedet! see hvor bekymrede alle Folk er! — see hvor de stimle sammen for at høre Dags-Bulletinen! — hvad skal der blive af Danmark, hvis han nu dør?“ — Han pegede op mod Palaiet, hvor Kongen allerede i otte Dage havde ligget farligt syg.

„Saa vil sagtens vor gamle Fru Mama forandre sig, men neppe til det Værre!“ — svarede Gustav i munter Tone. — „Jeg tænker, hun vil træde op som en ung Løvinde og lase sig lidt. Det kan ellers blive Bulder nok, naar et Uveir bryder løs, som har trukket sammen i en halv Snes Aar; men saa bliver Luften først frisk og Aandedrættet let.

„Vor Herre bevare hans Liv der oppel!" — sagde Carl med et vemodigt Blik til den syge Konges Vinduer. — „Han har viselig holdt sammen paa det Hele — baade paa Stat og Folk, baade paa Kongemagt og Folkefrihed. Han har ikke holdt Friheden, men kun Partierne tilbage, til Alt kunde modnes og ordne sig i Kjærlighed og Fred. Gud velsigne ham derfor! I de sidste Dage har han jo kun tænkt paa Folket og den frie Forfatning — den skal jo i Aar sætte Krandsen paa Kongestammens Firehundredaars-Jubelfest. I alle de Aarhundreder har dog ikke saa klogt et Hoved baaret Danmarks Krone. Pas paa, han bliver os en Valdemar Atterdag, hvis han blot lever ti Aar endnu!"

„Jeg vil skaane dine loyale Følelser, min gode gammel dags Ven! og ikke sige dig et Ord om, hvad jeg hørte i vort nye Boldhus i Gaar Aftes. Der vankede Taler, kan du tro — de var mesterlige. Jeg fik rigtig nok Kvalme af dem til sidst — man kan ogsaa faa for meget af det Gode. Men det er sandt! — jeg har en ypperlig Vittighed i Lommen om Faarenes Bønner for Løvens dyrebare Liv. Den maa du endelig høre!"

„Gustav!" — udbrød Carl heftig med en Stemme, der bævede af tilbagetrængt Følelse — „dersom jeg ikke kjendte dig af mange bedre Øieblikke, kunde jeg i Dag holde dig for hjerteløs."

„Du er dog ogsaa altfor høitidelig stemt. Man skulde tro, der var udkommet et ellefte Bud, der hed: Du skal hverken sige, læse eller høre nogen Vittighed, naar Kongen er syg, og heller ikke elske de Slyngler, der gjøre det! Nu ja!" — vedblev han godmodig — „det er en nem Konst, at dreie det Alvorlige over i det Latterlige; det vil jeg indrømme dig. Det undrer mig lidt selv, at det kan more mig. Vi nordiske Athenienser lide af den Orm, Tydsken

kalder „Mutterwitz“. Det har nu enhver Skoledreng nok af, naar han kun er i tilbørlig Afstand fra Spanskrøret. Man vil nødigt lide af for stort et Hjerte. Kan man tro de gamle Sagamænd, skal de smaa Hjerter jo ogsaa være de sundeste og tappreste. Skulde din Atterdag virkelig synge paa det sidste Vers, som Folk jo tro, kunde det for Resten see broget nok ud!“ — tilføiede han. „Noget maa der være paa Færde — Folkestimlen tager jo til — og hør, hvor man mumler!“

„Det er dog nok sandt!“ — sagde en Forbigaaende.

„Det er ganske vist!“ — sagde en Anden. — „Statsraadet har været samlet i Nat. Om en halv Time skal det proclameres!“

Folkestimlen voxede nu til en umaadelig Mængde, og snart var hele Pladsen opfyldt af Mennesker. Gustav lo nu ikke mere. Han var bleven bleg. Han blev staaende taus med Carl paa Pladsen, der snart ikke kunde rumme flere Mennesker. Der hørtes en ængstelig, urolig Mumlen i den store Folkehob. Endelig aabnedes Fløiddørene til Altanen. Den ældste Minister traadte frem. Den stærke, men over firsindstyveaarige Olding var synlig bevæget. Hans Blik foer dog roligt hen over Folkemassen, medens han med kraftig Røst udraabte de betydningsfulde Ord: „Kong Christian den Ottende er død — længe leve Kong Frederik den Syvende!“ Pladsen gjænlød nu af Hyldingsraabet for den nye Konge. Hurraskrigene og Jubelen stod i skærende Modsetning til den Sorg og Forfærdelse, man saae i mange Ansigter.

Gustav og Carl gik tause bort fra Vrmlen. Nu hørte de Kanonskuddene fra Voldene og den næsten bedøvende Ringning af alle Stadens Kirkeklokker. Gustav greb Carls Haand og trykte den fast. „Du havde Ret!“ — sagde han. — „Jeg var en Esel før. Vor Herre glæde ham med him-

melske Concerter og sende saa megen Forstand, der behøves, til alle de brave Vrølelhoveder i vort kjære Fædreland! Amen!"

Carl fornåm kun hans trofaste Haandtryk, men hørte ikke hans halv ironiske Bøn. Det var ham, som den Ligklokkeklang, der nu snart skulde tone over hele Landet, ringede en hel ny Tidsalder frem, i hvis Billede han saae meget Stort og Herligt, men ingen Fred — intet stille indre Liv og intet af den Romantik og den Drømmenes Poesi, hvori han hidtil havde fundet sin Lyksalighed. Hans gamle Ellepighedrøm svævede ham nu ogsaa forbi, men med et Afskedssuk — og det klang ham som et udaandet „Saa!" fra den stumme Frøkens Læber. Gustav bemærkede hans besynderlige drømmende Tilstand og tog ham rask under Armen.

„Kom!" — sagde han — „vi maa hen og see Sol-daterne tages i Ed. Vi maa see, om ikke Constitutionen allerede staaer i røde Plakater paa Gadehjørnerne!"

Snart lød Budskabet om Kongens Død over hele Landet. Til Strandby Præstegaard kom det, i et Brev fra Carl, samme Time som det var kommet til Øvrighedens Kundskab. Præsten læste Carls Brev og den nye Konges Proclamation til Folket for Frøken Trap og alle Husfolkene, under Lyden af Landsbykirkens Ligklokkeklang for Landsfaderen. Dette gamle patriarkalske Ord kunde endnu dog høres med Deltagelse af den danske Bonde, skjøndt det nu sjelden kom over Nogens Læber. Baade Præsten og den gamle Frøken vare bevægede, og Tjenestefolkene gik alvorlige ud af Stuen. Det var ikke som for otte Aar siden, da Klokkerne lød for Frederik den Sjette.

Det var ikke hin stille Vemod, der bevægede Sindet mildt, som ved en virkelig Faders Bortgang fra Verden; — denne Gang var Landesorgen blandet med en urolig Bekymring for Landets Fremtid, der hos Mange saae ud som Skræk.

I Præstens Aasyn var der dog en Ro og Tillid til den høieste Styrelse, der ogsaa snart udtalte sig i hans Ord. Han gik stille til sit Arbeidsbord og tænkte paa sin Sørgeprædiken over den afdøde Konge. Han skrev til sine Sønner. — Han gav sit Hjerte Luft i varm Følelse af den bortgangne Konges sjeldne Egenskaber og umiskjendelige Omhu for at forberede den Folkefrihed, der ikke, umoden og egenraadig, skulde sprænge alle Baand og adsplitte Land og Rige i Partikampe. Han saae i den døende Konges sidste Villie og i Thronarvingens første Ord til Folket den eneste Udvei og den viseste Plan til efterhaanden at løse den store Knude, uden at overhugge den. Han paa-lagde sine Sønner at vogte sig for enhver ubesindig Ind-blandelse i politiske Bevægelser, der udgik fra selvgjorte, uberettigede Folkerepræsentanter, og som følgelig, efter hans Anskuelse, vare ulovlige. Alle Hovedstadens hundred Tusinde vare ikke Folket — skrev han — og endnu stod Kongeloven ved Magt. I Brevets Slutning erindrede han dem om deres Løfte: at besøge ham om otte Uger, til hvilken Tid Frøken Trap vilde have de nye Gjesteværelser i den fuldkomneste Orden.

Dette Brev var ganske efter Carls Sind; men Gustav rystede paa Hovedet med et Smil. — „Den kjære Fader!” — sagde han — „det er næsten rørende at see! — han har den ene Fod dog saa fastgroet i sin loyale æsthetiske Tid, at hans Bevægelser med den anden, for at faa Fodfæste i vor Tid, bliver en næsten pudserlig Famlen i Luften.”

Herover opstod nu en ivrig Ordtvist mellem de to Venner, om hvorvidt Enhver kunde holde Skridt med

Tiden, uden at opgive sit eget aandelige Stade. De bleve kun enige om den Gamles Elskværdighed, enten han stod stille i sin Fortid eller gik frem med Tiden, og de erkjendte hans Ret til at give de fuldvoxne Sønner et faderligt Vink. Med Hensyn paa dem selv og deres Anskuelser af Tidsaanden, beholdt hver, som sædvanlig, sin Mening; men de forsonede sig i gjensidig Fordragelighed af de modsatte Anskuelser og gik paa Accord med hinanden i visse Punkter.

„Jeg skal da ikke forstyrre dit videnskabelige Eremitliv med flere Opfordringer til at høre patriotiske Taler!” — sagde Gustav. — „Du skal være fri for at trækkes med til Hurraskrig og Demonstrationer! — Du skal have Lov til at see alvorlig ud og ingen Forkleinelser at høre om din „Atterdag” saa længe Klokkerne ringe for hans Sjæl over hele Landet! — Du skal være fri for alle Blade og Aviser, om du ogsaa bliver saa fremmed i vor Tid som et Munke-spøgelse fra det tolvte Aarhundrede! — Du skal have Privilegium paa at læse Eventyr og Romaner fra den gyldne æsthetiske Tid, naar du er træt af din Geologi og Dogmatik!” —

„Og du skal have Lov til at spille din Tid, saa meget du vil forsvare for dig selv og dine Patienter, for at høre Bysladder baade om Døde og Levende!” — sagde Carl. — „Saa længe du kun hører paa den kjære Ungdoms politiske Taler, til du faaer Kvalme og giver dig Luft i Parodier, skal jeg ikke beskyldes dig for ubesindig Delagtighed i ulovlige og oprørske Galskaber. Saa længe jeg ikke seer Striber af Politistokken paa din Ryg, vil jeg holde dig for en tro Undersaat, der, uden Rævestreger bag Øret, kun skriger Hurra for Kongen og Fædrelandet af et godt Hjerte” —

„Lad det være nok!” — afbrød Gustav ham. — „Den

Tid, haaber jeg, skal ikke have mange Dage tilbage, da en Politistok skal holde paa Tacten i Folkelivets og Ideernes storartede Concenter! Men kom nu og lad os spadsere! nu er Freden jo sluttet for i Dag" —

„Et Punkt staaer kun tilbage!" — sagde Carl og greb sin Hat. — „Inden otte Uger fra denne Time vil jeg have sovet i det nye Gjesteværelse hos Fader og drikke Kaffe med ham og Frøken Trap i den gamle Havestue — og saa skal du være med!" —

„Det er et Ord!" — udbød Gustav og rakte ham Haanden. — „Vi har Mandag i Dag, og det er den fire og tyvende Januar; lad mig see din Almanak!" han greb Almanaken og talte otte Uger frem. — „Rigtig! saaledes skal det være! Mandagen den tyvende Marts er det jo Faders Fødselsdag — den er helliget den store St. Gordius — saa skal vi drikke Kaffe sammen hos Fader og Frøken Trap — om saa Verdens gordiske Knude paa den Dag skal løses — om det saa kun bliver til Vrøvl, ved min vigtige Persons Fraværelse fra Intelligensens Sæde og de store Ideers Udgangspunkt i dette Nordens Athen! Det være svoret ved St. Gordius og alle Knudepatroner! — og nu helt ud paa Strandveien! jeg trænger til at see de Danskes Vei til Roes og Magt i Dag." Dermed var han ude af Døren. Carl fulgte ham med stille Tanker om det hyggelige Landliv og de Steder, der vare ham saa kjære fra hans Barndom. Blandt de Billeder, der svævede ham forbi, saae han ogsaa den stumme Frøkens fuglelette Skikkelse. De Blomster, hun havde rakt ham, da han kjørte hende forbi ved Væverhytten i Strandskoven, laa, som han daglig overbeviste sig om, meget omhyggeligt forvarede i et særskilt Herbarium, hvortil han havde valgt sit græske Testamente, som Ingen fik Lov til at røre ved uden han selv.

ANDET KAPITEL

Den stille Tid var forbi mellem Kongens Dødsdag og hans Bisættelse i Roeskilde. To Dage før Christian den Ottendes Lig bragtes til Hvile i sin Grav — var den Konge styrtet fra Thronen, som han maaske af alle Samtidens Fyrster var mest aandelig beslægtet med. Christian den Ottende blev begravet Løverdagen den sex og tyvende Februar. Torsdagen forud, den fire og tyvende, var Louis Philip en landflygtig Mand og den nye franske Republik erklæret.

Paa vor sidste Enevoldskonges Jordefærdsdag havde endnu ikke Rygtet naaet til Danmark om dette nye Blus fra Frankrigs Hovedstad, der skulde sætte alle republikanske Hoveder i Europa i Brand, opløse saa mange Baand, ryste saa mange Throner, fremkalde saa megen Begeistring og saa meget Had og koste saa mange Tusind Menneskers Blod.

Først nogle Dage efter Sørgehøitidelighederne kom denne Brandfugl til Danmark — og hver Postdag bragte nu Tidender om en ny Statsomvæltning. I Fastelavnsdagene og hele Ugen derefter taltes der ikke om Andet i Hovedstaden. Der gik en Ildstrøm hen over Verden. Alle unge Mennesker jublede og henreves af dens aandelige Flammebølger. — Gustav jublede ogsaa. Han tumlede fra Klub til Klub, fra den ene patriotiske Forsamling til den anden. Han havde nu i to Dage ikke spadseret med Carl, der, efter nogle Dages Omtumlen i den livlige By, nu sad stille paa sit Værelse med et nyt dogmatisk Skrift paa sit Bord og bladede i sit nye Testamente. Han havde søgt Gustav flere Gange paa Hospitalet, men aldrig truffet ham hjemme; han havde hørt allehaande foruroligende Rygter

om oprørske Bevægelser i Hertugdømmerne, om Mistillid til Ministeriet og Forberedelser til dets Omstyrtning ved en stor folkelig Demonstration. Uden at fæste Lid til de mange urimelige, sig selv modsigende Rygter, og med inderlig Gru for den mørke, uhyggelige Stemning, der havde grebet saa Mange, medens Øinene tindrede paa de unge, opflammede Mennesker, havde Carl, i Henhold til Aftalen for otte Uger siden, pakket sin Koffert og glædede sig til, næste Morgen med sin bedste Ven at kunne forlade Hovedstaden. Dersom Gustav ikke nu kom til ham inden Sengetid, vilde han gaa ud paa Hospitalet og vente ham der, til han kom hjem. For at frigjøre sig for den Uro, disse Dages almindelige Stemning ogsaa havde sat ham i, vilde Carl nu studere de dogmatiske Steder i Johannes' Evangelium. Det var Løverdag Eftermiddag, og da pleiede Gustav altid at være hans Gjest ved Thebordet, hvor Vertinden da gjerne hjalp sin lærde Logerende med at tilberede og skjenke Theen.

Det blev imidlertid Aften; men Gustav kom ikke. Carl havde fordybet sig i sine Bøger og havde ikke bemærket, at Thebordet var dækket og hans Vertinde havde sat Lys ind. Hun kom nu med sin Søn, Skoledrengen, der den Aften havde Frihed og gjerne ogsaa var lidt der inde. Hun tog sig selv en Stol og satte sig ved Maskinen; — hun skjenkede paa Thepotten og klirrede med Kopperne, uden at Carl endnu løftede sine Øine fra Bogen, uagtet det var temmelig mørkt, hvor han sad.

„Men, min Gud!“ — sagde nu Vertinden, lidt utaalmodig — „hvor De dog er flittig, Hr. Holm! De fordærver jo rent Deres rare Øine ved at læse der henne uden Lys! — og hvor bliver Deres Ven af — Deres Hr. Broder, Doctoren? — han har jo hverken spadseret med Dem i Gaar eller i Dag. — Han er dog aldrig syg? — eller skulde

det være sandt, hvad min lille Vilhelm har hørt i Skolen?"

„Om Forladelse, gode Madam Flint!" — sagde nu Carl og lukkede hastig sit Testament sammen — „jeg har jo hverken faaet hilset Dem eller bragt Dem en Stol — og den lille Vilhelm har ikke faaet sin Billedbog; — men jeg syntes, De sagde Noget om Gustav; — hvad mente De egentlig?"

„Jeg mente Ingenting!" — svarede Vertinden — „min Vilhelm har kun hørt paa Skolen i Dag, at der er arresteret nogle unge Mennesker, som Politiet i et Opløb havde skrevet Kridtstreger paa Ryggen, for siden at kjende dem — og saa var der Nogle, der paastod, at den unge, muntre Doctor Holm var en af dem."

„Gustav arresteret?" — udbød Carl forskrækket — „det er dog aldrig muligt!" — Han greb hastig sin Hat og vilde bort; men i det Samme sprang Døren op, og Gustav stod for ham.

„Nu! Gud ske Lov! — det var da kun et falskt Rygte, som saa Meget i denne Tid — du har da ikke været arresteret!"

„Om nu saa var," — svarede Gustav — „vilde du og Madam Flint saa maaske holde mig for en Oprører og slet Undersaat?"

„Gud bevare's!" — udbød Vertinden — „det har jeg, saamænd, aldrig tænkt paa! — men den uskyldige Dreng havde kun hørt" —

„Jeg har ganske rigtig været med ved alle Hurra-Commercerne og skreget nok saa høit som nogen Anden — men hvad der skulde komme ud deraf, vidste jeg lige saa lidt som alle de Godtfolk, jeg spurgte derom. Der er Liv i Folk, det er hele Sagen — og nu, da vi er blevet et frit Folk, maa vi ogsaa vise det, mener man — see! det er

jo muntert og nok værd at raabe Hurra for. — Jeg blev rigtig nok arresteret i Gaar Morges; men det var en Feiltagelse. Politiet kan endnu ikke faa i Hovedet, at vi er et frit Folk og har Lov til at gjøre Commers. Det var min egen Skyld, jeg maatte sidde der saa længe. Jeg havde ikke sovet hele den forrige Nat for lutter Fædrelandskjærlighed — saa faldt jeg i Søvn i Arresten. Man kunde nok see, jeg var en god Patriot, og nænnede ikke at forstyrre min Ro. Da jeg vaagnede, var det Nat, og jeg maatte blive der til i Morges! men saa var Politimesteren ikke til Stede. Siden var der saa Mange, der skulde holdes Forhør over, og hele Dagen gik i Løbet. Først for en halv Time siden var jeg saa heldig at faa den brave Mand i Tale.”

„Men hvordan gik det saa?”

„Ypperligt! — saa snart jeg forklarede, hvad jeg havde ment med mit Hurra, og hvad alle de Andre havde ment, som jeg spurgte derom — saa lo han med mig og mente ogsaa, det var Narrestreger, man vel kunde fristes til at parodiere. Han var overmaade artig, men advarede mig kun for at tage oftere Deel deri.”

„Det forbyder sig nu vel selv!” — sagde Carl: — „du har vel pakket din Koffert? — See der staaer min! Jeg har besørget Alting. Vort Tøi bliver afhentet i Morgen tidlig.”

„Reise?” — udbrød Gustav forbauset — „og i Morgen? det er sandt! — det var jo rigtig nok Aftalen — men i Morgen er det umuligt! — Jeg maa nødvendig være med i Casino og see, om det ogsaa kun er Narrestreger!”

„Nu ja! — saa reiser jeg alene!” — sagde Carl — „men Fader og Frøken Trap vil blive slemt lange i Ansigterne, naar de see mig komme uden dig. Hos Jægermesterens vil man ogsaa savne dig.”

„Ja saa, mener du det? Faders Fødselsdag kan jo heller ikke opsættes — saa faar jeg vel følge med! — jeg har jo ogsaa svoret ved St. Gordius; — men bliver det Alvor, hvad der kun faldt mig af Munden som et tomt Ordspil — skulde virkelig den St. Gordius bringe os en gordisk Knude til Løsning imorgen” —

„Saa var din Nærværelse vel høist nødvendig!” — sagde Carl — „har man maaske udseet dig til Minister?”

„Det just ikke — men Sagen begynder dog at see mig lidt alvorlig ud. Jeg forstaaer mig ikke mere derpaa, end den øvrige halve Million Statsmænd, vi nu nok skal udgjøre. Lad dem styre, der forstaa det! Jeg maa dog ud og tale med et Par Kjørnekarle af mit Parti — men du har mit Ord! — min Koffert skal være pakket i rette Tid. — Nu Godnat!”

Dermed var Gustav ude af Døren.

„Maa jeg ikke nok følge med, søde Moder!” — sagde Skoledrengen: — „der er saa grumme morsomt paa Gaden.” Inden Moderen fik forbudt det, var Drengen nede ad Trappen.

„Det er ikke muligt at holde ham inde i denne Tid!” — sagde Vertinden — „men Vilhelm hytter sig dog nok: han er en forsigtig Dreng, og naar han kommer hjem, har han altid noget Nyt at fortælle. Siden her nu ingen Fremmed er tilstede, kjære Hr. Holm!” — vedblev hun og rykkede sin Stol lidt nærmere hen til Carls — „kunde jeg nok have Lyst til at aabne mit Hjerte for Dem og spørge Dem til Raads i en Velfærdssag.”

„Mig?” — spurgte Carl forundret og betragtede hende med store Øine. — „Er det Pengesager eller Sligt, kjære Madam Flint! saa vil jeg kun sige Dem, at jeg slet ikke forstaaer mig derpaa.”

„Nei, bedste Hr. Holm!” — sagde hun med et skjelmisk

Blik og lagde sin lille runde Haand paa hans Arm — „det er egentlig en Hjertesag.”

„For Himlens Skyld! en Hjertesag? det forstaar jeg mig endnu mindre paa — hvad mener De, kjære Madam Flint! tænker De paa at gifte Dem igjen?”

„Det vil jeg just ikke sige saa bestemt — men jeg er kun tredive Aar gammel; jeg blev Enke i mit tyvende Aar, da jeg havde født lille Vilhelm til Verden. Jeg har saamænd havt Friere nok siden; men jeg har aldrig kunnet glemme min kjære Peder Frederik, og jeg har læst saa meget Smukt om Troskab i Norden, og at man ikke burde overleve Den, man ret havde kjær, ret længe. Nu er dog de ti Aar gaaet, og jeg er endnu, vil Folk sige, ret ungdommelig. — Hvor gammel er De nu, Hr. Holm?”

„Jeg bliver fire og tyve Aar i næste Maaned” — svarede Carl — „men De kom fra, hvad De vilde sagt. Er der nu kommen en Frier, som maaske kunde bringe Dem paa andre Tanker om Muligheden i et andet Ægteskabs Lykke?”

„Jeg veed ikke ret, hvad jeg skal tro derom, bedste Hr. Holm, men somme Folk er saa underlige, især naar de er lærde, at man aldrig ret veed, hvad de mener. Hvad mener De, jeg maatte tro om en ung Mand, som altid saae mildt til mig og gjerne laante mig Bøger, med smukke Frierier i, og altid lagde en Blomst i Bogen, hvor saadan en Frier spørger og venter paa Svaret? — maatte jeg saa ikke tro, han var altfor undseelig til at spørge mig ligefrem, om jeg havde Noget tilovers for ham? — og naar det nu var Tilfældet — burde jeg saa ikke paa en eller anden Maade lade ham mærke, at han gjerne kunde give sit Hjerte Luft og sige mig rentud, hvad han meente? Det er sandt! — tilføiede hun, da Carl taug og syntes i høi Grad forlegen — „siden vi tale om Bøger — nu da

De reiser paa Landet, vil De vel have de smukke Romaner tilbage, De sidst var saa god at laane mig?"

„Det har ingen Hast!" — svarede Carl lidt forvirret — „men der falder mig Noget ind. Jeg har en slem Vane: — jeg er Botaniker, veed De — jeg samler paa tørre Planter og gjemmer dem undertiden i mine Bøger, og det skader Bøgerne" —

„Det veed jeg!" — afbrød hun ham — „den Bog, De læste i før, da det næsten var mørkt, har De jo ogsaa proppet fuld af Blomster, og tager jeg ikke fejl, er det den Bouquet Markblomster, jeg havde kjøbt af Lyngbykonen og sat i Vand paa Deres Bord, da De i Efteraaret kom hjem fra Landet. Jeg har siden seet Dem hver Aften, naar jeg bringer Dem The, saa fordybet i den Bog — og Blomsterne holder De ogsaa af: — har jeg ikke seet fejl, har De endogsaa kysset dem."

„Men, kjære Madam Flint!" — udbrød Carl heftig — „de Blomster, De taler om, havde jeg jo selv bragt hjem med mig fra Landet."

„Nei, forlad mig det, Hr. Holm! de lange, stygge Siv med de vilde Moseblomster, som De den Aften satte i Vand, var jo visnede, inden de kom i Vandet, og dem kastede jeg bort allesammen næste Morgen."

„Ja saa!" — sagde Carl og stod hastig op — „Sivene savnede jeg rigtignok og et Par smukke Parnassier; men de andre syntes mig var de samme." — Han greb sit græske Testamente og rystede det, saa alle de tørre Blomster deri faldt paa Gulvet. „De har ogsaa længe været visnede!" — sagde han — „jeg vil aldrig meer fordærve mine Bøger med saadanne Sager!"

„Jeg vil nu ønske Dem en lykkelig Reise, Hr. Holm!" — sagde Vertinden og neiede lidt fjær. — „Jeg seer Dem nok ikke, inden De reiser imorgen. Det var da kun min

Spøg, hvad jeg før sagde om at spørge Dem til Raads. Der er saamænd Ingenting, jeg tænker mindre paa, end paa Hjertesager — saaledes som De maaske forstod det — men jeg tænker paa at sælge min Gaard; det er en Velfærdssag, som jeg sagde, og den hænger mit Hjerte ogsaa endeel ved; derfor kaldte jeg det en Hjertesag. — Godnat, Hr. Holm! en lykkelig Reise!”

„Godnat, og lev vel!” — sagde Carl. Han kastede sig i en Stol og faldt hen i alvorlige Tanker. Han betragtede de visne Blomster paa Gulvet. Det var ham som der i Alt, hvad han saae og hørte, laa en spottende Ironi over enhver alvorlig Følelse. Den Maade, hvorpaa Gustav deeltog i Tidens nyeste Bevægelser, syntes ham en letsindig Leg, der røbede Tvivl paa Bevægelsens Virkelighed. Den Begejstring for Frihed, Fædreland og Folkelighed, som hist og her traadte smukt og sandt frem, syntes ham dog nu meer Skrig af fanatiske Profeter, som ophidse sig selv, for ikke at tvivle paa Sandheden i deres Sendelse. Folkenes Larm og vilde Raab fjernt og nær syntes ham rasende Menneskers Drømme. Hans egne fredelige Drømmerier syntes ham nu saa taabelige, saa aldeles ude af Tiden og Livet, at selv de uskyldige Blomster maatte spotte dem.

Han reiste sig og fuldendte Indpakningen af sine Bøger, som han omhyggelig rystede ethvert Mærke ud af. For at dog Synet af Madam Flints tørrede Blomster, som havde foranlediget saa mange Vildfarelser, ikke næste Dag skulde krænke hans godmodige Vertinde, feiede han dem sammen med en Pennefjer og lod dem flyve ud ad Vinduet for alle Vinde.

Da han næste Morgen foer hen ad Jernbanen ved Siden af Gustav, følte han sig frisk og glad tilmode. Det

var dem begge som de aandede friere, jo længer de kom bort fra Hovedstaden og dens hundredtusind Menneskers Uro.

TREDIE KAPITEL.

Den nye Præstegaard i Strandby, der dog endnu ikke var fuldkommen færdig, havde modtaget begge de kjærekomne Gjester. De havde allerede sovet tre Nætter ypperligt i det nye Gjestekammer; men den gamle Deel af Bygningen, som Præsten paa ingen Maade vilde have forandret, var og blev ham dog det hyggeligste Sted i Huset. I den gamle kjære Havestue, med den skjønnne Moders Portrait over Sofaen, havde de lykønsket Faderen paa hans Fødselsdag og feiret en glad og stille Fest. Her var Gustav altid i sit lykkeligste Lune. For Carl havde dette Værelse ogsaa en stor Rigdom af Erindringer fra hans første Indtrædelse deri, som Præstens sønlige Lærling, til den Aften, han hjalp den stumme Frøken ud derfra gennem den kvælende Røg. Ved det Bord, der nu var blevet til Familiens Spisebord, havde han med Gustav modtaget af sin kjærlige Pleiefader den Underviisning, hvorpaa hele hans senere Udvikling var grundet. Naar han mængang hele Timer havde siddet ene her med sin Lærer, medens den langt forudskredne Gustav løb om i Mark og Skov, havde Magisteren undertiden taget et af de gamle Haandskrifter ned af Hylden og læst sagte deri, medens Carl selv indhentede af Bøgerne, hvad han stod tilbage i, eller havde skriftlige Arbejder for. Naar den videbegjærlige Bondeknøs da undertiden havde henvendt sig med et Spørgsmaal til Præsten, eller naar Haandskriftet var lagt

tilbage paa Hylden, og de atter havde sysselsat sig med hinanden, havde Præstens Ansigt ligesom straalet, og der havde været en saadan indre Glæde udbredt over hele hans Væsen, at det havde gjort et ubeskriveligt Indtryk paa Carl. Ethvert Ord, Præsten i saadanne lykkelige Stemninger havde talt, var ogsaa trængt dybt i det unge Menneskes Sjel og dukkede siden af og til op igjen i hans Erindring, ligesom fra en hemmelig Aandens Kilde i hans inderste Væsens Dybder. Carl havde ofte seet op til hine Haandskrifter, som til en løndomsfuld Helligdom, men aldrig vovet at røre ved dem. Enhver i Huset vidste, at Skrifthylden her var det forbudne Kundskabens Træ paa Godt og Ondt.

Siden Ildebranden blev nu Havestuen benyttet baade til Dagligstue og Spisestue; men den Deel af Værelset, hvor Skrifthylden stod, og hvor der nu var henflyttet et mindre Arbeidsbord ved Siden af det større, var et fredlyst Sted, hvortil Ingen nærmede sig uden Præsten, og som Frøken Trap heller ikke turde berøre med sin Støvekost.

Den tredie Morgen efter de unge Candidaters Hjemkomst var Carl ene i Havestuen med sin Pleiefader, der ofte faldt i Tanker og længtes efter Posten. Carl sad nu paa samme Plads, hvor han saa tidt havde siddet i sin Lærlingstid; han havde sit græske Testamente opslaaet for sig. Præsten havde taget et Haandskrift ned fra Hylden og bladet i.

„Vi kan jo vente Aviserne fra Kjøbenhavn idag?“ — sagde Carl. — „Gustav skildrede Dem med altfor lyse Farver den Stemning, der var, da vi reiste. Man levede i en bestandig Spænding baade over de indre og ydre Bevægelser. Jeg havde aldrig troet, jeg ogsaa skulde komme til at længes efter Aviser.“

„Først til Middag kan vi have Efterretningerne fra den tyvende med Avisen fra igaar. Det er en lang Tid, naar hver Dag bringer en ny Omvæltning!“ — svarede Magisteren og lagde Haandskriftet tilbage paa Hylden. — „Den tyvende har sikkerlig været en vigtig Dag!“ — vedblev han og faldt i Tanker. „Hm! blodige Tider vil komme, men — med Guds Hjælp! — saavel til Frelse som til Prøvelse for Folkene.“ Det var som disse Ord faldt ham uvilkaarligt ud af Munden, medens han med et ubestemt Blik stirrede hen for sig. „Jeg vil ikke lege Spaamand, min gode Carl!“ — tilføiede han med sin sædvanlige milde Ro — „det er kun min Gjetning af, hvad jeg længe har tænkt paa og nu har sammenholdt med, hvad Gustav og du i disse to Dage har sagt mig. Det maa bryde løs baade fra inden og fra uden. Jeg har havt en Slags Anelse, som sjelden slaar mig feil — og den er nu to Maaneder gammel.“

„Hvorledes?“ — spurgte Carl og studsede — „for to Maaneder siden?“

„Ja, det var Natten efter den tyvende Januar — jeg har optegnet det! — svarede Præsten. — „Vi vidste, Kongen var farlig syg, og man frygtede for hans Liv. Det var henved Midnat, da vaagnede jeg ved, at Nogen bankede stærkt paa Ruden til mit Sovekammer. Det har maaske været en Reisende og god Ven, som havde Hast. — Jeg fik aldrig at vide, hvem det var; men jeg havde tydelig hørt en dyb, stærk Stemme, som sagde: „Kongen er død!“ — Jeg stod op og aabnede Vinduet. — Der var mørkt og dødsstille udenfor. Der var intet Menneske at see eller høre. Jeg kunde ikke sove den hele Nat. Jeg blev oppe og tændte Lys. Det betydningsfulde Dødsbud havde slaaet mig med Skræk, kunde jeg sige; — Bekymringen over Fædrelandet og dets Fremtid tyn-

gede som en svær Byrde paa mit Sind. Jeg tog min Tilflugt til Bønnen. Jeg tænkte paa min Prædiken til næste Søndag. Jeg opslog Evangeliet til tredie Søndag efter Hellig Trekongers Dag, om den Spedalske, som Herren helbredede, da han steg ned ad Bjerget, og om Hovedsmanden i Capernaum, hvis syge Tjener blev helbredet paa hans stærke Tro. Jeg faldt hen i en halvbevidst Tilstand, som jeg ikke siden min Ungdom havde kjendt. Dengang kunde jeg selv fremkalde den; men det har jeg siden vogtet mig for. — Det var en saakaldet sygelig, fantastisk og noget sværmerisk Periode i mit Liv, som jeg dog aldrig vilde have undværet." Her faldt Præsten i Tanker og syntes at have glemt, hvad han vilde sagt. — Hans Blik faldt paa Skrifthylden. „Jeg skrev dengang Meget!" — vedblev han — „der var Lysglimt deri, som jeg endnu af og til tør opleve og glæde mig ved — men det var Forudgribelser af en høiere Tilværelses Hemmeligheder. For vor Tid vilde det enten være til Spot og Latter, eller til Forvildelse. De Ungdomsskrifter skal følge mig i min Grav — eller brændes, naar jeg har lukket mine Øine." — Han hensank atter i Tanker og taug.

„Men hvad De hin Nat saae eller anede i den halvbevidste Tilstand" — spurgte Carl.

„Det tør jeg vel nu tale til dig om, min kjære Carl!" — svarede Præsten og var atter aandelig tilstede — „du vil ikke misforstaa mig. Jeg saae den Spedalske, jeg havde læst om i Evangeliet; han var endnu ikke helbredet, og han saae gruelig ud. Det forekom mig, at hans Ansigt forvandlede sig — først til den døde Konges — saa til mit eget og siden til alle de Menneskers, jeg havde seet i mit Liv. — Han stod ved en Dam, som bevægedes stærkt af et usynligt Væsens Vinger. Han stirrede ned i den urolige Dam; dens Bølger vare fraadende og gule; — jeg

vidste, det var Galde og Gift. „Herre! om du vil, da kan du vel rense mig!” — hørte jeg nu den Spedalske sige; en Haand berørte hans Skulder — han styrtede ned i den fraadende Dam og forsvandt. Jeg følte en umaadelig Gru derved; — det var som jeg selv og alle de Mennesker, jeg havde kjendt og elsket, nu var gaaet til Grunde i et Gifthav. Jeg hørte mange Klokker ringe over os — som til Ligfærd; een af dem overdøvede dem alle med sine hule, dybe Slag. Jeg talte Slagene. De største og længsttonende vidste jeg vare Maaneder, og de mindre, der lode hastigere imellem dem, vare Dage. Ved det tyvende mindre Slag, inden det tredie store endnu var udrunget, saae jeg den Spedalskes Hoved opløfte sig af Dammen; det syntes ungt, sundt og kraftigt — der var Liv og Begeistring deri; men nu bleve Dammens gule, fraadende Bølger forvandlede til Blod. — Nu syntes mig først, jeg hørte, hvad jeg dog vidste var sagt for længe siden — det var Herrens Ord til den Spedalske i Evangeliet: jeg vil! vord ren! og nu mærkede jeg, at alle de Billeder, der vare fløine mig forbi, kun havde været et Slags levende Drøm, der ikke kunde have været længer end det Øieblik, medens jeg læste det første Punktum i Evangeliet.”

Carl fandt en saadan Vision psychologisk forklarlig af Stemning og Tankeforbindelser. „Hvor den bevægede Dam kom fra, kan jeg nok ogsaa begribe,” — sagde han — „naar jeg tænker paa en anden Helbredelseshistorie; men jeg begriber ikke, hvorledes De kunde forbinde Forestillingen om hint Helbredelsens Vand, der rørtes af Englen, med Tanken om Gift og Galde, der siden blev til Blod.”

„De stærkeste Gifter indeholde jo ofte Lægedom!” — svarede Præsten. — „Den Samme, som kan forvandle Vand til Vin, kan vel ogsaa forvandle Giften i Menneskenes Lidenskaber og det urene Blod i en sygelig Slægt til Læge-

dom. Dog i slige uklare Forestillinger er der altid nogen Vildfarelse. Jeg har heller ingen stor Vægt lagt derpaa. Lidt overtroisk var det maaske, at jeg saa gjerne vilde have Jer her hjem inden min Fødselsdag, der jo netop var den tyvende i Aarets tredie Maaned. Er det kommet til Uroligheder den Dag, eller til en vigtig Forhandling derom — som Gustav taler om — er jeg dog nu glad ved at vide Jer udenfor det. Enhver saakaldet Demonstration af en Hob egenmægtige Undersatter har jeg et Navn til, som jeg nødig vil udsige."

„Hvad vilde De gjøre i Regjeringens Sted, min Fader! hvis det blev til Andet, end Snak, med det store Optog?" — spurgte Carl.

„Jeg takker Gud, at det ikke er mit Kald, og at jeg ikke har det Ansvar!" — sagde Præsten med streng Alvor — „med al den Fredelighed og al den Kjærlighed til Folket, jeg tiltroer mig, seer jeg dog ikke anden Udvei, naar de, som skal adlyde, vil regjere, end den Brug af den lovlige Magt, hvorfor nu Kronprindsen i Preussen er saa afskyet og forhadet."

„De kunde lade skyde paa en ubevæbnet Folkehob — selv paa uskyldige Børn og Kvinder?"

„Om jeg kunde det, veed jeg ikke; men var det mit lovlige Kald, burde jeg det, naar baade de Skyldige og Uskyldige først alvorligt vare advarede; ellers kunde jo en Flok ubevæbnede Drengene allersikkrest afvæbne Landets og Thronens Forsvarere — og det talrigste Parti hver Dag omstyrte det Bestaaende."

Carl betragtede sin milde, sagtmødige Pleiefader med Forundring. „En saadan Strenghed havde jeg ikke tiltroet Dem!" — sagde han. — „De fleste unge Mennesker vilde kalde det Despoti — blodig Uret mod Folkefriheden. Det er grueligt at tænke paa — og dog maa jeg i Prin-

cipet give Dem Ret. Men er en saadan Voldsomhed nødvendig — maa selv en ubevæbnet, vistnok uberettiget Folkehob, der maaske i den ædleste Hensigt — i et farligt og fortvivlet Øieblik, i Alles Navn vil tilskrigge sig Magten eller en afgjørende Indflydelse — maa saadanne Mennesker bløde, hvis de ikke øieblikkelig vil adlyde — hvad skal der saa gjøres med dem, der true med det skjulte Sværd, eller aabenbart opløfte det mod deres Herre og Konge?"

„Min kjære Carl!" — svarede Præsten med et dybt Suk — „Vorherre befri os for at opleve den Time! — men skulde den komme, maatte Dommen visselig blive en blodig, men retfærdig Gudsdom, og enhver Arm, der kunde bære Sværd, maatte i den retfærdige Guds Navn fuldføre hans Dom over Forbryderne."

„Der er en Ting, jeg har tænkt paa!" — sagde Carl efter nogen Betænkning: — „ved at forlade den Stand, jeg er født i, har jeg dog ligesom unddraget mig fra Krigstjenesten og berøvet Fædrelandet en Arm til dets Forsvar. Skulde vi nu faa Krig eller Oprør, vil jeg gaa til Hæren som Frivillig."

„Det vilde jeg ogsaa i dit Sted!" — svarede Præsten — „kjender jeg Gustav ret, følger han med dig. Dog, vi ville haabe, min Anelse kun har været en ængstelig Drøm, og at Gustav denne gang kan lee mig ud, naar Posten kommer uden slet Nyt til Middag."

Gustav holdt nu tilhest i Gaarden og sendte Bud ind efter Carl, til hvem der ogsaa stod en Hest sadlet. De red Postbudet imøde. En Time før Middag kom de tilbage i Firspring og sprang jublende af deres Heste, med Aviserne i Hænderne. De indeholdt Efterretningerne om den store Demonstration den en og tyvende Marts og om Ministerskiftet, saavel som om den oprørske Deputation fra

Holsteen og den kraftige Affærdigelse, den nu kunde vente. Breve fulgte med, som med levende Farver skildrede den opløftede Stemning og den almindelige Begeistring i Hovedstaden. Saavel Carl som Gustav gav deres Deeltagelse for den vigtige Begivenhed Luft i de gladeste Yttringer. Præsten var dog alvorlig og stille. „Gud skee Tak!“ — sagde han. — „Jeg frygtede, hvad der var værre. Jeg kan vel ikke juble med Eder over de Statsmænds Bortfjærelse, som jeg i saa høi Grad agter — inden jeg seer de Hoveders Dygtighed, der nu skal raade. Det store fortvivlede Skridt har intet Blod kostet endnu — Konge og Folk har forstaaet hinanden. — Hvad der glæder mig mest — Kongeværdigheden staar ukrænket: — hvad der maatte ansees for et Folkeønske var opfyldt, før det blev yttret. Dog Følgerne staa i Guds Haand.“ Han gik til sit Studerekammer og var begge de følgende Dage paafaldende alvorlig og stille.

Den tredie Dag tænkte de unge Mennesker allerede paa at reise tilbage til Hovedstaden, hvorfra man atter ventede vigtige Nyheder. Men denne Dags Aften vare de tilligemed Præsten indbudne til Jægermesterens. Den sære Herre havde nylig havt sit mørke Lune igjen, og det var første Gang efter en hel Maaned, der modtoges Fremmede paa Strandgaarden. Om Formiddagen var der foranstaltet en stor Jagt, hvortil Gustav var indbudet.

Ved Aftenselskabet var Stemningen ret munter. Gustav vidste i Særdeleshed at sætte Liv baade i Gamle og Unge. Jægermesteren var endog en Times Tid selskabelig. Det glædede ham øiensynlig at see Gustav igjen, hvis ligefremme Maade at behandle ham paa ret var efter hans Sind; men i det Øieblik, den stumme Frøken traadte ind i Salen, forlod han hastig med en mørk Mine baade Gustav og Damerne.

Blandt flere Godseiere fra Omegnen var ogsaa Kammerherre Kronskjold tilstede. Han var igrunden forstemt, saavel over den frie Forfatning og Ministerskiftet, som endnu mere over den nye franske Omvæltning og dens Efterklang over saa stor en Deel af Europa; men han holdt gode Miner; han vidste at ledsage enhver af de unge Menneskers begeistrede Ytringer om den nye store Tid, der var i Opmarsch, med en bifaldende Spøg, hvoraf han selv lo tvungent. Frøken Emilie gjorde dog snart Fordring paa hans hele Opmærksomhed, indtil han blev plantet ved et Spillebord.

Selskabet delte sig nu. Præsten opfordredes til at læse Noget. En Del unge Mennesker, der havde taget Deel i Jagten og nu tilligemed Gustav og Carl fandt Dammernes Selskab mest tiltrækkende, havde tillige med disse taget Plads omkring det store Læsebord i Geheimeraadindens Værelse eller „Tante Christines Fruerbur“, som det kaldtes af de unge Piger. Præsten havde taget en lille Bog med, som han foreslog Selskabet at høre Noget af. „Den faldt mig just i Haanden, da jeg gik herhen,“ — sagde han — „og det faldt mig ind, at maaske Faa eller Ingen af Dem kjendte den, uagtet den nu er fire og tyve Aar gammel i vor poetiske Literatur. Den hører til en Tid, hvis alvorlige Aand vor spøgefulde Tids Ordførere nok gjerne vil ignorere. Det er et Digt, der neppe helt kan forstaaes uden af dem, der med opmærksomt Blik har fulgt den dybe, mærkelige Digteraand, som deri selv har betegnet sin hele Gang.“

Man blev nysgjerrig og spurgte om Forfatterens Navn.

„Lad mig først see“ — svarede Præsten — „om han uden Navn kan gribe ligesaa levende ind i Deres Stemning, som han i disse Dage har grebet ind i min og styrket mit Haab om en ny, herlig Tid i Danmark!“

„En politisk Digter?“ — spurgte Gustav — „ham maa vi unge født Statsmænd da vel allerbedst kjende, saameget meer, naar han har sjunget ved vor Vugge.“

„Ja vel, min Søn! det har han, og det har Flere, hvis Ord man nu maaske skal sande!“ — svarede Præsten. — „Hør hvad han siger til sine aandelige Frænder:

„— Hører mig, Brødre
I Skjoldungeland,
Hvis Ammer og Mødre
Var Døttre af Dan,
Hvis Hamre har hødet
Og tonet med Klang,
Hvis Kinder har glødet
Som mine engang,
Hvis Sange maa gjemmes,
Om end de forglemmes
En Time i Skyggernes Land!

Lad Verden kun tænke,
Vi Intet betød,
Og Bøgerne bænke
I Glemselens Skjød!
Lad synes som Mørke
Blev Stagernes Løn!
Lad synes som Mørke
Blev Lysningens Søn!
Som om efterhaanden
Ved Lyset — for Aanden
Man blindere, døvere blev!

Det er dog kun Skyer,
Som skygge en Stund,

Til Morgenen gryer
 Fra Lys-Havets Grund!
 Naar Hanen da galer,
 Mens Vingerne slaa,
 Naar Dag-Moder taler
 Med Bølgerne blaa,
 Da springer af Vuggen
 Hvad Lyset og Duggen
 Har underlig virket i Løn^{*)}).

„Den Digter, som har sagt Dette, er en virkelig Seer, vil jeg haabe!” — vedblev Præsten. — „Han har begejstret seet ud over hele vor nuværende Ungdoms Vugger og seet en større Fremtid, end maaske Nogen af mine unge Venner endnu har Øie for — og dog uden at tænke paa Constitutioner eller blodige Stats-Omvæltninger.”

En ung, stærk Forstcandidat af Hr. Staals Skole havde stillet sig ligeoverfor Præsten med opspilede Øine. „Med Tilladelse, Hr. Pastor!” — raabte han — „den store Fremtidsidee, Deres noget forældede Forfatter seer hen imod, er dog neppe den nulevende skandinaviske Ungdoms: Nordens Gjenfødelse i Kraft og Frihed!”

„Jo, netop aldeles den samme!” — svarede Præsten.

„Prægtigt!” — brummede den unge Kæmpe.

„Men ikke ved at skrue Tiden tilbage og lade Oldtiden og Hedenskabet gaa igjen som Spøgelser eller Masketradescikkelser i vor Tids Mennesker!” — vedblev Præsten — „det virkelig store Maal, han opstiller for sine og sine aandelige Frænders Bestræbelser, er Oplivelse af Nordens Helteaand til christelige Bedrifter paa en

*) Nytaars-Morgen, et Rim af Nic. Fred. Sev. Grundtvig. Kjøbenhavn 1824.

Bane, der passer med Tidens Tarv og Vilkaar — det er hans egne Ord i Fortalen til det Digt, jeg taler om, og som jeg skal forelæse Dem nogle flere Stropher af." Han læste nu blandt Andet ogsaa følgende kraftige Strophe:

„Jeg drømte, at Helte
Opstege af Jord
Med Klinger i Bælte
Som Kæmper i Nord;
Og Harpen slog Brage
Med Fingre af Guld,
Saa aldrig der Mage
Var hørt over Muld,
Og herlig med Klangen
Valkyrie-Sangen
Henstrømmed i dundrende Chor"*)).

„Bravo! Bravo!" — raabte den stærke Forstcandidat og trampede i Gulvet med sine Jernhæle, saa det dundrede — „det er jo netop saaledes, jeg og Staal vil have det! De gamle Kæmper og Guder maa komme tilbage! — Brage maa slaa Guldharpen og Valkyrierne synge for os i Tordenskyen!"

„Kun rigtigt forstaaet!" — sagde Præsten — „aandelig seet og i Sandhedens Lys! — saaledes seer ogsaa vor Digter det. Vi kan meget godt tilegne os, hvad der hos vore Fædre var Stort og Herligt, uden at lege Hedningkæmper. Hvad den alvorlige og dybe Digteraand ærer og elsker i den store oldnordiske Billedverden er kun, hvad der spiller sig deri af den evige Sandhed og en forud anet Christendoms Lys. — Hvad Aanden i dette Digt siger til

*) Nytaars-Morgen, af Grundtvig.

Digteren, kan Digterens Aand igjen sige til dem, der vil følge ham i Tidens Bevægelser:

„Lad Øiet kun stirre
 Paa Tidernes Tegn,
 Men ei sig forvirre
 I Mythernes Egn!
 Frygt aldrig for Fjenden!
 Men vogt dig for Vinden,
 For Skinnet af hvad jeg har sagt!“*)

Den unge Oldtids-Kæmpe gik hastig ud i den anden Stue, og Præsten fortsatte Læsningen af sit Yndlingsdigt. Han ledsagede, hvad han læste, med nogle oplysende Vink og fremhævede det store Haab om en lys og herlig Morgen i Norden, efter Søvnens og de forvirrende Drømme i de kolde Tidens Nat; men han paapegede med streng Alvor dette Haabs Betingelse i Sandhed, Kjærlighed og levende Tro. „Nu kommer maaske den nye Kamptid, her er peget paa” — sagde han — „men skal Kampen ikke føre til en vild Verdensopløsning, maa den ikke udkæmpes af en gudforladt Slægt, der kun stoler paa egen Kløgt og Styrke — dens Maal maa være Fred og den evige Freds- og Frihedsfyrstes Forherligelse.” — Og han læste med en Kraft og Begeistring, som greb de Fleste:

„Udraab kun, at Striden,
 Med Raad og med Daad,
 Udraab kun, at Tiden,
 Med Smil og med Graad,
 Skal Kronen forgylde

*) Nytaars-Morgen, af Grundtvig.

Til Kongen, saa from,
 Som hid i dens Fylde
 Med Fredlyset kom —
 Som mildelig bier,
 Til Orgelet tier,
 Med Seglen og Dommens Basun!" *)

Her afbrødes Forelæseren af Jægermesteren, som kom farende ind med en Bunke Aviser i Haanden. — „Herligt Nyt!" — raabte han og kastede Aviserne paa Bordet — „nu kan det gamle, raadne Blod blive udtappet! — nu slaar der et ordentligt Lyn ned iblandt os og vækker selv de Døde og Fordømte!"

„Hvad er der paa Færde, kjære Broder?" — spurgte Geheimeraadinden forskrækket og greb et af Bladene.

„Ikke Andet, end hvad vi længe har kunnet forudsee, hvad Aarhundreders Dumhed har forberedt. Det vil koste nogle Tusind Menneskeliv — det er det Hele! — det er godt Kjøb for den Aareladning, vi trænge til. Nu er det ikke længer Tid til at skyde Ræve og Grævlinger, mine unge Herrer! nu bliver der Andet at gjøre, end at holde Bordtaler og Krotaler. Nu kan vi ogsaa for en Tid lukke de smukke Versbøger og Drømmebøger i, min kjære Søster! og tænke paa Andet, end det Skjønne og Romantiske. Den Mand, der nu ikke har fyldt de Treds og vil sidde hjemme hos Damerne og plukke Scharpi, maa enten være Præst eller Krøbling!" — Dermed var han ude af Døren.

De Andre saae nu af Aviserne, hvad der var skeet; de læste Svaret til den oprørske Deputation fra Holsten, tilligemed Beretningen om Oprørets Udbrud med Overrumpingen af Rendsborg, om Rustningerne i Kjøbenhavn, den

*) Nytaars-Morgen, af Grundtvig.

almindelige Begeistring og Kongens Opfordring til at gribe til Vaaben.

Selskabet foer op i stor Bevægelse. Præsten var den Eneste, der blev siddende stille.

„Den blodige Tid maa dog nu komme!” — sagde han betænkelig — „den fordærveligste af alle Krige, Borgerkrigen, er udbrudt!” — dog ogsaa her er det rette, det eneste sande Løsen lagt paa Kongens Læber til hans Folk. Har I seet det, mine Sønner?”

„Ja, ja!” — raabte Carl — „og vi vil følge det!” Baade han og Gustav jublede; men det var ikke Kjærlighedens Jubel — det var en næsten vild Glæde over at kunne gaa i Kampen mod de troløse Oprørere. Lumpenheden ved Rendsborgs Overrumpling — den Løgn, hvormed Soldaterne vare forlokkede til Meened, havde i Særdeleshed oprørt dem. Olshausens frække Forhaanelse af den danske Folkekarakter fremkaldte Ildsluer i deres Øine. De knugede hinanden i Haanden og ilede bort, medens deres Fader beroligede Damerne og blev en hel Time længer paa Strandgaarden.

Gustav lo og spøgede ikke længer i den første halve Time. Han gav saavel sin Begeistring som sin Forbittrelse Luft; men saa snart den usædvanlige Opbrusning havde sat sig, kom der gjerne en Blanding af Lune i Bitterheden. Olshausen, mente han, havde gjort sig høilig fortjent af det Folk, han forhaanede: „kjender jeg mine kjære Landsmænd ret,” — sagde han — „vil hine Ord i deres Øren være den mest opflammende Krigssang og koste flere Slesvigholstenere Livet, end om Hr. Olshausen havde foræret os ligesaa mange flyvende Batterier.”

Carl var ogsaa snart rolig; men han spøgede ikke. Han, der hidtil havde været for blødhjertet til at skyde Ræve, gik ikke denne Aften i Seng, før han havde faaet

en gammel rusten Riffel brugbar og støbt Kugler til den af alt det Bly, der var at finde i Præstegaarden, indtil hans Pleiefaders gamle forkastede Røgtbaksdaase. Han betragtede hver Kugle med saa alvorligt et Blik, som den var en sikker Dødsbringer og allerede hemmelig bar det Forrædernes navn paa sig, som den skulde udslette af de Levendes Tal. Uagtet Carl havde Modbydelighed for Jagten, havde han dog ofte skudt til Maals med Gustav og forfeilede sjelden det sorte Midtpunkt i Skiven.

Under den almindelige Bevægelse paa Strandgaarden havde næsten Ingen lagt Mærke til den stumme Frøken, undtagen Præsten. Han havde seet hende lytte til hvert Ord, der blev sagt eller læst af Bladene. Det gjorde et overordentligt Indtryk paa hende. Der kom en Glød i hendes Kinder og en Ild i hendes sorte Øine, som han aldrig før havde seet; — hendes jomfruelige Barm bevægede sig. Hun havde selv grebet Kongens Opraab til Folket og læst det Løsen, hvormed det sluttede: „Med Gud for Kongen og Fædrelandet!“ Der fløi en Klarhed over hendes Ansigt, og der kom et Udtryk i hendes Blik, som om Tanken paa den Almægtige havde givet hendes Sjæl Vinger; — hendes Læber bevægede sig, og Præsten hørte med Forbauselse, hvorledes de to Ord: „med Gud!“ ligesom med Sangtoner løsreve sig fra hendes bundne Tunge og havde udkæmpet sig fra hendes dybt bevægede Inderste. Hun var i det Øieblik usigelig skøn. Det var, som denne Anstrengelse havde angrebet hende; hun sank tilbage paa Stolen og var bleg. Det varede dog kun nogle Øieblikke, og hun var næsten som sædvanlig: — hendes Læber vare lukkede som tilforn; men et Efterskin af hin Klarhed i Aasyn og Blik var tilbage. Hun foldede sine Hænder; Præsten lagde sin Haand paa hendes Hoved og

lod hende være ene med den rige, velgjørende Tanke, der saa mægtigt og næsten vidunderligt havde grebet hende.

Ingen havde hørt hine Ord uden Præsten. Han tænkte meget derover, men talte ikke derom til Nogen. Da han kom tilbage til Præstegaarden, traf han Carl og Gustav i Køkkenet, hvor Frøken Trap med største Iver var dem behjælpelig med at smelte Bly og støbe Kugler. Krigen syntes ganske at have opfyldt de unge Menneskers Sind. Gustav havde vel, under Aftenunderholdningen hos Jægermesterens, nærmet sig betydeligt til Frøken Julie og fundet hende uimodstaaelig, i det Mindste for den Aften; nu tænkte han kun paa det nye, lystige Feltliv. Carl havde strengelig vogtet sig for at lade sine Drommerier om den stumme Frøken faa Magt i hans Sind eller røbe sig med noget Ord i de faa Øieblikke, han havde nærmet sig hende. Nu lod han sig udelukkende henrive af de nye, vigtige Begivenheders Strøm og søgte, saavidt muligt, at tilbagetrænge hint skønne, tause Billede til Erindringerne om en Periode i hans Liv, der var afsluttet.

FJERDE KAPITEL

Næste Dag havde Alt faaet et ganske andet Udseende baade i Præstegaarden og paa Herregaarden. De sædvanlige Sysler vare ophørte. Alt, hvad der foretoges, havde Hensyn til Krigen. Damerne pillede Scharpi. Herterne fægtede og skjød til Maals. Kun Præsten forblev stille i sin Studerestue. Saaledes gik det i flere Dage. Gustav og Carl havde meldt sig som Frivillige. De vilde

slutte sig til de ridende Herregaardsskytter, som udrustedes rundt om i Landet. Jægermesteren vilde, som gammel øvet Skytte, ledsage dem. Han forsynede dem med Heste og hvad de manglede af brugbare Vaaben. De ventede alle Tre kun paa Ordre fra Krigsministeriet for at bryde op og støde til Hæren. Imidlertid øvede de sig fra Morgen til Aften i Skiveskydning, den spredte Jægerfægtning og Bajonettfægtning. Flere unge Mennesker fra Omegnen sluttede sig til dem; blandt dem adskillige raske Bønderkarle, som havde trukket Frilodder ved sidste Session. Jægermesteren var deres Vaabenmester. Hans mørke Stemning var for Øieblikket tilbagetrængt af den nye Spænding og Iver, han delte med de unge Mennesker. Selv Kammerherren var bleven krigersk stemt. Han deltog endog nogle Gange i Øvelserne; men hans Fyldighed gjorde ham uskikket dertil og udsatte ham for de unge Menneskers Latter. Han lo selv med, men trak sig med Finhed tilbage; — han tilbød imidlertid, paa alle mulige Maader at bidrage til Krigsfornødenhederne og vilde, ligesom Jægermesteren, udruste nogle ridende Jægere paa sit Gods. Han paatog sig ogsaa, med lidt Skjelmeri bag Øret, at sørge for Hr. Staals Udrustning, naar han kun vidste, hvorledes denne begeistrede unge Mands sjeldne Gaver nu bedst kunde anvendes.

Staal havde været alle Vegne, hvor der var Bevægelse ellers holdtes Taler; nu var han atter kommen til Egnen med store krigerske Planer i sit Hoved. Han kom nu ogsaa daglig til Strandgaarden for at holde Taler til de Frivillige, der samledes. Det var Kammerherrens største Morskab at lede den godmodige Enthusiast paa glat Is. Hr. Staal var meer end nogensinde Fyr og Flamme; han holdt lynende Taler for Bønderne i Kroen om Aukathor, som skulde knuse de tyske stenhaarde Jættepander med sin

Hammer. Det fandt Bønderne ganske bravt; de mente, det var en fransk General, der skulde her ind og anføre Krigsfolket. De vare sikkre nok paa, at vore Karle skulde gaa paa og slaa løs, naar de kun havde dygtige „Commanderere” foran dem.

Commando var dog et Ord, Hr. Staal slet ikke kunde udstaa; al personlig Lystren stred mod hans Frihedside. Alt det Mekaniske ved Exercitsen kaldte han Hundeafretelse og Marionetleg. Uniformer vare ham forhadte, fordi de udslettede Personligheden og gjorde Mennesker til nummererte Brikker og Fabrikvarer. Krudt, Kugler og Geværer brød han sig ikke om. Man skulde kun følge Naturen — paastod han — og slaa fra sig med hvad man havde nærmest ved Haanden, helst dygtige Jernkøller og Hamre fra Smedierne. Enhver skulde klæde sig, som han fandt for godt, og gaa frem i hvad Orden han vilde. — Skulde der endelig behøves nogen Slagorden, skulde man stille sig i Svinetrynefylken eller den kiledannede Slagorden, som var gammel og prøvet i Norden; den havde Odin selv lært Harald Hyldetand, og det var den eneste rette Maade at kile paa med, naar man havde en stor Hær imod sig. Man saae paa hans Miner og hørte paa hans kraftige Røst, at det var hans fulde Alvor, naar han forsikkrede, at han vilde selv gaa ene i Spidsen paa Kilen; men sin Frihed vilde han beholde: — han vilde ikke „dandse efter Piber og Trommer”. Der skulde ingen anden Commando være, end det gode gamle: „fram, fram, Bonde-mænd!” og saa skulde det nok gaal

En Dag havde Hr. Staal holdt en saadan ivrig Tale i Kroen og strax paa egen Haand villet danne en Landstorm; men Bønderne havde dog ikke ret villet gaa ind derpaa: — de kløede sig bag Øret og mente dog nok, Krigsministeren bedre maatte forstaa, hvad der skulde

gjøres; enhver af dem skulde ellers nok møde, naar de fik rigtig Ordre. Hvad det især gik galt med, var Hr. Staals Hentydninger til Mythologien og hyppige Brug af de oldnordiske Gudenavne, som Bønderne altid troede var nogle fremmede Generaler eller Konger, der skulde hjælpe os i Krigen.

Noget slukøret kom Hr. Staal den Dag til Strandgaarden og beklagede sig for Kammerherren og Jægermesteren over, at Folket dog endnu ikke rigtig var vaagnet. „Dog, det gaar nok!” — tilføiede han trøstigt. — „Det er kun Oplysning, Folket trænger til. — Landsbyskolerne har været skammelig forsømte; hvad der skulde være begyndt med, veed gamle Karle ikke et Ord om — de kjende ikke en Gang vore egne store Guder! — men Exemplet maa gjøre det. Vi, som ere forud i Cultur, vi maa løfte Folket op til vort Stade!”

„Rigtig!” — sagde Kammerherren — „vi maa løfte de svære Bønderknolde op til os og vore Guder! — de har ingen Tro, de Krabater — det er Ulykken — ikke en Gang Helte tro de mere paa — alle vore Heltebedrifter er rigtignok ogsaa forbandet gamle.”

„De brave, jævne Folk maa see, før de kan tro, det fortænker jeg dem ikke!” — vedblev Hr. Staal — „de har levet i Trældom og Vankundighed saa længe, at de har glemte Friheden og den gamle, store Kæmpetid. Er her intet gammelt Rustkammer paa Gaarden, Hr. Jægermester! fra den rette Kraft- og Kjærnetid?”

„Det just ikke” — svarede Jægermesteren mut — „men jeg troer, der ligger nogle Stumper af et gammelt Harnisk oppe i den salig Riddersal, jeg bruger til Kornloft — det Skramleri er til Deres Tjeneste, Hr. Staal! — kan det hjælpe Dem til at bringe Holger Danske paa Benene, skal det være mig kjært!”

„Prægtigt!“ — raabte Hr. Staal og skyndte sig op paa den til Kornloft misbrugte Riddersal.

„Han bliver nok gal, Kammerherre!“ — brummede Jægermesteren — „og saa er det maaske Deres Skyld. De gaar jo saa smaat og puster til Ilden i hans betændte Hjerne.“

„Han er en sjelden Fugl i vor Tid!“ — svarede Kammerherren — „jeg troer, der stikker en virkelig Helt i ham. — „Lad os kun hjælpe ham i Sadlen! og vi har en Maske af første Skuffe i vor Folkekomedie.“

„Fanden i Vold med vor dumme Grinebider-Tid! den er forbi, haaber jeg. Igaar var De jo ogsaa en Gang alvorlig; — men De vil helst have os ind i Farcen igjen. Nu, da her dog endelig er kommen en alvorlig Gnist i vore Kjødklumper, skulde De ikke slaa Vand derpaa strax med at pirre op i denne ganske honette Mands Galskaber og faa ham til at spille Komedie med sin egen og Folkets Tapperhed, inden vi har seet om det er Andet, end Vind og gamle Eventyr!“

„Lidt Munterhed maa der altid til!“ — svarede Kammerherren: — „den høitidelige Heroisme klæder os ilde; den blive vi ogsaa snart kede af. De skal see, bliver det til noget Ordenligt med vore Landsoldater, skeer det hverken ved begeistrede Taler eller høipoetiske Krigssange, men med lystig Snak og Borgestue-Sange, som enhver Bondekarl selv kan lave dem. Kunde vi faa en rigtig dansk Julebuk med i Felten, vilde han maaske bedre holde vore Folk i Aande, end nogen rigtbegavet Feltpræst eller Poet.“

„Kan nok være!“ — mumlede Jægermesteren. — „De har vel Ret! — hverken Død eller Liv, hverken Folket eller dets Aand er bedre værd, end at grine af. Poeter har vi

havt nok af til ingen Nytte, og Præster kan man faa tidnok med, naar man skal til Skafottet!"

Jægermesteren gik til de alvorlige Vaabenøvelser. Kammerherren saae kort efter Hr. Staal komme ned fra Kornloft-Salen, beklædt fra Isse til Fod med rustne Harniskstykker, der vare sammenbundne med Seilgarn.

„Bravo!" — raabte Kronskjold og klappede — „det klæder Dem fortræffeligt! — De seer ud som en rigtig opstanden Helt fra de store Forfædres Grave. Nu er De først Dem selv — en rigtig Hr. Staal fra Top til Taa!" — vedblev han med Fornøjelse over dette Ordspil — „men til Infanterist er De for svær; falder De omkuld med det Læs Jern, kan De umuligt reise Dem. — De rider dog vel godt?"

„Det vil jeg just ikke paastaa" — svarede Hr. Staal og vaklede i den svære Rustning — „men hvad kan man ikke, naar det gjælder Fædrelandet? Jægermesteren har tilladt mig at øve mig paa den ægte danske Hest, der trækker Tærskemaskinen."

„Der er lidt stiv og næsten blind" — bemærkede Kammerherren — „men Racen er ægte, og den har et ægte dansk Sind."

„Jeg vil dog prøve den!" — sagde Hr. Staal og gik nogle Skridt frem med faste Trin, saa Jernrustningen klirrede. „Ha, ved Asathor!" — udbrød han — „jeg føler mig uovervindelig i denne Brynie."

„Dersom ikke de fordømte Spidskugler gaa igjennem den, kan den ikke være saa gal. Men naar De vil bande ved Thor, Hr. Staal! maa De for Costumets Skyld bære en Rustning, der bærer Præg af vor classiske Oldtid. Et Skjold af Flint eller af Egetræ med Oxehudsbeklædning skulde De have — en opreven Eg kunde være et meget passende Vaaben."

„Ingen Spotterier skal standse mig i min Gang!” — sagde Hr. Staal med rolig Alvor og Fasthed: — „er nu ikke Tiden kommen til at lade den store Ide træde ud i Livet, saa kommer den aldrig! Friheden har vi jo næsten erobret, og uden at den har kostet os en Blodsdraabe. Lad nu Kæmpekraften komme til Bevidsthed — hvor meget Blod det saa skal koste! — og det skal gaa med Ligheden i en Haandevending!”

„Meget godt!” — sagde Kammerherren — „men det var jo Tærskemaskinehesten, De vilde prøve! Rustningen passer Dem fortræffeligt. Er den ikke fra den rette Kæmpetid, saa er den dog temmelig solid; — kan man ikke have det Bedste, maa man nøies med det Bedre. Til at løbe Storm med i Kilespidsen for Harald Hyldetands Svinefylke bliver den vist for tung — men naar De kommer til Hest, vil De ikke mærke Tyngden: saa er det jo Hesten, der maa bære hele Byrden.”

„Den Regning holder dog neppe Stik!” — sagde Hr. Staal og følte sig noget besværet. — „Naar man sidder til Hest med en Tønne Rug paa Ryggen, har man dog nok alligevel Noget at bære paa; — men lad gaa! jeg maa forsøge den Ganger!”

Det var en lille Opmuntring for alle Husets Folk, kort efter at see Hr. Staals Forsøg paa, med sit tunge Harnisk, at komme i Sadlen paa den gamle Tærskemaskinehest. Det mislykkedes flere Gange. Da han endelig ved Gaardskarlens Hjælp sad fast og havde Bidslet i Haanden, kunde han ikke med al sin Ridekonst hindre Hesten i at gaa rundt i Gaarden i samme Skridt, som den var vant til for Tærskemaskinen, medens den svært betyngede Rytter maatte anvende alle sine Kræfter paa at holde sig opreist i Sadlen.

Gustav havde just underholdt de unge Damer og hjul-

pet dem med at plukke Scharpi til de hæderlige Brystflænger, han selv haabede at hente med Seier og Lykke; han var nu ved Larmen i Gaarden kommen ud med dem, for at see paa „den nye Ridder af den bedrøvelige Skikkelse”, som man allerede lidt uskaansomt kaldte ham. Carl og Jægermesteren vare saa ivrige i deres Fægteøvelser, at de intet Andet bemærkede. Tante Christine sad i sit Fruerbur og læste høit for Pauline; de mærkede heller Intet dertil. Men en Del af de unge Mennesker, der havde deltaget i Vaabenøvelserne, vare lystige Tilskuere ved Hr. Staals uheldige Forestilling. Gustav opmuntrede ham og forsikkrede, at han tog sig prægtig ud; men den almindelige Latter overbeviste ham snart om, at man drev Spøg med ham. Hr. Staal standsede nu Hesten. Han saae med rolig Foragt ned paa dem, der udlo ham. Med en Bedrøvelse, der kom ham fra Hjertet og var langt stærkere end hans Harme, sagde han høit og kraftigt: „Det er en jammerlig Tid, jeg blev fordømt til at leve i. Der er ingen Alvor meer i Norden. Kom ogsaa den gamle Stærkodder tilbage med en Kulsæk paa Nakken, som et Kirketaarn; skulde han dog ikke dermed kunne hårde Tidens Sløvhed. Hjælp mig af Bæstet, Gaardskarl!” — raabte han ærgerlig — „jeg opgiver dette Forsøg!” Han lod til at have hørt nogle af de muntre Yttringer om ham. — „Vilde jeg ride i Spidsen for Landstormen paa saadant et Bæst og med dette Helvedes Jernharnisk” — vedblev han — „var man i Stand til at kalde mig en Don Quixote. Her har Ingen den Forstand at gjøre Forskjel paa en Nar af en fremmed Folkestamme — en gal og tilmed opdigtet Nar, der vilde gjenindføre Riddertiden med Middelalderens Barbari — og paa en ægte nordisk Mand, der vil føre sit Folk tilbage til sit store Udspring, til Kraftens og Frihedens Tid. Hjælp mig rigtig af, Gaardskarl! du

tager jo ikke begge Benene med — see! der har vi det!" — Dermed tumlede han saa ubehændigt af Sadlen, at han kom til at ligge udstrakt paa Møddingehalmen, uden at kunne reise sig. Gustav forbarmede sig nu over ham og befriede ham fra de svære Pandserplader ved at overskære Seilgarnet, hvormed de vare sammenbundne.

„De har Ret, Hr. Staal!" — sagde han og hjalp ham op — „Tiden er ikke moden til en rigtig Omskabelse i gammelgothisk Stil. I Deres Sted vilde jeg ikke kaste Perler for Svin eller tale til Bønder om Thor og Tyr. Bravallakæmpernes Tid er forbi! — vi maa nu see at slaa os igjennem som simple tappre Landsoldater. Hør, der syngte de igjen den nye Soldatervise. Nu kommer her vist Indquartering."

Gustav havde Ret. Snart var Gaarden fuld af lystige, syngende Soldater, og man glemte det lille Don-Quixote-Optrin for det nye, friske Liv og de raske Landsoldaters Munterhed.

Faa Dage derefter var der stille baade i Præstegaarden og paa Standgaarden. Jægermesteren og begge de unge Herrer vare dragne bort med de ridende Jægere. Kammerherren var reist til sit Gods. Hr. Staal var gaaet til Hæren, som fri Tourist og Heltemodsvækker efter Lyst og Leilighed, uden andre Vaaben end en svær Knippel, der lignede en Kølle, og et stort Kohorn, som havde tjent til at tude Kvæget sammen med i Landsbyen. Det Horn vilde han bruge til Raaber. Hans sidste Ord til Bønderne i Kroen havde været en Tordentale mod alt det pedantisk afrettede Soldatervæsen, som aldeles unyttigt saavel til Forsvar som til Angreb. De, der saae ham gaa bort med de korte muskelknudrede Ben og den lille Hjelmhue paa Snur, vare overbeviste om, at han hverken vilde spare Kræfter eller Liv; men de tvivlede dog paa, at han vilde

formaa Nogen til at gaa i Krigen med ham paa egen Haand og paa de gamle Bersærkers Maade.

FEMTE KAPITEL

Præsten sad nu stille i sin Havestue og saae ofte ud gjennem Glasdøren paa de flyvende Foraarskyer, medens han ingen ret Ro havde til sine gamle fredelige Sysler. Det forekom ham, som der var faret en Storm hen over Verden og havde bortveiret alle de stille, drømmende Trylleblomster fra hans Ungdomstid. Saaledes sad han der en kold Morgen i April og tænkte paa sin Prædiken til Palme-Søndag. Han gjennemlæste Evangeliet om Herrens Seiers-Indtog i Jerusalem faa Dage før hans store Lidelses-Dag, som dog ogsaa skulde være Forbud paa hans Forherligelse. Tankerne droges vel idelig tilbage til Tidens Uro og Spænding, men det var dog ligesom Aandens Lysglimt fra Evangeliebogen bragte Ro og Klarhed ogsaa i de endelige Forholds fredløse Dunkelhed. Han havde ofte seet en Afspeiling i Menneskelivet af det vidunderlig Guddommelige i Evangelierne. Nu følte han sig atter i en af hine Stemninger, hvori han fristedes til at tage Varsler af, hvad der syntes Tilfældigt, og overføre paa enkelte Tider, Folk eller Mennesker, hvad der kun havde sin sande symbolske Gyldighed, naar Aandens Blik foer hen over alle Tider og den hele store Menneskeslægts Liv. Det forekom ham, som en kort Seiersjubel, lig Disciplenes paa Palme-Søndag, nu ogsaa, til Sandhedens Ære, skulde tone over det jordiske Fædreland, men at denne Jubel kun var For-

bud paa en stor Lidelsesdag, hvis Smerte dog skulde sammensmelte med Tonerne om Opstandelsen og et større, herligere Liv.

Som han sad i disse Tanker, traadte den stumme Frøken ind til ham for at modtage den særskilte Confirmations-Forberedelse, der nu næsten var fuldendt.

Hvad Præsten denne Morgen begyndte med, udsprang saa ganske af den Stemning, hvori Pauline havde truffet ham, at en lignende Stemning ogsaa fremkaldtes hos hende. Det var som hendes Tanker ogsaa fløi ustadige mellem Himmel og Jord og først fandt Beroligelse ved at overføre Billederne af Frelserens Liv paa de forgængelige Rørelser i Tiden og selv paa disse Dages urolige Forventninger. Præsten førte hende dog snart ind paa, hvad der denne Dag nærmest skulde være Gjenstand for hans Undervisning: Betydningen af den Daabspagt, hun nu skulde forny i hele Menighedens Paahør. Han fandt det nu tillige rigtigt at vise hende Vidnesbyrdet om hendes christelige Daab i Kirkebogen og aabenbare hende saa Meget, som han troede kunde være gavnligt, om hendes Fødsel og sande Forhold til Verden.

Om hendes egen tidligste Barndomshistorie havde hun kun dunkle Erindringer. Hendes klare Bevidsthed syntes først at begynde med hendes Bortfjælnelse fra et lille, fattigt Hus, hvor hun led Sult og Kulde, til Jægermesterens Skovhus ved Ellekrattet, hvor hun fra sit femte Aar blev opdragen med Emilie og Julie af en underlig, nu afdød Dame, der for en stor Del havde overladt hende til sig selv og ladet hende springe om i Skoven og ved Stranden, som hun lystede. Man havde hidtil aldeles fordulgt hende, hvad de Fleste troede at vide om hendes Fødsel og sande Forhold til den Mand, der kaldtes hendes Onkel, men som altid saae mørk til hende og aldrig

havde sagt hende noget venligt Ord. Den Sandhed, Præsten nu ansaae det for nødvendigt at meddele hende, søgte han dog at give en Skikkelse, der kastede saa lidet Mørke, som muligt, ind i hendes Sind og ud over de Forhold, han kun varsomt kunde antyde. Hendes ulykkelige Moders Skjæbne kunde og vilde han ikke ganske fordølge hende; men han sagde hende kun saa Lidet derom, som muligt. Hvad han fornemmelig dvælede ved, var den store Omhu og Kjærlighed, hendes stakkels syge Moder havde vist hende lige til sin Død, i Paulines spæde Barndom. Ingen af hendes Forældre var fri for Brøde, — sagde han til sidst — Moderen havde lidt meget, men var nu vist salig hos Gud og bad vist kjærlig baade for hende og hendes tungsindige Fader, som hun ogsaa maatte bede for.

Pauline blev dybt bevæget og rystet derved; men det lykkedes ham at bringe Fred og Klarhed i hendes Sind og forsone hende med hendes egen, som med al Verdens Skjæbne, ved at henpege paa den eneste dybe Kilde til al sand og evig Fred.

De sade længe sammen i disse Tanker og gjensidige Meddelelser. Hvad Paulines udtryksfulde Miner dog ikke altid kunde betegne, tilkjendegav hun, som sædvanlig, ved enkelte Ord og Billeder paa en Tavle. Ordene Fader og Moder havde hun saaledes nedskrevet; men Billederne, hvormed hun havde omridset disse Navne, vare høist forskellige. Ordet Fader havde hun omsnoet med en Ring, der lignede en Snog med et Dødningehoved — Modernavnet med en Krands af vilde Roser og Siv. Hun havde skrevet flere Ord ligesom i Skyer; deriblandt forekom et tre Gange gjentaget „Farvel“! og det var omkranset af de Sangfuglebilleder, hvormed hun pleiede at betegne sine glædeste Følelser; blandt disse Fuglebilleder var der ogsaa en Svale, hvormed hun undertiden havde

betegnet sin Forestilling om Carls Karakter, ligesom hun havde valgt en Sommerfugl til sin Forestilling om Gustav. Hun bøiede nu sit Hoved over Tavlen og udslettede det Altsammen med en Strøm af Taarer.

Præsten saae betænkelig paa hende; da aabnedes Døren hastig, og Frøken Trap kom straalende ind med en Avis og et Brev i Haanden. „Glød Dem, Hr. Magister! vær ikke bedrøvet, lille Frøken!” — raabte hun — „her er gode Tidender! — Vi har vundet Seier, og hele Krigen er forbi! — see! see! — og et Brev fra Gustavmand med et stort, rødt Segl — og see! uden om Seglet staar der: Alle hele!”

Man læste nu de glade Tidender om Slaget ved Bau og Flensborg, om Oprørshærens Adsplittelse og den danske Hærs seierrige Fremgang til Dannevirke. Brevet fra Gustav var skrevet i muntert Lune, men bar Præg af den Foragt for Oprørets Hovedmænd, som han delte med hele det danske Folk. Han gjorde sig især lystig over „Menedergeneralen”, som det hed, eller „Marskalken af Bau”, „den gjennemsigtige Jokai”, som han mente havde faaet en Pokal af sin Broder „Reineke” for det udmærkede Væddeløbsridt paa deres allerbedste Fuldblodshingst. Dermed kunde Oprørshistorien været ude, mente han; men kom den tyske Mikkell med, som han gjorde Mine til, vilde Krigen nu først begynde. Hidtil havde det kun været en Rævejagt i mindre Stil.

Ved det glade Seiersbud og den i Brevet gjentagne Forsikkring, at Alle vare uskadte og ved lystigt Mod, var den stumme Frøken pludselig faret op af sin nedbøiede Stilling; hun havde trykket Hænderne mod sit Bryst med et begeistret Blik og var faret ud af Havedøren. De saae hende svinge sig hen over Engen mod Skov og Strand,

med den hende eiendommelige Gang, der lignede Svalens lette Flugt under Regnskyen.

„See! see!” — sagde Frøken Trap — „hun flyver, sandt for Herren! — som en vild Fugl og lader Tørklædet falde sig af Halsen — og da jeg kom, sad hun og græd her, som en hellig Nonne. — Rigtig i Hovedet er hun dog ikke, Hr. Magister! — De maa sige, hvad De vil. Men er det ikke herligt med den store Seier — og at Krigen saaledes med eet rask Slag er forbi?”

„De hørte jo, hvad Gustav mente: nu vil den først rigtig begynde!” — svarede Præsten — „des værre! det mener jeg med.”

„Aa! det var jo kun hans Spøg! — Han talte jo kun om den tyske Mikkell — og vi skal da vel ikke føre Krig med en enkelt Ræv, veed jeg.”

„Det er jo Tydskernes Spøgenavn til deres eget hele Folk” — svarede Præsten — „men i den Spøg er der lige saa lidt Sandhed som Kløgt. — Det skulde smerte mig dybt, hvis saa storsindet og ædelt et Folk i den Grad kunde forblindes af underfundige Hjernesvind” — —

„Jeg troer, saa sandelig, Hr. Pastor! De holder lige saa meget af de tyske Storpralere, som af Deres egne brave Landsmænd!” — sagde Frøken Trap ærgerlig. — „De var vist i Stand til at sørge over de ædle Voldsmænd, hvis vi kunde slaa dem ihjel til Hobe eller splitte dem ad, som disse Oprørere.” —

Præsten maatte nu forsvare sin gamle Kjærlighed til det tyske Folk og de tyske Bøger, som hængte saa nøie sammen med hele Aandsretningen i hans Ungdom. Frøken Trap, der ikke forstod Tydsk, havde ofte tilforn angrebet ham for denne Partiskhed for Tydskerkiet, som hun kaldte det. Alt hvad hun troede der var galt eller sværmerisk i Præstens Meninger om Aander, om vort Forhold til

Afdøde og alt Sligt, mente hun var Noget, han havde læst sig til af tydske Bøger. Det Portrait af hans afdøde Kone, som hun havde hørt ham holde hele Samtaler med, naar han troede sig ubemærket, var malet af en tydsk Hexemester, paastod hun. Saa Meget troede hun ogsaa at være kommen under Veir med, at de mange skrevne Bøger, hun ikke en Gang maatte feie Støvet af, maatte være Tydskeri til Hobe, om ikke i Sprog, saa dog i Aand og Tanke. Deri havde hun heller ikke ganske Uret. Det var fornemmelig den tydske Romantik og Mystik, der havde indvirket paa Magisteren i hin fantastiske Periode af hans Liv, hvortil disse, af ham selv tildels forkastede Ungdomsarbejder henhørte.

Naar Frøken Trap undertiden havde ledt om en Mor-skabsbog i Magisterens Bogstue, havde hun nogle Gange faaet fat paa oversatte tydske Bøger om Aandeseeri, Mag-netisme eller slige Ting, som var hende en Pest. Deri mente hun, den gode Magister en Gang havde fordybet sig altfor meget. Om han ogsaa nogenlunde paa sine gamle Dage var kommen ud over alt det Sværmeri, hang han dog endnu lidt derved, paastod hun. Carl havde under hans Veiledning vist faaet en Rem af Huden, og hvis den stumme Frøken ikke af Naturen var lidt forstyrret i Hovedet, maatte hun vist blive det, hvis han vilde læse mere for hende i de forhexede Skrifter — eller endog bringe hende i Graad over Balles skikkelige Lærebog, som Frøken Trap aldrig havde fundet saa rørende.

Alt Dette og meget Meer maatte Præsten nu høre og forsvare sig imod, og det gjorde han med den største Mildhed og Sagtmodighed. Han indrømmede, hvad han selv fandt der var sandt i hendes Bebreidelser; men det gjaldt ikke de sidste tyve Aar af hans Liv, og det maatte være Noget, hun havdê hørt af Andre.

Uden at tænke paa, om hun forstod ham eller ei, udbredte han sig nu derover og udtalte den Selvbetragtning, han især i den sidste Tid var kommen til. Hvad der var Sandt og Skjønt i de uklare Forestillinger og de poetiske Drømmerier fra hans Ungdom, kunde han ikke bryde Staven over paa et klarere Standpunkt. At han med glad Bevidsthed var i Stand til at bevare et aandeligt Samliv i Fantasi og levende Tanke med enhver Sjæl, han havde kjendt og elsket, kaldte han en Gave fra den poetiske Aand i hans Ungdomstid, som han ikke vilde undvære for al Verdens Rigdom. At han ofte saae paa et Portrait for at anskueliggjøre sig sin afdøde Kone, naar han, saa at sige, tænkte i hendes Sjæl og lod hendes Tanker svare paa hans — det var meget uskyldigt, mente han. At en god tysk Maler havde malt hende saa sandt og levende, var der jo heller intet Ondt i — tilføiede han halvt spøgende. At han med al sin Kjærlighed til Aanden i den rige tyske Literatur, dog følte sig inderligst tiltalt af vor egen og dens dybe nordiske Kilder, kunde han lettelig godtgjøre ved største Delen af, hvad han i de sidste tyve Aar havde skrevet, og som skulde være den bedste Arv, han efterlod til sin Søn, eller maaske snarere til Carl.

„Men har De ikke bedet mig brænde alle de Skriverier, hvis jeg overlever Dem?“ — afbrød Frøken Trap ham.

„Det var i et mismodigt Øieblik, kjære Frøken!“ — svarede Præsten. — „Min Bestemmelse derom vil findes i min Pult. Jeg har glemt at sige Dem det.“

„Da var det, sandt for Herren! en Guds Lykke, jeg fik det at vide!“ — udbød den gamle Frøken næsten forskrækket: — „havde Vorherre kaldet Hr. Magisteren i Nat — Gud naade os! — havde jeg vist brændt alle de velsignede Skriverier i denne Morgen, inden Nogen havde aabnet Deres Pult.“

„Siden De har saa megen Lyst til at brænde Alt, hvad jeg har skrevet, uagtet De ikke har seet en Tøddel deraf” — sagde nu Præsten med et godmodigt Smil — „skal jeg dog bringe et lille Brændoffer til min vrede, men fortræffelige Penat og strax udlevere Dem, hvad jeg selv dømmer værdigt til Baal og Brand!” Med disse Ord gik han hen til sin Skrifthyld og fremtog den mest støvede Pakke. — „See her!” — sagde han — „det er hvad jeg alt længe har brudt Staven over, som fuldkomment overlevet baade af Tiden og mig selv — og som man kun har Skade af at stirre tilbage paa. Lad det kun bruges til at varme Bagerovnen med i Morgen! saa gjør det dog Gavn endnu, og der kommer godt, sundt, dansk Brød ud af dets halvtyske Emmer.”

„Gud ske Lov! er det alle Tydskerierne fra Deres Ungdom? — Gud forbarme sig! ligger der ikke tyve Aars Støv paa dem! Det var dog kjønt af Dem, Hr. Magister! at De vilde udlevere mig det farlige Krammeri. Jeg har rigtig nok — som De siger — aldrig seet en Tøddel deraf; men inden De flyttede ind her i Præstegaarden, havde jeg hørt, at De var den fortræffeligste Mand af Verden, naar De kun vilde brænde Alt, hvad De havde skrevet i Deres Ungdom, og aldrig tænke meer derpaa. Det var en nøie og god Ven af Dem, som sagde mig det. — Han havde rigtig nok heller ikke læst en Tøddel deraf — sagde han — men han havde kjendt Dem i den Tid, da De nok vilde gjøre Mirakler, eller indføre den katholske Religion her i Landet og skrev hele tykke Bøger derom, ligesom de tyske Poeter og en gal tysk Jakob Skomager, han talte om; — og saa var der nok ogsaa en gal Svensker, som havde forført Dem og lokket Dem til at mane Aander og leve med de Døde — han hed Sveden- eller Svidenberg — sagde han — og Meget af, hvad De den Gang havde skrevet, var

sikkerlig ikke Andet end tyske Luftkasteller og svidenbergske Drømmerier — det var han vis paa.”

„Kan nok være!” — svarede Præsten med et Smil. — „Min gode Ven havde for en Del Ret — brænd kun denne Pakke! — det er kun Avnerne af, hvad jeg den Gang sankede i Lade. — Kjærnen har jeg bevaret i en uforbrændelig Lade. — Jeg hører til en Tid, som er udløben” — vedblev han halvt for sig selv — „det er sandt. Jeg har nu hørt en ny Tid ringes ind i Danmark med Gravklokkerne over vor sidste Enevoldskonge. Jeg har hørt den nye Tid skydes ind med danske Kanoner og synges ind af vore muntre Bønderknøse; jeg vil følge med Tiden saa godt jeg kan, men først og fremmest med det evige Ord, som nu næsten er det halvnittende Aarhundrede gammelt i Verden. Den verdslige Bog, jeg endnu helst vil læse, hvor dansk jeg er, skal i denne Stridens og Hadets Tid ogsaa minde mig om, at den tyske Aand aldrig i Sandhed vil fortjene vort Had eller vor Foragt!” — Derpaa gik han ud i Haven, med et Bind af Schillers Digte i Haanden, og lod Frøken Trap besørge den støvede Papirspakke til Bagerset.

„Han er en underlig Mand!” — sagde Frøkenen og rystede paa Hovedet: — „vil han nu hente sig en Snue ved at gaa og læse Tydsk i Haven i April Maaned? Katholsk er han rigtig nok ikke meer — og hvad hans Tydskerier angaar, saa skal han nu faa varme danske Tvebakker for det Kram i Morgen!”

SJETTE KAPITEL

Præstens anelsesfulde Formodning var gaaet i Opfyldelse. Glæden over Oprørshærens Adsplittelse ved Bau og Flensborg den niende April blev til Takkebøn paa Folkets Læber Palme-Søndag og faldt da sammen med den Kirkefest, der minder om den evige Sandheds øieblikkelige Seier i en Verden, som dog myrder det Helligste. Næste Søndag derefter, første Paaskedag, skete det blodige Mord paa Sandhed, Retfærdighed og Folkeret, som skulde gjøre Opstandelsens store Fest til en Dødsdag for saa Mange og til en Sorgens Dag for Fædrelandet. Det blev en stille, alvorsfuld Paasketid for Danmark efter det store otte Timers Slag ved Slesvig mod Preussens og det halve Tydscklands forenede Hærskarer. Hin første Paaskedag, den tre og tyvende April 1848, staar med uudslettelig Blodskrift i Europas Historie, til liden Ære for de Magter, der styrtede sig ud over et lille fredeligt Folk, for at understøtte et æreløst Oprør; men Blodskriften staar ogsaa til Vidnesbyrd om, at Dansken endnu ikke viger et Skridt tilbage for Overmagten, før det er betegnet med Blod. Med mangfoldige Menneskers Liv havde vor Fjende kjøbt den Ros, at han selv for en slet Sag kunde fægte tappert; — med Strømme af Blod havde Danmark selv i Ulykken hævdet sin Ære. Stemningen var langt fra at være nedslaaet; man følte sig opløftet i Sorgen. Alle Danske kunde med dyb og sand Følelse gjentage, hvad en Digter kort efter fandt et smukt forsonende Udtryk for:

„Aabent Bryst var Landeværn,
Mod var Danskens Skjold;
Tydsken maatte bygge
Af egne Lig sin Vold.

Over Thyras brystne Led
 Blod i Strømme randt;
 Tydsken maatte kjøbe
 Helt dyrt hvert Fjed, han vandt.

Vegen er for Overmagt
 Liden Flok til sidst;
 Men af Danmarks Ære
 Den haver Intet mist.
 Sluttes Kreds og staa fast, alle danske Mænd!
 Gud han raader, naar vi fange Seir igjen!"*)

Et Par korte, indholdsrige Linier fra Carl havde beroliget dem, der i Præstegaarden eller paa Strandgaarden vare bekymrede for de Fraværende. Han yttrede deri det Haab, at de snart, maaske inden noget nyt Slag kunde ventes, vilde faa Leilighed til i nogle Timer at meddele mundtlig, hvad Øieblikkets Travlhed ikke levnedes Tid til.

Det var den ottende Dag efter Slaget ved Slesvig. Den for Privatlivet saa glad-høitidelige Confirmations-Søndag var kommen. Sognekirken i Strandby var helt opfyldt af den talrige Menighed. Det offentlige Livs Bekymringer og alle jordiske Sorger vare for nogle Timer bortviste for Aandens høiere Fordringer til Menneskehjertet. I den fra en ældre Tid saakaldte Herskabsstol i den lille Landsbykirke sad Geheimeraadinden med sine to hæderlig fødte og vel organiserede Broderdøttre og den

*) Slaget ved Slesvig af Poul Rytter (Ploug).

stumme Frøken, den vanvittige Fiskerpiges Datter, som nu kjendte sit Forhold til Verden og i sit Hjerte havde sagt Farvel til enhver Lykke paa Jorden, der ikke udspringer af den evige Saligheds Kilde. Pauline var klædt som Confirmandinde og havde første Gang aflagt den halv barnlige Bluse. I de glindsende Fletninger bar hun en Moskrands med smaa nys udsprungne Markbellis, og til Livbaandet, der omsnoede den fine Sylfeskikkelse og samlede Folderne i den sorte Silkekjole, var der heftet et Par Maanedstroser fra Tante Christines Fruerbur.

Den stille Ynde i den stumme Piges Aasyn havde nu et Udtryk af Aandsklarhed, Inderlighed og Sjælsopløftelse, som det undertiden fremtræder i det Øieblik en skjøn, befriet Sjæl vil gaa over i en høiere Tilværelse og ligesom først vil udpræge Billedet af sit sande inderste Væsen i en Skikkelse, fuld af Renhed, Kjærlighed og himmelsk Fred.

Hun var bleg, men usigelig deilig. Hun havde været dybt bevæget ved Præstens første Tale. Da hun nu traadte ud paa Kirkegulvet, og Alles Øine vare henvendte paa hende, syntes hun Intet at bemærke omkring sig uden den Udsending fra det evige Livs Fyrste, der skulde modtage hendes Troskabsløfte — og selv ham saae hun ikke: hendes Blik dvælede kun paa hans Øine, og det var, som hun gjennem dem saae ind i det aabne Paradis. Men hun lyttede opmærksomt til ethvert af hans Ord, og da han nærmede sig og henvendte et Spørgsmaal til hende, pegede hun opad og nikkede bekræftende, lagde derpaa begge Hænder korsvis over sit Bryst og bøiede sit Hoved. Han forstod dette hendes Svar, og da han paa hendes Vegne udtalte det i skønne, levende Ord for Menigheden, straaledede hendes Ansigt af Glæde, og hun bekræftede det med et Udtryk, som henrev Enhver, der saae det. Endelig skred Præsten til den sidste og høitideligste Handling.

Efterat have modtaget Løftet og den fornyede Bekjendelse af Mange, nærmede han sig ogsaa den stumme Pige. Han fremsagde Daabspagtens Ord for hende, med Opfordring til at bekræfte ved et Tegn, hvad der var hende nægtet at vidne med det levende Ord.

Hun havde længe staaet stille med foldede Hænder; men nu var det, som der foregik en mægtig Bevægelse i hendes Indre. — Hun saae ud som en virkelig Døende, der med fuld Bevidsthed og salig Glæde giver sin Sjæl i Guds Haand og lader den befriede Aand udfare til sin Skaber. Hun opløftede Haanden og bevægede Hovedet for at give et bekræftende Tegn; men til Alles Forbauselse brød nu det levende Ord ud fra hendes Læber, og med den klareste Stemme, der dog mere lignede Sang end Tale, sagde hun: „Ja, jeg troer!”

Det var anden Gang, Præsten havde erfaret denne Virkning af en stærk og dyb Bevægelse i hendes Indre, og han forbausedes mindre derved, end nogen Anden. Han hørte det med inderlig Glæde og lovpriste den Almægtige, der selv fra de stumme Læber maatte give sin Bekjendelse Lyd og bevidne sin guddommelige Nærværelse i Ordet. For Menigheden var det som et Mirakel. Der gik en Surren gennem Kirken af uvilkaarlige Forundrings-Udbrud. „Hun taler!” — „den Stumme taler!” — hviskede den Ene til den Anden. Der tyssedes og blev dødsstille igjen af Opmærksomhed; men flere Ord kom der ikke over hendes Læber.

Den kirkelige Handling fuldførtes med et Indtryk paa enhver Tilstedeværende, som var uforglemmeligt. Da Confirmandinden traadte ind igjen i Herskabsstolen, var den naturlige Farve kommen tilbage paa hendes Kinder; men hun var endnu stærkt bevæget. Hun modtog sine Pleiesøstres og den kjære Tante Christines Omfavnelser med

Inderlighed, medens hun syntes opløst i den Taarestrom, hvormed hendes overvældende Følelse gav sig Luft.

Kirken var saa opfyldt af Mennesker, at kun Faa havde bemærket, hvad der dog vakte nogen Opsigt ved Kirkedøren. Medens de Flestes Opmærksomhed havde været henvendt paa den høitidelige Handling, netop kort før den stumme Confirmandinde lydelig havde bekræftet sin Daabspagt — var der traadt tre Jægere ind af Kirkedøren og havde taget Plads paa det saakaldte Pulpitur. De bare Herregaardsskytternes grønne Frakker og havde de rundpullede graa Hatte med de brede Skygger og de smaa Fjerbuske i Hænderne. Det var to unge og en høi, graahaaret Mand. En af de Unge havde paa den ene Skulder nogle stjerneformede Knapper, der betegnede den militaire Læge. Det var Gustav; de to Andre vare Carl og Jægermesteren. Nu vare de vel sete og kjendte af Mange; men de droge sig tilbage paa Pulpituret, for ikke at forstyrre Menigheden.

Paa Jægermesteren og Carl havde den indtrufne Begivenhed gjort det stærkeste Indtryk. Jægermesteren var bleven bleg og havde hældet sit Hoved ned over begge sine Hænder paa Pulpitur-Rækværket. Carls Øine havde tindret med en ubeskrivelig Glæde; men han havde hastig vendt sig bort fra Gustav, der sad tilsyneladende rolig med et opmærksomt forskende Blik. Ogsaa han havde været bevæget; men han havde seet en Taare blinke i Carls Øine og skammet sig over, at det Samme nok var Tilfældet med ham selv. Han betvang den ham saa forhadte Blødhed. Han saae nu ogsaa mere ud som Iagttaget af et mærkeligt, naturvidenskabeligt Phænomen, end som En, der var greben af nogen dybere Følelse derved. Hverken Præsten eller Geheimeraadinden og de tre unge Piger havde bemærket Jægernes Nærværelse i Kirken. Selv

Frøken Trap, der dog nøiagtig havde seet, hvorledes enhver Confirmandinde var paaklædt, havde ikke vendt sine ærbare Øine til Mændene paa Pulpituret. Først da de Alle vare forsamlede i Herregaardens store Sal for at gaa til Bords, overraskedes de ved de uventede Gjæster.

Medens Carl og Gustav omfavnede Faderen og tildeels ogsaa Frøken Trap og bleve modtagne med stor Artighed af Husets Damer, nærmede Jægermesteren sig taus og med synlig Selvovervindelse til sin Adoptivdatter, der siden hint begeistrede Øieblik i Kirken fremdeles var stum. Da hun saae og kjendte den Mand, hvis sande Forhold til hende og hendes uylkkelige Moder ikke længer var hende skjult, foer hun uvilkaarlig et Skridt tilbage. Han vendte sit gjennemfurede Ansigt imod hende, med et mørkt, uhyggeligt Blik. Hun syntes at see Glimtet deri af en Ild, der baade lignede Hadets og et Slags kvalt Faderkjærligheds Blus. Hun skjælvede, men bøiede sit Hoved dybt og berørte hans kolde Haand med sine Læber.

„Til Lykke!“ — sagde han med klangløs Stemme og syntes at ville føiet et Ord dertil, men kunde ikke bringe det over sine Læber. Han vendte sig hastig fra hende, kastede et kostbart Smykke, han vilde rakt hende, paa et Bord og henvendte sig med nogle ligegyldige Ord om Veir og Vind til sine to andre Døttre og til Søsteren, der ilede til for at hilse ham.

Carl og Gustav nærmede sig nu ogsaa den stumme Confirmandinde, der et Øieblik havde holdt Haanden for sin Pande, som det svimlede for hende, men nu atter stod, mild og stille, som et hengivent Offer for en gaadefuld Nødvendighed. Hun rakte dem begge Haand og saae inderlig deeltagende paa dem. Hendes Blik dvælede længst paa Carls skønne, begeistrede Ansigt, medens hun lyttede nøie til hvert Ord, han med bevæget Stemme

sagde til hende om denne Dags store Betydning for hende. Hvad Gustav sagde, syntes hun kun halvt at lægge Mærke til. Han lod til omhyggelig at undgaa den rørende Tone, og hans Opmærksomhed syntes snarere at gjælde Muskelspillet om hendes Mund, end hendes egentlige Væsen.

Jægermesteren tog imidlertid sin Søster under Armen og førte hende til Bordet i Spisesalen. Gustav skyndte sig at tilbyde Julie sin Arm, da hans Fader var gaaet foran med Confirmandinden, og Carl noget forvirret havde faaet Emilie under Armen. Frøken Trap stod alene tilbage, lidt forlegen og fattig, beredt til at gaa bag efter dem Alle uden Bordcavalleer; men Gustav fik hende hastig under den venstre Arm, og hun satte sig nu sjæleglad ved sin Yndlings Side.

Stemningen ved Bordet var i Førstningen som ved en Begravelse. Gustav var den Første, som afbrød denne Høitidelighed og bragte en livlig Samtale i Gang. Man fik nu at vide, at de tre Krigsmænd kun kunde blive et Par Timer. De skulde være ved deres Corps til bestemt Tid og kunde snart vente at komme i Kast med Fjenden igjen. Der var Meget at fortælle om Slaget ved Slesvig, som de alle Tre med stor Iver havde bivaanet — Gustav dog mest som Saarlæge ved Ambulancen. Den pludselige Afbrydelse i Soldaternes Gudstjeneste hin Paaskemorgen skildrede han med lystigt Lune og meddelte de muntre Indfald, han midt under Kugleregnet havde hørt om de tyske Paaskeæg, vi nu skulde overraskes med, til Tak for de varme danske Fastelavnsboller ved Bau. At der kunde udvikle sig saa langvarigt et staaende Slag efter et Anfald, der saa meget lignede en Overrumpling, var Noget af det Fornøieligste, han havde seet. Der var gaaet en Del tysk Krudt til Spilde, mente han — selv havde han ikke faaet Leilighed til at spilde mange Skud Krudt paa

de broderlige Paaskegjæster, medens han snart fik fuldt op at gjøre med de Saarede. At man fik saa god Tid til at bringe dem i Sikkerhed, og at vi nu havde en ildprøvet Hær, der med dobbel Selvtillid kunde fortsætte Krigen, derfor priste han den jævne, udholdende Seighed i vor Folkenatur og den rolige Munterhed, hvormed vore Folk kan taale Varme. Det var en Egenskab, vore lidt glubske nordsjællandske Kulsviere nu især vilde komme i Ry for, mente han. At Carl og Jægermesteren ogsaa forstode den Kulsvierkonst saa godt, og at de kunde komme lige saa hele ud af Ilden, som et Par Jernstænger af en Smedie, var ham en meget interessant Opdagelse.

Efter hvad man havde hørt om Fjendens Stilling og Planer og vor egen Stillings Uholdbarhed, ansaae de Alle dette Slag, trods dets uheldige Udfald, for en langt større Lykke end Ulykke. „Enhver Dansk, der var med,” -- sagde Carl -- „kan betragte hin Paaskedag som en Indvielsesfest til vort Krigerlivs Opstandelse og som den største og herligste Dag, han har oplevet.”

Talen om de vigtige fædrelandske Anliggender borttog næsten udelukkende det Par Timer, de hastende Jægere kunde dvæle. Gustav forsømte dog ikke Leiligheden til at sige Julie nogle smukke Ting. En kort, livlig Samtale, med en Del Skjemt og Drilleri, forefaldt imellem dem; men Frøken Trap blandede sig hvert Øieblik deri. Hun vilde dog ikke for Ingenting være sin kjære „Gustavmands” Borddame ved Hjertesiden.

Uden at nogen fortrolig Meddelelse havde fundet Sted om, hvad der alvorligt, men vel uklart, bevægede sig i deres Sind, stege alle tre Jægere til Hest ved Solens Nedgang og ilede mod Færgestedet. I Carls Knaphul sad der en Maanedrose, som han ofte saae paa og beskyttede med stor Omhu. Den Blomst havde den stumme Frøken

baaret paa Kirkegulvet. Da han tog Afsked med hende, var hans Blik faldet paa den fine, yndige Blomst, og hun havde rakt ham den.

Jægermesteren red taus og hastig forud. Carl og Gustav gave sig af og til lidt Pusterum og vexlede nogle Ord. „Du bringer dog en smuk Blomst med fra den Gallop-Reise!” — sagde Gustav — „jeg drev det kun til et Kys af Frøken Trap — og det holdt haardt nok. Forresten fortryder jeg ikke den lille Afstikkerfart. Miraklet i Kirken var dig og Menigheden til megen Opbyggelse; for mig var det et videnskabeligt Lykketref at være Vidne dertil. Skaf den unge Pige kun et Par saadanne Confirmationsdage til — eller et Par dygtige indre Rystelser! og du skal see, hun faar nok Munden paa Gang. Hos hende gjælder det paa en egen Maade, at kun hvad Hjertet er rigtig fuldt af, løber Munden over af.”

„Er det muligt! troer du virkelig” — udbrød Carl og greb ham heftig om Skulderen —

„Nu, nu, min gode Ven! derfor behøver du ikke at rive mig af Sadlen!” — sagde Gustav og lo. — „Havde Frøken Julie kun givet mig en af de smukke Fioler, hun legede med, medens hun roste Hr. Staal, var jeg maaske ogsaa bleven lidt overstadig i mine Venskabsyttringer. Dog det var vist min Lykke. Jeg føler mig meget friere i Sindet, end da jeg red derhen.”

„Efter Bordet talte du jo mest med Frøken Emilie” — sagde Carl adspredt.

„Ja vell! for at hævne mig lidt paa min høire Borddame og heller ikke støde Prindsessen for Hovedet. Hun spiller nu patriotisk-sentimental, men sværmer dog endnu ligesaameget for Kammerherrenøglen som for Fædrelandet. Det Par tusind Daler, Kronskjold har givet til de Saa-rede, var hun meget rørt over. Ved at tale om de Saa-

rede, fik hun ordentlig et Par smukke Taarer i Øinene, og det gjorde hun meget naturligt, medens hun knækkede en Krakmandel. Hun fandt det meget ædlere at curere Folk, end at slaa dem ihjel, og lod til at ville protegere mig ved at kalde mig Professor. Hun har dog aldrig været farlig for mig" — vedblev han — „men den skjelske, livlige Julie havde mig næsten i Garnet. Du veed jo nok, det var kommet saa vidt, at jeg formelig drømte om hende. Nu begynder det dog godt at gaa over. Tænk dig min Ærgrelse! Hun vilde ikke tale om Andet end denne Hr. Staal. Han, troede jeg dog, var falden saa grundigt af Hesten paa Møddingehalmen, som Ridder af den bedrøvelige Skikkelse, at han ikke længer skulde stikke mig ud. Jeg fortalte hende, hvad jeg havde hørt om hans ildsprudende Landstormstaler, medens vi Andre kun sprudede Ild med vore Bøsser; jeg levnede ham — sandt at sige — ikke Ære for en halv Skilling."

„Saa har du bestemt gjort ham Uret!" — sagde Carl — „han mener det fortræffeligt; lad ham blot faa Øinene op for, hvad der virkelig hører til Tiden og Folket, og du skal see, han er ikke saa gal!"

„Jeg vil hjertensgjerne tro, det ogsaa er Affectation baade med hans Hedenskab og hans Communisme!" — sagde Gustav — „der kan stikke en brav Mand under enhver Narrekappe. — Men hvor blev vor Tragedie-helt af?"

De rede nu stærkere til for at naa Jægermesteren. At forklare sig, hvad der foregik i denne Mands mørke Indre, var blevet en psykologisk Opgave for Gustav, der med alle sine Spotterier over ham, dog med vedvarende Deeltagelse sluttede sig til ham. De unge Mennesker havde seet den koldblodige Ro, hvormed Jægermesteren tog Sigte paa sin Fjende og aldrig forfeilede

hans Bryst, medens han gjerne stillede sig paa de meest udsatte Punkter og syntes at foragte hver Fordeel, den spredte Jægerfægning tilbyder mellem Gjærder, Diger og Grøfter. „Det smigrer ham sagtens at beundres for sin Forvovenhed” — mente Gustav — „men han er meget for stolt til selv at tro, han kan smigres. At vise Fjenden Trods — og Døden som Livet Foragt, er ham dog en Smule Fornøielse, ligesom en tilfredsstillet Hævnlyst.”

„Der er ingen Tvivl om, han søger Døden,” — sagde Carl. — „Og helst paa en Maade, der kan forbause!” — tilføiede Gustav. — „Til Gjengjæld synes Døden jo at spotte og undvige ham. Kuglerne har jo mange Gange slikket hans Klæder, men ikke en eneste saaret ham. Naar han lægger Mærke dertil, leer han bittert og anfører gjerne et ret slaaende Sted af Byron.”

I Slaget ved Slesvig havde Carl og Gustav udrevet Jægermesteren af et Hængedynd, der paa tre Sider var omringet af Fjender. Han havde takket derfor med en Ed, men siden efter dog trykket dem begge ret trofast i Haanden. Fra den Time havde Gustav især havt temmelig Indflydelse paa ham. Gustav havde selv faaet en pludselig Lyst til at see den smukke Frøken Julie blot en Timestid. Denne korte Hjemreise paa to Nætter og een Dag havde han formaaet Jægermesteren til, ved at beklage Umuligheden deri og vække hans Trods mod Anstrengelsen tilligemed en Gnist af Medynk med den stumme Skabning, som ingen Forældre den Dag skulde ønske Lykke og Velsignelse.

Gustav var sig lidt Hyklери bevidst i denne Opfordring og bebreidede sig den, som sentimental. Han fortrød nu næsten „at have vakt en god Tanke, hvor den ved sin Halvhed dog havde forhutlet en pjaltet Sjæl endnu

mere". Han havde bemærket, hvorledes Ordet „Velsignelse" dog ikke var kommet over Jægermesterens Læber. Det var snarere, som Hadets unaturlige Dæmon i ham var bleven stærkere. Ved det halve Mirakel i Kirken havde Gustav bemærket det Blik, hvormed denne besynderlige Fader havde betragtet den talende Stumme. Det var, som et tredobbelt Lyn havde ramt ham i de tre korte Lyd fra hendes Læber — han var et Øieblik sjunken sammen, næsten som en Bedende; men da han opløftede sit Hoved og gik ud af Kirken, var der en Trods i hans Miner og en Ild i hans vilde Øine, der vakte en uhyggelig Anelse hos den skarpe Jagttager.

Carl og Gustav havde under Samtalen herom næsten indhentet Jægermesteren; men han sporede sin raske Jagthest og var snart langt forud igjen.

„See! nu farer han tilbage til Krigstumlen med større Iver, end noget saaret Dyr søger at undløbe sine Forfølgere!" — sagde Gustav og standsede sin Hest.

„Han gjør os næsten til Skamme med sine graa Haar!" — bemærkede Carl. — „Saadan en Udholdenhed i hans Alder er dog mærkelig. Jeg havde aldrig troet, man saaledes kunde fare Døden imøde, naar man holdt den for Tilintetgjørelse."

„Just derfor!" — svarede Gustav: — „et Liv med saa jammerlig en Udsigt maa man jo helst være kvit. Jeg haaber dog, der stikker en Del Affectation deri!" — tilføjede han. — „Han spiller, som sagt, en Skjæbne-Tragedie med sig selv, dog med halv Alvor. Det smigrer ham at være rigtig sønderreven. — Han er paa en Maade kun en temmelig triviæl Byronianer. Stikker der et Stykke af en Djævel i ham, som jeg dog næsten nu troer — vil jeg kun ønske, den maa være original. Forresten

har jeg en Del tilovers for ham med al hans Jammerlighed."

„Du bliver dog altid den Samme!" — sagde Carl — „seer du nu ogsaa Affectation i hans Samvittighedsnag? — for Andet er det dog ikke — deri seer jeg netop Haabet om, at den høiere og bedre Natur i ham skal bryde igjennem."

„Maaske — hvis den er sand; — men det er Ulykken med os Alle! — hvor er der rigtig Sandhed? Jeg gjør ingen Undtagelse med mig selv. Min Forelskelse i denne nydelige Coquette var ogsaa kun frivilligt Selvbedrag. Jeg havde Lyst til at opleve et lille romantisk Eventyr. Jeg vidste meget godt, det var grundet paa gjensidig Løgn og Forstillelse."

„Du er streng mod dig selv" — afbrød Carl ham — „men det er vel for Principets Skyld — til Ære for dit smukke System. Mig finder du sagtens ogsaa gruelig affecteret, og selv den stakkels, stumme Frøken. Det var vel ogsaa kun Affectation, at hun lod Aandens og Troens Magt i hendes Indre løsne Bekræftelsens „Ja" fra hendes Tunge? — det var vel kun for at gjøre Opsigt — for at coquettere med Menigheden — eller med sig selv — eller endogsaa — trods Frivoliteten i den Tanke — med Vorherre?"

„Nu bliver du jo onskabsfuld af lutter Kjærlighed eller Venskab, kjære Ven!" — sagde Gustav og lo. — „Med dig og den stumme Frøken vil jeg indtil videre gjøre en Undtagelse. Jeg haaber imidlertid, til mit Systems og min Skarpsindigheds Ære, at I ikke bestandig vil gjøre mig Knuder. Engle er I, min Sjæl, dog ikke, og om ikke Engle selv kan være lidt affecteerte, vil jeg ikke bande paa. I alt Fald!" — tilføiede han — „hun græd mig for meget i Kirken. Du var nok heller ikke

langt fra det — der var Sandhed nok deri, og det var jo meget vakkert — men I er mig dog begge To lidt sentimentale. — Det er Fader med — og det kunde jeg maaske ogsaa blive, hvis jeg ikke skammede mig derover som en Hund.” Han gav nu sin Hest Tøilen, og de indhentede endelig Jægermesteren.

DEN STUMME FRØKEN

TREDIE BOG

FØRSTE KAPITEL

Det første Brev, der, efter hin mærkelige Confirmation-Søndag, kom til Præstegaarden i Strandby, var fra Carl. Han laa let saaret paa Feltlazarettet i Augustenborg, efter en lille, hæderlig Forpostfægtning i det Sundedevske; men et værre Budskab medfulgte. Jægermesteren havde ikke villet trække sig tilbage, da Fægtingens Hensigt var opnaaet, og der blæstes til langsomt Tilbagetog; han havde styrtet sig saa blindt ind blandt Fjenderne, at han, efter en rasende Modstand og svært saaret, var falden i Fjendehaand og bortslæbt som Fange. Carl og Gustav havde denne Gang forgjeves søgt at drage ham ud af Ilden, da Hornet kaldte — de bleve begge saarede, og Gustav maatte følge Jægermesteren i Fangenskab. En lille Seddel til Carl fra den unge, muntre Fange, skreven nogle Dage senere fra et Lazaret i Slesvig, var til Beroligelse vedlagt. Gustav skrev, at han saagodtsom Ingenting feilede; han havde kun mistet lidt af det onde Blod. — Han havde det saa ypperligt som muligt blandt galé Mennesker. Jægermesterens Liv var vel nu uden Fare, men det saae sortere ud i hans Sind end i en lukket Snustobaksdaase. Blandt deres frivillige Sygepleiersker næv-

nede han en ung Frøken Irvisch, som han kaldte „en fortryllende, djævlebesat Engel”.

Præsten drog et stille Suk og lagde Brevet med den lille Seddel paa Bordet. Pauline og Frøken Trap stode i hans Stue og havde med spændt Opmærksomhed stirret paa Udtrykket i hans Ansigt, medens han læste. Taarerne stode Pauline i Øinene. Hun syntes at kunne see paa Præstens Ansigt, hvad han tænkte. Hun havde kjendt Carls Haand paa Brevets Udskrift og vidste altsaa, han var ilive.

„Men saa tal dog! Deres Velærværdighed! og lad os høre Ulykken ligesaagodt først som sidst!” — udbrød Frøken Trap utaalmodig — „den kjære Gustav er dog hverken død eller lemlæstet?”

„Nei, Gud skee Tak!” — svarede Præsten — „hans Ulykke er ikke større, end at han selv kan spøge med den paa hans gamle letsindige Maade. Med Carl er det heller ikke farligt; men læs selv!” — han rakte hende Brevet og den vedlagte Seddel. Hun læste begge Dele høit for Pauline og var utrøstelig over Gustavs Fangenskab. Pauline tog selv Carls Brev og syntes at lede om Noget deri. — Der var intet Spørgsmaal til Hjemmet — ingen Hilsen til noget Menneske. Hun lagde det fra sig med et dybt Suk.

„Saar og Fangenskab ere vistnok Ulykker,” — sagde Præsten med stille Alvor — „Krig er et stort Onde — Meened og Oprør er Forbandelse. Vee dem, det kommer fra! — meget Blod er flydt, og mere vil flyde — dog de Ulykker, Vorherre sender os, trænge vi til. Den, der ikke bliver bedre af en Ulykke, gaar en strengere Prøvelse imøde.”

„Ih, du min Gud, Hr. Magister! De vil dog vel ikke have Landet i endnu større Ulykke?” — udbrød Frøken Trap. — „Det er altid Deres Trøst, naar det gaar os

ilde, at det vil gaa os meget værre, hvis vi ikke bedre os, blive alvorlige og holde os til Vorherre — og hvad veed jeg Alt, hvad De forlanger! — Og det siger De nu endogsaa, naar De har faaet Budskab om, at Deres eget Kjød og Blod ligger saaret og pines ynkelig i Fjendevold — og det endog blandt gale Mennesker — det er jo forskrækkeligt! — Man har lagt ham ind blandt de Afsindige der i Slesvig — og det sørger De ikke over? — De er en haard Fader, Hr. Magister! De skjønner ikke paa, hvad Vorherre har givet Dem for et dyrebart liggen — — — for en dyrebar Skat, mener jeg, i den kjære, velsignede Gustav.”

„De havde nær i Deres Iver og Kjærlighed kaldet ham et liggende Fæl!” — sagde Præsten og smilede — „det havde rigtignok været Uret i Ordets profane Betydning. Men hvorledes har De læst hans Seddel? gode Frøken! han pines jo slet ikke; han feiler jo saagodtsom Ingenting, skriver han, og de gale Mennesker, han taler om, er jo kun Oprørerne.”

„Ja saa! det er en anden Sag; men dem kan det være galt nok at leve midt iblandt. Jeg for min Del vilde meget hellere være i en virkelig Daarekiste, naar Vorherre kun havde bevaret min egen Forstand, end mellem de vilde, rasende Udyr.”

„Nu, nu, gode Frøken Trap! hvor vilde og rasende de kan være, Menneskeædere ere de dog ikke blevne endnu, saavidt jeg veed. Selv blandt de værste Røvere holdes der dog over et Slags Tro og Love. Fanger maa de dog behandle menneskeligt, om det ogsaa kun skeer af Klogskab og Frygt for blodig Gjengjæld. Faa vi Oprørerne tugtede eller Fred med deres Hjælpere, skal alle Fanger jo udløses. Hvad jeg mente med de Revselse, vi Alle trænge til,” — vedblev han — „saa gjælder det ikke en-

kelte Mennesker alene, men hele Folkeførd og næsten alle Folk i Verden i denne Opløsningens Tid. Hvad see og høre vi nu Andet, end Vold og Uret — Selvraadighed og vildt Overmod? Alle vil herske og raade — men Ingen vil adlyde. Alle vil rive til sig — Ingen vil give og op-offre.” —

„Kjæreste Hr. Pastor! hvor kan De sige det?” — udbrød Frøken Trap og slog Hænderne sammen: — „strømmer der ikke Gaver ind fra hele Landet, baade til Krigen og Freden, havde jeg nær sagt — baade til de Saarede og Døde — til deres Efterladte, mener jeg — og det baade fra Store og Smaa, baade fra Rige og Fattige? Har De ikke selv indsendt Halvdelen af Deres Sølvtoi — mine sex stakkels Theskeer og mit Sølvfingerbøl, som jeg fik af Tante Lene til min Confirmation, vil jeg slet ikke tale om — men gives der et Folk i Verden, som er saa op-offrende og udholdende og ædelmodigt og saa ægte dansk-sindet” —

„Som de Danske?” — fuldendte Præsten hendes Tale med et godmodigt Smil — „nei, saa dansksindet er rigtig nok intet andet Folk, det maa jeg indrømme; hvad ellers de Fortræffeligheder angaar, som man udelukkende og i allerhøieste Grad vil tillægge noget enkelt Folk eller Menneske, maa jeg altid protestere. Jeg takker Gud for den Kraft og Dygtighed, den Enighed i Nødens Tid, den Kjærlighed og det Heltemod, disse faa Maaneder paany har lært os at kjende hos vore brave Landsmænd; — blandt alle gamle danske Dyder savner jeg endnu dog een.”

„Hvilken da? — hvilken? — Det gad jeg nok vidst!” — afbrød den gamle, ivrige Frøken ham med et stolt, næsten hovmodigt Blik i de af Fædrelandskjærlighed tindrende Øine. —

„Den allervigtigste, kjære, gode Frøken! Ydmyghed for

Gud baade i Lykke og Ulykke, og pas paa! kommer den Dyd ikke med det Allerførste tilbage, ikke alene hos dem, der har givet Gods og Guld — Theskeer eller Spiseskeer, Fingerbøller eller Sølvserveriser — men ogsaa til dem, der med herlig Begeistring vil give Liv og Blod for Fædrelandet — saa vil og maa Prøvelserne endnu blive langt haardere." —

„Med ham er der intet Udkomme!" — mumlede Frøken Trap og løb ud i Køkkenet, hvor hun hørte Lyden af en Potte, der kogte over.

Præsten satte sig nu til den ved Brevet afbrudte Læsning med Pauline, der dog denne Dag var adspredt og bekymret, som det lod til, ogsaa over hvad hun havde hørt om Jægermesterens mørke Sindsstemning; hun pegede oftere paa det Sted i Gustavs lille Brev, hvor han var omtalt.

Den hemmelige Gru, hun næsten altid havde havt for den mørke Pleiefader, var vel ikke aftagen, men syntes nu blandet med en stærk Følelse af, at han var hendes virkelige Fader. Denne Følelse havde Præsten villet fremkalde ved, hvad han inden Confirmationsdagen havde betroet hende om hendes sande Forhold til ham. Kun Dette og at hendes Moder var en fattig Fiskers Datter, som var død i Paulines spæde Barndom, var næsten Alt, hvad hun vidste om sine Familieforhold. Hun syntes selv at antage, at Moderen havde været hemmelig gift med hendes Fader. Denne Formodning havde Præsten ikke modsagt; men han havde, saavidt muligt, undgaaet at yttre sig derom. Det Mørke, der var udbredt over Jægermesterens Sind, og hans paafaldende Uvillie mod det Barn, han ikke vilde kalde sit eget, men dog havde givet fuld Barneret, havde bragt hende paa den Tanke, at der maatte være en stor Uret, han var sig bevidst mod hendes Moder; hun syntes at

ane, at det var Noget, han aldrig kunde tilgive sig selv, men som det pinte ham at mindes om ved at see hende. Denne Haardhed i hans Sind, der dog maaske udsprang af en god Følelse, havde hun besluttet at overvinde ved Sagtmodighed, og naar hun ikke saae ham, tænkte hun ofte paa ham med dyb Vemod. Dette var især Tilfældet nu, da hun vidste, han laa farlig saaret i sit Fangenskab og led af det nagende Tungsind. Hun skrev ogsaa denne Gang Navnet Fader paa Tavlen, men græd og tilføiede intet Tegn paa Gru eller Frygt. Hvad der foregik i hendes bevægede Indre, kunde Præsten snart udtyde af hendes hele Adfærd og af de Tegn og Billeder, hun havde skrevet paa Tavlen. Siden Confirmationsdagen havde Pauline ikke udtalt noget Ord uden det gamle naive „Saa!“ der dog nu ogsaa kom sjeldnere. Haabet om, at hendes Taleorganer vare i en virkelig Udviklingstilstand, syntes skuffet. De tvende Gange, der vare komne betydende Ord fra hendes Læber, havde kun været ved heftige og dybt gribende Sindsbevægelser. De Ord, hun eengang havde udtalt, kunde hun vel sige igjen, naar hun vilde; men det var kun skeet en enkelt Gang paa Præstens Opfordring — og naar det ikke kom af sig selv, ligesom ved en uimodstaaelig Naturtvang, havde disse Ord i hendes Mund hverken Liv eller Klang. Hun læste og skrev imidlertid med stedse større Lethed og fortsatte sine Arabesketegninger, som hun stedse gav større Skjønhed og Betydning. Det var især Fugle, hun tegnede, mellem Blomster og Blade i bølgeformige Kredse og i de mangfoldigste forskjellige Stillinger til hverandre. I den sidste Tid vare disse Stillinger som oftest fjendtlige; man saae, det var Krigen, der opfyldte hendes Sind og Fantasi. De smaa Sangfugle forfulgtes nu gjerne af Rovfugle, men forsvarede sig med Vinger og Næb. I deres Midte eller i

Spidsen for de smaa tappre Fugle var der som oftest en Svale, ledsaget af en større, sort Fugl, der meget lignede en Ravn. En lille Genius eller Barneengel med Sommerfuglevinger kom gjerne tilsyne imellem dem med en lille Fane i Haanden, som var en Blomsterstilk med et eneste Blad, hvorpaa der var indridset: „med Gud!”

Paulines Sind kunde ofte være dybt og inderligt bevæget; men naar man saae hende i Mark og Skov eller ved Havet, var det som den barnlige Fuglenatur i hende fik Overhaand, og Frøken Trap slog ofte Hænderne forbauset sammen og kaldte hende en vild Fugl, der med al sin Fromhed og Elskværdighed dog aldrig blev tam. Hun kom nu næsten daglig i Præstegaarden. Frøken Trap holdt bestandig mere af hende og kunde nu ret godt forstaa hendes Minesprog. At hun aldrig blev modsagt af sin unge, stumme Veninde, var maaske ogsaa en af Grundene til, at hun fandt hende saa from og elskværdig. Pauline hørte ogsaa altid med den største Taalmodighed paa den snaksomme Frøkens længste Fortællinger og opmuntrede hende baade til at fortælle og til at synge. Slige Opfordringer vare maaske dog undertiden en lille uskyldig List af Pauline. Den gamle Frøken havde sunget smukt i sin Ungdom; hendes Syngestemme var endnu ikke ganske tabt, og der var et vist Udtryk deri, som gik til Hjertet. Hun havde engang haft en Kjærlighedshistorie, som dog aldrig var kommen til Udvikling. For al uheldig Kjærlighed havde hun den største Deeltagelse; hun kjendte mange smukke Sange derom fra Peder Syvs Visesamling, og der var ingen Ting, hun heller talte om. Uagtet den Taushed, Frøken Trap havde lovet baade Præsten og sig selv angaaende Alt, hvad hun vidste om Paulines Moder og tidligste Barndom, kom hun dog ofte til at yttre langt Mere derom, end hun selv mærkede. Pauline kom saa-

ledes efterhaanden til Kundskab om, hvad Præsten havde fordulgt hende om Moderens Vanvid og ulykkelige Endeligt, som et vildt, forladt Dyr i Skoven. Thi at den saakaldte Ellefrue, Frøken Trap fortalte om, var den vanvittige Fiskerpige og hendes Moder, kunde hun ikke tvivle paa. Stæntevisen fik hun ogsaa at høre; snart kunde hun huske hvert Ord og skrev den op. Carls Sygdomshistorie fik hun ligeledes mere Sammenhæng i. De manglende Hovedled i, hvad hun hørte, kunde hun selv udfylde af sine Erindringer og af, hvad Præsten havde sagt hende. Da Pauline paa denne Maade havde faaet temmelig Klarhed i sit eget, forvirrede Levnetsløb, betroede hun en Dag ved Skrift og Tegn Alt, hvad hun vidste, til Præsten og bad ham paa det Inderligste at aabenbare hende Alt, hvad han vidste om hendes ulykkelige Moder og om den Fader, der altid havde afskyet hende. Præsten var betænkelig ved at opfylde dette hendes ivrige Ønske, men fandt det dog tilsidst rettest at lade den Sandhed træde helt frem, som hun allerede anede.

Fra den Dag af søgte Pauline ofte Eensomhed, og da nu Sommeren var kommen med Pintsefesten, sad hun ofte med sin Sykurv og en Bog hele Dage i Strandskoven eller ved Fiskerhytten, hvor hendes Moder havde boet, og hvor nu den fattige Væverfamilie boede. De tre Stænter i Strandskoven og en gammel, mosbegrøet Træstub ved en lille, klar Bæk, hvor hendes Moder saa ofte havde siddet, vare nu ogsaa hendes Yndlingspladser. Naar hun her var ene, anstrengte hun sig ofte for at frembringe nogle Sangtoner. Det lykkedes hende efterhaanden. Det var hendes ulykkelige Moders Stæntevise, hun vilde synge. Ingen forstyrrede hende i disse Øvelser eller i hendes eensomme Vandringer. Kun Faa lagde Mærke til den

stumme Frøken paa Strandgaarden — Fædrelandets farefulde Stilling holdt Alle i Spænding.

Det var en pinlig Vaar og Sommer 1848, især for dem, der sad hjemme og ikke personlig kunde tage Del i, hvad der fra Morgen til Aften opfyldte Alles Sind. Baade Gamle og Unge i Hjemmet havde kun een Længsel, det var efter Posten og Aviserne. Man hørte tusinde Rygter og lyttede spændt til dem alle, uagtet man ingen af dem troede. Det ene falske Rygte opslugte det andet, og naar Posten bragte Aviserne, vare de fulde af Oprørernes og deres Hjælperes Storpralerier, Bagvaskelser og Usandheder. Det var, som Løgnens og Urettens Rige havde udbredt sig fra Eideren og Elben til det halve Europa; det var, som der udstrømmede et Ædderhav af Løgnord, under vilde Hærskarers Skrig, mod det enestaaende, blødende Danmark. Jyllands Oversvømmelse af de overmodige Fjendeskarer var en haard Prøvelse. Krigen maatte føres uden tilstrækkelig Vaabenmagt, under idelige Blodtab i de smaa, hæderlige Fægtninger i Sundeved, medens Jylland aldeles blottedes, og man idelig skuffede sig med falske Forhaabninger om fremmed Hjælp. Dog rørte Livet sig mægtigt alle Vegne. Tilliden til den retfærdige Sag gjorde Modet og Udholdenheden jernfast. Der hørtes ingen Klager og Jamren fra de trofaste Jyder, som saae sig værgeløst plyndrede, men ventede rolig paa Befrielsens Time.

Der kom ofte Breve til Præsten fra Carl; i dem alle herskede der et friskt Sind og en freidig Stemning. Endelig hørte man, at et hemmeligt Vink, formodentlig gjenem en Stormagts Pennestrøg, pludselig jog de fremmede Hære ud af Jylland. Næsten samtidig kom Beretningerne om Seiersdagene den otte og tyvende Mai og femte Juni. Disse glade Budskaber om en heldig Vending i vor Stilling

og om de danske Vaabens Hæder vakte et nyt, friskt Haab. I Præstegaarden var Carls Brev den bedste Avis. Han havde været med i begge disse blodige Træfninger; han kunde som Øienvidne beskrive med glødende Ord, hvad man tildeels havde læst i Bladene. Han havde begge Gange været i stærk Ild, uden dog at træffes af nogen Kugle — han havde seet de pyntede Generalers Ryg, efterat de overmodigt vare fremrykkede i al deres Pomp, for at feire deres Fyrstes Fødselsdag med en sikker Seier over de Danske. Carl var ikke ubillig mod Fjenden; han beklagede de mange tapre Krigsmænd, der her maatte bløde for en æreløs Sag; han agtede Soldaten, der var sin Landsherre og sin Fane tro i enhver Krig; han foragtede kun Troløsheden og hadede kun Oprørets Hovedmænd og deres Hjælperes falske Statskløgt; men han havde aldrig før vidst — skrev han — at hans Landsmænd kunde være saa elskværdige og saa lystige selv i deres Vrede. Strax efter disse Seierstidender kom Budskabet om Vaabenstilstanden i Malmø — og den korte Glæde var forbi. I Slaget den otte og tyvende Mai havde den forbittrede danske Soldat betalt Besøget i Jylland og den store bebudede Plyndring med Bly og Blod; men denne Seier havde mishaget baade Venner og Fjender; — den var vunden, før den kunde blive forbudt. — Den blev betragtet som en uklog Hævn — og havde gjort vore Venner lunkne. Den Vaabenhvile, der nu skulde indtræde, var i de Flestes Øine værre selv, end den blodigste Krig. Herregaardsskytterne hjemsendtes, og den Dag nærmede sig, da Carl ventedes tilbage til ligemed Gustav og den i Fangenskabet helbredede Jægermester.

Frøken Trap var nu sjæleglad. Præsten var alvorlig og stille. Den stumme Frøken var paafaldende urolig. Hendes Blik oplæredes vel hver Gang Carls Navn næv-

nedes; men naar hun hørte tale om Jægermesteren, foer der en Sittren gennem hendes fine Lemmer, og hun syntes kun at finde Fred og Tryghed i Strandskoven og hos de gamle Væverfolk i Fiskerhytten.

Der kom nu daglig hjemdragende Skarer forbi af kraftige unge Landsoldater, som næsten Alle havde gennemgaaet Ildprøven. De sang og spøgede; de nikkede til Pigerne paa Veien; de glædede sig til Hjemmet og deres Familier; men de længtes dog efter at føres mod Fjenden paa ny: man saae det i deres Blik; man hørte det i deres jævne, ukonstlede Ord og freidige Sange. Enkelte af dem bare med lidt Selvfølelse Chaco'er, som vare gennemborede af Kugler; Nogle havde smaa Seierstegn i en Pikkelhue eller et erobret Vaaben; Mange havde Skrammer efter lykkelig lægte Saar; men de talte ikke derom, naar de ikke bleve spurgte, og der var ingen Stortalenhed i, hvad de fortalte. Derimod vare de rige paa snurrige Smaahistorier og fortalte helst Løier fra Krigen.

Endelig kom ogsaa den Vogn, som bragte Gustav og Carl til Præstegaarden — og Jægermesteren til hans Familie paa Strandgaarden. Carls Hest, som med nogen Stivhed var i Behold, var bunden til Vognen.

ANDET KAPITEL

I Præstegaarden var Modtagelsen hjertelig. Præsten omfavnede begge de kjære Sønner, som om de var opstandne til ham fra de Døde. Frøken Trap kyssede dem uden al Betænkelighed paa de brune, skæggede Kinder.

Ingen af dem havde taget Ragekniv med paa dette Felttog, og de saae temmelig vildmandsagtige ud.

„Lad os nu faa de Bukkeskæg af os!” — sagde Gustav, da han kom til at see sig i Dagligstue-Speilet. — „Vi see jo næsten lige saa cannibalske ud som disse vildtydske Bramarbasser af Friskarelømler. En mere satanisk Affectation har jeg dog aldrig stødt paa i denne Skindyernes fortræffelige Vrængbilledverden.”

„Du spørger nu dog ikke med Pilatus: hvad er Sandhed?” — spurgte Faderen. — „Du skærer vel heller ikke alle vore Fjender over een Kam? i en misledt og falsk Begeistring maa vi dog altid erkjende Noget, der i forblindede Øine ligner Sandhed og Ret.”

„O ja!” — svarede Gustav — „som i enhver Daarekiste; — for ethvert ærligt Daarekistelem har jeg en vis Respect. — De allerfleste Gale veed dog meget godt, at det i Grunden er Løgn, hvad de rase for. De synes kun, Raseriet klæder dem saa fortrinligt. Det er allerbedrøveligst med de kjære, unge Damer der ovre!” — tilføiede han livligt — „Vorherre har skabt dem til at erobre baade danske og tydske Hjerter; men som de nu skabe sig selv om, bliver der snart ikke for en halv Skilling sand elskværdig Natur i dem tilbage.”

„Men den unge Dame, der var saa god og elskværdig imod dig i dit Fangenskab,” — bemærkede Carl — „med hende gjør du vel en Undtagelse?”

„Hun er i Grunden vist en Lysets og Deilighedens Engel, min Bro'er!” — svarede Gustav — „men det store, enige Fædrelands Kobold har ogsaa gjort hende til en af de Engle, der fulgte Lucifer nedenum hjem, og som jeg ikke skal fristes til at gjøre Følgeskab.”

„Men Præsten, du skrev om,” — spurgte hans Fader

— „han, hvis Ligtale over vore faldne Landsmænd du fandt saa gribende?”

„Den Fugl Phonix opsøgte jeg strax!” — svarede Gustav med et bittert Smil. — „Jeg glædede mig til dog en Gang at træffe en fri og uhildet Christen-Sjæl blandt alle de forskruede Vrængbilleder af Ulvefrihed og Rævepatriotisme; men Mage til Komediantspil med det Hellige kan vist hele Jesuitismens Historie ikke opvise. Ved Graven havde han udelukkende talt som Christen — sagde han — der bortfaldt alle endelige Hensyn; men i Verden maatte han for Gud og Mennesker tale som Patriot, om han ogsaa skulde besegle sin Overbevisning med sit Blod. Denne rigtbegavede og veltalende Præst havde saaledes løiet sig ind i den Martyr-Rolle, han spiller for sig selv — han havde saa mesterlig taget sin Samvittighed ved Næsen, at jeg næsten troer, han kunde lade sig stege som en Aal for den uimodsigelige Sandhed, at Løgn, Meened, Hykleri og Landsforræderi under visse Omstændigheder ere de høieste, christelige Dyder. — Og saadanne Præster har man nu derovre i hundredvis.”

„Men de to smukke Herrer, som har saa megen Skyld i alle de Ulykker, og som vi jo ogsaa har revet Ordens-tegnene af Brystet, hvor kan det være, at Ingen har faaet Sigte paa dem?” — spurgte Frøken Trap.

„Det hyttede de sig nok for!” — svarede Gustav. — „En af dem vovede sig dog ind blandt de danske Krøblinger paa Lazarettet.” —

„Ei, ei, ham saae du da, Gustav! Han saae vel ud som den onde Samvittighed selv?”

„Det maatte han ønske — saa kunde han dog faa lidt Sandhed at see, naar han bandt sit Halsbind, og maaske selv ønske, det var en Hampsnor. Jeg saae ham for Resten ikke. Jeg havde nok af at høre den hule Løgn i

hans Generalstemme. Han talte meget prægtige Ord om Friheden og det store Fædreland til nogle stakkels, lem-læstede Slesvigere, der skar Tænder og forbandede ham med samt hans Broder og de Kielske Professorer. Jeg lukkede mine Øine og skammede mig ved Tanken om, at den Karl kunde faa det frække Indfald at tale sit Modersmaal og kalde mig Landsmand. Jeg fik mig ellers en dygtig Latter, saa snart han var ude af Døren" — tilføiede Gustav noget mindre bitter: — „det kom mig akkurat for, som jeg havde hørt en maadelig indstuderet Replik af en Parodi paa Vilhelm Tell."

„De samvittighedsløse Herrer skal jeg ikke forsvare" — tog nu hans Fader alvorlig Ordet — „men det forekommer mig, min kjære Gustav! at du ikke, som du skrev, har faaet det onde Blod rigtigt tappet ud, men at du tvært imod bringer en Del galdeagtigt Blod med fra Fangenskabet. Det store Bud om Kjærlighed selv til vore Fjender" —

„Det falder lidt svært, Fader! førend man har slaaet dem ihjel eller sluttet Fred med dem for Alvor" — svarede Gustav — „men ingen af Delene er der vel Udsigt til i vor Levetid. Du har ellers Ret! — Galden vil rigtig nok undertiden løbe over hos mig, naar jeg tænker paa, hvad jeg har maattet høre derovre af det store Procurator- og Professor-Galskabs Echo — om deres retfærdige og hellige Sag, om deres krænkede Rettigheder, som de hente fra Maanen — om deres fulde Berettigelse til, hvad de kalde deres „Erhebung" — eller paa Dansk til at være Slyngler og Meenedere. De ere umaadelig stolte af deres Fasthed og Sammenhold i Sletheden og over alt det Medhold, de kan faa, saa længe der er liderlige Slagsbrødre og tappre Menneskeslagtere til Fals i Tydskland — og det har der aldrig været Mangel paa i det Land. Men lad det være

nok om det Folkefærd! — jeg veed nok, du har en gammel Kjærlighed til dem, Fader! Alt Had til Nationer er i Grunden ogsaa dumt. Det er jo den puur abstrakte Løgn og Slethed, man skal hade; det er filosofisk, veed jeg nok — Mennesket skal man ære og elske, medens man kun pligtmæssig slaar de Mennesker ihjel, der kalde vor Sandhed Løgn og deres egen Løgn Sandhed. En ærlig Fjende tænker naturligvis ligeledes, hvor megen Uret han kan have. Hvor Blindheden kun er sand og naturlig, maa alt Had unægtelig falde bort; man dræber hinanden i al Gemytlighed og istemmer paa begge Sider Valgsproget: med Gud for Sandhed og Ret! — saaledes gaar det meget opbyggeligt — saadan skal man tage det — og det kan jeg ogsaa!”

Han fortalte nu en Del lystige Historier, blandt Andet ogsaa om Hr. Staal og en opflammende Tale, han havde holdt til Soldaterne kort før en rask lille Fægtning i Sundeved. Han havde kaldet denne Oprørstid vort Ragnarok — og Tydskerne Muspels Sønner, der nu vare komne med Loke paa det Skib Naglfare, der var bygget af døde Mænds Negle. — Bønderkarlene troede, det var en Jernbane, han mente, eller et nyt Skib i den tydske Flaade, som han vilde gjøre Nar af. — Han talte om Kampen, der nu skulde staa paa Bifrost, og hvorledes den store Bro mellem Jord og Himmel skulde briste baade med Guder og Jætter. Karlene mente, det var Flydebroen over Alssund, men troede nok, den holdt — og Brohovederne vare stærke. Da de kort efter rykkede mod Fjenden, vare de dobbelt lystige — og det gik fortræffeligt. Talen havde virkelig sat Liv i dem, skjøndt de ikke havde forstaaet et Ord deraf; men de saae, det var Mandens fulde Alvor, og at hans Mening var, de skulde kun gaa rask paa — det gjorde de

ogsaa: det var som den gamle Thor var faren lyslevende i dem og enhver Kolbe var bleven til en Mjølner" —

„Skulde vi ikke gaa til Thebordet?" — afbrød Frøken Trap nu den livlige Underholdning om den Fægtning, Talen var om; men Ingen hørte hende.

„Det saae du selv den Morgen, Carl!" — sagde Gustav — „og det tager jeg til Indtægt for mit System: — naar Galskabet kun er naturligt, men ikke paataget, kan det næsten være lige saa virksomt som Fornuften og Sandheden selv. Saaledes forklarer jeg mig ogsaa Virkningerne af de begeistrede Taler til det tyske Folk, der har sat Ild i deres Hjerner og ført dem over Elben mod de danske Jætter, der vil opæde Tydskheden i Slesvig — medens det dog er Tydskheden, der vil sluge hele Danmark."

Carl mente, at hvad der skulde gjøre noget virkeligt Indtryk, maatte hænge sammen med en Forestillingskreds, man med Sandhed kunde tilegne sig. Han fortalte en Yttring af en sjællandsk Landsoldat, der havde kjøbt en ny Krigssang, hvori der stod, at Aukathor skulde lyne fra Trudheim og hjælpe de Danske, naar Nøden var størst. „Det maa vel sagtens være Vorherre" — havde Karlen sagt — „for det skulde vel aldrig være Holger Danske? men han kunde dog ikke lyne."

„Det eneste mythiske Heltenavn, vor Almue kjender," — vedblev Carl, der nu var kommen i Aande — „det er ingen af alle Hedenskabets Afguder eller Kjæmper, men min kjære, udødelige Holger Danske — og han kan takke Christendommen for sin Udødelighed i Folkelivet: — hans Billede hænger sammen med Traditionen og Folkesangen fra en christelig Tid — hans Navn og Betydning har Rod i Folketroen. Vilde Hr. Staal træde frem, som Folket tænker sig gamle Holger, og havde han Aand og Kraft til

at tilegne sig hans Væsen, saa vilde vore Folk følge ham med Jubel, i Stedet for de nu dog kun lee ham ud — og det er han, med alle sine Særheder, for god til."

„Du kunde nok selv have Lyst til at være Holgers Gjenfærd, naar det ikke var et Spøgelse!" — udbrød Gustav og lo. — „Jeg har seet adskillige Spring af dig, som har viist, du er af Slægten. En saadan Skikkelse kunde Hr. Staal gjerne paatage sig, naar han først kunde faa sig indbildt, han virkelig var, hvad han gav sig ud for. Men vi behøve, Gud ske Lov, ingen Maskeradehelte til at gaa i Spidsen for os!" — tilføiede Gustav med Varme. — „Den rette gamle Holger, baade i symbolsk Betydning og som virkelig Sagnhelt, er ogsaa min gode Ven, hvad man saa vil kritisere ham til i Studerekamrene. Jeg mener, han har lyslevende været med os i reglementerede danske Uniformer, og har, som en brav Skandinav, baade havt svenske og norske Kammerater ved sin Side."

„Maa jeg nu bede Dem komme til Thebordet!" — sagde Frøken Trap høiere, men blev endnu ikke hørt.

„Hvem sætter du høiest paa Listen blandt vore tappe Faldne?" — spurgte Præsten og saae glad paa sin Søn, medens han fremtog en skreven Navneliste af sin Pult.

„Nu overtræder du selv dit gamle Princip, Fader!" — svarede Sønnen. — „Alle Superlativer ere lige saa usande som fornærmelige — har du jo gjerne sagt, naar Nogen udelukkende pristes som den bedste eller største blandt de Udmærkede. Deri holder jeg med dig. Mellem Heroer gjælder ingen Rangforordning, til hvilken Bedrift i Verden de saa høre. Skulde vi en Gang faa Raad og Sind til at reise Mindestøtter for Nørdens nye Helterække, vilde jeg foreslaa at ordne dem efter Dagen og Timen, de faldt paa; — saa kom en Menig, ved Navn Seier, tilligemed vor kjække Hegermann-Lindencrone i Spid-

sen, uden Fornærmelse for den tappre Leyonhufvud, den dristige Løvenskjold, vor gamle, heltmodige Morgenstjerne og hele Rækken af de skandinaviske Fordandsere i denne Hæders-Polka. Ad Aare vil de nok faa Medbeilere til fuldt saa mange Ærestøtter, og ingen tapper Menigs Navn burde glemmes."

Præsten nikkede og viste ham den Liste, han havde fremtaget: den indeholdt Navnene paa enhver tro falden Krigsmand i dette Felttog, saa vidt man kjendte dem. De, som særdeles havde udmærket sig, stode i første Række. „Den Liste vil jeg bevare i vor lille Landsbykirke" — sagde han — „og enhver Bonde, som seer den, skal takke Gud for de tro Landets Sønner og bede ham glæde deres Sjæle evindeligt!" — Carl og Gustav trykkede hans Hænder med Varme.

„Baade Nutidens og Fremtidens Bissener og Jerichauer vil faa Nok at bestille" — sagde Carl — „og Digterne med, naar der er Liv og Taknemmelighed i dem. Jeg har Forslag til hundrede Æmner for vore Malere i mit Tornyster."

„En prægtig Tid, Fader! ikke sandt?" — udbrød Gustav — „hvem skulde troet, vi skulde oplevet saadan en ny Heltealder efter al den Jammerlighed, vi har maattet døie med det nye Kandestøber-Filisteri i den sidste Tid?"

„Men det holdt du jo dog selv paa før Krigen!" — bemærkede Carl. — „Har du glemst, det var mig, men ikke dig, der kaldte vore nye politiske Kandestøberier moderat Filisteri?"

„Jeg var hjertelig ked deraf, kjære Ven! men holdt kun Skridt med Tiden saa godt jeg kunde — nu synes det mig forbandet smaaligt, og jeg er glad ved, vi har faaet noget Andet og Større at tænke paa."

„Men nu begynder det jo først for Alvor, naar vi

faa Fred!" — sagde Carl — „saa skal vi jo til at støbe Staten helt om og lodde Stumperne sammen."

„Ingen Stumper, Carl! helt og holdent maa vi have det gamle, kjære Fædreland! før vil vi ikke hænge Riflen paa Væggen — og faa vi Plads paa Faders Liste, er vi jo oven paa! Vrøvleriet er det forbi med!" — tilføiede Gustav lystig. „Nu er vi jo alle Demokrater — og det er godt! Den gamle Maskine var dog forkludret. — Baade du og Fader maa nu finde Jer i at være lige saa dygtige Generalprocureurer, som vi nu Allesammen skal være, fra Kong Salomon til Jørgen Hattemager. — Nu er Livet en Jernbane og Statsmaskinen et Locomotiv — ruts, rats! maa det gaa, enten man piber eller synger!"

Præsten yttrede sig med stille Haab om en lykkelig Opløsning paa den store Knude baade her i Norden og det øvrige Europa, naar kun den Aand bliver levende, der hverken stoler paa Afguder eller egen Styrke.

Den politiske Samtale begyndte igjen; men nu havde Frøken Trap tabt Taalmodigheden. „Det er da kedeligt!" — sagde hun — „neppe har vi begge de kjære Mennesker her levende igjen, før de skal dræbe mig og hinanden indbyrdes med politisk Snak! Jeg har allerede to Gange sagt dem, at Theen staar paa Bordet." Det hjalp, og man tog Plads i Havestuen om det fortrolige og sirligt dækkede Thebord, hvor den gamle, kjære Frøken havde Forsædet og ledede Forhandlingerne.

Gustav spurgte nu med livlig Deeltagelse til Damerne paa Gaarden, og Frøken Trap fortalte, at Emilie saa godt som var forlovet med Kammerherre Kronskjold.

„Men Julie?" — spurgte Gustav — „sværmer hun endnu for denne vor nye Don Quixote, der selv ikke tabte hendes Hjerte, da han faldt af Tærskemaskinehesten?"

„Ham har hun vist aldrig gjort saa meget af for

Alvor!" — svarede Frøken Trap og var nu ret i sit Es, medens hun med en temmelig selvtilfreds Mine holdt en Forsvarstale for Frøken Julie. — „Hun er slet ikke saa flanevorn, som man har sagt hende paa!" — vedblev hun — „hvad kan hun for, at de unge Herrer sværme om hende? Smuk er hun jo — det kan Ingen nægte — og en prægtig Forstand har hun. Hun har baade Talenter og fin Dannelse; hun veed ogsaa at gjøre Forskjel paa Folk og vælge sit Selskab. Hun har i Sommer faaet en Del Fortrolighed til mig. Hun har, blandt Andet, ogsaa betroet mig, at hun kun viste Hr. Staal saa megen Opmærksomhed, fordi hun ikke kunde lide, man vilde opholde sig over ham — og ved Paasketiden havde hun kun rost ham saa meget for at drille en vis ung Herre, der gjerne vilde slaa sig til Ridder paa ham."

„Ja saa! et lille Kneb maaske!" — sagde Gustav — „hun vilde vel see, om jeg ikke blev skinsyg" —

„Hun har altid spurgt til dig og med megen Artighed" — vedblev Frøkenen — „men nu kommer der jævnlig en anden ung Herre med Kammerherren, og ham gjør hun rigtig nok meget af. Det er et stort Geni, sige de der oppe. Magisteren roser ogsaa hans Hoved, og jeg skal ikke nægte, han taler ganske ypperligt for sig" —

„Hvem er det? — hvad hedder han? — hvorledes seer han ud?" — spurgte Gustav hastig og syntes endnu at røbe mere Deeltagelse for Frøken Julies Hjerteanliggender, end han vilde give sig Mine af.

„Han er høi af Væxt og har prægtige Øine, men Briller er han sagtens født med, som alle de unge Herrer, der skal see lærde ud i vor Tid. Det kan jeg lide af dig og Carl, at I ikke deri har abet efter: det gjør Øinene saa dumme, naar Brillerne komme af."

„Det hører jo med til Affectationens Tid!" — sagde

Gustav — „derfor vil jeg heller see slet, uden Brillen; men er han kjøn for Resten?”

„Det seer jeg aldrig efter!” — svarede Frøkenen — „men han gaar net klædt: — han bærer Haaret ganske til den ene Side, ligesom denne Prume og alle de nye store Virtuoser, man seer i Kobberne. — Han har en meget fin, men rigtig nok lidt spodsk Næse og et Smil om Munden, ligesom der bestandig laa et vittigt Indfald paa Lur, og det gjør der nok ogsaa. Han holder sig overordentlig rank og er nær ved at hælde lidt bag over; men det klæder ham prægtigt, siger Frøken Julie. Naar han bevæger sig, er det næsten, som han var lidt stivknæet — med Respect at sige! — men det giver ham just en egen Værdighed, siger Frøken Julie, og det betegner hans aandelige Overlegenhed, siger hun” —

„Men hvad hedder han? — hvad er han?”

„Endnu er han sin egen Herre, troer jeg; men han kan nok ellers tænke paa at blive Minister eller saadant Noget, siger Frøken Julie — hans Navn kan jeg aldrig huske — det ligner næsten en Bogfinke” —

„Dog aldrig den Vittighedsfugl Finkenbok? — ham der skrev „den unge Momus!” og nu skriver „Tidens Forløber —”

„Ham er det!” — sagde Præsten — „det er unægtelig et ganske overordentligt Talent. Han kommer her temmelig ofte.”

„Og du kan virkelig samstemme med ham, Fader?”

„Det behøves ikke for at erkjende hans Gaver. Han forstaaer med den største Finhed at nedrive Alt, hvad jeg og min gamle Veninde der oppe glæder os ved; men han gjør det saa fortræffeligt, at jeg maa beundre ham, hvorvel jeg naturligvis aldrig bliver enig med ham. Han erkjender i Grunden ingen positiv Religion, skjøndt han

kan sige de sindrigste Ting om den religiøse Trang i Menneskenaturen, som han kalder en smuk, men uhelbredelig Sygdom. — Hvad jeg kalder Dybde i Følelsen, indrømmer han kun en ringe Grad af æstetisk Interesse; men det er ham i Grunden en Blødagtighed, som han kun har Medlidenhed med. Hele Perioder i vor Literatur og netop den, jeg skylder min hele Retning, bryder han Staven over. Hin romantiske Længsels- og Forventningstid her i Landet, da Nøden lærte os at vende Blikket indad til Aandens dybe Verden, den staar for ham som en ussel, kraftløs Hængehovedtid; — dens Følelse kalder han Føleri, og Alt, hvad der hænger sammen hermed, er ham forkasteligt. Den naive Friskhed og Kraft i vor hedenske Oldtid har han Øie for; hin Tids classiske Skikkelser i vor Konstpoesi lader han vederfares Ret; men vor hele poetiske Middelalder med dens rige Indhold er ham en tom, sygelig Skyggetid, en taaget Drømmelund med en eneste fattig Sangfugl. Alt hvad der udspringer herfra og har grebet ind i vort Liv og Sind ignorerer eller fordømmer han. Nutidens Liv og Bevægelser er han derimod helt og fortræffeligt inde i; men hans Verden er dog en stor Fremtid, hvor en ny, rigtig nok politisk Messias skal fremtræde, som den fuldendte Socialismes Begrunder. Denne Messias vilde han maaske helst være selv; men han har ædel Resignation nok til at nøies med at være hans Forgænger."

Gustav havde halvt adspredt fulgt Faderens udførlige Skildring af denne nye Beiler til Frøken Julies Gunst. „Et mærkeligt Talent — ja vel! — et fint Hoved!" — sagde han i noget forstemt Tone. — „Hvo veed, om han ikke holder Hovedet tilbage, for des meer at overraske Verden, ved en Gang at bukke det. Maaske holder han Knæene stive, kun for ikke at bøie dem, for det er

Tid til den Tilbedelse, han selv føler Trang til i Grunden." — Gustav var kommen ud af sit muntre Lune og faldt i Tanker et Øieblik.

„Men Pauline — den stakkels stumme Frøken!" — udbød nu Carl, der længe syntes at have siddet urolig med dette Spørgsmaal paa Læben. „De skrev aldrig noget Ord om hende" —

„Du spurgte jo heller aldrig til hende!" — svarede Faderen. — „Hendes Tilstand er ikke ulykkelig; men jeg har opgivet Haabet om, at hendes indre Liv skulde befri hendes Tanker og sprænge de Baand, der binde Ordene paa hendes Tunge. Paa de enkelte Ord nær, hun een Gang har udsagt, er og bliver hun den stakkels stumme Frøken."

Carl sad med en fyldt Thekop i Haanden og stirrede paa den, medens Gustav nu med en Physiologs hele Nøigtighed udsurgte sin Fader om den stumme Frøkens Sysler og Sindsstemning i de sidste Maaneder.

„Feiler Theen noget, kjæreste Carl?" — sagde Frøken Trap — „er der Fløde nok i? — har du faaet Sukker? er den ikke for tynd? — vil du maaske have den lidt stærkere? — eller har jeg gjort den for stærk? — vil du have lidt Vand i? — eller er den bleven kold? — skal jeg skjenke dig en anden?"

„Den er fortræffelig, allerbedste Frøken!" — sagde Carl og tømte hele Koppen og to Kopper til, som den omhyggelige, gamle Frøken tillavede ham, medens han opmærksom fulgte Præstens Samtale med Gustav om en „total" eller „partiel" Stumheds mulige Sammenhæng med Menneskets indre Natur, dens mulige Forhold til en for sømt Barndomspleie — dens Afhængighed af ydre og indre Tilfældigheder og Taleredskabernes medfødte eller senere indtraadte Mangler. Herom talte Gustav med Kund-

skab til mange videnskabelige Undersøgelser og tidligere Erfaringer.

„Men, kjære Gustav! hvorledes hænger det egentlig sammen med vor Jægermester?” — afbrød Frøken Trap denne Samtale, da den blev hende altfor lærd og kedelig. — „Han er dog aldrig fra Forstanden? Af dine sidste Breve kunde man jo næsten frygte derfor.”

„Gal er han ikke” — svarede Gustav — „men han gjør sig al Umage for at blive det. Han er den trodsigste Melancolicus, jeg har kjendt. Med slige Folk er der ingen Udvei. Det smigrer dem at være ret ulykkelige. De spille saa længe fortvivlede og ægge sig til Oprør mod sig selv og Verdensregjeringen, til det en Gang for Alvor snapler over for dem, og de har affecteret sig midt ind i Gal-skabet. Carl og jeg har taget os den Frihed at redde hans Liv et Par Gange, og det kan han nu paa ingen Maade tilgive os. Mig taler han dog med; men til Carl vil han neppe see. Den Eneste, han kan lide, er hans grimme, røde Hund, og den er dog tydsk og sagtens en Forræder: det er en Overløber fra Rendsborg. — Menneskeforagt og Dyreforgøbelse følges gjerne ad.”

Gustav og Carl agtede om nogle faa Dage at reise til Hovedstaden, for der at fortsætte deres Studeringer, til de kunde deeltage i det nye Felttog, man sikkert ventede. Efter Jægermesterens sidste Ord til dem, fandt Ingen af dem Opfordring til at aflægge noget Besøg paa Herregaarden, hvis Herren i Huset ikke fik et omgængeligere Lune.

„Damerne burde vi sagtens hilse paa!” — bemærkede Gustav. — „Mig kaster Jægermesteren vel ikke paa Døren; men hvad skal jeg der? Efter hvad jeg hører, er der nu jo Ingen meer, man kan forelske sig i for det Par Dage,

vi blive her, uden det skulde være den gamle Geheimeraadinde."

Carl taug. Præsten beklagede, at hverken Krigen eller Fangenskab havde bragt nogen rigtig Alvor i hans kjære Søns flagrende Sommerfuglesjæl.

„Tillad mig, Fader! jeg staar netop i Fare for at blive altfor alvorlig!" — sagde Gustav, og der fløi et Udtryk over hans Ansigt som af en bortjagen bitter Følelse. — „Sommerfuglen har faaet baade Kløer og Skæg i Skorpionreden. Jeg har mangen Gang frygtet for, at de Psychevinger, du før har været saa god at pryde mig med, skulde blive til Flaggermusvinger, som paa en rigtig Dæmon. Blive Sønerne af de frommeste Fædre her i Danmark ikke til glubende Djævle, er det ikke vore germaniske Brødres Skyld: de har gjort, hvad de kan til at fordjævle sig selv og hele Verden. Desuagtet vilde jeg ikke for Meget have undværet de sidste fem Maanedes Liv!" — tilfoiede han i munter Tone — „med alt det Djævleri, Verden er fuld af, er den dog uendelig morsom at tumle sig i." Han fortalte nu mange lystige Historier fra Felttoget og hans Fangenskab. Snart vare Alle i den hyggeligste Stemning, og Frøken Trap havde sørget for at give Aftenen et festligt Udseende.

TREDIE KAPITEL

Næste Morgen tidlig havde Carl allerede sin Botani-seerkasse paa Ryggen, og Gustav havde grebet sin Jagt-bøsse. Det var Løverdag, og Præsten skulde have Ro til at studere paa sin Prædiken. Veiret var smukt. De to

broderlige Venner fulgtes sammen over Præstegaards-Marken, hvor de snart skiltes ad, hver i sine egne Tanker, og med visse halvbevidste, hemmelige Planer. Gustav tænkte ligesaa lidt paa at bruge sin Bøsse, som Carl paa at samle Planter. Hvorlidet den unge Læge lod til at bekymre sig om Frøken Julie, og hvem der nu stod høiest i hendes Gunst, havde hendes Billede dog endnu en Tillokkelse for ham, som han ikke vilde tilstaa sig selv. Søge hende — vilde han nu paa ingen Maade. Det var han bleven enig med sig selv om. Skulde han hændelsesvis faa et Glimt af hende at see, det var en anden Sag — det var Skjæbne — og det vilde han Intet have imod. Den unge, adspredte Jæger huskede ikke paa, at det ikke var den rette Tid paa Aaret til at skyde Harer. Han bildte sig nu ind at opdage et Harespor, der førte op mod Jernporten til Herregaardshaven, og han fulgte Sporet, der dog savnede det sikreste Kjendemerke, begge de fremstrakte „Forløbs” eller Forbeens Stilling foran hverandre. Det var upaatvivleligt et ærligt Kattespor; men han vedblev dog ivrigt at følge det. „Skal Haren da just altid hoppe paa den ene tossedede Maade?” — sagde han og lo over den Selvforstillelse, han greb sig i. Pludselig standsede han nu ved Synet af en ung, velvoxen Herre, der kom ud fra Herregaardshaven og stiledede lige imod ham. Efter Frøken Traps Beskrivelse maatte det være denne hans Flyvebladshelt, som han saa ofte tilforn havde ønsket at kjende personlig, men som han nu følte et hemmeligt Nag til. Derover skammede han sig dog i sit Hjerte. Han besluttede at overvinde den skinsyge Fornemmelse, han blev sig bevidst, og gribe Leiligheden til saa interessant et Bekjendtskab. Han vilde nu ret vise sig forekommende mod sin rigtbegavede Medbeiler, og det lykkedes ham. Han hilsende ham som en Mand, han længe havde ønsket

at mødes med. Han kunde uden Hykleri sige ham, hvorledes han i flere Aar havde følt en vis Befrielse fra Tidens Kedsommelighed ved at lee med ham over Jammerligheden baade hos Store og Smaa og over alle de Tidens Bevægelser, der mere tydede paa en Overgang til Forraadnelse, end paa noget nyt, virkeligt Liv. Han fremhævede, hvorledes han heri havde fundet Medhold hos Enhver, der satte Pris paa det lette Vid og ikke forargedes over dets frie Henflagren over alle Hensyn. Han kaldte denne Lat-tærens Periode et sundt Foryngelsesbad for det hele Folk. Den ungdommelige Kraft og Friskhed, der nu syntes at fremtræde i vort Folkeliv, udledte han endogsaa fornemmelig af denne Kilde. Medens han i sin Iver herover kom til at sige meget Meer, end han virkelig mente — greb han sig selv i denne Overdrivelse og besluttede pludselig at befri sin Samvittighed ved at blive grov. Inden han dog fik nogen Leilighed dertil, havde den i saa høi Grad hyldede Flyvebladsskribent med et ganske roligt Smil modtaget hans Forekommenhed, uden paa mindste Maade at synes smigret derved.

„De taler om et temmelig lavt Udviklingsstadium i mit Forfatterliv, som jeg haaber at være aldeles ude over!” — sagde han i en beskeden Tone, men med en Mine af Selvfølelse, der forekom Gustav uforskammet: — „jeg seer nu tilbage dertil som til en lykkelig overstaet Crisis.”

„Ja saa! er det muligt?”

„Det Samme mener jeg er Tilfældet med Folket, som De har været saa artig at tro, jeg har paavirket. Det var i Grunden en høist farlig Selvopløsningens Tid. Dog den er forbi. Ethvert Menneske og ethvert Folk har sin Lapsetid. Indtræffer den, hvor et nyt, betydende Liv trænger til Ild og Begeistring, kan Lapsriet let blive til

et aandeligt Selvmord. Det er altid fristende for det unge Talent, der vil prøve sine Vinger, at lade sig bære af Stemningens store Luftstrøm. Den samme Hob, der bærer en begyndende Virtuoso, som kun fløiter i dens Pibe, kan let hilse ham som en Høvding og en Magt. — Det er dog kun en Skuffelse, der kan smigre Den, der aldrig faar Stort at betyde. I gamle Dage" — vedblev han — „holdt Fyrsterne Narre, for at hjælpe dem til at lee, naar de selv vare i Begreb med at fortvivle; — i den nyere Tid holde Folkene slige Narre i deres lystige Bladskrivere. — En saadan Folkenar har jeg været" —

„Deri har De fuldkommen Ret!" — afbrød Gustav ham — „det var det rette Ord! — Det kunde Ingen finde paa uden De selv. — Der har De atter talt lige ud af mit Inderste!"

Den unge Publicist forblev fuldkommen rolig. Hans Øine bleve kun lidt større; der spillede et humant Smil om hans fine Mund; med et Blik, der næsten gjorde Gustav forlegen, syntes han at have opdaget Grunden til det pludselige Omslag i hans nye Beundrers Adfærd.

„De kom strax for Skade med at være lidt for høflig imod mig" — sagde han — „og jeg fortænker Dem ikke i, at De, i Følelse af Deres Frihed, nu vil raade Bod derpaa. De vil nu ikke være saa galant at modsige mig. De finder ikke den Beskedenhed for overdreven, jeg paa min Side kom for Skade at hykle. Derpaa kjender jeg, at De er en sand Frihedens Mand. Galanterier og tomme Beskedenheds-Floskler vil vi nu gjensidig lade fare! Bevidsthed, veed De, er Løsnet i vor Tid," — tilføiede han med et gjentaget Smil. — „Det umiddelbare Geni sætter ingen Mand af Hoved mere Pris paa. Jeg er mig meget vel bevidst, baade hvad jeg vil, og hvad jeg kan, og hvad jeg har præsteret. — Jeg føler ikke mindste Trang

til noget Rygstød i den Henseende af Andres smigrende Meninger om mig. Jeg er Dem ellers meget forbunden!" Dermed hilsende han høflig og gik videre.

„Atter et Bidrag til Affectationens evige Historie!" — sagde Gustav ved sig selv og lo lidt tvungent. — „Med al sin indbildte Overlegenhed, var han dog stødt; — men jeg skulde dog aldrig tro, han har gjort mig flou?" Han fløitede og gik rask frem.

Gjennem Gitterporten til Herregaardshaven saae han nu Frøken Julie spadsere med Kammerherre Kronskjold og Frøken Emilie. Han følte sig stærkt tiltrukken af den unge Piges Skikkelse og sprang ind i Haven over Stænten. Begge Søstrene bøde ham velkommen tilbage fra det hæderlige Felttog. Julie afrev en smuk Aster og satte ham den i Knaphullet, som et Ordenstegn. De takkede ham begge med velvalgte og sirlige Ord for det Heltemod, hvormed de vidste, han havde sat sit Liv ivove for deres Faders.

Julie syntes i Særdeleshed høitidelig begeistret; hun takkede ham med et ophøiet Blik i Statens og Fædrelandets Navn; men det klang ham, som det kom ud af en Bog og ikke af en levende Sjæl. — Han blev blussende rød derover, ligesom han selv havde sagt noget meget Upassende, og han skyndte sig at afbryde det høitidelige Optrin.

„Jeg beder Dem, gjør mig ikke til et Offer paa Fædrelandets Alter!" — sagde han. — „Jeg er aldeles hel og holden, som De seer, og — sandt at sige — paa Statsbegrebet og det borgerlige Samfund har jeg ligesaalidt tænkt under den spredte Fægtning, som paa hvad Deres Hr. Faders Liv var værd. — Det var os Jægere ligesom et nyt Slags Jagt, der kun var i lidt større Stil, end Ræve- og Grævlingejagten" —

„Hvor kan De tale saa prosaisk?“ — afbrød Julie ham: — „det gjaldt jo Menneskers dyre Liv, som vor Ewald siger.“

„Det bryder man sig ikke saa farligt om i vore Tider!“ — svarede han: — „Livet er stærkt faldet i Prisen. Deres Fader har heller aldrig regnet det til Fortjeneste, at Nogen vilde redde hans dyre Liv. Der er ingen Ting i Verden, han sætter mindre Pris paa.“ Gustav spurgte nu i dagligdags Høflighedsform til Jægmesterens Befindende, og om han var tilstede.

Ingen af Frøkenerne havde seet ham endnu. Han var strax gaaet til Ro efter Reisen og var tidlig gaaet paa Jagt med sin Hund. Kammerherren og Emilie faldt nu ind i den ligegyldige Underholdningstone; men Julie lod sig ikke bringe ud af den høitidelige Stemning. Hun spurgte Gustav, om han ikke havde mødt den udmærkede Aand, der nylig havde forladt dem, og Gustav forsikkrede, at han nylig havde talt med denne Aand ligesom med et andet Menneske. Hun agtede ham høit, forsikkrede hun, men havde nylig havt en alvorlig Strid med ham. Han havde, paa den vittigste, men dog artigste Maade af Verden, forkastet hendes Begeistring for de hjemkomne Krigere. Han betragtede Krigen i det Hele som en unaturlig og barbarisk Latterlighed i vor Tid, og han fandt Mændenes Deeltagelse i den og Kvindernes Deeltagelse for den lige ubegribelig.

„Han er Verdensborger, Humanist og socialistisk Demokrat til det Alleryderste!“ — bemærkede Kronskjold. — „Han finder enhver Statsdeel berettiget til at løsrive sig og danne en lille Fristat. Han kalder det et grusomt Barbari at tvinge Nogen til Lydighed. Al Vaabenmagt er ham forkastelig, enten det er til Forsvar eller Angreb. Den rene Fornuft og Frihed skal kun tale saalænge, til

den seirer ved sin egen Magt. Jeg har intet Andet mod hans ophøiede Ideer, end at de forudsætte en ganske anden Verden, end den, vi har den Ære at leve i. Jeg finder ham overmaade underholdende, men kappes aldrig med ham i Disputerekonsten, og vi ere Perlevenner. Det var ellers fornøieligt at see, hvorledes Frøken Julie slog denne uovervindelige Pennehelt af Marken med begejstrede Ord med et uforligneligt Heltindeblik."

„Jeg beundrer Deres Mod, Frøken Julie!" — udbød Gustav. — „De skal see, han skriver et Heltindedigt til Deres Ære i næste Blad. Jeg saae det paa hans genialske Blik. Om nogle Dage vil Deres Navn flyve over hele Landet med Berømmelse."

„Han skulde dog aldrig have fundet Stof til nogen vittig Satire i min indskrænkede, fædrelandske Følelse?" — udbød Julie ganske forskrækket. — „Man har i sin Barndom læst saa meget Smukt om det gammeldags Helte-liv, at man reent har overseet det Vilde, Barbariske og Unaturlige deri for den Tid, vi gaa imøde. Det skulde smerte mig dybt at blive miskjendt af en Aand, som staar saa høit over sin Samtid, og som jeg seer op til med saa ubetinget Beundring."

Gustav fik nu Hastværk. Han anbefalede sig med de høfligste Yttringer. Den sidste Rest af hans Forelskelse var forbi. Han nynnede paa en munter Vise og sprang ud over Stønten ved Haveporten. Astren i hans Knap-hul havde bruddet Halsen ved hans Spring. Han saae den falde til Jorden uden at bukke sig efter den. Snart var han ved Indgangen til Skoven.

Paa samme Tid gik Jægermesteren i den mørkeste Del af Strandskoven alene med sin Bøsse og Overløberen fra Rendsborg, den store, røde Hund, som han med stor Streghed øvede i Lydighed. „Hm! det Bæst forstaar

mig dog bedre end de dumme Mennesker!" — mumlede han og gav den Brød af sin Jagttaske. Den gjorde villig en Del Konststykker. Den forlod, hvad den selv havde Lyst til, og kom springende, naar han fløitede — den krøb ydmyg til hans Fod, naar han havde straffet den. Han stillede sig med Ryggen mod et Træ, med Armen paa sin Bøsepipe, og betragtede Hunden med en mørk Mine. „Hm!" — mumlede han — „jeg er jo dens Gud — Hundesjælen vil nok lære mig Gudsfrugt!" — Han kastede atter et Stykke Brød til den; men den vragede det. Han vilde true den til at tage det op; — men den adlød nu ikke. Den taalte flere Fodspark, men vilde ikke lystre. Til sidst blev den arrig og gramsede ham over Støvlen.

„Ja saa!" — mumlede Jægermesteren og undersøgte Fængkruddet paa sin Bøse — „er det din Opløftelse? føler du dit Slægtskab med din store Nation? du Hvalp af en Ræv og en Køter!" Han lagde Bøssen til Kinden og sigtede paa Hunden, men betænkte sig. „Hm! nei!" — sagde han — „den har dog en Villie — men hvad har jeg?" Det var ligesom Hunden havde seet det Uhyggelige i hans Blik; den havde forladt ham. Jægermesteren gik dybere ind i Skoven og talte høit med sig selv.

Imidlertid var Carl kommen til et af de yndigste Steder i Strandskoven, hvor der gennem et Ellekrat aabnede sig en fri og herlig Udsigt til Havet. Her rislede der en Bæk hen mellem Trærødder og deilige Skovblomster. Han gik dybere ind i Krattet og bukkede sig af og til efter en Blomst. Ved at bøie nogle Grene tilside, opdagede han det Syn, som stod i den nøieste Forbindelse med, hvad han den hele Morgen havde tænkt paa, og hvad der inderligst hængte sammen med hans kjæreste Forestillinger. Det var, som han atter saae hin deilige Ellepige, hvis Overnaturlighed han nu dog vidste var en Skuffelse af hans

egen og den Folkets Fantasi, han som Barn havde levet i. Det var den stumme Frøken Pauline, han saae. — Hun var ham nu vel kun det forladte Barn af en vanvittig Fiskerpige — Jægermesterens naturlige Datter. Han vidste nu ogsaa, at hun var den uskyldige Gjenstand for en næsten dæmonisk Afsky i den haarde Faders Sind, der vilde bortvise Selvanklagelsen og ligesom kun saae et fjendtlig Væsen i det stumme Vidne om hans Brøde. Carl havde troet, at det kun var Medynk, han selv følte for dette tause Billede fra hans første Kjærlighedsdrøm. Han havde fast besluttet at løsrive sig fra enhver anden Forestilling om hende, end om et yndigt, men ham fremmed Væsen. Alt, hvad han vidste om hendes mærkelige Udvikling, trods hendes Stumhed, havde ikke kunnet give hende fuldstændig Menneskelighed i hans Øine. Siden den Time, da han saae hende som Confirmandinde paa Kirkegulvet og hørte hint Udbrud af hendes dybt grebne Følelse, der blev til Ord paa hendes ellers stumme Læber — siden hint Øieblik havde hun dog i sin virkelige Skikkelse — selv som Slegfredbarnet og den vanærede Piges Datter — staaet saa skøn og elskelig for hans Øine, at hun bestandig under hele Felttoget havde været i hans Sind og Tanke. Naar Døden omhvislede ham i den stærkeste Kugleregn, havde han rask styrtet sig frem, givet sin Sjæl Gud i Vold og tænkt paa hende. Det havde da mangan Gang været ham, som om hun var ham nær, som en Oldtidens Fylgie eller en stille Skytsengel, der ligesaa lidt kunde sees som høres, men dog stod i et hemmelighedsfuldt, ligesom magnetisk Forhold til hans hele indre Natur. Han havde aldrig spurgt til hende i sine Breve af Frygt for at drage hende ind i et Drømmeri, som han selv forkastede, og som kunde forstyrre hendes Fred. Nu saae han hende igjen virkelig, ligesaa skøn og barnlig,

som da han første Gang saae hende i Ellepigekrattet og trykte de yndige Fingerspidser til sine Læber; — men hun var intet Barn længer. Den deilige, allerede fuldvoxne Confirmandinde stod atter her for ham, med det samme fromme Blik, med det samme himmelske Aasyn; men var den Stumme, som før og efter hint Opløftelsens Øieblik. Hun sad paa den gamle Træstub ved Bækken og saae ned i dens rislende Smaabølger. Hendes Ansigt var vendt halvt mod Carl. Han saae en mild Bevægelse deri, og det forekom ham, at hun rørte Læberne. Han lyttede, og hans Forbauselse blev grændseløs: — der kom Lyd fra hendes Læber. Det var de deiligste Sangtoner. Først bleve de sagte udnynnede og uden Ord — men de voxede til fulde, klare Toner, og i Tonerne hørte han tydeligt Ord. — Hun sang virkelig — det var hendes Moders Stantevise:

„Ved Bækken jeg sidder den milde Sommerdag —
Jeg hører Fuglekvidder alt under Bøgetag —
Men Jægeren gaar ei gennem Skoven.”

Carl stod endnu som fasttryllet til Jorden ved dette nye, ubegribelige Vidunder — da et forfærdeligt Syn pludselig udrev ham af hans Fortryllelse. Han saae et Par vilde Øine lue frem af Buskene ligeoverfor Pauline, og en Bøssepipe blinkede i en opløftet Haand. — Et helt Ansigt kom tilsyne. — Han kjendte Jægermesteren; men det mørke, tungsindige Ansigt havde nu det fuldstændige Udtryk af fortvivlet Vanvid. „Gjenfærd! Hex! synger du endnu den Vise?” — mumlede den forfærdelige Skytte og lagde Bøssen til Kinden.

I samme Øieblik havde Pauline seet ham. — Forfærdelsen løsrev atter ligesom et Baand fra hendes Tunge.

„Gud! frels!“ — raabte hun og segnede bevidstløs tilbage. I næste Øieblik gik Skuddet af; men hendes Bøn var opfyldt, før den var udraabt. Carl holdt hende i sine Arme og modtog den Del af Skuddet, der vilde have ramt hende. Største Delen af Haglene slog mod en Træstamme; de øvrige vare farede ind i Carls Skulder; men næsten uden at mærke det, bar han den dødblege Pige bort i sine Arme, medens han hørte Jægermesteren udstøde et vildt Hyl og styrte bort gennem Krattet.

FJERDE KAPITEL

Carl gik saa hastig, han kunde, bort med den afmægtige Pige. Han bar hende til den gamle Fiskerhytte ved Stranden, hvor de skikkelige Væverfolk modtog hende med stor Deeltagelse og Omhu. Her lagde han hende paa en Hynde. Konen hentede Vand. Manden løb til Herregaarden for at skaffe en Vogn og faa hentet en Læge. Carl knelede ved den blege Piges Leie. Han troede hende død, og Taarerne styrtede ud af hans Øine; han bøiede sit Hoved mod hendes yndige Ansigt; hans Læber berørte hendes — og Blodet kom tilbage i hendes Kinder; hun aabnede de store, sorthaarede Øienlaag, og det Blik, hun fæstede paa ham, var fuldt af uendelig Kjærlighed. Hun reiste sig halvt op; hendes Arme udbredte sig — hun følte sig trykket til hans Bryst — hun hørte Udbruddet af hans Kjærlighed og Glæde — og nu var det, som alle Sluser brast for den overvældende Følelses Strøm i hendes Innerste. Hun græd og hældede sit Hoved til hans Bryst —

hun reiste sig og stod for ham som en herlig Opstanden — hendes Aasyn straalte af Henrykkelse — hun aabnede de hidtil lukkede Læber, og der fløi Ord fra dem, som hun aldrig før havde udtalt; de kom uafbrudt og uden Sammenføjninger, men med en Røst, der havde Sangstemmens Klang, med den inderligste Fylde og Klarhed.

Den gamle Væverkone havde længe staaet med Vand i en Lerskaal og betragtet dette Optrin, uden at de Lykkelige bemærkede hendes Nærværelse. Hun satte Skaalen paa Bordet og foldede sine Hænder.

„Gud kan Alt, hvad han vil!“ — udrød hun — „nu har mine Øine ogsaa seet hans Vidundere!“

Carl og Pauline omfavnede den gamle Kone i deres Glæde. Ordene fløde stedse rigere og mere sammensmeltede fra Paulines befriede Læber. Sangtonen i de sammenflydende Ord fik meer og meer Lighed med Talestemmen, men beholdt dog den yndigste Klang. Det var, som hun ikke vidste, hvad der nys var skeet, eller som den Forfærdelse, der saa pludselig havde overvældet hende, i dette Øieblik var trængt tilbage for en langt mægtigere Følelse. — Hun havde saa uendelig Meget at sige Carl om hvad hun havde tænkt om ham, fra deres første til deres sidste Møde, og om den Glæde, hun nu følte ved at kunne sige ham det; men hun taug dog ofte for at høre de Tilstaaelser og Kjærlighedsord, der fløi fra hans Læber, medens han ligeledes havde glemt alt Andet og kun lidet agtede den tiltagende Smerte af Haglene i hans Skulder. Hun hørte nu, hvorledes hans Forestilling om hende saa længe havde lignet et Eventyr. „Husker du den anden Gang, vi saae hinanden?“ — spurgte han.

„Gjennem Glas — gennem Rude — i lille Skovhus!“ — svarede hun glad og klappede barnlig i Hænderne — „fortæl! fortæl!“

„Det Skovhus var mig et Feeslot!“ — sagde Carl. — „Jeg var nylig kommen til Præstens, som Kjøredreng; jeg havde kjørt for ham til en stor Fest paa Strandgaarden; Haven og Lunden var oplyst om Aftenen. Jeg var ogsaa ude og saae derpaa. Jeg gik og tænkte paa mit første, drømmeagtige Syn af dig i Ellekrattet. Jeg kom til det samme hemmelighedsfulde Krat — da stod jeg pludselig for en lille tempelagtig Bygning, som jeg aldrig før havde seet. De lange, lavtnedgaaende Vinduer vare oplyste. Jeg tittede ind gennem de skinnende Ruder, og hvad jeg saae var mig Trylleri. Jeg stod ligesom fastnaglet til Stedet. Jeg saae min Ellepige igjen; — men hun var smykket som en lille Dronning, i en Pragt og Glands som i et Fee-Eventyr — hun var omringet af en Flok nydelige Børn, der mere lignede Alfer eller Engle, end Menneskebørn. De klyngede sig med stormende Kjærlighed om dig for at modtage dine Kjærtegn. Du vendte Ryggen til Vinduet; jeg kunde ikke see dit Ansigt; du omfavnede og kyssede de smaae paatrængende Børn, men ligesom bortstødte Den, du sidst havde kjærtignet, for at omfavne en Anden, og nu hørte jeg tydelig ved denne Bevægelse det samme „Saa!“ — det eneste Ord, du kunde sige, gjenklinge fra dine Læber. Du vendte dig mod Vinduet med et tindrende Blik, der syntes at dvæle paa mit Ansigt; og med et Smil, der var mig uforklarligt, gjengtog du det samme Ord, som jeg saalænge havde grublet paa, medens du nikkede skalkagtig og atter vendte dig til de jublende Børn. Mere saae og hørte jeg ikke. Jeg tumlede som beruset bort fra Vinduet. Da jeg atter kom til Sands og Samling, stod jeg i det bælgmørke Krat og troede, det Hele havde været en Drøm. Saa var det, jeg blev syg og Altning blev Febersyner. Siden blev jeg holdt borte fra det farlige Sted. Skovhuset saae jeg aldrig

siden; sidste Efteraar søgte jeg det igjen; — men det var forsvundet.”

„Men de sagde, du laa død i Præstens Havehus!” — sagde Pauline. — „Jeg var saa bedrøvet. Jeg løb en Nat til Præstens Havehus. Du saae mig og blev levende. Husker du? — fortæl! fortæl!”

„Det glemmer jeg aldrig!” — svarede Carl og greb hendes Haand. — „Jeg var nok nærved at dø den Nat. Vaagekonen troede, det var forbi, og var gaaet bort for at hente Præsten. Jeg vidste Intet af mig selv, før jeg følte en Haand paa mit Hoved — og det var denne! — Jeg opslog mine Øine — jeg saae en Skikkelse ved mit Leie, som kjærlig og medlidende bøiede sig ud over mig. Jeg gjenkjendte med usigelig Henrykkelse det Billede, der var sammensmeltet med alle mine Tanker, og hvormed min Sjæl nylig syntes at ville bortflyve fra Verden. Det var dig! — Du henaandede et Kys paa min Pande og forsvandt. Da Vaagekonen kom tilbage med Præsten og Frøken Trap, fandt de mig opreist paa Leiet med foldede Hænder. Jeg havde takket Gud for det nye Liv, jeg følte i mig. Fra den Time var jeg helbredet og blev som et forvandlet Væsen. Der var ligesom faldet en Taage fra min Sjæls Øine — jeg kunde forstaa Alt, hvad jeg læste i Præstens Bøger. Saa var det, han gav mig Undervisning med Gustav. En hel ny Kundskabens Verden aabnede sig for mig; men de Billeder af mit Naturliv, hvori du havde været tilstede, udslettedes aldrig af min Sjæl.”

Pauline var saa lykkelig ved at høre alt Dette og ved selv at kunne udsige, hvad hun tænkte, at hun ikke bemærkede Noget udenfor dem, førend der holdt en Vogn for den lille Fiskerhytte. Den gamle Geheimeraadinde steg med stor Bekymring ud af den, ledsaget af Frøken Julie. Den gamle Væver aabnede Døren for dem. Pau-

line fløi nu sjæleglad i den kjærlige Tante Christines Arme og udsagde klart og tydeligt dette hendes daglige Navn i Familien; ogsaa Julie hilsende hun ved Navn — og deres Forbauselse var stor. Den kjærlige Tante græd af Glæde og sluttede hende med stor Inderlighed til sit Bryst. Hun hørte nu af Carl, hvorledes en pludselig Forskrækkelse havde bevirket denne næsten fuldkomne Frigjørelse af Paulines Tale-Evne. At der var kommet en glædeligere Omstændighed til, for at fuldføre dette Vidunder, omtalte han ikke. Han berørte saa skaansomt som muligt Jægermesterens Raseri, som en øieblikkelig Aandsfraværelse, et pludseligt Anfald af en Feberfantasi, hvori hendes Broder havde troet at see et farligt, vildt Dyr i Skoven og havde afskudt sin Bøsse mod Pauline, dog uden at ramme.

Carl følte imidlertid nu, at de Streifhagl, han havde faaet i Skulderen, begyndte at smerte ham stærkt. Uden at forurolige Nogen dermed, sørgede han kun for at faa Pauline og begge de andre Damer op i Vognen. Han takkede de fattige Væverfolk og paanødte dem, hvad han havde i sin Pung. Derpaa satte han sig selv hos Kudsken, og medens de kjørte ned ad Strandveien til Gaarden, søgte han at berolige Geheimeraadinden over det besynderlige Tilfælde med hendes tungsindige Broders Feberanfald og farlige Fantaseren.

Imidlertid havde Gustav truffet den rasende Jægermester i Skoven og forsaavidt bragt ham til Besindelse, at han var kommen til Erkjendelse af sin Tilstand. Han var selv bleven forfærdet over dette Udbrud af et halvt bevidst, men længe nærret Nag til hans Adoptivdatter, det stumme, anklagende Billede af hin ulykkelige Fiskerpige, for hvis Morder han paa en Maade ansaa sig. Han gav sig nu Luft ved et Slags Skriftemaal for Gustav, hvori der

dog var mere Bitterhed, end virkelig Anger. De gik sammen til Stubben ved Bækken, hvor det ulykkelige Skud var faldet; de troede at see hele Skuddet i den hvide Birkestamme bag ved Stubben, og Gustav kunde beroliget høre paa Jægermesterens Forklaring af, hvad der var hændet. Han havde følt sig dragen til dette Sted af en uimodstaaelig indre Magt. Paa denne Stub ved Bækken var det, han en Gang havde svoret at ægte Paulines fattige Moder, uden nogensinde at have tænkt at holde „saa taabelig en Ed“. Da han nu saae Pauline paa dette usalige Sted, havde hendes paafaldende Lighed med Moderen strax forvirret hans Tanker; men hvad han før en Gang havde tænkt sig som det Rædselfuldste, der kunde hændes — det var skeet: — den Stumme havde faaet Mæle — han havde hørt hende synge og med den døde Moders Stemme — og alle Tanker i hans Hjerne vare løbne rundt. Pauline var bleven ham til et Gjenfærd af den Døde og dog sig selv. Hun blev ham en Besat. Det var, som den Døde sang med sit stumme Barns Læber for at anklage ham for Meened og Mord. „Det var et dumt Fantasteri!“ — tilføiede han — „det vidste jeg nok; men det rev mig med sig. Jeg vilde — jeg maatte befri mig for den Dæmon, der forfølger mig i dette Væsen — og jeg skjød — men min Haand rystede — jeg skjød slet — der seer De hele Skuddet!“

Han følte sig nu slap og ydmyget, og han taalte alle de Haardheder, Gustav uden Barmhertighed overvældede ham med.

„Jeg har sagt Dem det for længe siden!“ — sagde Gustav med et gennemtrængende Blik, som han undveg. — „De har leget saa længe med Galskabet, til det næsten er blevet Alvor. Deres Tungesind, Deres Fortvivlelse, Deres Menneskeforagt, Deres Trods mod Deres egen bedre

Natur er lutter tragiske Dukker, De har lappet sammen af forkvaklede Livsforhold og Deres allerjammerligste Stemninger. De har pyntet disse Kjæledægger med Klude af Byrons poetiske Nattrøie og med Theatergarderobe-Lapper af Doctor Faust's Kappe. De har kjælet saa længe for Dukkerne, til de Pjalter har faaet et Slags Skinliv og er' blevne til virkelige Dæmoner, der har slaaet Kløer i Deres Hjerne. De har længe nok udhulet Dem med Cainsfantasier — De har længe nok trampet med tragiske Cothurner og sparket mod Himlen i velbehagelig Sønderrivelse, for nu at kunne blive til en virkelig Cain mod Deres eget Kjød og Blod — en fordømmelig Barnemorder i fantastisk Umenneskelighed og Daarekistegalskab!"

„Ret saa!" — mumlede Jægermesteren — „nu synes De nok, De ret er en hel Karl, og stikker dog selv til Halsen i den Affectation, De bringer med alle Vegne."

„Afgrundens Magter skal Ingen ustraffet mane ind i sig for at bilde sig ind, man er aandrig og interessant i sin Huulhed og Gudforladthed!" — vedblev Gustav med streng Alvor, uden at lade sig bringe ud af sin Iver ved nogen Selvbetragtning. — „Vil De være sund og menneskelig, saa sig til! og jeg skal endnu vise Dem en Mulighed." —

Men nu var Jægermesterens Taalmodighed forbi. „Nei!" — raabte han og trampede — „jeg vil hverken være sund eller menneskelig efter Deres Hoved! — Gaa Fanden i Vold med Deres Mulighed! Jeg vil have min Frihed! — jeg vil have Lov til at hade og foragte, hvad jeg ikke kan elske og agte!"

„Saa had og foragt Dem selv allerførst!" — sagde Gustav rolig. — „De er jo dog Egoist af Princip. — De bør ikke gaa Dem selv forbi!"

„Hvem siger, jeg ikke hader og foragter denne Ruin

af et Menneske?" — Her knugede Jægermesteren Haanden mod sin gjennemfurede Pande. — „Jeg kunde knuse mig selv med hele den fordømte, indholdsløse Verden!"

„Nu vel, saa knus Dem da selv, og lad det bero med Verden, til der kommer en stærkere Ødelægger! Vil De skyde Dem en Kugle for Panden, — vær saa god! — geneer Dem ikke! min Riffel er ladt med Kugle. De betænker Dem, troer jeg."

„Selvmord er Feighed!" — mumlede Jægermesteren med et mørkt Blik: — „den Bagport til Intetheden behøver Ingen at lukke mig op! den staar paa vid Gab for enhver Usling, der ei en Gang har Mod til at trodse Livet. Det Mod har jeg. Den Vei, jeg vil gaa til den store Aadselgrube, finder jeg vel! Gjør Dem ingen Uleilighed med at curere mig eller omvende mig! Jeg skal snart befri mig for alle kedsommelige Plagere! Der maa dog gives eet Sted, hvor jeg ikke behøver at see noget Menneske! Der gives vel ogsaa en Gjærning i Verden for Dem, der føler sig ene og vil være ene!"

„Aa, ja!" — sagde Gustav i ligegyldig Tone — „der-til veed jeg tre Udveie; een af dem har jeg tænkt at vælge selv, naar jeg ret bliver ueens med Verden."

„Ja saa! — det gad jeg dog høre!"

„Man kan være Natvægter og være en nyttig Borger i Staten, saa godt som uden at see noget Menneske. Om Dagen sover man, naar de kedsommelige Mennesker drive omkring og vrøvle mellem hverandre, og om Natten, naar man har Fred for det Pak, gaar man, som en god Christen, og vaager over dem, seer paa Stjernerne og synger gudelige Sange; — eller man kan være Fyrinspecteur og staa ophøiet paa et Taarn eller en Klint i stormende Nætter og passe sit Blus eller sit Blinkfyur — see ud over Havet og tænke paa Vorherre — eller, om man heller vil,

paa Alt og Intet, paa Universet og den meget yndede Tilintetgjørelse. Jeg har endelig den tredie og sidste Udvei, at reise til Sprogø, bosatte mig der og studere Filosofi. Men vel at mærke, det maatte være om Sommeren, for naar Isbaadene er' i Gang, er der nu altfor meget Selskab."

„Meget godt!" — sagde Jægermesteren med en hul Latter. — „Jeg skal overveie Deres fortræffelige Raad! de er' vist lige saa uskyldige som Deres Jagtriffel. Jeg seer, den mangler Laas og er sagtens ikke ladt." Dermed vendte han Gustav Ryggen. Han gik hjem og indesluttede sig paa sit Værelse. Næste Morgen tidlig var han reist bort. Ingen vidste hvorhen.

FEMTE KAPITEL

Gustav havde lykkelig faaet de fleste Hagl udpillede af Carls Skulder. Et Par uskadelige maatte han beholde til Erindring om den Begivenhed, han kaldte den glædeligste i sit Liv. Faa Dage derefter forlode begge de broderlige Venner Præstegaarden; men Frøken Pauline flyttede derind. Efter hvad der var skeet, fandt hverken Præsten eller Geheimeraadinden det rigtigt, at hun blev i sine forrige Omgivelser. Kom hendes ulykkelige Fader tilbage, vilde Synet af hende være ham en bebreidende Erindring om hint farlige Fantasteri, der laa saa nær ved Vanvid og den forfærdeligste Misgjerning.

I Præstens Hus befandt Pauline sig som hos den kjærligste Fader, og nu løsnedes der daglig flere Ord fra

hendes Læber. Hendes besynderlig deilige Sangstemme udviklede sig ogsaa paafaldende — og Frøken Trap var, med stor Selvtilfredshed, hendes Lærerinde, især i Kæmpesangesen. Pauline levede et nyt, lykosaligt Liv i Tonerne og det levende Ords Verden og i den unge, nu fuldt bevidste Kjærligheds Paradis. Hun skrev daglig paa Breve til Carl, hvori Bogstavskriften efterhaanden ganske fortrængte Billedskriften, og næsten hver Postdag modtog hun herlige, lange Breve fra ham.

Hvor Jægermesteren var reist hen, havde man forgesøgt at efterspore. Det faldt Ingen ind — hvad dog var Tilfældet — at han virkelig paa en Maade havde fulgt det sidste Raad, Gustav havde givet ham. Han var vel ikke reist til Sprogø, men til en lille, navnløs Holm i store Bælt, hvor der kun findes en eneste Bondegaard. Her vilde han, saavidt muligt, være Eremit. Han følte sig træt og ked af Alt. For det Første vilde han lægge sig hen og sove, til han opdagede Noget at leve eller dø for, som det var Umagen værd at reise sig op og klæde sig paa for. Omtrent saaledes skrev han i den Dagbog, han besluttede at holde i sit Eremitliv. Han følte et Slags stolt Glæde ved nu ligesom at kunne hævne sig paa den tomme, aandløse Verden, ved at vende den Ryggen. Der var ham noget Storartet i den Tanke, at leve paa en næsten øde Ø, ligesom Napoleon paa St. Helena. Havde han endog intet rigt og stort Bedriftliv at se tilbage paa, saa havde han dog den stolte Tanke, at Lykken og Omstændighederne lige saa nemt kunde hævet ham til en saadan Høide — for at styrte ham ned deraf, hvis det havde været den blinde, vanvittige Skjæbnes Lune.

Den lille Ø, som intet andet Navn har paa Landjorden, end „Holmen“, har det tilfælles med Sprogø, at

der ikke findes et eneste Træ. Det er aldeles bar, men ret frugtbar Engjord og Pløieland, der udgjør den lille Bondegaards Drift. Bonden er Selveier og eneste Hersker paa Holmen; han kaldes derfor gjerne „Holmbonden” eller for Spøg „Holmkongen”. Holmbonden havde i sin Ungdom været Avlskarl hos Jægermesterens Fader. Han var nu en gammel, døv Enkemand paa henved firsendstyve Aar og uden Børn. Hans hele menneskelige Omgivelse, der ligeledes benævnedes efter Holmen, var, foruden en Karl og en Dreng, en stærk, fyrretyveaarig Tjenestepige, Holm-Ane, der baade var Kokkepige, Malkepige, Bryggerspige og Syerske; hun besørgede alle disse Forretninger med stor Dygtighed. Tjenestekarlen, Holm-Christoffer, var en lille, firskaaren Sjællænder fra Kulsviereggen. Han havde udtjent som Fæstningsslave for et Slagsmaalsdrab. Han var en sortsmudset, kæmpestærk, dertil meget behændig Karl og kunde arbeide for To. Hans Ansigtstræk vare raa, men ganske godmodige, naar han, som sædvanlig, var ædru. Drengen, Holm-Hans, var hans Søskendebarn og en ganske livlig Knøs med rødgule Haar og muntre, graa Øine. Hverken den døde Husbonde eller de to ældre Tjenestefolk talte ret meget den hele Dag. I Almindelighed hørtes der kun de allernødvendigste Ord.

Hvad der foregik i hele den øvrige Verden, fik man her kun een Gang hver Maaned en tarvelig Underretning eller et løst Rygte om, naar Holm-Christoffer, der baade var Avlskarl, Hjulmand og Smed paa Holmen, roede over det $\frac{3}{4}$ Mil brede Vand til Sjælland og hentede Tjære, Lys, Søm, Kul, Jern eller andre Fornødenheder i Kjøbstaden. Hvad han da fik at høre i Skjenkestuen hos Kjøbmanden, medens han drak sig et Par Snapse, udgjorde al den Verdenskundskab og Politik, man erholdt paa Holmen. Den Ligegyldighed for alle Verdens Be-

vægelser, som her havde været almindelig i mange Aar, var kun i sidste Sommer bleven afbrudt ved Rygter om Krigen. Siden der var blevet Vaabenstilstand, var dog den sædvanlige Ro og Ligegyldighed for den øvrige Verden igjen indtraadt.

Neppe kunde den verdenslede Eneboer fundet et mere uforstyrret Opholdssted. Holmbonden var det eneste Menneske i Verden, han nu gad seet. I hans tarvelige Bøndergaard havde Jægermesteren leiet sig ind, som et Slags Indsiddet. Han havde faaet det lille saakaldte Kammers, nærmest ved Stadshestuen, til sin Raadighed. Her var kun Plads til en Seng, et Bord og en Stol. Her tilbragte han de første otte Dage i fuldkommen Enlighed; men siden foretrak han Ensomheden i fri Luft ved Stranden eller paa den øverste, noget stenede Markkryg, hvorfra han havde den videste Udsigt over Bæltet. Der hengik en hel Maaned, inden han vilde tale med Nogen eller tage Del i nogensomhelst Syssel med Øens fire Beboere. Tilsidst følte han dog Trang til nogen Forandring, og han fik i Sinde at hjælpe Holm-Christoffer med at rydde Stene, sætte Gjærder, eller andet Markarbeide. Dette skete dog i Førstningen, uden at der vexledes noget Ord. Holm-Christoffer talte sjeldent, naar han ikke blev spurgt, og havde let ved at opfylde sin Husbonds Befaling til alle de tre Husfolk: at lade den fremmede Herre skjotte sig selv.

Markarbeidet fik efterhaanden et Slags Tilløkkelse for den mørke, ledige Grubler, og han drev det med næsten voldsom Iver. En Morgen, da han med Christoffer havde flyttet en svær Sten og sat den i Gjærdet, nikkede han første Gang til Christoffer. Karlen nikkede igjen, og derved blev det. Efterhaanden kom det dog til et kort „God Dag!“ eller „Farvel!“ imellem dem, men lige **mut**

og ligegyldigt fra begge Sider, til Jægermesteren en Dag spurgte Christoffer, om han fortrød det Drab, han havde været dømt og straffet for.

„Det har Vorherre glemt, og jeg med!“ — sagde Christoffer. Paa flere Spørgsmaal kom han til at fortælle de nærmere Omstændigheder derved og blev saa blød om Hjertet, at man nok saae, han ikke havde glemt, hvad han dog vist troede var ham tilgivet. Første Gang i mange Aar glemte Jægermesteren sine egne Nag for at see ind i et andet Menneskes Sjæl, men kun for et Øieblik. „Det var nu din Skjæbne!“ — mumlede han. — „Hver har sin. Hvad der skeer, maa skee. Hvad kan vi for, at den Skjæbne, der raader for Verden og vor Villie, hverken er bedre eller klogere end vi?“

Christoffer saae paa ham med store Øine. „Herren har nok glemt baade den første og anden Artikel!“ — sagde han. — „Var Han ikke saa fornem en Mand, kunde Han maaske dog, som jeg, endnu havt Troen i Lommen. Det er altid godt at vide, hvor man kan finde den, naar det kniber.“ — Dermed trak han et tilsmudsket, næsten ulæseligt Exemplar af Luthers lille Catechismus op af sin Lomme og rakte Jægermesteren det. „Læs dog efter!“ — tilføiede han — „men Bogen vil jeg have igjen. Jeg lovede min Moder, da hun døde, at jeg aldrig skulde skille mig ved den Lomme.“

Jægermesteren lo haanligt, men stak den lille Bog i sin Lomme.

Aftenerne havde allerede begyndt at blive lange. Af og til kom nu Eremiten ud af sin Hule og satte sit Lys paa Bordet, hvor Tranlampen brændte for hele Øens Befolkning. Holmbonden snoede Toug af Fæhaar og læste lidt før Sengetid et Kapitel i sin Bibel. Naar Christoffer havde spist sin Øllegrød, slikket sin Hornske og hængt den

paa Firtommessømmet over sit Hoved, strakte han sig gjerne paa Gaasebænken og sov. Den, der da var den eneste Talende, var Holm-Ane, som ved Karten eller Spinderokken fortalte Drengen Historierne om Griseldis, Melusina og den skønne Magelone, saavel som om Finke-ridderen og Robertus Agerkaal, som hun kunde huske fra sin Barndom. Drengen var meget opmærksom, naar det var lykkedes ham at faa Ane til at fortælle disse Historier, som han rigtig nok havde hørt mange Gange. Selv kunde Hans fortælle Noget af Uglspils Pudserier og Markolfus' Historie. Paa Bondens Hylde havde han fundet nogle Stumper af Hvitfeldts Krønike og Vedels Saxo, saavel som de gamle Krøniker om Carolus Magnús og Holger Danske, som han undertiden læste høit i for Ane. Siden Christoffer sidste Sommer havde bragt Nyhederne om Krigen og Rygterne om vore tapre Landsoldater, var Holger Danskes Krønike bleven Hans den allerkjæreste. Den kom nu gjerne frem igjen hver Aften. Hvor slet og smagløs Jægermesteren end fandt denne Læsning, tog han dog til Takke med at høre derpaa, for at fordrive Tiden. Han og Ane vare de eneste Tilhørere; thi Christoffer forstyrrede dem kun med sin Snorken, og Husbonden, der intet Ord kunde høre af, hvad der læstes, holdt sig gjerne til sin Bibel, til hans Øine bleve trætte, og han lagde sine Glarøine til Kjende i Bogen.

Den Gamle talte aldrig uopfordret til Jægermesteren, men saae ofte paa ham med en besynderlig Hengivenhed i det matte Oldingsblik. Han havde holdt saa meget af den lille Junker, som han kaldte ham i alle de Aar, han var Avlskarl hos hans Fader. Nu kunde han ikke see hans graanende, fredløse Hoved uden stille Bekymring. I Stedet for, som sædvanlig, at sætte sin Bibel op paa Hylden, naar han gik til Sengs, havde Holmbonden nogle Gange

ligesom tankeløst skubbet den hen paa Bordet, hvor Jægermesteren støttede sin Albue og hvilede sit Hoved paa Haanden. Naar den mørke Herrø mærkede det, havde han kun leet bittert; men en Aften tog han dog Bondens Bibel ind med sig paa sit Kammer, da Tranlampen var slukket, og hele Øens Befolkning sov. Jægermesteren selv sov sjelden før henad Morgenstunden. Natten var hans værste Tid. Han lod gjerne sit Lys brænde, satte det i et Lerfad og stirrede paa det, til han endelig faldt i Søvn. Paa Christoffers Opfordring havde han ladet sin længe foragtede Børnelærdom forny sig i hans Erindring; men intet Ord deri var trængt til hans Inderste. Til en Forandring bladede han nu i den Gamles Bibel. Uagtet den Ligegyldighed og næsten Modbydelighed, hvormed han greb til denne Læsning, udøvede den dog sin vidunderlige Magt ogsaa over dette udhulede og næsten helt opløste Menneske. Han saae flere Mærker ved understregne Steder, der besynderlig passede paa hans aandelige Tilstand og greb med Magt og Fylde ind i hans tomme og gudforladte Sind. Der var ingen Tvivl om, at hans Faders gamle Avlskarl, der ikke selv tiltroede sig Evne eller Myndighed til at tale til ham med nogen Virkning, her i sin enfoldige Tro pegede paa de Ord, der baade havde Liv og Aand, baade Magt og Myndighed. Hvert understreget Ord, han læste, slog ned som Lyn i hans Sind og smeltede Stenskorpen om hans Hjerte. De trykte Ord fik ligesom Lyd for ham, og han erindrede nu, hvor dybt et Indtryk mange af de samme Ord havde gjort paa ham den Dag, han stod til Confirmation og hans tro Ven, Avlskarlen, med allerstørst Deeltagelse saae paa ham. Han lukte intet Øie den hele Nat. Det var ham, som en stor begravet Verden dukkede op i hans Inderste. Saa snart det gryede, og han mærkede, den gamle Holmbonde var

oppe, foer han ind til ham og omfavnede ham. Den Gamle nikkede sjæleglad. „Jeg vidste det nok, kjære lille Junker!“ — sagde han og glemte, at det var fem og tredive Aar, siden han saaledes pleiede at benævne ham — „jeg vidste det nok, naar Vorherre bare kunde faa Ham rigtig i Tale, vilde det nok have Klem og blive godt.“

Fra den Dag af udeblev Indsidderen sjelden fra Davrebordet og tog næsten altid Del i det daglige Arbeide. Om Aftenen læste han selv undertiden høit i de gamle Krøniker og nikkede til Holm-Anes Kæmpeviser. Nogle Gange fortalte han endog Et og Andet om, hvad han havde seet i fremmede Lande og om den Del, han havde taget i det sidste Felttog. Nu sov ikke Christoffer længer; han var lutter Øre.

„Du er lykkelig, Hans!“ — sagde han til sin Søstersøn: — „du kan blive til en ærlig Soldat. Du har ingen Skavank, som jeg, hverken paa Kroppen eller anden Steds.“ — Han taug og var nogle Dage yderst nedslaaet. „Nu trænger jeg stærkt til min Lommetro igjen!“ — sagde han, da Jægermesteren en Dag spurgte om, hvad der fattedes ham. Christoffer fik sin gamle Trøster igjen i Lommen og var snart ved jævnt og trøstigt Mod som sædvanlig.

Drengen havde med stor Hengivenhed sluttet sig til Jægermesteren og var udtømmelig i Spørgsmaal om Alt, hvad der angik Krigen. Han tænkte Nat og Dag kun paa at blive Soldat; han vilde strax med, naar der blev rigtig Krig igjen. Til han blev stor og gammel nok, vilde han gjerne være Trommeslager eller Oppasser. Jægermesteren fik nu sin Bøsse frem af Krogen; han maatte lære Drengen at lade og skyde. Af og til fik han vel et Anfald igjen af sit mørke Lune og holdt sig inde i sit Kammer et Par Dage; men saa gik gjerne den gamle Holmbonde ind til

ham, og, uden at sige et Ord, lagde han kun sin Bibel paa hans Bord og nikkede. Naar da Jægermesteren lukte den op, fandt han gjerne, hvor Brillerne laa, et af de Steder, hvormed den Gamle i sit stille Sind mente, at Vorherre nok skulde faa ham i Tale med Klem. Heri tog den Gamle sjelden aldeles fejl. Den Skjæbnetro, der havde været Hovedhjulet i Jægermesterens døde Verdensmaskine saa mange øde Aar, maatte nu vige for Ordets Aand og det mægtige Liv, ved hvis Kilde han her ligesom var strandet. Bitterheden og Hovmodet trængtes tilbage. Det Fortvivlelsens og Selvførdømmelsens Nag, han, med al tragisk Legen med sin Sønderrevethed, dog virkelig havde baaret paa, opløstes af de mægtige Befrielsens Ord, han læste. Efter enhver saadan aandelig Bestyrkelse traadte han gjerne freidig ud i den snevre Menneskekreds, han her havde sluttet sig til. Hvad der foregik i hans Inderste, talte han intet Ord om. Al saakaldet opbyggelig Tale i det daglige Liv var ham forhad, som Hykleri og Hængehovedvæsen. Holmbonden vogtede sig ogsaa vel for at berøre, hvad han mente kun Vorherre havde Ord for. Han spurgte kun, om hans kjære Indsidders nu ikke længtes efter Strandgaarden; men Tanken om at vende tilbage til sin Familie og vise sig blandt andre Mennesker, var den endnu bestandig sære Indsidders ydmygende. Den hele Vinter levede han paa denne afsides Holm, som død for den hele øvrige Verden, og lod intet Menneske udenfor Holmen høre fra sig.

Hans Søster og hans Døttre troede ham virkelig død, men ventede dog endnu bestandig paa Efterretninger om ham. Først da Vaabenstilstanden var opsagt, og Krigen var udbrudt paany, fik Geheimeraadinden en Dag et Brev fra sin forsvundne Broder. Det var skrevet fra Forpostleiren ved Nørrejylland's Grændse. Det indeholdt hans

Testamente, som han lovformelig havde ladet opsætte for det mulige Tilfælde, at han ikke kom tilbage fra dette Felttog. Godset var bestemt til Emilie; men betydelige Legater vare fastsatte, saavel for hans Søster, som for Julie og Pauline. Foruden andre mindre Legater, var der bestemt Pensioner for Livstid saavel til den gamle Bonde paa Holmen, som til Holmbondens tre Hustyende, hvis fuldstændige Navne og Opholdssted vare anførte. Drengen Hans havde Jægermesteren taget med paa Felttoget som et Slags Oppasser eller Vaabensvend. Han skrev fremdeles, at han nu havde sluttet sig til den tapre Ryes Corps, hvor han havde Carl og Gustav Holm til Sidemænd og tro Venner. De ventede hver Dag at komme i alvorlig Kast med Fjenden. Han sendte kjærlige Hilsener til Alle og bad sig erindret med Skaansel og Tilgivelse. Han bad Søsteren sige til Præsten, at han nu var bleven enig med ham i det Allervigtigste. Han fandt nu ogsaa, at det eneste Løsen, der kunde føre til Seier i enhver Kamp, var det alvorlige: med Gud!

Tante Christine havde strax kjendt sin Broders Haandskrift; men den Aand og Stemning, Brevet udtalte, vidnede om et næsten helt forvandlet Menneske. Hun følte sig dybt greben derved; hun ilede med Brevet til sin gamle Ven i Præstegaarden — og der var Glæde som i Himlen, naar en Sjæl er frelst paa Jorden.

SJETTE KAPITEL

Første Paaskedag 1849, Aarsdagen efter Slaget ved Slesvig, ringede Klokkerne i Strandby-Kirke til Høimesse.

Frøken Trap sad allerede i Kirkestolen og glædede sig over at see den lille Landsbykirke saa opfyldt af Mennesker. Heri saae hun et nyt Bevis for, at der slet ingen Mangel var paa Guds frygt i Landet, og det vilde hun siden benytte til en lille Seier over Præsten, som hun paa-stod aldrig kunde faa Folk gudfrygtige nok og altid mente, vi kunde trænge til nogle flere Ulykker for at blive rigtige Christne. Mod Sædvane var Præsten ikke kommen strax efter, at der var ringet sammen, og da han kom, var han paaafaldende bleg. Frøken Trap blev urolig for ham og frygtede, han var syg. Da han besteg Prædike-stolen, syntes han dog lige saa sund og kraftig som nogen-sinde; men der var ikke den Rolighed over ham, som sædvanlig. Det var heller ingen rigtig glædelig Paaske-prædiken, han holdt; det forekom hende snarere som en streng, alvorlig Bodsprædiken. Hvad han talte, syntes ogsaa mere at udstømme af hans øieblikkelige Stemning end være forud betænkt. Han havde haabet ret at kunne glæde sig med Menigheden paa denne Dag over det evige Liv og Opstandelsens Herlighed — sagde han — men i Timeligheden var hans Glæde bleven blandet med en lønlig Gru for, at alle vore Festdage nu skulde blive til Sørgedage, og at vi dog savnede den Tro og Ydmyghed for Gud, der skulde indvie vore Sjæle til det evige Liv og Opstandelsens Glæde. Han erindrede om den store Blod-dag, hvortil vor sidste Paaskefest blev forvandlet — og han formanede til ydmygt at bøie sig for Guds tugtende Haand, hvor haardt den saa ramte os. Hans Prædiken var usædvanlig kort. Da han til Slutning bad for Kon-gen og Fædrelandet, var han heftig bevæget. Der var nu ogsaa kommet en besynderlig Uro over Menigheden. Mange forlode Kirken før Gudstjenesten var endt, og der

mumledes høit: „er det sandt?“ — „er det muligt?“ — „Gud forbarne sig!“

Umiddelbart før Præsten gik til Kirken, var Budskabet kommet om Ulykken i Eckernförde Fjord med Orlogsskibet Christian den Ottendes Sprængning og Fregatten Gefions Tab. Rygtet derom havde midt under Guds-tjenesten indsneget sig som en Dæmon i Kirken. Det fløi over Danmark denne Dag som et utroligt og næsten uudholdeligt Ulykkesbud.

At Tabet af to Krigsskibe kunde virke saa rystende paa et helt Folk, vil maaske for en følgende Slægt synes besynderligt; men at dette vistnok blodige og betydelige Tab for Danmark, som kun skyldtes Vind og Strøm og en Haandfuld oprørske Artillerister i vort eget Land, kunde betragtes som et hæderligt vundet Søslag og feires med Jubel og Illuminationer over det halve Tydskland, vil synes ubegribeligt.

Denne Begivenhed gjenemrystede hver Dansk som et ødelæggende Jordskjælv fra det Havdyb, der altid tilforn var „Danskens Vei til Ros og Magt“. Heller ikke denne Gang havde Modet svigtet eller Æren lidt; men det stolte Dannebrog var dog strøget og for nogle usle Kanoner fra et Par Oprørsskandser. Folkets Stolthed var krænket. Forbittrelsen mod den æreløse Fjende var grændseløs. Der var neppe saa gammel en Mand eller saa ung en Skoledreng i Danmark, som jo fornam, hvad der uhyggeligt gjenemlynedes Folkets Nerver. Det var hverken Frygt eller Bæven — det var vel Gru over det store, blodige Menneskeoffer, uden begribelig Hensigt; men det var langt mere bitter Harme over Slethedens øiebliklige dæmoniske Lykke, end Sorg over Tabet og det spildte Blod. Af Menneskemagt følte man sig ikke her ydmyget. Meenedernes Skadefryd, Landsforrædernes og deres Hjælperes

Jubelskrig kunde man foragte: knuset var Modet ligesaa lidt, som den gamle Søkrigerhæder var plettet; men der var ligesom udfalden en Ædelsten af Danmarks Palladium. Her var intet tabt Slag mod en hæderlig Fjende at sørge over. Det var en Flok Forbrydere, der i Pagt med de blinde, troløse Elementer havde saaret den hildede Kæmpe.

Saaledes var Folkets Stemning.

Da Præsten kom hjem fra Kirken, betragtede Frøken Trap ham med et bebreidende Blik. Hun havde læst Avisen og seet Beskrivelsen over den store Ulykke. „Nu kan vi vel snart være straffede nok for al vor Ugudelighed!” — sagde hun med tilbagetrængt Smerte. „Men nu vil De sagtens have, vi skal glæde os over, at vort Overmod kan blive knækket. Jeg husker nok, hvad De har sagt, hver Gang jeg i al Uskyldighed har fornøiet mig over lidt Løier i Bladene med den tyske Flaade.”

„Desværre, gode Frøken!” — svarede Præsten — „en streng, høiere Mindelse seer jeg rigtignok i denne Ulykke, om jeg end ikke vil paastaa, der læses Aviser i Himlen eller lægges Vægt paa enhver ubetydelig Yttring af vor lystige Ungdom. Vor Hoveren over vor Sømagt, vor evige Tyggen Drøv paa vor Søkrigerhæder, vor haanlige Ringagt for Fjendens Vaabenløshed til Søes har altid fyldt mig med en uhyggelig Anelse. Jeg har tidt tænkt paa de gamle Sagn om overmodige Helte, som en fortørnet Guddom har dømt til at falde for den foragteligste Haand. Nu har han, der raader for hvert Vindpust, udsendt den Storm, der skulde nøde vore brave Søhelte til at stryge Flag for en oprørsk Constabel og en Flok Mennesker, der har forbrudt Liv og Ære!” — han knugede sin Haand heftigt mod sin Pande. „Hovmod gaar for Fald!” — vedblev han roligere — „det er vist nok. Med alle vore danske For-

træffeligheder stikker der dog endnu langt meer Hovmod og blind Trodsen paa egen Kraft, end ydmyg Tillid til Guds Bistand i vor raske Ungdoms Mod. See her, hvad min egen kjære Søn, Deres letsindige Gustavmand, skriver. Han veed endnu ikke Noget om den sidste Ulykke. Tapperhed har vi nok af — siger han — og retfærdig Sag har vi til Overflod. Naar vi kun har Krudt, Kugler og Soldater nok, har det ingen Nød med Seiren. Lykke, Krigskonst og Genie tager han vel tiltakke med, naar vi har det — men en høiere Magt og Villie spørger han ikke om."

„De misforstaar ham!" — tog den gamle Frøken ivrig Ordet, og hun blev smukt rødkindet derved. — „Vorherres Hjælp og Villie ligger naturligviis paa Bunden i ethvert christen Menneskes Tanker, uden at vi just derfor sige: med Guds Hjælp! eller: om Gud vil! ved enhver Smule Gjerning, vi har for." Hun forsvarede nu, som en Heltinde, saavel sin kjære Gustavmands som alle Danskes Ydmyghed, dybe Følelse og gudelige Sindelag i Grunden, selv om Vorherres Navn aldrig kom paa deres Læber. Det kom i vore Tider, mente hun, netop af Ærbødighed for det Hellige og Frygt for at synes skinhellig og affecteret. Derfor alene var det, at Gustav og de fleste unge Mennesker nu mangan Gang talte, som der hverken var Guds frygt eller menneskelig Følelse i dem — det var rigtignok en meget dum Mode, indrømmede hun, men der var dog i Grunden ikke det mindste Ondt deri.

Præsten rystede paa Hovedet. — „Det var dog sært, skulde vor kjære Gustav selv en Gang hævde sin egen og vor friske Ungdoms dybere Natur ved den Erkjendelse, at man dog kan blive allermest affecteret af lutter Frygt for at synes det!"

„Vorherre vil nok give Sandhed og Ret Seier og Ære!"

— sagde nu den gamle Frøken og saae atter i Avisen — „det var ellers en forfærdelig Paasketidende. Mener De dog ikke nok, Hr. Magister! vi nu taale en Smule Lykke, og at der vil blive tilmaalt disse Landsforrædere ret en ordentlig Gjengjældelse i en knuget og stuvet Maade — som det hedder?”

„Derom skal vi vel ikke bede saa ivrigt, at vi glemme den almindelige Syndighed” — svarede Præsten — „men som der saaes, vil der visselig høstes. Tidens store Dommedage udeblive aldrig.”

Det varede ikke længe inden denne Paasketids Ild- og Blod-Mærke i det danske Folks Sind maatte give Plads for nye, stærke Indtryk. Hver Dag fløi de smaa Skillingsblade gennem Hovedstaden og Landet rundt, med Beretninger om Fjendens voxende Styrke og Fremskridt. Efter en blodig Kamp maatte det ubefæstede Kolding, for ikke at opbrændes, falde i Oprørernes Hænder. Med deres fremmede Førere i Spidsen og med den store, fremmede Hær i Ryggen, kunde de her nemt beholde den blodige Kampplads og med overmodig Pral kalde denne Mordbrandsbedrift en glimrende Seier over deres Landsherre. Nu skulde deres formelige Beleiring af Fredericia sætte Kronen paa Værket og skaffe dem et ærligt Soldaternavn, medens de Hjælpere, der selv foragtede dem, holdt Landsherrens lovlige Dommersværd fra deres Hoveder.

Denne Gang var Jylland ikke blottet for alt Forsvar. Den tapre Olaf Rye stod der med sit Corps; men det var kun lille. Preussernes og de tyske Rigmstroppers Overlegenhed var stor. Et Hovedslag maatte der undgaaes, til Fjendens Styrke var spredt. Saalænge maatte man kun lade

ham købe hvert Fremskridt saa dyrt som muligt; man maatte idelig trætte og forurolige de store, fremtrængende Masser og sikkre det lille Forsvarscorps for at omgaaes. Denne Plan blev, som bekjendt, mesterlig udført af vor udødelige General Rye og hans tapre Corps. Det hele Foraar og Juni Maaned 1849 var dog en pinlig Tid. Et Opsving, en Opreisning var nødvendig, hvis nu ikke Folkets Frimodighed skulde slappes. Fred eller Vaabenhvile efter Ulykken i Eckernförde Fjord og det spildte Blodbad i Kolding, som Oprørerne tilegnede sig Æren for, vilde have dæmpet Ilden i vore Krigeres Bryst og nedtrykt hele Folket. — Hint Opsving — hin Opreisning kom endelig ogsaa, stor og blodig, ved Seiersbudskabet fra Fredericia. Den sjette Juli blev til en streng Dommedag over Oprørerne og skulde ramme dem alene. Hvor det store Seiersbudskab foer frem, saae man nu vel Glæden paa ethvert dansk Ansigt; men den var som oftest stille og blandet med dyb Vemod over alt det Blod, denne glimrende Seier havde kostet. Den tapre Olaf Ryes Fald dæmpede især Folkets Seiersglæde; den blev ikke hovmodig.

I Strandby Præstegaard var Glæden ogsaa blandet. Man var flere Dage i stor Uro. Der var intet Brev kommet fra Carl eller Gustav. Man vidste, at de begge tilligemed Jægermesteren vare komne til Fyen med General Rye og en Del af hans Corps; man maatte antage, at de havde deeltaget i Slaget.

Endelig kom der et Brev, forseglet med en hvid Oblat. Man kjendte paa Udskriften Gustavs Haand; men der stod Intet uden paa Brevet om et glædeligt Indhold. Pauline var tilstede, da Brevet kom. Hun og Frøken Trap stode spændte og saae Præsten aabne det. Han blegnede.

„Gud forbarme sig!“ — udbrød Frøken Trap — „er han død? — er han død — den kjære Gustav?“ —

„Nei, nei! — saa skrev han ikke!” — svarede Præsten og havde fattet sig — „han feiler Ingenting, men baade Carl og Jægermesteren ere farligt saarede.” Han læste nu Brevet for dem begge. Carls venstre Arm var gjennem-boret. Det var uvist, om han beholdt den. — Jægermesteren laa mellem Liv og Død. En Kugle var gaaet ham gjennem Kinden og havde bortrevet en Del af hans Tunge. Levede han, vilde han dog aldrig meer kunne mæle. Hans Stemning var rolig og i høi Grad elskværdig.

Denne Efterretning gjorde især et dybt Indtryk paa Pauline. Hun, som selv saalænge havde savnet det menneskelige Mæle, kunde nu meer end Nogen sætte Priis paa at kunne give Tanken Lyd i levende Ord; hun fandt nu saadan en Ulykke allergrueligst.

„Retfærdige Gud!” — udbrod Præsten, da han lagde Brevet fra sig. — Han vilde dog ikke udsige, hvorledes han netop heri saae en mægtig Gjengjældelse over den unaturlige Fader, der havde baaret dødeligt Nag til sit stumme Barn og kunde have bortskudt den Tunge, der baade var lammet og fik Mæle ved hans Forbrydelse. Han fandt det ogsaa høist mærkeligt, at nu den Tunge selv skulde lammes, der, fast saalænge den kunde tale, havde fornægtet den levende Gud og Menneskesjælens Udødelighed. Meget mildere blev Præsten dog stemt, og han følte inderlig Medynk med den ulykkelige Jægermester, da han erindrede og nu atter læste hans sidste Brev til Søsteren og den Hilsen, han deri havde sendt ham.

Præstens Deeltagelse for Paulines Fader blev til en Kjærlighed, han aldrig havde troet mulig, da han nogle Dage senere fik et Brev fra sin Pleiesøn. Selv havde Carl nu Haab om at beholde sin Arm; men stiv vilde den blive hans Livstid. „Jægermesteren” — skrev han — „har paa hele dette Felttog været et forunderligt, ligesom helt om-

skabt Menneske, hvori der har reist sig en dyb og kraftig Natur af sine Ruiner. Han har kæmpet ligesaa modigt som forrige Sommer, men ikke meer med Vildhed og blindt Raseri. Han har ved sin Aandsnærværelse reddet mit Liv; han har baaret mig bort gjennem den stærkeste Ild fra den Skandse, vi stormede sammen, da jeg laa med min kvæstede Arm mellem Ligene. Derpaa styrtede han atter frem, til han selv ramtes og blev bortslæbt af Gustav og en rask Dreng, der altid fulgte ham. Han bærer med en mageløs Taalmodighed sin Ulykke. Han veed, at han aldrig meer kommer til at udtale noget Ord, og han finder sig deri med stille Kraft. Han ønsker nu kun at leve saalænge, til han kan see Pauline og modtage hendes Tilgivelse. Han ønsker inderlig inden sin Død at kunne lægge hendes og min Haand sammen."

Et Par Ord fra Gustav gav Haab om, at dette Ønske kunde opfyldes, og at man om nogle Uger kunde tænke paa at flytte begge de kjære Syge fra Lazarettet. I en Efterskrift var tilføjet: „Blandt de faldne Stormløbere, vi begrove igaar, og som vi kaldte Bersærkerne, var ogsaa Hr. Staal. Det var de rasende Kæmpekarle, som, trods al Commando, først angrebe Skandserne forfra, i Stedet for at give sig Tid til at omgaa dem, hvorved meget Blod kunde være sparet. Staal havde først kun været med som Tilskuer og Taler — efter hvad jeg har hørt; men da han saae, her ingen Tale behøvedes, og at det af sig selv gik frem paa rigtig ældgammel Bersærkerviis — skal han have trukket en falden Soldats Trøie paa, grebet hans Gævør og viist sig som den raskeste Stormløber, til han faldt. Han blev begravet under den Soldats Navn, hvis Nummer og Trøie han bar."

SYVENDE KAPITEL

Vaabenstilstanden i Juli 1849 var sluttet. En stor Del af Hæren blev nogle Uger derefter sendt hjem. Alle Vegne i Byerne og paa Landet hørtes der nu Velkomsthilsener og Hæderssange for de hjemvendende Soldater. Deres Tog gjennem hver By var som et Seiersoptog.

Blandt de mange Fremmede fra Landet, der en smuk Dag i September i en af Sjællands mindre Kjøbstæder saae og hilsede de tro, hjemvendende Krigsmænd, var ogsaa Præsten fra Strandby med Pauline og Frøken Trap; de vare i Selskab med Geheimeraadinden og Frøkenerne fra Strandgaarden. Ogsaa her bleve Soldaterne modtagne med Blomster og Krands af de glade unge Piger, som kappedes om at uddele Frugter og andre Forfriskninger iblandt dem. Der blev sjunget en Velkomstsang, og en deilig kvindelig Stemme vakte Opmærksomhed ved sin Styrke og Inderlighed. Det var Pauline, der sang. Paa Enhver, der hørte og saae hende, gjorde hendes hele Væsen et uudsletteligt Indtryk. Det var ikke alene hendes usædvanlige Skjønhed, der henrev, men meget meer den Ynde, der ledsagede enhver af hendes Bevægelser, og det rene Udtryk af Sandhed og Hjertelighed i hendes Aasyn, Blik og Stemme.

Præsten og Geheimeraadinden talte med Mange af de Menige og havde stor Glæde deraf. Medens Emilie og Julie uddeelte Blomster og Krands, mest til Officererne og sagde dem Artigheder paa Fædrelandets Vegne med fine Vendinger og smukt valgte Ord, talte Pauline især længe med en halvvoxen Knøs, der stod ved en Tromme. Han var ganske nylig bleven Tambour — sagde han — og havde før været Oppasser hos „den gamle Skarpskytte”. Navne syntes han slet ikke at bruge, men havde gjerne

saadant et betegnende Udtryk for enhver Person, han omtalte. Hans graa, livlige Øine tindrede, men der kom til lige et vemodigt Træk om hans Mund, naar han talte om sin forrige Herre, som nu laa paa Lazarettet. Knøsen havde været med ham i Fredericiaslaget, og derover var han lidt kry. Han havde Meget at fortælle om, hvad han selv havde seet i Slaget, naar han løb efter sin Herre med Bøssen, og det var da mest om „den gamle Skarpskytte” selv og to unge Mennesker, som han kaldte „den stille Jæger” og „Spøgedoctoren”. At det var Carl og Gustav, han mente, og at hans Herre var Jægermesteren, kunde Pauline ikke vide, men hun hørte med spændt Opmærksomhed paa ham. Han havde taget Kasketten af sit rød-gule Hoved og sat sig i en magelig Stilling ved sin Tromme, som Pauline havde sat en Kurv med Frugt paa. Knøsen spiste det ene Æble efter det andet, medens han med stort Velbehag saae paa den smukke Pige og glædede sig over hendes Opmærksomhed for de mangfoldige Ting, han havde at fortælle. Han havde især beundret et ung Officeer, hvis Navn han heller ikke vidste, men som han kaldte „Skiven”, fordi han gjerne havde stillet sig til Skive for Fjenderne og leet dem ud, naar de skjød forbi. „Det saae jeg selv ved den slemme Skandse, vi tre Gange maatte ilav med!” — sagde han — „ved den var det, den stille Jæger og siden min gamle Skarpskytte fik deres Skavanker. Den Gang det gik løs tredie Gang, sprang den Pokkers lille Karl, han, vi kaldte Skiven, alene op paa Brystværnet og svingede sin Hue med et rigtig rask: Hurra! Nu herop, Kammerater! nu sigte de Alle paa mig — raabte han. Det skete ganske rigtig — han fik Kugler i hundredviis og maatte falde, men Soldaterne stormede Skandsen. — Enden paa den Leg fik dog hverken jeg eller min gamle Skarpskytte at see.”

Han fortalte flere storartede Træk, som Andre siden ogsaa har fortalt, og som fortjente at være opbevarede i Rapporterne; men der var skeet saa Meget, at slige Enkeltheder forsvandt i Massen af de store Begivenheder. Den eneste Person, Knøsen nævnte ved Navn, var Rye, som han dog oftest kaldte Generalen. Naar han talte om ham, beholdt han aldrig sin Hue paa.

„Naar vi saae Generalen, raabte vi altid Hurra” — sagde han — „og det var ligesom, han kunde været Fader til os Allesammen. Han red altid forud og raabte: Følg med, Børn! — rask! see, saa! det var brav! — Han kunde rigtignok ogsaa blive vred, og saa var han skrap; men det var gjerne kun, naar han troede, nogen Soldat havde lidt Uret.”

Om en anden General fortalte Tambourdrengen en Anekdot, som især gjorde Indtryk paa Pauline og bragte hende til at tænke paa det Naturforhold mellem Forældre og Børn, der i hendes eget Liv havde været saa forstyrret. „Den General havde sin Søn med og holdt meget af ham,” — sagde Knøsen — „Sønnen var hans Adjutant. Midt under Slaget holdt Faderen alene paa en Høj, der blev slemt bestroget af et tydsk Batteri. Officererne kjendte ham nok: — hvad han vilde, det vilde han — og Kuglerne brød han sig kun lidt om. — Ingen turde heller vende sig om, naar de peb. — Vilde Nogen advare ham, fik de en Næse. Saa fik de Sønnen til at ride op paa Høien til ham, for at faa ham til at ride ned. Men Generalen saae barsk til sin Søn: „,,Er du bange?”” — spurgte han. Men Lieutenanten var snild — han taug og red kun hen mellem sin Fader og Batteriet. Faderen vendte sin Hest og red ned ad Høien.”

„Men hvad hed han — din gamle Herre?” — spurgte Pauline — „han, du kalder den gamle Skarpskytte?”

„Vor Stuemand kaldte vi ham kun hjemme” — svarede Knøsen — „og der var han længe sur og mut; men mig kunde han siden dog godt lide. Han lærte mig baade at lade Bøssen og trække den af; men ramme kunde Ingen som han. Kun en eneste Gang i tyve Aar havde han skudt feil — sagde han selv, men derfor takkede han Vorherre” —

Pauline blev endnu mere opmærksom og vilde vide Meer om ham.

„Christoffer troede, han var en Friskytte” — vedblev Drengen — „men det var Synd og skam at tro.”

„Hvad vil det sige?” — spurgte Pauline.

„Ei, veed Jomfruen ikke det?” — vedblev Knøsen — „det er saadan en vild Krabat, som har givet sig Fanden i Vold og en Gang skudt mod en Kirkemur med Vorherres eget Legeme, som han ikke har sjunket, naar han var til Alters. Saadan en forsvoren Karl rammer, hvor han sigter; men saa annammer ogsaa den Onde hans Sjæl, naar han dør. Jeg troer nok, der er saadanne Friskytter til!” — vedblev han. — „Jeg har selv seet det Hul i Karise-Kirkemur, som en Gang er skudt ind der af en rigtig forsvoren Friskytte. Det Hul er altid rødt og fugtigt — det er Vorherres Blod, der altid flyder. Friskytter er der rigtignok til; men det vil jeg bande paa, og det skal jeg sige Holm-Christoffer, saasnart jeg seer ham — vor gamle Stuemand har aldrig været Friskytte paa den Maade. Han var ogsaa god mod de Syge. Penge deelte han ud hver Dag, og naar Generalen nikkede til ham, saae han kjøen ud; han sparte sig, min Tro, heller ikke, og han lod enhver rask Karl drikke af sin Flaske. Der var skeet et Mirakel med ham, hørte jeg en Gang Spøgedoctoren sige til den stille Jæger; men hvad det var for et Mirakel, fik jeg aldrig at vide. Naar vi Andre lo og

vare lystige, nikkede han til os. Selv lo han aldrig; men Ingenting kunde forknytte ham. Selv da Kuglen var gaaet ham gennem Kjæven, vilde han skudt den Riffel af, jeg havde rakt ham; men det lod han dog være; jeg troer ellers, han nikkede til den Slyngel, der havde skudt paa ham — men det maa jeg dog nok have seet feil i" —

„Men hvem var din Herre? — hvad hed han?" — spurgte Pauline yderst spændt — „og hvad hedder du selv?"

„Holm-Hans!" svarede Knøsen og sprang op. Der var givet Befaling til Opbrud. Han fik neppe Tid til at sige Farvel til Pauline, men skyndte sig til sin Plads blandt Soldaterne, medens han rask slog sine Signalslag paa Trommen.

Pauline blev nu dragen bort af Trængselen. Hun fulgte med Præsten og sit øvrige Selskab ind i Byens mærkværdige Kirke, som man havde aabnet for Soldaterne, og hvor man vilde høre det smukke Orgel.

I sin fædrelandske Stemning faldt det Organisten ind at spille „Kong Christian" og „Danmark deiligst Vang og Vænge", hvis alvorsfulde Høitidelighed ret godt svarede til Stedets Værdighed. Præsten rynkede dog Panden over de verdslige Toner. Efter Nogles Ønske spillede derpaa Melodien til „den tappre Landsoldat". Neppe hørte Soldaterne disse Toner, hvormed de saa ofte havde muntret sig i de hedeste Dyster, før Nogle begyndte at synge, og snart gjenlød Kirken af det dundrende Omkvæd: „Og derfor vil jeg slaaes — som tapper Landsoldat!" — med det tilhørende tredobbelte Hurra!

„Er det ikke som jeg siger!" — bemærkede Magister Holm temmelig høit til Geheimeraadinden og Frøken Trap — „al vor Tids Begeistring er dog verdslig. Selv i Guds Hus tænker man kun paa Krigens Lystighed og Vildhed."

Han vilde talt høit mod denne Kirkesang; men dertil kunde han ikke faa Ørenlyd. Han gik da op paa Orgelet og bad Organisten spille Psalmen: „Vor Gud han er saa fast en Borg“. Det skete. Da han nu gik ned igjen i Kirken, maatte han tilstaa, at der ikke manglede Alvor i den muntre Soldat. De fleste unge Karle kjendte den gamle Kirkepsalme. Begyndelsen af det tredie Vers:

„Og stormede end Mørkets Hær
Vor Undergang at volde,
Vi frygte ei — vor Helt er nær,
Vi Seieren beholde!“

rungede i Særdeleshed med Vælde gennem Kirken. De sang den hele Psalme med dyb Bevægelse og gik Alle ud af Kirken i en Stemning, som var opløftende.

„Den gode gamle Psalme har dog en Tydsker lært os!“ — sagde Præsten til nogle Soldater: — „det var gamle Morten Luther, som vi maa takke for vor sunde Børnelærdom og for at Guds Ord endnu kan have ren Klang i vore Kirker. Vi vil nu ikke hade hans Landsmænd, om de endog ere vore Fjender!“

„Nei!“ — sagde en rask Kulsvier — „hade dem vil vi ikke videre, men kun slaa dem ihjel, naar vi ikke kan have Fred for dem — og dertil vil Vorherre nok give os Magt!“

„Kan De forlange Meer, Deres Velærværdighed?“ — spurgte Frøken Trap og nikkede veltilfreds.

„Nei!“ — svarede Præsten — „De har Ret! Jeg har dog nok gjort de brave Karle Uret.“

Fem Uger efter Soldaternes Hjemkomst holdt der en lukket Reisevogn udenfor Præstegaardshaven i Strandby. Præsten gik i Buegangen med Pauline. Vognen aabnedes, og Gustav traadte ud. Han var frisk og sund, men saae besynderlig alvorlig ud. Efter ham steg Carl langsomt ud af Vognen, med den venstre Arm i et Klæde og meget bleg. Han saae Pauline med Præsten ile dem imøde; han lukkede hastig Vognen og traadte hen imod dem med et skjønt Udtryk af den inderligste Kjærlighed i det vemodige Ansigt.

De modtoges begge med Glædesudbrud, der dog dæmpedes af Bekymring over Carls blege Udseende og den usædvanlige Stilhed hos dem begge.

„Hvordan har I det, kjære Børn?“ — spurgte Præsten. „I kommer alene — er der hændet noget Sorgeligt? Efter hvad vi veed, kunde Gud dog ikke føie det bedre for den Ulykkelige.“

„Fader? Fader?“ — spurgte Pauline og hendes Øine fyldtes med Taarer.

„Kjæreste Pauline!“ — sagde Carl — „din ulykkelige Fader fik ikke sit sidste og høieste Ønske opfyldt — han vilde saa gjerne seet dig og velsignet dig og hørt sin Tilgivelse fra dine befriede Læber“ —

„Død!“ — afbrød hun ham — „Gud være hans Sjæl naadig og tilgive ham Alt, som jeg har tilgivet, og min stakkels Moder nu vist ogsaa har tilgivet ham i sin Himmel! — Ak! den stakkels Fader! — naar skete det?“

„For en Time siden — og i Vognen der mellem Gustav og mig. Han vilde herhid. — Det var umuligt at holde ham tilbage — men vi skulde kun bringe dig hans afsjælede Legeme.“

Pauline stod, dybt rystet, og stirrede paa den lukkede Reisevogn, som hun nu vidste, var Faderens Lig-

vogn. Præsten havde grebet hendes ene Haand, og Carl trykte den anden til sine Læber. Frøken Trap var kommen til; hendes Forskrækkelse var allerstørst, da hun hørte, de kjære Mennesker vare komne med et Lig. Pauline havde nu nærmet sig Vognen, ledet af de to kjærlige Hænder.

„Han er smuk i Døden!” — sagde Gustav og aabnede Vognen. — „Han sidder derinde, som en gammel Helt i sin Gravhøi. Sæt dig ind, Carl! med Pauline og med Fader! Jeg gaar forud og bereder dem paa Strandgaarden paa hans Ankomst. Kom kun langsomt bagefter! — Lad Pauline kun udgræde sig i Ro!” — hviskede han til Carl: — „hvor der er Sandhed deri, som her, er det godt.”

Pauline havde kastet sig paa Knæ ned i Vognen foran Faderens Lig, som sad opreist i sin Jægerdragt og var fastbundet til Sædet. Præsten satte sig ved Siden af Liget — og Carl ligeoverfor ham paa Bagsædet. De lode Pauline uforstyrret i den Stilling, hun uvilkaarlig havde valgt. Vognen bevægede sig langsomt frem. Gustav var ilet forud. Frøken Trap saae med stor Deeltagelse efter Ligvognen og bad Vorherre tilgive den døde Jægermester Alt, hvad galt der havde været i hans Liv.

Der blev kun talt faa Ord i Vognen, men de kom fra Præstens Læber og virkede mildt beroligende paa begge de unge Mennesker. Carl holdt Paulines Haand i sin og understøttede hende i den Stilling, hun ikke vilde forlade. Hun græd stille og kyssede Faderens kolde Haand.

En Time derefter laa den høie Krigsmands Lig i den store Sal paa Strandgaarden, omringet af hele den sørgende Familie. Præsten talte opløftende Ord til dem Alle. Tilsidst bleve Pauline og Carl alene tilbage hos den Døde.

Ved Stillingen i Vognen havde Ligets Arme hængt ned og vare blevne stive. Da Liget blev udstrakt paa Bordet, havde man, som sædvanlig, lagt Armene med foldede Hænder over Brystet. Den høire Haand var dog et Par Gange falden tilbage. Da dette skete tredie Gang, laa Pauline just knælende ved Ligets Side, og den Dødes Haand faldt paa hendes Hoved. Det var som han ikke havde Fred i sin Død, før han havde velsignet hende. Hun kyssede endnu en Gang den kolde Haand og lagde den atter foldet i den anden over hans Bryst. Det var som hans sidste Ønske dog nu paa en Maade var opfyldt. Carl og Pauline forlode stille, men dybt bevægede, den Døde.

Reisen og denne sidste Begivenhed havde stærkt angrebet Carl, der noget fortidlig havde vovet sig ud med sin halvhelbredede Arm, som han vel ved Gustavs Konst og Omhu beholdt, men som den broderlige Læge dog erklærede mere vilde blive ham „til Stads, end til Gavn”.

Ved Jægermesterens Begravelse var Carl igjen saa frisk, at han kunde ledsage det Forgængelige af Paulines Fader til den sidste Hvile.

Da en Vinters Sne var smeltet og de første Foraarsblomster vare udsprungne paa Jægermesterens Grav, ikke langt fra Hylden, der skyggede over den saakaldte Ellefrues simple Gravsted, gik der en Dag en høi Mand i Præstekjole forbi disse Grave med en deilig, brudeklædt Pige ved sin Side, ledsagede af en hel festlig Skare. I Brudeskæren saae man Kammerherre Kronskjold, der selv nylig havde holdt Bryllup med Frøken Emilie, og den for-

rige Flyvebladsskribent, der var forlovet med Frøken Julie, og som nu bar en smuk Uniform med diplomatiske Knapper. Den præstelige Brudgoms venstre Arm var stiv. Det var Magister Holms Pleiesøn, den „elleskudte Carl“, der var bleven Landsbypræst og nu holdt Bryllup med „Ellefruens Datter“, eller „den stumme Frøken paa Gaarden“, som Pauline kaldtes endnu selv af dem, der havde hørt hende tale.

Nærmest ved det lykkelige Brudepar gik den gamle Magister Holm og hans Søn, den unge Læge.

„See! min Søn!“ — udbød Præsten med et stille vemodigt Blik ud over den skønne Egn — „er det ikke, som Fredens og Kjærlighedens Engle nu atter gik hen med Vaaren over det velsignede Fædreland? — og dog“ —

„Dog lurer endnu Krigens, Hadets og Oprørets Dæmoner bag dette vort allerkjæreste Paradis!“ — greb Gustav Ordet med et humoristisk Smil. — „Nu ja, det har vi jo bedst af Allesammen; saa falder man ikke strax i Søvn i sin Lykke. Har vi kun Fred og Kjærlighed til Husbehov inden Døre — som Carl og Pauline — maa vi jo prise os lykkelige! Andre smukke Sindbilled-Engle skal her jo heller ingen Mangel være paa: Frihed og Lighed, Kraft og Sundhed, frisk Mod og lystigt Sind — hist og her vel ogsaa den Ydmyghed og Gudsfrygt, du først og fremmest vil have Øie paa, Fader! det er velsignede, forstands-poetiske Engle alle sammen — naar jeg bare var fuldkommen vis paa, at ikke den hele himmelske Hærskare af Engledyder eller dydige Allegori-Engle, med alle deres Herligheder, dog i Grunden, som vi see dem i denne Verden, er temmelig affecteret!“

„Lad os derfor allerførst bede Vorherre sende os og hele Verden Sandhedens Aand!“ — svarede Præsten. —

„Den er hverken Hjernespind eller Drømmebilled, men Liv og Væsen; — den Aand trænger Verden nu allermost til: først med den kommer virkelig al den Fred og Frihed og Lyksalighed, man nu forgjæves famler efter og bløder for.”

Da Gustav kort efter i Brudehuset saae den inderlige Lyksalighed, der udtindrede af Carls og Paulines Øine, trykkede han hjertelig deres Hænder og sagde: „Jeg slaar fra i Dag af en stor Streg over mit hele dumme Affectations-System. I har lært mig at tro paa Sandhed i Følelsen. Faa vi Fred en Gang — og farer Løgn djævelen ud af min Engel i Slesvig, saa kan jeg maaske blive lige saa lykkelig som I.”

„Saa” — udbød Pauline sjæleglad med de første Ord, der havde faaet Klang paa hendes Læber — „saa, med Gud! — ja, jeg troer det vist — saa kommer den lykkeligste Tid for os Alle!”

„Ja vel, min Datter! for os Alle!” — tilføiede den gamle Præst og lagde sin Haand paa hendes Hoved. — „Den Fred og Velsignelse, jeg nedbeder over dig og vor kjære Carl, vil vi nedbede over alle Menneskesjæle! Lad os, med al vor Kjærlighed til vort eget Folk og vort dyrebare jordiske Fædreland, aldrig sætte nogen Endelighedens Aand over Guds Aand! men lad os i Krig som i Fred bede af Hjertet med alle christne Folkefærd: til os komme dit Rige!”

...and in the year 1850, the population of the United States was 23,000,000. In 1860 it was 39,000,000. In 1870 it was 53,000,000. In 1880 it was 62,000,000. In 1890 it was 76,000,000. In 1900 it was 92,000,000. In 1910 it was 103,000,000. In 1920 it was 122,000,000. In 1930 it was 132,000,000. In 1940 it was 137,000,000. In 1950 it was 152,000,000. In 1960 it was 180,000,000. In 1970 it was 203,000,000. In 1980 it was 226,000,000. In 1990 it was 250,000,000. In 2000 it was 281,000,000. In 2010 it was 307,000,000. In 2020 it was 331,000,000.

The population of the United States has increased steadily since 1790, when it was only 3,900,000. This increase is due to a number of factors, including immigration, a high birth rate, and a low death rate. The population of the United States is now one of the largest in the world, and it is expected to continue to grow in the future.

The population of the United States has also become more diverse. In 1790, the population was almost entirely white. Today, there are many different ethnic groups living in the United States, including African Americans, Hispanic Americans, Asian Americans, and Native Americans. This diversity is one of the strengths of the United States, and it is a reflection of the country's history and culture.

The population of the United States has also become more educated. In 1790, only a small percentage of the population was literate. Today, the vast majority of the population is literate, and many people have advanced degrees. This increase in education is due to a number of factors, including the establishment of public schools and the expansion of higher education.

The population of the United States has also become more mobile. In 1790, most people lived on farms or in small towns. Today, many people live in large cities and suburbs. This increase in mobility is due to a number of factors, including the development of transportation and the search for better living conditions.

The population of the United States has also become more affluent. In 1790, most people were poor. Today, the majority of the population is middle class or upper class. This increase in affluence is due to a number of factors, including the development of industry and the expansion of the economy.

The population of the United States has also become more democratic. In 1790, only a few people had the right to vote. Today, almost everyone has the right to vote. This increase in democracy is due to a number of factors, including the development of the political system and the expansion of the franchise.

The population of the United States has also become more free. In 1790, many people were slaves. Today, slavery has been abolished. This increase in freedom is due to a number of factors, including the development of the legal system and the expansion of civil liberties.

The population of the United States has also become more equal. In 1790, there was a large gap between the rich and the poor. Today, the gap has narrowed. This increase in equality is due to a number of factors, including the development of the social safety net and the expansion of social services.

The population of the United States has also become more healthy. In 1790, many people died of disease. Today, life expectancy has increased significantly. This increase in health is due to a number of factors, including the development of medicine and the expansion of public health services.

The population of the United States has also become more peaceful. In 1790, there was a lot of violence. Today, there is much less violence. This increase in peace is due to a number of factors, including the development of the legal system and the expansion of civil liberties.

The population of the United States has also become more prosperous. In 1790, most people were poor. Today, the majority of the population is middle class or upper class. This increase in prosperity is due to a number of factors, including the development of industry and the expansion of the economy.

The population of the United States has also become more educated. In 1790, only a small percentage of the population was literate. Today, the vast majority of the population is literate, and many people have advanced degrees. This increase in education is due to a number of factors, including the establishment of public schools and the expansion of higher education.

The population of the United States has also become more mobile. In 1790, most people lived on farms or in small towns. Today, many people live in large cities and suburbs. This increase in mobility is due to a number of factors, including the development of transportation and the search for better living conditions.

The population of the United States has also become more affluent. In 1790, most people were poor. Today, the majority of the population is middle class or upper class. This increase in affluence is due to a number of factors, including the development of industry and the expansion of the economy.

The population of the United States has also become more democratic. In 1790, only a few people had the right to vote. Today, almost everyone has the right to vote. This increase in democracy is due to a number of factors, including the development of the political system and the expansion of the franchise.

The population of the United States has also become more free. In 1790, many people were slaves. Today, slavery has been abolished. This increase in freedom is due to a number of factors, including the development of the legal system and the expansion of civil liberties.

The population of the United States has also become more equal. In 1790, there was a large gap between the rich and the poor. Today, the gap has narrowed. This increase in equality is due to a number of factors, including the development of the social safety net and the expansion of social services.

The population of the United States has also become more healthy. In 1790, many people died of disease. Today, life expectancy has increased significantly. This increase in health is due to a number of factors, including the development of medicine and the expansion of public health services.

The population of the United States has also become more peaceful. In 1790, there was a lot of violence. Today, there is much less violence. This increase in peace is due to a number of factors, including the development of the legal system and the expansion of civil liberties.

The population of the United States has also become more prosperous. In 1790, most people were poor. Today, the majority of the population is middle class or upper class. This increase in prosperity is due to a number of factors, including the development of industry and the expansion of the economy.

